KURENAI : Kyoto University Research Information Repository

Title	Royal Orders of Burma in Burmese(pp.586-853)
Author(s)	
Citation	THE ROYAL ORDERS OF BURMA, A.D. 1598-1885 (1987), 6: 319-853
Issue Date	1987
URL	http://hdl.handle.net/2433/173880
Right	
Type	Departmental Bulletin Paper
Textversion	publisher

Kyoto University

တောင်စည်ခုနစ်ခရိုင်မြို့များ ကလက်နက်ကိုင်ကိုမြို့စား တို့ကမသိမ်း စေနှင့်၊ မင်းတုံး မင်း ကသိမ်း ၍မင်း တုံး မင်း တပ်မှာတ ဝတည်း ထမ်း စေ။

29 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နှ ၁း ခဘယ ကျော် ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီပေါမြို့ ရောက် ရွှေစက် တော်ဖြန့်တော်မူ ည့်လမ်း မှာ မည်သည့်လမ်း က တော်
သင့်မည်ကို ရှာဟိုင်း စား သား ဗညား သည်နှင့်သင့်ရာဘက်ခန့်ကြည့်ရှု စေ၊
မည်သည့်အရပ်တွင် မည်သို့လုပ် ဆောင်ပြင်ဆင်ရမည်ကိုလည်း မှတ်သား ခဲ့စေ၊ မှတ်
သား ချက်ပုံစံ များ ကိုလည်း သွင်း ၊ မိုး ရေစဲလျှင်သီပေါကြောင်း ရွှေစက် တော်
ဖြန့်တော်မူ၍ဇင်း မယ်မြို့ကိုလုပ်ကြိုသိမ်း ယူ တော်မူမည်အကြောင်း များ ကိုကိုင်း
မား မိုင်း နိုင်း မိုင်း ဝမ်း စော်ဘွား တို့ကြား သိစေရမည်၊ ကိုင်း မား
မြို့ကရှိ မိုး လက် ဆောင် တော်ဆက်လာလူတို့တွင် တော်သင့် အောင်မှာစာ ပေး အပ်
ပြန်သွား စေ၍ဆင့်ကဲ ပေး ပို့စေ၊ တပ်မှူး ငစကိုတပ်မ တော်မှာထမ်း ရွက်
စေရမည်၊ မိုး နဲတင် တော်မှာရှိသည်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်စေ။

30 September 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁ရ၀ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး
မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဘယ သေနှရာဇာကိုအရှိအသွား ခရီး လမ်း များ ကို မေး မြန်း တော်မူမည်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ ငနွဲ့၊ ငအိုင်၊ ငနွဲ့ကါတို့နှင့်ဇင်း မယ်သို့အစုံ အစမ်း မပြတ် စေလွှတ်သူခရီး လမ်း ပန်း သိသူတို့ကိုလည်း ခေါ်ခဲ့စေ။

1 October 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံရာဇ နော်ရထာထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ချီတော်မူရာ ဆောင်ရန်ထန်း ခေါက်ဖါရက်ရန်ထန်း လျှော်မှာ ကျောက်ဆည်၊ နဘဲကြီး ၊ ပျော့ရွာ၊ မူးသာ၊ ပန်းချိုသန့်စင်၊ သဂျိုင်း ၊ အင်းဘဲ၊ မူးနား ကျေး ရွာများ မှာ ခုတ်ယူစေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ငမဲဦးယဉ် တော်ရှိ ထန်းကိုလည်း ခုတ်ယူစေ၊ စန္ဒား စော်ဘွား သမီး ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် လာစေ၊ ထုံး မန်း တတ်သူငချာသူကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်စေ၊ ဆန္ဒန် ဆင်မင်း ကို ရွှေစက် တော်ဖြန့်ရာလိုက် စေ၊ ဆင်မင်း ကို ဆောင်း ရန် လေးမျက် နှာတင်း တိမ်အကာအမိုး ကန္နား ဖြင်းကိုပြု တော်မူသည့်ပုံအတိုင်း လုပ်စေ၊ စော် ဘွား တို့မှာအစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တပ် ပေါင်း မြို့ရွာနှင့်တကွသိမ်း ရုံး၍အမှု တော်ကိုထမ်း စေ၊ ညောင် ရွှေ စော်ဘွား ကိုမြို့ရွာပြန် စေ၊ ကျိဝန်ဝန်စု၊ ငွေ ခွန်ဝန်ဝန်စုလူတို့မှာ ရိက္ခာလမ်း မသင့်သူတို့ကိုဝန် တော် ဆောင်ခန့်၊ ရိက္ခာလမ်း သင့်သူတို့မှာ ဝန် တော် ဆောင်မခန့်မထား ရိက္ခာ တော်စပါး ကိုခန့်ထား ၍ ပေး ပို့စေ၊ ဝန် တော် ဆောင်လူ ရိက္ခာစပါး ပေး ရသူတို့ကို ရွှေစက် တော်ဖြန့် တော်မူ သည့်အနိုက် ငွေခွန် ထော်အဆက်အသွင်း လွတ်စေ။

2 October 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော် ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဟံသာဝတီ၊ မုတ္တမ၊ ပုသိမ်မြို့ဝန်တို့ကိုယွန်း စလင်း ကျောင်း ချီစေအမိန့်တော်ပါသည်မှာ မြို့ဝန်တို့ကိုယ့်မြို့ရွာမှာထိန်း အုပ်စောင့်နေစေ၊ ခန့်ရန်တော်မူသည့်လက်နက်ကိုင်တို့ကို စေ့ငု အောင်သိမ်း ရုံး ပြီး လျှင် ရှေး ဦး ရှေး ဖွား စွန့်စား ထမ်း ရွက်မည့်သူကိုတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်ထား၍ဟံသာဝတီ၊ မုတ္တမ၊ ပုသိမ်သုံး မြို့ကလက်နက်ကိုင်လူတို့နှင့်ယွန်း စလင်း ကျောင်း သို့သုံး ဗိုလ်သုံး တပ်ချီတက်စေ။

3 October 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီးမှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြင်း စီး မြင်း သည်တို့မှာမြင်း ကြိုး ပေါက် ပေါက်ဖြူး၊ သစ်သား တက် တောင် သစ်စေး ရေကျင်း သုတ်ကိုသာ စီး မြဲဖြစ်သည်၊ တိုး ပွား ၍မစီး မနင်း စေနှင့်၊ အချုပ်ဝန်ကလည်း အချုပ်အလုပ်ကိုတိုး ပွါး ၍ မချုပ်မလုပ်မ ရောင်း မဝယ် စေနှင့်၊ သနား တော်ခံရသူမှာသာသနား တော်ခံရသည်အတိုင်း ချုပ်လုပ်စီး နင်း စေ၊ စီး နှီး ၊ သက်ဝန်း ၊ ကုန်း နှီး ၊ ကမျှား ကိုလည်း မချုပ်မလုပ်မစီး မနင်း စေနှင့်၊ ချုပ်လုပ်ရန်ရှိသည်ကိုအချုပ်ဝန်ကတတဝတည်း ချုပ်လုပ် ရောင်း စေ။

4 October 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇ဝ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံရာဇ နော် ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်လက်ယာသူရ ကျော်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ မြို့ဝန်အရာလပ်သည်မှာ ကျောက်တလုံး ဗိုလ်ငရွှန်း ကိုမိုး ကောင်း မြို့ဝန်အရာ ခန့်ထား တမ်း ရွက် စေ မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မင်း ထွန်း ကို ယော် ကရိက္ခာ တော် ပေး မြို့လူတို့မှာ ရွှေမြို့ တော်ကို တော်ကရိက္ခာ ပေး စေ၊ ကသည်း သိမ်း မှာကသည်း အက္ခပါတ်ပသီကုလား ပုဏ္ဏား ကသည်းမြို့ပါမှန်သမျှကိုကုန်စင် အောင် သိမ်း စေ။

5 October 1808

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်) လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခ် ပြေ ၁ ကြိုး မှုး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

စကား ပြန်ငလှတို့ကအတွင်း တော်လုပ်ပန်း ဘဲအစုအရိပ်မထွက်တံဆိပ်ယူပြီး ကျား ကြီး ၅၁ မကြီး ၃၃ ကျား ငယ် ၁၆ မငယ် ၇ ၊ ၄ စု ၁၀၇ မှာ နောက်တိုး၍သွင်း ရန် ကျား ကြီး ၃၀ မကြီး ၂၆ ကျား ငယ် ၇ မငယ် ၁၉ ၊ ၄ စု ၇၃ ကို စာရင်း ထွက်သည့်အတိုင်း နောက်တိုး လူတို့ကိုလည်း စကား ပြန်ငလှတို့နှင့်ထမ်း ရွက် စေ ၊ အရိုင်မထွက် တံဆိပ်ကိုလည်း ခံယူ စေ ၊ တံဆိပ်ခံယူပြီး လျှင်ရပ်ရွာသို့ပြန် စေ ၊ ငညိုဘီလူး ကထွက် သည့်လမ်း ပုံကိုလွှတ်ကသင့်ရာလူထည့်၍ကြည့်ရှု စေ ၊ ရွှေစက် တော်ဖြန့်မည့်လမ်း ကို ပြင်ဆင်ရမည်မှာ တောင် စောင့်နတ်တို့ကိုအမိန့် တော်ပြန်၍ ပွဲနတ်ရတာပသတင် ကြား ပြီး လျှင်သစ်ဝါး ခုတ်ပယ်ရန်ရှိသည်ကိုခုတ်ပယ်ရှင်း လင်း ပြင်ဆင် စေ ။

6 October 1808

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့် (သီတင်း ကျွတ်) လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံရာဇာ နော်ရထာတွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့ဝန်လက်ဝဲ ကျော်သူကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်သည်အမှုသည်တို့နှင့် ရွှေမျက်နှာ ထောင်
မှူး အိမ်ရှေ့ သံဆင့်တို့ကိုယ် တော်မှုသာ အောင်စစ်၍သွင်း ။

7 October 1808

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်) သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ
ပြေဘ့ကြီး မှူး ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့ဝန်ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ရာ မပါသည့်အိမ် ရွှေသံဆင့်တို့ကိုပြန်စေ။
8 October 1808

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ပြည့်) သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့ နားခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ရွှေတိုက်ဝန်၏ရေး ငနု၊ညီငစံတို့မှာငသူမယား ကိုဆိုး သူငရွှေမင်း ကိုရအောင်
အကျည်း ထား၍ တောင်း ၊ စား ထိုက်စား သင့်ရာစား ယူသူတို့ကငနုငစံတို့ကို
ပြန်ပေး ရသည့်ငွေကိုလည်း ငနုငစံတို့ကိုရအောင်တောင်း ၊ ရမည်း သင်း ရှစ်
မြို့ဝန်တုရင်သာဂသူသည်ရာဇဝတ်ယိမ်း မဟုတ်သကဲ့သို့အာဏာ တော်နှင့်လွှတ်တော်
က ခေါ်သည်ကိုမလိုက်၊ ခြေခြင်း ကိုအလျောက်ချွတ်သည်၊ သူနိုး ထား ပြတို့ကိုရှင်း
လင်း အောင်မစစ်မကြောမထိမ်း မသိမ်း ထွက်လွှတ်ရသည်၊ တုရင်သာဂသူကိုရှစ်
မြို့ဝန်အရာကနှုတ်မည်စာဆက်သွင်း သည်မှာရာဇဝတ်တော်ကိုမထောက်မကြောက်
ပြုကျင့်သူဖြစ်သည်၊ တုရင်သာဂသူကိုအဆုံး စီရင်၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်တွင်တပ်ပေါင်း
မြို့စား တို့မှာစော်ဘွား ကဲ့သို့ညွှဲအမည်စား ကျေး မြို့ရွာမပေး စေနှင့်၊ ညောင်
ရွှေစော်ဘွား ဆင့်ဆိုရာနာခံထမ်း ရွက်စေ၊ စော်ဘွား ထက်သာလွန်၍အမှု
တော်ကိုကျိုးပမ်းထမ်းရွက်သည်ကါလမှာထမ်းရည်ရွက်ရည်ကို ထောက်၍သူကောင်းပြုတော်
မူမည်၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်မှာလည်းအရှေ့ကိုပွန်ချောင်းသိန္နီမြေမိုးနဲ့မြေနှင့်အစပ်၊
တောင်ကိုမိုးဗြဲမြေတောင်ငူမြေနှင့်အစပ်၊အနောက်ကိုအင်တောင်ပေါင်လောင်
မြစ်မြစ်သာရိုးလှိုင်းတက်မြေရမည်းသင်းမြေနှင့်အစပ်၊မြောက်ကိုဒုဋ္ဌာဝတီမြစ်
ငယ်သီပေါ်မြေ မိုးမိတ်မြေနှင့်အစပ်၊ညောင်ရွှေစော်ဘွားကရေးသားသည့်ပုံအ
တိုင်း ညောင်ရွှေမြို့နယ်မြေဖြစ်စေ၊ညောင်ရွှေမြို့နယ်တွင်တောင်လားရွာကိုတော်င
လား စား သွေး သောက်ဆို၍အိမ်ရှေ့ကမသိမ်း စေနှင့်၊ လယ်ဆက်ရွာကိုလည်း ပိုး
ခွန်ဆက်ရွာဆို၍ဝန်ဝန်စာရေး တို့ကမသိမ်း စေနှင့်၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွား
ထိစီရင်စေ၊ ကျီဝန်ဝန်စု၊ ငွေခွန်ဝန်ဝန်စု၊ ရွှေခွန်ငွေခွန်ဆား ခွန်တော် 1802
ဆက်အစုသား တို့နေသည့်ကျေး ရွာများ မှာလည်း (သက္ကရာဇ်၁၁) ဖြငှခုပိတုံး
တံဆိပ်ရသူတို့ကိုသာ ရွှေခွန်ငွေခွန်ဆား ခွန်တော်ဆက်အစုဖြစ်စေ၊ ပိတုံး တံဆိပ်
ရသူတို့ပြင်ကျန်သမျှအသည်အလာဝင်နေကပ်ပါး လုတို့ကို ညောင်ရွှေစော်ဘွား က
စီရင်စေ၊ ရွှေခွန်ငွေခွန်ဆား ခွန်ကြော့ခေါင်း အကြီး တို့မှာအမိန့်တော်ထွက်
ဖြတ်စာစာချွန်ရှိသည်မဆိုစေနှင့်၊ ဖြတ်စာစာချွန်များ ကိုသိမ်း ၊ မေဃဝတီမြို့
မှာလက်ယာနော်ရထာကိုမြို့ဝန်ခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေသည်၊ မြို့နေဆင်း ရဲသား
တို့ကိုငြိမ်ဝပ်အောင်မညှပ်မထိန်း ကျေး ရွာတံဆိပ်ရသူကြီး တို့နှင့်အိမ်ခြေ၁၀၀၀

ကျော်ပျက်ပြား ထွက် ပြေး ကြောင်း ကိုမြို့သူကြီး အမှုဆောင်တို့က လျှောက်သည်၊ လက်ယာ နော်ရထာကိုမြို့ဝန်အရာက နှုတ်၍လက်ယာ စည်သူကိုမြို့ဝန်ခန့်ထား ထမ်းရွက် စေမည့်စာဆက်သွင်း သည်မှာသွင်း ချက်အတိုင်း လက်ယာ နော်ရထာကိုမြို့ဝန်အရာက နှုတ်၊လက်ယာစည်သူကို မေယဝတီမြို့ဝန်ခန့်၊ ရာဇသီဟကိုအိမ် ရှေ့ဝန်၊ နန္ဒဇေယ ကျော်ထင်ကိုအိမ် ရှေ့အတွင်း ဝန်ခန့်။

10 October 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀(ပြည့်)သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်ဖြပ်နား ခံ ပြောကြီး မှုး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ကသည်း အတ္တပတ်ဘွဲ့ရင်း စာရင်း တော်မပါလူ တော်စုမှာမြင်း တစု လေး တစု ဘွဲ့ တော်မှု၍အမှု တော်ကိုထမ်း ရွက် စေရမည်၊ မြင်း အစုဘွဲ့ရန်လူတို့ကိုလက် မောင်း ထွင်ဟင်း သာရုပ်တံဆိပ်မင်နှင့်ထိုး မှတ် စေ၊ လေး ဘွဲ့ရန်လူတို့မှာလက် မောင်း ထွင်မှန်ကူတံဆိပ်ထိုး မှတ် စေ၊ အစုရင်း စာရင်း ပါလူတို့မှာဥ ဒေါင်း ရုပ်တံဆိပ် ထိုး မှတ် စေ၊ မြင်း ဘွဲ့ရန် လေး ဘွဲ့ရန်လူ တော်စုကိုအဂိုဏ်မထွက်ကအကြီး အကြပ်နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့အပ်လှာ စေ၊ အမိန့် တော်အတိုင်း လွှတ် တော်ကထိုးမှတ် ပြီး သည့်လူတို့ကိုအကြီး အအုပ်နှင့်စည်း ကြပ်ထား စေ၊ လွယ်လို့၊ လွယ်အိလူ၊ လက်မှိုင်း စော်ဘွား တို့မှာဂိုဏ်ဘွားစပါး တော်သင့် အောင်ခန့်ထား ၍ စုပို့ စေ။

10 October 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၆ရက် နေ့နံ ၁း ခံ ဇေယ နော်ရထာထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ဆင်ခေါင်း ပျင်းသာ တဲသာကျစ်ကင်း၊ မြောင်ဦးကင်း၊ ရေနံ့သာကင်း၊ ဆင်ကြံကင်း၊ ဆင်လမ်းကင်း၊ ရေသိုးထွဲ့နဘားကင်း၊ ရေကြော်ကင်း၊ မြို့ကြီးဒေါင်းမြီး ရွှောင်က ပွေတင်း၊ လေသာကင်း၊ ပျဉ်ထိပ်ကင်း၊ နတ်ထိပ်တင်း၊ ချောင်းသပေါက်ကင်း ၁၂၇ ပဒ်မှိတကင်း လျှင်လူ ၁၀၀ သေနတ်၅လက်စီခန့်ထား ဆောင်နေစေ၊ ကင်းစောင့်တပ်မှူး မှာအိမ်ရှေ့မင်း ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း ပုဂံမင်းတို့က တော်သင့်သူကို ရွေး၍ခန့်၊ မဟာရာဇာဇူပရာဇာလမှိုင်း ဝန်မင်းကျော်ရွှေ တောင်တို့ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကို ထောက်၍ကသည်း ကုန်မာနှင့်အကျည်းထား သူတို့ကိုအကျည်း ကလွှတ်ပြီး လျှင်ကသည်း မြို့သို့ပြန်စေ၊ လမှိုင်း ဝန်မင်းကျော်ရွှေ တောင်တလည်း စာနှင့်လူဘက်၍ထည့်စေ၊ ဇူပရာဇာကိုအတောင်း ခန့်ထားသည့်မင်း ခင်း မြို့ဝန် သောင်သွတ် စော်ဘွား တို့တပ်ကိုလည်း နှိမ်သိမ်း ပြန်လာစေ၊ သံတော်ဆင့်ယိဂိုနန္ဒ ကျော်ကဝန်သို့ လှေတော်ပဲ့နင်း ငတိုး သေလွန်ပါသည်သား ငတံကိုအဘအရာအသနား တော်ခံ၍အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငတံကို လှေတော်ပဲ့နင်း ခန့်။

11 October 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်ရရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သူတေသန)

မြင်း တစီး လျှပ် နောက်ပါ ၃ နှင့်မြင်း ဘွဲ့၍မြင်း စီး တို့မှာ ဟင်း သာဂူပ်တံဆိပ် နောက်ပါတို့မှာ မှန်ကူတံဆိပ်ထိုး မှတ် စေ၊ တိုက်စုမြို့စု ကျေး ရွာ များ ကသိမ်း ရုံး ရောက်နှင့်သည့်လက်နက်ကိုင်တို့ကိုအသည်ကမည် မှုအစုအငန်း ပေး ဘွဲ့သနား တော် မူသည်လူစုကမည် မှုစာရင်း သိ သန့်မှတ်သား ပြီး လျှင်တပ်မှူး တပ်အုပ်နှင့်စည်း

16 October 1808

ကြပ်၍ တောရသမိမာသီသုဒ္ဓဒိန် ၂၉၀ ပြို့ဆူ ရာသီစန္ဒမာသအသံ ၁ ၂၀ ကန် ဆောင် မုန်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ ချီ စေ၊ ရွှေပြည် သေနတ်စကိုင်း မင်း စုကြီး သေနတ် တောင်ကန် ရွှေ လေသား များ ကိုလည်း ချီ စေ၊ ရောက်နှင့်သည့်လက်နက်ကိုင်တို့ကို လူတကိုယ်လျှင် ၂ စီကြ ပေး ရန်စပါး မှာ တောင်ငူမင်း ကို၊ မြ တောင်မင်း သမီး ကို နှစ်ရပ်ကစပါး ၂၀၀၀ ဝင်ပုသိမ်မင်း ကိုက ၄၀၀ ဝင်၊ ပုခန်း မင်း ကိုက ၅၀၀ ဝင် ဝင်းတော်အိမ်ကိုက ၁၀၀၀ ဝင်၊ မကွေးရာမင်း ကိုက ၄၀၀ ဝင်၊ ကျောက် မော်မင်း သ မီး ကိုက ၅၀၀ ဝင်၊ ကို တော်က ၂၀၀ ဝင်၊ အစုစုစပါး ၅၀၀၀ ဝင်ထုတ်၍ ရုံမက်လက်နက် ကိုင်တို့ကိုရိက္ခာ ပေး အပ်ချီသွား စေ၊ မြင်း ဘွဲ့သည်မြင်း စီး တို့စီး ရန်မြင်း မှာ ငွေ တော်နှင့် ပေး ဝယ် တော်မူမည်၊ ရောင်း မည့်မြင်း ကိုရှာ၍သွင်း စေ၊ င သူငယ်သည်တာ(၃ ား)မစောင့်ပြုကျင့်လျှင်တရား အ လျောက်သာဖြစ် စေရမည်ကို ရာဇဝတ် တော်ကိုမ ထောက်မ ကြောက်မယား ကိုအ သေသတ်သူဖြစ်သည်၊ ငသူငယ်ကို သေစား သေ စေ၊ ငသူအကိုငနုညိုငစံတို့ကကုန်ကျသည့် ငွေ မှာလည်း အစ်ကိုညီသား ဖြစ်၍ ငသူအမှုကို ဆောင်ရွက်သူများ ပင်ဖြစ်သည်၊ စား သင့်စား ထိုက်ရာစား ယူကြသည်ကိုပြန် စေမဆိုသာ၊ စား ယူပိုင် စေ၊ လက်ဝဲ ကျော်သူကိုမြို့ဝန်အရာကနှုတ်၊ ဒိုင်း ဝန်ကိုဝန် ထောက်အရာပြင်း ဝန်အရာကနှုတ်၊ ရွှေ ကောင်သူရ ကျော်စွာ ကို ရွှေ ထောင်မှူး အရာကနှုတ်၊ ငနုကို ရွှေတိုက်ဝန်စာ ရေး အရာကနှုတ်၊ မင်း တုံး မင်း သား သုဃိရိ မမ္မရာဇာကိုသနား တော်မူရင်း တာ၂၀၀ အထွင်း ဝင် သည် တောင် မြောက် ၄ ဖိတာအ ရွှေအ နောက် ၂၀ တာသာ ၄ရှိ၍ မ ဆောက်မလုပ်မ နေ လောက်ပါမကွေးရာမင်း သား က မှတ်သည့်စာ ရေး ကြီး လက်ဝဲ ဇေယ ကျော်ဝင်း အ နောက်မင်း လမ်း ကသည်ဆီး ဖျူကုန်း ရှေး မင်း လမ်း ရောက်တာရ ၀၊ မြောက် မင်း လမ်း ကသည် တောင်ကိုအင်နား မင်း လမ်း ထိတာ ရ ၀၀ ကျော်ရှိပါသည်၊ သ နား တော်မြတ်ခံ၍ ဆောက်လုပ် နေထိုင်ရပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး

တင်ချက်အတိုင်း မကွေးရာမင်းသား ဝင်းအနောက်ကို တောင်မြောက်တာ ၆၀၊ အရှေ့အနောက်တာ ၆၀ မင်းတုံးမင်းသားကိုချထား၍ ဆောက်လုပ်နေထိုင်စေ၊ မကွေးရာမင်းသား လိုင်မင်းသားတို့မှာလည်း တာ ၆၀ စီချထား ဆောက်လုပ်စေ၊ ယခုသိမ်းရုံး၍ ရောက်သမျှလက်နက်ကိုင်တွင် မည်သည့်အစုအငန်း ကမည်မျှအသည်မည်မျှပါသည်ကိုသိတော်မူသာအောင်စာရင်းသွင်းစေ။

12 October 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁ရ၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ဂရက် နေ့နား ခံရာဇ နေ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ကပ်း ၁၂ရပ်အ စောင့်အ နေလူမှာ နှုတ်သင့်သည့်အစုပါသော်လည်း မနှုတ်သာပြီ၊ ရန်ထား ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ရှိသွား စောင့်နေ စေ၊ နောက်သိမ်း ဂိုး ရောက်သမျှလူမှာ နှုတ်သင့်သမျှအစုအငန်း တွင်ဆိုင်ရာလူထိန်း လူအုပ်တို့က ခံဝံ့ ယူဝံ့သမျှကို စာရင်း နှင့်နှုတ်၍ တစုစီထား စေ၊ စာရင်း ကျလူစုမိသည့်ကာလမှ တဝတည်း ရှိသွား စေရမည်၊ လူထိန်း လူအုပ်တို့က နှုတ်ယူသူတို့ပြင်ကျန်လူတို့ကိုအမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ရှိစေ၊ စစ်ကိုင်း မင်း စုကြီး သေနတ်သား တို့မှာ စကိုင်း မင်း လူစုက တော်သင့်သူကို စကိုင်း မင်း က သေနတ်အုပ် ခန့်စေ၊ နန်း တော်က ခန့်သူတို့ကို နှုတ်၊ ရွှေပြည် သေနတ်ကို ဒဝယ်ဗိုလ်အုပ် စေ၊ မြို့စောင့်လက်နက်ကိုင်လူ မှာ အိမ်ရှေ့တော်စုကြီး သေနတ်ကတွေ့၊ လင်း ဇင်း နှုတ်သည့်ပြင်ကျန် သေနတ်စု အိမ်ရှေ့မင်း ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း တို့ကို ပေး ဘွဲ့သနား တော်မူသည့်လူစု၊ မြို့စုတိုက်စုလက်နက်ကိုင်လူအစုစုလူ ပေါင်း ၄၀၀၀ ကိုထပ်ဘွဲ့၍ စောင့်နေ စေရ မည်၊ အိမ်ရှေ့မင်း ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း တို့လူစုက တော်သင့်သူကိုတပ်မှူး စစ် ကဲနား ခံတပ်စာရေး ခန့်၊ ခန့်ထား သည့်စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ ရွှေစက် တော်ဖြန့်ရှိ တော်မူမည်လမ်း မှာ မင်း ရွာစား ကြည့်ရှုမှတ်သား ခဲ့သည့်လမ်း တွင်ခုတ်တွင်ပြင်ဆင်ရန်ရှိသမျှကိုပြင်ဆင်လုပ် ဆောင် စေ၊ ကင်း စောင့်ခန့်ထား သည့်လူစုတို့အနက် မကွာရာကသိမ်း ဂိုး ခဲ့သည့်လမိုင်ရ၊ ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့လူအုပ် စုကလယ် တော်လုပ် ၁၃၊ တောင်ဘက်တိုက်ကသိမ်း ဂိုး ခဲ့သည့်လယ် တော်လုပ် ၃၊ ၃စု လူ ၂၃ ကိုနှုတ်၍အစား တော်သင့်သည်အသည်စုခြား တို့ကဖြည့် ပေး စောင့်နေ စေ။

13 October 1808

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ ပြည့်သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံပြော့ ကြီး မှူး ရာဇနော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ကန် ရွှေ လှေသား တို့ကို ဒဝယ်ိုလ်သိဂိရာဇ ကျော်သူကအုပ် စေ၊ မြို့ရွာ မှူး ကလက်နက်ကိုင်သိမ်း ရိုး ၍ ရောက်သည့်လူတို့တွင်ဝင်း တော် လေး မျက်နှာ ဒိုင်း ဝင်းကိုယ်ရံ တော်အစုသား အိမ်ရှေ့ တော်ကလင်း ဇင်း သေနတ် ရွှေ သေနတ် ပါသည်ကိုနှုတ်၍တပ် မှူး စစ်ကဲနှင့်တပ်ရုံပြီး လျှင်စာရင်း ကိုသွင်း ၊ လှေသင်း အစု သား တို့ပါသည်မှာထပ်မ တော်တွင်ထမ်း ရွက် စေရမည်လက် ရွေး ကြီး မှူး သို့အပ်၊ စကိုင်း မင်း စုကြီး သေနတ်စာ ရေး သွေး သောက်ကြီး တစုကို စေ့ငု အောင် ခေါ် ၍အကျဉ်း ထား ၊ ရွှေပြည် သေနတ်ကစါရွှန်ခံသူလူ ၃၁၆ အနက် နေ မြေဒ္ဒိုလူ ၂၃၀ အ ဝေး ကျေး ရွာ ဒ္ဒိုလူ ၈၆ လူတို့ကိုရ အောင် သေနတ်စါရေး င ပေါက် ဓါ၊ ငလုံး ၊ င မြတ်ဦး ၊ ပုံချို ကျော် ခေါင်တို့ကိုအကျဉ်း ထား ၍ တောင်း ၊ သေနတ်နှင့်လူကိုပြန် အပ်နိုင်မှအကျဉ်း ကလွှတ်၊ အချုပ်တန်း တွင်ချုပ်လုပ် ရောင်း သူတို့မှာ မည်သည့်အ စုမဆိုအချုပ်ဝန်ဆင့်ဆိုရာနာခံချုပ်လုပ် ရောင်း ဝယ် စေ။

16 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တေရသမိမာသ် သုဒ္ဒဒိန် ၂၉ဝ တန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေပ်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေပြည် သေနတ်စာရေး တို့ကိုအကျဉ်း ကလွှတ်ပြီး လျှင်ဒဝယ် ဗိုလ်သို့အပ်၍ ရွှေပြည်တော် သေနတ်သား တို့ကိုစစ်ကြော စေ၊ သိမ်း ရောက်လက်ကိုင်လူတို့မှာ နှုတ်သင့်သမျှကို နှုတ်ပြီး လျှင်ကျန်လူတို့ကိုသူကြီး တို့နှင့်သူကြီး ညီသား တို့ကိုတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်၍ နေ့စဉ်ချီသွား စေ။

17 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တေရသမိ မာသ် သုဒ္ဒိန် ၂၉၀ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သိမ်းရုံး၌ ရောက်သမျှလက်နက်ကိုင်လူမှာသည်း ယိုးဒယားဆင်ဦးစီး နောက်ပဲ့တိုင်အစုသားတို့ကိုသာနှုတ်စေ၊ ကျန်သမျှလူတို့ကိုနှုတ်သင့်သည်အစုဆို၍ မနှုတ်သာပြီ၊ မည်သည့်အစုအမှုထမ်း မဆိုတပ်ဘွဲ့၍ နေ့စဉ်မပြတ်ချီသွားစေ၊ ချီသွားသည့်တပ်မှာသူကြီးတို့ကိုမပါစေနှင့်ဦး၊ သူကြီးညီသားတို့ကိုသာခန့်ထား၍ချီသွားစေ၊ တပ်မှူးအိမ်မှာအိမ်ရှေ့ထမ်း တုရင်ဝဏ္ဏကျော်ကိုခန့်၊ ကသည်းသိမ်းသည်မှာ (သက္ကရာဇ်၁၁)၆၇ခုစာရင်းနှင့်မတိုက်သာပြီ၊ လူဝိစမ်ရစာရင်း (1805) ပြေသူတို့ကို (သက္ကရာဇ်၁၁)၆၇ခုအစုအငန်း အပေးအဘွဲ့ဆက်သွင်းသည့်စာရင်း (1805) အတိုင်း အစုဆိုင်ရာနှုတ်ပြီးလျှင်ကျန်လူတို့ကိုတပ်ရုံး ကတပ်ဘွဲ့၍ချီစေ၊ စာရင်းကိုလည်းသွင်း၊ မြို့စုတိုက်စုအသည်စုခြားလူ၄၀၀၀၀ ကျော်နှင့် ရွှေပြည်သေနတ်၇၀၀မှာအိမ်ရှေ့ထမ်း ငအေးနှင့်၁၀၀၀၊ စကိုင်းမင်းထမ်း ငရဲထွတ်သိဂိကျော်သူနှင့်၁၀၀၀၊ ပုံချီကျော်စွာနှင့်၁၀၀၀၊ အိမ်ရှေ့ထမ်း တုရင်ဝဏ္ဏကျော်နှင့် ရွှေပြည်သေနတ်ပါ၇၀၀တပ်ဘွဲ့၍တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်၈ရက် (19 October (1808)) နေ့ချီစေ၊ လေးတပ်မှာတုရင်ဝဏ္ဏကျော်ကိုအချုပ်ခန့်၊ ကသည်းမြင်းဘွဲ့သည်မှာဘွဲ့မိသည်ကိုသာဘွဲ့စေ၊ ငနောက်ကိုမဘွဲ့သင့်ပြီ၊ တပ်ဘွဲ့၍သာထမ်းစေ၊ အစုဆိုင်ရာအစ်ရန်လူကို ဒေါင်းဂုပ်တံဆိပ်တပ်ဘွဲ့၍ထမ်းစေ၊ ၄င်းလူကိုမှန်ကူတံဆိပ်တပ်ရုံးကထိုးစေ၊ အထွင်းပန်းဘဲခါဂါခါခုပြန် လှော်တို့အစု၊ ပန်းဘဲဝန်ဝန်စု၊ ဆင်ကာလက်သမား၊ လွှဆွဲ လှော်ဘောင် စောင့်သစ်စောင့် ရှေ့တော်ပြေး၊ မီးသွေးဘုတ်အနောက်ဝန်ဝန်စု၊ ဆင်တော်သည်၊ ဆီမီးထွန်း၊ ထုံးဘုတ်၊ ကသည်းလမိုင်း၊ အစု၁၅မှာအလုပ်တော်အဆောင်တော်နှင့်လူမနည်းစေသင့်၊ လူပိုကိုအစုရင်းမှာတိုး၍ထမ်းစေ၊ ကင်းတိုင်၂၄ခုမှာလူလျော့လျှင်အခြားလူပိုကဖြည့်၍ပေးစေ။

18 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ၂၆နှစ် တော်ရသမိမသီသုဒ္ဒဒိန်၂၉၂တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်၇ရက်နေ့နားခံဇေယနော်ရထာထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

21 October (1808)
သိမ်း ရကသည်း ၅၀၀၀ကိုငါး တပ်ဘွဲ့၍တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၀ရက် နေ့ ချိန်စေ၊ နေခါက်ကိုမြန်မာတနေ့ကသည်း တနေ့တရ က်ခြား စီချိန်စေ၊ ယခုချိန်မည့် တပ်ကိုရုံထား ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ချိန်စေ၊ တပ်ပါလက်နက်ကိုင်တွင်စုကြီး သေနတ်၊ ရွှေပြည် သေနတ်၊ တောင်ကန် ရွှေ လေအစုသား မည်မျှ၊ စွဲကိုင်သည့် သေနတ်မည်မျှ

21 October (1808)
ပါသည်ကိုစစ်ကြော၍ စာရင်း သွင်းတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၀ရက် နေ့ချိန်ကသည်း ၅၀၀၀မှာစကိုင်း မင်း ထမ်း လက်ယာ ကျော်ထင်ငရဲ ဖျား ၊ ရဲခေါင် ကျော်ထင်၊ ဇောဇရဲခေါင်၊ သိဒ္ဓိရဲခေါင်၊ အိမ်ရှေ့ထမ်း နေမျိုး ကာမဏိသကြန်

23 October (1808)
တို့ငါး တပ်တွင် နေမျိုး ကာမဏိသကြန်ကိုအချုပ်ခန့်၍ ချိန်စေ၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၂ရက် နေ့ချိန်မြန်မာလက်နက်ကိုင် ၅၀၀၀မှာပုဂံမင်း ထမ်း တုရင်ပုံချို၊ ငရေချမ်း ၊ နတ်ကျော်ဇေယ၊ ငရွှေခဲ၊ ကျော်ခေါင်သိဂိရိတို့ငါး တပ်တွင်

25 October (1808)
ကျော်ခေါင်သိဂိရိကိုအချုပ်ခန့်၍ ချိန်စေ၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ရက်ကသည်း ၅၀၀၀တပ်မှာစကိုင်း မင်း ထမ်း ရဲလှပုံချို၊ နတ်ကျော်ထင်၊ ပုံချိုကျော်စွာ၊ သူရိန်ရဲထင်၊ နေမျိုး လက်ယာသူရတို့ငါး တပ်တွင် နေမျိုး လက်ယာသူရကိုအချုပ်ခန့်၍ ချိန်စေ၊ မိုး စာစံရွေး လှေ၂စင်း ကိုစိန်ပန်း လှေသား တို့နည်းမြင်း ဘွဲ့၍ ချိန်စေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ က၄ရ၀၀ချိသည့်နေခါက်သိမ်း ရုံး ရေခါက်သည့် လက်နက်ကိုင်မှာအိမ်ရှေ့ကျေး လင်း ဇင်း အစုပြင်မြို့စောင့်ရုံထား ပါသည့်စုကြီး သေနတ်များ ကိုနှုတ်၍မြို့စောင့်တပ်ဘွဲ့ပြီး လျှင်တပ်မှူး တပ်အုပ်နှင့်ထား စေ၊ ရေကြည် ပွဲတော်ထင်း တော်အစုကပါသည်ကိုလည်း နှုတ်၍တပ်မတော်မှာလိုက်ထမ်း စေ၊ မြေး တော်ဆင်ဖြူရှင်မယ်ကိုသနါး တော်မူသည့် စါဝ ဘီအုပ်စုကသည်း ၊ ရေကြည် ကသည်း ၊ အဆောင်ကိုင်ကုလား လူတို့မှာထမ်းရင်း အတိုင်း မြေး တော်မှာထမ်း စေ၊ ထမ်းရင်း ကပိုသည့်လူတို့ကိုအများ အစုနည်း လိုက်ထမ်း စေ၊ လက်ဝဲ ကျော်စွာ မှာမြင်း ငါး စီး ကြိုး ကတန်ဆာစုံဆက် စေ၊ စစ်ခန့်ကိုလွှတ် စေ၊ ပုသိန်မင်း ၊ ပုဂံမင်း တို့ဘွဲ့ပါကသည်း တို့မှာထမ်းရင်း ကပိုသည့်လူတို့ကိုမြင်း ဘွဲ့၍ထမ်း စေ၊ မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ဖွို့ခို့း သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း တိုး မှူး ရဲလှ ကျော် ခေါင်၊ ငလှ၊ ငမြတ်ရာ၊ ငသာရတို့နှင့်ကသည်း ၃၃ကိုမဟာရာငသ၊ ဇူပရာဇာတို့ထံ စေလွှတ် စေ၊ ကျွား ငယ်အစုသား တို့ကိုလွှတ် တော်မှာပြပြီး လျှင်သနား တော်မူ

ရင်း အလံမှတ်နှင့်တပ်ဘွဲ့ရှိထနေခေါင်း ပင်လှမှာနေစေ၊ ပြည်မင်း ၊ ဝုဂံမင်း ၊ မဏ္ဍရာမင်း ၊ မင်းတုံး မင်း တို့ဘွဲ့ပါကသည်း တို့မှာထမ်းရင်း ပြင်ပိုလူကိုမြင်း ဘွဲ့ရှိထမ်း ရွက်စေ၊ မြင်းဘွဲ့ပြီး မြင်း ခေါင်း ဂကိုအုပ်စုမြင်း စီး နေခက်ပါတို့နှင့်ကသည်း ၅၀၀၀ရှိနေမျိုး ကာမဏိသဂြိုန်တပ်တွင်လိုက်ထမ်း စေ။

19 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၆နှစ် တေရသဗိမာသီ သုဒ္ဓဒိန်၂၉၃တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်ဂရက် နေ့နံနား ခံပြေဘကြီး မှုး ရာဇ နေ့ဝ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့ဆင် ခြေတုံး သေနတ်မှာ ရှိသူ ငချေသူ၊ ညိုငကျော်ရ၊ ငအုံး ၊ ငကျော်ဝ၊ ငလူတိုကိုအစုကနှုတ်၍ ငချေ သူနှင့်ထမ်း ၆၀။

20 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၆နှစ် တောရသမိမာသ် သဒ္ဒိန် ၂၉၄တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မျိုး တောင်မတ်တောင်တို့ကိုသနား တောင်မှုသည့်ကသည်း ၊ ကုလား ၊ ရှမ်း ၊ ယိုး ဒ
ယား ၊ ချင်း၊ ကတူး တို့နှင့်လက်ရ ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း ကုလား တို့ကိုတပ်သို့မပါစေ
နှင့်၊ နှုတ်၍စုထား စေ၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ ကလေး မင်း သား ၊ ရ
နေဝင်မင်း သား ၊ ဇင့်မင်း သမီး၊ ထန်း တပင်မင်း သမီး တို့မှာသစုအငန်း
ဘွဲ့ရာမပါ၊ အထက်ကသည်း မြို့ကပါ၍ထမ်း ရွက်သူတို့ကိုတပ်သို့မပါစေနှင့်၊ နှုတ်၍အပ်၊
မင်း မိဘုရား သား တော်သမီး တော်တို့ ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း တို့မှာသနားတော်
မှုသည့်လူများ လျှင် ငွေ ဝယ်ကျွန်တို့တပ်သို့လိုက် စေ၊ သနား တော်မှုသည့်လူနည်း သူတို့
မှာ ကြေး ဝယ်ကျွန်တို့ကိုကပ်သို့မပါစေနှင့်၊ နှုတ်၍အပ်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊
မြောက်မိဘုရား ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း ကုလား ၁၃၊ ကျောက်မော်မင်း သမီး
ကြေး ဝယ်ကျွန် ၁၁ တို့ကို မြောက်မိဘုရား ၊ ကျောက်မော်မင်း သမီး တို့ကိုသနား
တော်မှုသည်၊ နှုတ်၍အပ်၊ မြို့ရွာကသိမ်း ရောက်လက်နက်ကိုင်တို့မှာ ရောက်နှင့်
သမျှကိုတပ်မှူး သို့အပ်ပြီး လျှင်ရိက္ခာ တော်စပါး ၊ သေနတ်၊ ဆေး ၊ ခဲ၊ မီး ကျောက်
ပေး အပ်မည်း ကြပ်၍သုံး ရက်တကြိမ်ချိ စေ၊ တန်တား ဦး ရွာ နေစား တော်
ကွမ်း ဆက် ၃၆ လူတို့ကိုနှုတ်၍ စား တော်ကွမ်း ဆက်မြဲဆက် စေ၊ မြန်မာမြင်း ကိုင်
လူရဝ ကျော် ကျေး ရွာသူကြီး တို့ကသိမ်း ရုံး ပါသည်ကိုနှုတ်၍တပ်မ တော်မှာလိုက် စေ၊
ကသည်း တပ်မှာစည်း ကြပ်၍ပြည့်လျှင် ၅၀၀ ၀ဖြစ် စေ ၆၀၀၀ဖြစ် စေပြည့်သမျှကိုချိ
စေ၊ ရာဇဝတ်အပြစ်အ လျှောက် ခြေချင်း နှင့်ထား သူအင်္ဂတေ တောင်း လူတို့ကို
ချမ်း သာ ပေး တော်မူ၍ မကွရာမင်း ကိုသနား တော်မူသည်၊ စာရင်း ကျမှန်
သူကိုသူကြီး တို့ကသိမ်း ရာပါလျှင်တပ်သို့မပါစေနှင့်၊ နှုတ်၍ မကွရာမင်း ကိုအပ်၊
တောင်ငူမင်း ၊ လိုင်မင်း တို့မှာဘွဲ့ရင်း လူပြင်အခြား လူပိုကမြင်း သုံး ခေါင်း
စီမြည့်မီ အောင်ဖြည့်၍ တောင်ငူမင်း ထမ်း ၊ လိုင်မင်း ထမ်း မြင်း စုဘွဲ့ပြီး လျှင်
လိုက်ထမ်း စေ၊ ကသည်း အတ္တပတ်မြင်း ထမ်း သား တို့မှာပိုလူကိုအစုမှာတိုး ၍ထမ်း
စေ၊ တံဆိပ်မှာမြင်း စီး ကိုဟယ်ာရုပ်၊ နောက်ပါကိုမှန်ကူထိုး မြဲထိုး စေ၊ ၁၀၀
အစုသား သိမ်း ရုံး ခဲ့ရာပါသူတို့ကိုနှုတ်၊ ဒဝယ်ဗိုလ်သို့အပ်၊ နေမျိုး သီဟသူကိုမြို့ဝန်
ခန့်၊ နန္ဒသိင်္ဂ ကျော်သူ၊ နရာ ရွေ့ တောင် ကျော်တို့ကိုမြို့စာ ရေး အရာကနှုတ်၊ မြို့
စာ ရေး ခန့်ရန်လူကို ရွေး ၍သွင်း ၊ အရပ်ရပ်မြို့စုတိုက်စု၊ ကျေး ရွာများ တလက်

နက်ကိုင်သိမ်း ရုံး ရောက်သည်မှာအသည်က ၁၀၀၀ သာပါသည်၊ စုခြား က ၆၀၀၀ ကျော်ပါသည်၊ ကျေး ရွာသူကြီး တို့သည်ညီမျှ အောင်မသိမ်း မရုံး ၊ အသည်ကိုချန်၍ သိမ်း ရုံး သည်ဖြစ်သည်၊ သင်း တို့တစုမှာအသည်ကိုရ အောင် တောင်း ၊ အသည်မ ပါချန်ထား ခဲ့သည့်သူကြီး တို့ကိုကြား မြင်း သမ္မ ကြောက်ရွံ့ အောင်ရင်ကိုခွဲ၊ တ၊ဝယင်း မြို့မှာလွှတ်ကခန့်သူကိုနှုတ်၊ အိမ်ရှေ့ဝန်ကိုအပ်၍ စီရင်မြဲစီရင် စေ၊ သံလျှင်မင်း ၊ ကနောင်မင်း တို့ကိုအပ် တော်မူသည့် ကျား ငယ်ကိုစစ်ကိုင်း မင်း မှာမအပ်နှင့်၊ ပုဂံမင်း ကသိမ်း ၍ထိန်း အုပ် စေ၊ လှည်း ပေါင်း လုပ်သည်မှာရိုင်ကိုမိုး စေ၊ ရိုင် ပေါ်မှာရွက်ကိုမိုး စေ၊ မိုး ရန်ရွက်မှာမဏ္ဍပ်ကရွက်ကိုသိမ်း ၍မိုး စေ၊ ရွှေပြည် သေနတ် ၇၀၀၊ တုရင်ဝဏ္ဏ ကျော်ချီတပ်တွင်ရန်ရာပါသည်မှာ မလိုက် စေ နှင့်ဦး ၊ အသည်ကိုကုန်စင် အောင်မသိမ်း ချန်ထား ခဲ့သည့်တိုက်စာ ရေး သူကြီး တို့ ကိုရင်ကိုခွဲ၊ 22 October 1808 တောရသမိမာသိသုဒ္ဓဒိန် ၂၉၆တန် ဆောဝ်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၁ရက် နေ့အသည်ကလက်နက်ကိုင် ၁၀၀၀ စုမိ စေ၊ ဒိုင်း ဝန်မင်း ကျော်သီဟကိုလွှတ်သို့တက် ၍ဝန် ထောက်အရာနှင့်စီရင်မြဲစီရင် စေ၊ နေမျိုး ကျော်ထင်ကိုလွှတ်သို့မတက် စေ နှင့်ဝန် ထောက်အရာကနှုတ်။

21 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တောရသမိမာသိ သုဒ္ဓဒိန် ၂၉၅တန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၀ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ရာဇ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆင်ဖြူတော်မြက်ရိတ် ငွေတော်ဝယ်လူအနက် ဝရ သေတဂီရိဆင်ဖြူတော်မှာ ခွဲ ၆ဝ ပေး အပ်သည့်ပြင်အထက်ပုဏ္ဍရိကဆင်ဖြူတော်မှာ ခွဲ ၆ဝ ပေး အပ်သည့်လူကိုဆဒ္ဒန် ဆင်မင်း မှာထမ်း စေ၊ ငွေတော်ဝယ်လူကတိုး အိမ်ပွါး အိမ်လူတို့ကိုလည်း ငွေတော် ဝယ်လူစုမှာတိုး၍ထမ်း စေ၊ ဆင်မင်း မှာ ပေး အပ်သည့်လူလည်း မြက်သွင်း စေ၊ သွင်း သည့်မြက်ကိုလည်း ဆင်တိုင်ကြီး တို့က လျှော့၍သွင်း စေ၊ တုရင်ဝဏ္ဏ ကျော်ထမ်း မှာပါသည့် ကွေ့လင်း ဇင်း သေနတ်..ကြီး သေနတ်သား တို့ပြင်ယခုတပ်မှာရှိသည့် ကွေ့လင်း ဇင်း သေနတ်စကိုင်း မင်း စုကြီး သေနတ်၊ အိမ်ရှေ့တော်စုကြီး သေ နတ်သား တို့ကိုတပ်မှူး ခန့်ထား ပြီး လျှင်တပ်ဘွဲ့၍ နေ စေ၊ နောက်သိမ်း ရုံး ရောက် သမျှလက်နက်ကိုင်တွင် ကွေ့လင်း ဇင်း သေနတ်၊ စကိုင်း မင်း စုကြီး သေနတ်၊ အိမ် ရှေ့တော်စုကြီး သေနတ်အစုသား ပါသမျှကိုနှုတ်၍ ခန့်ထား သည့်တပ်မှူး တို့ကိုပေး၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ ထန်း လျှော်ဖါရက်သည်မှာဦး ပဲ့လူနှစ် ယောက်ထမ်း လေး ထောင့်ဖါလည်း ရက် စေ၊ ကျော်ထင်ပုံချိုကိုအိမ်ရှေ့ဝင်း မှူး ခန့်၊ အိမ်ရှေ့ ဝန်တပယင်း မြို့မှာပုံတော်မီး သွေး သာရာပလိုင်း ရွာ ရွှေမှူ ဈေးဘုရားတံ တိုင်း ထိနယ်အတွင်း ယူတော်မူ၊ ဝန်စည်၊ ရေကြည်၊ စလေ၊ ကြောင်သင်း ကျေး ရွာများ ကို မြောက်ဘက်ဘိုက်အဝင်ပလိုင်း ရွာသူကြီး တို့ကလူ ၁ဝ ကျော်နှင့်လာ ရောက်ပြီး လျှင်ပလိုင်း ရွာနယ် မြေဖြစ်သည့်သိမ်း ရုံး ရ တောင်း သည် နှောက် ယှက်သည်ကိုတပယင်း မြို့ဝန်လက်ယာ ကျော်ထင်ကအစီရင်ခံ ရောက် ကြောင်း နှင့် ဒိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ တပယင်း နယ်ပိုင်း ခြား တော်မူရာ ပါသည့် ကျေး ရွာ ကလက်ကိုင်ကိုတပယင်း ကသိမ်း စေ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု [1783] စာရင်း တွင် မြောက် ဘက်တိုက်မှာပါလျှင်နှိမ် စေ၊ တပယင်း မှာတိုး၍ထမ်း စေ။

22 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆နှစ် တော်ရသဓိမာသ် သုဒ္ဒဒိန် ၂၉၆တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နာ း ခံ ဇေယ နေ်ရထါ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေပြည် သေနတ်သား တောင်တန် ရွှေ လေးသား တို့ကိုတပ်မှူး ခန့်ပြီး လျှင်တပ်ဘွဲ့၍ နေစေ၊ နောက်သိမ်း၍ ရောက်သမျှလက်နက်ကိုင်တို့တွင် ရွှေပြည် သေနတ်သား တောင်တန် ရွှေ လေးသား ပါသမျှကို နှုတ်၍တပ်မှူး တို့ကိုအပ်၊ ရွှေဘဝါး ကော် အောက်ငယ်သား မရှိသည့် ရွှေပြည် သေနတ်ထမ်း သွေး သောက်ကြီး တို့ကို ခြေချင်း ကြက် တောင်ရှည်ထည့်၍တပ်မှာထား ၊ တတောင်း မင်း သမီး က ငွေနှင့် ပေး ဝယ်၍ကွပ်ရွာနယ်တွင်း မှာ ဓနထိုပ် စေသည်ကျွန် ၂၃အိမ်လူတို့ကိုကွပ်ရွာသူကြီး တို့ကလက်နက်ကိုင်သိမ်း ရုံး ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ငွေ ဝယ်လူမှန်လျှင်တပ်သို့မပါစေနှင့်နှုတ်၍တ တောင်း မင်း သမီး ကိုအပ်၊ အနောက်ဝန်စာရေး ငထောင်လုံး ကိုပုဂံမင်း ထမ်း ကျော် ခေါင်သီဂိုတပ်မှာလိုက်ထမ်း စေ၊ ပန်း ဘဲဝန်သို့အပ်ရန်တပ်ရုံး ကပို့ ရောက်သည့်ကသည်း တို့တွင်မကွာရာမင်း ဘွဲ့ပါလူစုပါ ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ဘွဲ့ပါလူမှန်လျှင် နှုတ်၍ မကွာရာ မင်း သို့အပ်၊ ပန်း ဘဲစေရင်း မှာ ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ ကျွဲ သေနတ်၊ လင်ဇင်း သေနတ် ရောက်သမျှကို နှုတ်၍ တုရင်မဏိမှာ ၁၀၉ဂ နှင့်တတပ်၊ ဝေသူ ကျော်မှာ ၁၀၉ဂ နှင့်တတပ်၊ လက်ယာ ကျော်မှာ ၁၀၉ဂ နှင့်တတပ်၊ ၃တပ်စည်း ကြပ်ငြ ား စေ၊ ရွှေချိတပ်မှူး မှာအလှုင်အမြန်မရပ်မဆိုင်း ချီတက် စေ၊ အောင်ပင်လယ်လမှိုင်း ကလှည်း တိုက်နွား ၃၂၊ တောင်ဘက်လမှိုင်း ကလှည်း တိုက်နွား ၅၀၊ အနောက်ဝန် ဝန်စုနွား ဘဏ္ဍာတ ၁၄ကိုလှည်း တိုက်ရန် ပေး စေ၊ ပျော်ဘွယ်သား တို့ထိန်း စုလွှဲ တော် ၂၃၃ကို အောင်ပင်လယ်လမှိုင်း သို့အပ်၍ထိန်း သိမ်း လုပ် ဆောင် စေ၊ ညောင်ဝန်း ၊ ကျွန်း စည်၊ ရေနံ့သာ၊ ကင်း မီး ပေါက်၊ ရေတော်၊ ရှမ်း ရွာမြို့ တွင်း၊ အုန်း တော ကျေး ရွာ နေမင်း ကွန်း ဥယဉ် တော်မှာဖြည့်လူအိမ် ၂၅၊ ကျွား ကြီး ၂၅၊ မကြီး ၂၅၊ ကျွား ငယ် ၃၊ မငယ် ၂၊ ၄စု ၅၅စာရင်း တော်ဆက်လည့်လူတို့ကိုတပ်ဘွဲ့ရာ မပါစေနှင့်၊ နှုတ်၍ မင်း ကွန်း ဥယဉ်မှူး သို့အပ်၊ မြို့ရွာသူကြီး တို့တသိမ်းရုံး ရောက်သည့်နာဂိုအစုသား တို့မှာ နောက် တော်လိုက်လူ ၂၀၊ ရွှေမြို့တော်မှာ ၁၂၊ ၂စုလူ ၃၂ကိုနှုတ်၍ နာဂို တော်မှူး အဝန်း တို့သို့အပ်။

(23 October 1808)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆နှစ် တေရသမိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၂၉ရ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၂ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထါ ထွင်ပြန်။)

စကိုင်း မင်း ႇ တော်ချက်လု၊ ဆင်ဖြူမယ်ယည်ခံလုမြို့ရွာမျှား တလက်နက်ကိုင်သိမ်း ရုံး ပါသည်ကိုနှုတ်၍ စကိုင်း မင်း ဝန်တို့ကိုအပ်၊ စကိုင်း မင်း ဝန်တို့တစုရုံး ထား စေ၊ တပ်လက်နက်ကိုင်လူတို့ရိက္ခာ ပေး ရန်စပါး မှာ တောင်ငူမင်း သမီး ကို၊ မြ တောင်မင်း သမီး ကိုနှစ်ရပ်ကစပါး ၂၀၀၀ ဝင်ထုတ်၍ ပေး စေ၊ မက္ခရာမင်း ၊ မင်း တုံး မင်း ၊ လှိုင်မင်း တို့မှာမြင်း သုံး ခေါင်း စီး သွဲ့ရန်မြင်း စီး နောက် ပါတို့ကိုကသည်း ၊ အတ္တပတ်လူတို့ပို့စုတ ရွေး ကောက်၍သွဲ့၊ မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင် လက်ဝဲဝင်း မှူး တို့ကိုသနား တော်မူသည့်ကသည်း ၊ ကုလား ၊ ရှမ်း ၊ ယိုး ဒယား ချင်း ၊ ကသည်း တို့မှာစာရင်း တော်ဆက်၍ ရှိပြီး အိမ်ရင်း ပွါး အိမ်စုကကျွား ကြီး မကြီး ၊ ကျွား ငယ်မငယ်စာရင်း နှင့်မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး တို့ကိုအပ်၊ လယ် တော်ကို တော်ကစပါး ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်ယူစေ သည်မှာ ရေမ ပေါ်ပြီဖြစ်သည်မ ဆောင်မယူ စေနှင့်၊ ယွန်း စလင်း ကြောင်း ချို တပ်ပါလက်နက်ကိုင်တို့ကိုသာ တော်သင့် အောင်ရိက္ခာစပါး ပေး ဝေ စေ၊ အနောက် ဝန်ဝန်စုဟုံခါး နီအစု၊ ဝန်၊ ဝန်စာ ရေး တို့အုပ်စုလူသိမ်း ရုံး ရာပါသည်ကိုလူ ရှင်သို့အပ်ပြီး လျှင်အသီး သီး တပ်သွဲ့၍ နေ စေ၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ မိန်း မ ဖိုး ရွှေ တောင်မ နော်၊ ရွှေ တောင် ပေါ်စတို့ကိုသနား တော်မူသည်ကသည်း တို့ ကိုနှုတ်၍ ရွှေ တောင်မ နော် ရွှေ တောင် ပေါ်စတို့ကိုအပ်။

24 October 1808

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆နှစ် တေရသမိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၂၉ဂတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၃ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စည်သူရာဇာကိုဝန်ထောက်အရာခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်၊ ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ခေါင်တုံမြို့စား ကိုသနား တော်မူသည်ကသည်း ၁၀၊ ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း ၅၊ တိုး အိမ်ပွါး အိမ်ပါကျွား ကြီး မကြီး ကျား ငယ်မငယ်လူတို့ကိုနှုတ်၍ ခေါင်တုံမြို့စား ကိုအပ်၊ ရွှေတိုက်ဝန်ဝန်စုမြန်မာဇာတ်ကြီး ၊ ပဥ္စရူပအာစုသား သူကြီး တို့ကသိမ်း ရုံး ရာပါသည်မှာလည်း နှုတ်၍ စုထား စေ၊ ဇာတ်ကြီး ကသည်း ဆိုင်း အစုအဏ္ဏပတ်မီး ပါကြေး သွန်း၊ ကသည်း အဏ္ဏပတ်ကုလား တို့ကိုပိုအိမ်နှင့်တကွစာရင်း တိုး ၍အစုမှာထမ်း စေ၊ ပေတရွက်သား ငအိုး က၊ အဘပြုစုရင်း ရန်ကုန်သဘောကျင်း နှင့်အဘဥစ္စာသူတထူး လက်ရှိ ကြေး မြို့ကုန်ဘိုး များ ကိုတောင်း ၍ ရောင်း ဝယ် နေထိုင်ပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပေတရွက်ပိုင်သည့်ရန်ကုန်သင်း ဘောကျင်း ကိုသား ငအိုကထိန်း သိမ်း လုပ်ဆောင် စေ၊ သူကထူး လက်ရှိကုန်ဘိုး ကြေး မြို့များ ကိုလည်း ငအိုက တောင်း ခံ၍ ရောင်း ဝယ် နေထိုင် စေ၊ သံတော်ဆင့်သိရိနန္ဒ ကျော် ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း ကုလား ငနက်၊ ငရောင်ထွန်း ၊ ငတုတ်၊ သံတော်ဆင့်ရာဇနန္ဒ ကျော်ကျွန်ကသည်း ကုလား ငအာကာ၊ ငလွင်၊ ငတုတ်စံ၊ ငမြတ်သာ၊ လက်ရွေး ကြီး မှူး စည်သူနန္ဒ ကျော်ထင် ကြေး ဝယ်ကျွန်ငကြွယ်ဝ၊ သား ငရွှေအိပ်၊ ငရသား ငရွှေပု၊ ညီငရွှေကြာ၊ ငလှကျော် တို့အိမ်ရင်း ပွါး အိမ်ပါဖအိမ်လူတို့ကိုစာရင်း တော်ပေး ဆက်ထည်အတိုင်း နှုတ်၍လူရှင်သို့အပ်၊ အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး မဟာသက် တော်ရှည်လက်ရ ကြေး ကျွန်ကသည်း ကုလား တို့ကိုစာရင်း တော်ဆက်သည့်အတိုင်း မင်း ကြီး မဟာသက် တော်ရှည်သို့အပ်။

25 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၆နှစ် တေရသမိမာသ် သုဒ္ဒိန်၂၉၉တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ရာဇနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သုတေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ရေ မြေအသျှင်ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ မိန့် တော်ရှိသည်၊ စည်သူရာဇာကိုဝန် ထောက်ခန့် တော်မူသည်၊ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်းလည်း စည်သူရာဇာသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ ထော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရို သစ္စာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်မည့်သူ ယုံမှတ်သနား တော်မူသည်ကျွန် တော်မျိုး ဖြစ် သော ကြောင့်ဝန်တို့ကို ထောက်မလှုံ့ ဆော်စိမ့်မည်ဝန် ထောက်ခန့် တော်မူသည်၊ ဝန် ထောက်ဆိုသည်အရာသည်ငါအသျှင် ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ဝန်တို့သည်ပြည် ရေး ရွာမှုစ၍ခပ်သိမ်း သော စီရင်ဘွယ် စီရင်ခင်း အလုံး စုံကိုအလစ်မဟင်း ရ အောင် ရှေ့ နောက် မျှော် ထောက်၍ ခန့် ထား စီရင်ရန်အလွန်ကျယ်ဝန်း လှ လေသည်၊ သို့ကျယ်ဝန်း လျှင်လည်း ဂုံဘန်ဂုံခါ မေ့ ကျန် လေတန်ရာသည်၊ ဝန်တို့စီရင်ခန့်ထား သည့်အရာ များ တွင် မေ့ကျန်ယည့်အရာ ရှိလျှင်သတိရှိသည်အတိုင်း သည်အရာမှာ မည်သည် စီရင်ရန် ရှိသည်၊ သည်အချက်များ ဟာ မည်သို့ရှိ ခိုး သံ တော် ဦး တင်ရာတွင်အမိန့် တော်ထွက်ရှိသည့်အတိုင်း စီရင်ပြန် ဆိုမှာထား ၍ ရှိသည်ပြသ၍ ဝန်တို့ကိုအစီရင်ခံ၊ လွှတ် တော်ရုံး တော်သည်ကျွန် တော် မျိုး ဆင်း ရဲသား တို့ကိုး ကွယ်ရာဖြစ် သော ကြောင့်တ ယောက်ကိုတ ယောက်ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်သည်အမှုမှစ၍ ခပ်သိမ်း သောအမှုအခင်း အ ကြောင်း အရာရှိ၍လွှတ် တော် မှာအစီရင်ခံသည့်အမှုအရပ်ရပ်နိုင်ငံ တော်မြို့ပြ ကျေး ရွာအနီး အ ဝေး များ က အစီရင်ခံ ရောက်သည်အရာများ မှာလည်း မ တွေး မရှက် စေရစင်ကြယ် အောင် မေး မြန်း စစ် ကြော၍ ဝန်တို့ကိုအစီရင်ခံသင့်သည့်အရာ ရှေ့နား တော်ကြားဆက် သွင်း သင့်သည်အရာ များ ကို စေ့စေ့ငုငု ထောက်ရှုမေး မြန်း စစ် ကြောထွက်ဆိုချက် နှင့်စကား အရကို ထောက်၍လှုံ့ဆော်ရမည်၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် ထော်မှစ၍အမှုထမ်း ကျွန် တော်မျိုး အ ပေါင်း တို့မှာလည်း အမှု တော်ကို နေ့ညည့် ကြိုး စား အား ထုတ်မပြတ်မလပ်ထမ်း ရွက်၍သနား တော်မြတ်ခံရာဘုန်ကြွင်း သည့် အရာရှိလျှင်လည်း မည်သသူမည်သို့အမှု တော်ကိုထမ်း ရွက်သည်မည်သို့ထမ်း ရည်ရွက်ရည် သည့်အချက်များ ကိုလည်း ဝန်တို့ကိုပြသ၍အစီရင်ခံ၊ အလုံး စုံစီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း ရှိသမျှကိုဓမ္မဝတ်ရာဇဝတ် လောကဝတ်ကိုကြွမ်း သိနား လည်သည်နှင့်အညီ ထောက်မ

နှိုး ဆောင်စီရင်ရမည်။

25 October 1808

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်း စံ၂၆နှစ် တေရမိမာသည်

သုဒ္ဓဒိန် ၂၉၉တန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ရက် နေ့နံနက် ခံပြော့ကြီး မှိုး

ရာဇ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(မှိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ <u>သုရိယ</u>၊ မတ်၁၉၃၀၊ စာ၆၆)

မိန်း မစိုး ရွှေတောင်စိုး၊ ရွှေတောင်သူ၊ ရွှေတောင်ကျော်၊ ရွှေတောင် 1804
ထင်တို့က (သက္ကရာဇ်၁၁)၄ဖြ ခုသိမ်း ရာပါ ဆွေသား မျိုးသား ကျေးကျွန်တို့ကို
သနား တော်ခံရပါသည်၊ ကျော်စည်တိုက် တောင်ဘက်တိုက်မကွာရာမြို့မှာ ကသိမ်း
ရုံး ရာပါကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး ထင်ချက်အတိုင်း မိန်း မစိုး တို့ ဆွေသား
မျိုးသား ကျေးကျွန်ရနိုင်လူမျိုး မှန်လျှင်စာရင်း တော်ဆက်သည့်အတိုင်း မိန်း မ
စိုး ရွှေတောင်စိုး၊ ရွှေတောင်သူ၊ ရွှေတောင်ကျော်၊ ရွှေတောင်ထင်တို့ကို နှုတ်၍အပ်။ ဆင်ဝန်
နေမျိုး စည်သူလက်ရ ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း တုလား တို့ကိုစာရင်း ဆက်သည့်အတိုင်း
ဆင်ဝန် နေမျိုး စည်သူသို့အပ်၊ သိရိ နေဘ်ရထာကိုသနား တော်မူရင်း အစိုး အ
နင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုသနား တော်ခံစေ၊ ကျိုင်း တော်ကိုလဲ မှူး မြို့မှူး
စေ၊ ရွှေစက် တော်ဖြန့် တော်မူလျှင် ရွှေ့တပ် နောက်တပ်ဝင်း ခင်း နောက်
တော်လိုက်မှ စ၍တပ်မ တော်တွင် ပါရန်ရှိသမျှနှင့်အ စောင့်အ နေခန့်ထား စီရင်
ရန်ရှိသမျှကိုစာရင်း ရန်ထား ၍သွင်း၊ ရွှေ့ချီပုဂံမင်း တပ်၊ ဝုခန်း မင်းတပ်
စာရင်း ကိုလည်း ရုံထား ၍သွင်း၊ မင်း စံ လှ တော်သား သူကြီး တို့တသိမ်း ရုံး
ရာပါသူကိုနှုတ်ပြီး လျှင်တပ်ဘွဲ့၍ နေ စေ၊ အလုပ် တော်အ ဆောင် တော်ချုပ်လုပ်ရန်
များ သည်အချုပ်ကသည်း ကုလား တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍ ချုပ်လုပ် စေ၊
နန္ဒသိရိ ကျော်သူအစား လက်ဝဲ ကျော်သူကိုမြို့စာရေး ခန့်၊ ကျွား ငယ်အစုသား တို့
မှာမင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်ကိုအချုပ် ခန့်၍တပ် တော်တွင် ရွှေ့ဖျား ချီစေ၊
ရွှေတောင်ရဲခေါင် ကျော်၊ ရွှေတောင်သိရိသူ၊ ရွှေတောင်နန္ဒသူ၊ သီဟနန္ဒကျော်
သူတို့ကိုအုပ်ချုပ်အတိုင်း တပ်မှူး ခန့်၍လိုက် စေ၊ ကျန်ကျွား ငယ်တို့မှာလည်း အုပ်ရင်း
မင်း သား တို့က တော်သင့်သူကိုတပ်မှူး ခန့်၍လိုက် စေ။

26 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂ဖြနှစ် တောရထာမိမှာသည်
သုဒ္ဓဒိန် ၃၀၀ကျော် ဆောင်မှန်း လပြည့် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရ
ထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗန်မော်မြို့မှာအတောက်တော်မှစ၍ဆိပ်ပွဲကင်း ကူးတို့ပိန်း တောတွဲအကောက် အခွန်မှူး ကိုဗန်မော်စော်ဘွား က ကောက်ခံ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်စေ၊ စွန်းလွန်း သေနတ်၊ ဒဝယ် သေနတ်၊ ၁၅၀ သေနတ်ဝန်ပို့ လှေတော်သား သူကြီး တို့ကသိမ်း ရသပါသည်ကို နှုတ်ပြီး လျှင်တပ်ဘွဲ့၍ နေစေ၊ ဟံသာတမင်း သမီး ကို သနား တော်မူသည့် မိမင်း လှုသိမ်း စု ကသည်း ၊ လယ်လုပ်ကသည်း ရခိုင်မှူး ကိုဟံသာတမင်း သမီး အကြီး တို့သို့ ဖါရင်း နှင့်နှုတ်၍အပ်၊ ရွှေတောင်သူရ ကျော် ကို ရွှေထောင်မှူး မခန့် နှင့်နှုတ်၊ ပုဂံမင်း ပုခန်း မင်း တို့မှာမြင်း သုံး ခေါင်း စီဘွဲ့ရန်မြင်း စီး နေဘက်ပါတို့ကိုကသည်း အတ္တပတ်လူကျန်စုက ရွှေ ကောက် ၍ဘွဲ့စေ၊ ကျွား ငယ်အစုသား တို့ကိုတပ်ဘွဲ့၍နန်း တော် ရွှေတောင် လေး ပစ်နန်း တော်ပတ်လည်တွင်တပ်တဲနှင့် နေစေ။

27 October 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆နှစ် တော်ရသမိမာသိ သုဒ္ဒိန် ၃၀၁နတ် တော်လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပင်းတလဲမြို့ ပုခန်းကြီးမြို့များ ကလက်နက်ကိုင်လူတို့မှာ ပုဂံမင်း၊ ပုခန်းမင်း တို့တပ်မထွင်ရန်ထား၍ ဗိုလ်ကိုယ်သာ ရှေ့ရှိတပ်မှာလိုက်စေ၊ ဘုရား ငယ်အစုသားတို့ တပ်တွင်မင်းကြီး မထာမင်း ခေါင်ကိုအချုပ်ခန့်အမိန့်တော်ပါသည့်မှာကျား ငယ် အစုတပ်ကိုဒိုင်းဝန် မင်းကျော်သီဟကိုအချုပ်ခန့်၊ မိုးညှင်းမြို့ကိုလက်နက်ကိုင် ခန့်၍လိုက်ထမ်းစေ၊ မြေလပ်စော်ဘွားမြို့စားတို့မှာ ရိက္ခာစပါး တော်သင့် အောင်ခန့်၊ မိုးမိတ်မြို့ကစပါးကိုသီပေါမြို့ရောက်ပို့စေ၊ လမိုင်းသား လုပ်လူ တို့မှာလယ်တော်နှင့်ဖြစ်သည်၊ ဆိုင်ရာအပ်၍ရိပ်ရွာပြန်စေ၊ ငရွှေသား ကိုနန္ဒ ဇေယကျော်ထင်နှင့်ဘက်၍အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန်ခန့်၊ တောင်ငူမင်း မှာမြင်းငါး ခေါင်းပြည့်အောင်လူပို့စုကဲ့၊ သရက်မင်းသား က ငွေဝယ်ကျေးကျွန်ကသည်းကု လား ၅ရနှင့်အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန်ငရွှေသား ကျေးကျွန်ကသည်းကုလား၊ သရက် မင်းသားကိုဆက်လူ ၅၅၊ ၂စု ၁၁၂ ကိုစာရင်း တော်ဆက်သည့်အတိုင်း သရက်မင်း သားမြင်းသွဲ့၍လိုက်ထမ်းစေ၊ ပုခန်းမင်း ငွေဝယ်ကသည်းကုလား ပန်းတိမ် ပန်းဘဲလက်သမား ယက်ကန်း လူတို့စာရင်း တော်တိုး၍ဆက်စေ၊ စာရင်း တော် ဆက်သည့်အတိုင်း ပုခန်းမင်းကိုအပ်၊ ဆန္ဒန်ဆင်မင်း ဝန်မဟာမင်းလှလက်ရ ကျေးကျွန်ကသည်း ကုလားတို့ကိုနှုတ်၍ မဟာမင်းလှကိုအပ်၊ ကျိတော်ရှိထမင်း ချောက် ၁၀၀၀ ကျော်ကိုကျား ငယ် သွေးသောက်ကြီး အကြပ်တို့ကိုပေး အပ်၍ကြိတ် စေ၊ ဝန်၊ ဝန်စာရေးတို့အုပ်စုလူတို့မှာအစုအသီးသီး စာရင်း တော်ဆက်သွင်း ရှိသည်၊ ယက်ကန်း တော်ရက်အစုကလည်း (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၇ ခုစာရင်း တော် 1805 ကပိုလ်ကိုယ်သာလိုက်ထမ်း စေ၊ လူရင်း ကိုဆိုင်ရာအစုမှာထမ်း ရွက် စေရမည်ဖြစ် လျက်ယက်ကန်း ရက်အစုသား တို့ကိုလူရင်း ပါတပ်သို့ထည့်ကြောင်း နှင့်ရွှေနား တော် ကြား တော်မူသည်၊ ယက်ကန်း တော်ရက်အစုက (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၇ ခုစာရင်း 1805 ပါလူရင်း ကိုတပ်သို့မပါစေနှင့်၊ လူပိုကိုသာတပ်သို့လိုက်ထမ်း စေ၊ လူရင်း ကိုနှုတ်၍ ဝန်၊ ဝန်စာရေး တို့ကိုအပ်၊ ငရန်နဲမြို့စား နေမျိုးသီရိကျော်သူလက်ရကျေး ဝယ် ကျွန်ကသည်း ကုလား တို့ကိုနှုတ်၍ နေမျိုးသီရိကျော်သူသို့အပ်။

30 October 1808

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တေရသမိမာသ် သုဒ္ဒဒိန် ၃၀၄ နတ်တော်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား ခံဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

စာရေးကြီး ကျော်ထင်ရာဇာကိုကင်းစဉ် စာရင်း နှင့်ခေါ် စေ၊ တပ်တော်
များ ရှိမည့်စခန်း စဉ် မှာ အောင်တပ်တော်ကသည် ကုလား မတောင်စ
ခန်း ၊ ဘယောစခန်း ၊ ကျွဲနွား စခန်း ၊ ရွှေလိပ်နောင်သခေါ်စခန်း ၊
သုံး ဆယ်မြို့စခန်း ၊ သဝန်း ကိုင်စခန်း ၊ ဘက်ကြီး စခန်း ၊ ကွဲကုန်း စခန်း ၊
ဘော်ကြို့စခန်း ၊ သီပေါ်မြို့စခန်း အစဉ်အတိုင်း ရှိစေ၊ ကင်း ၄စောင့်ခန့်
ထား ရန်နဂါး ကိုး မော်ကင်း ကျန်သည်မှာလက်နက်ကိုင်လူ ၅၀တန်သည် ၆၀တန်
သည်တပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်ထား၍ စောင့်နေစေ၊ ကင်း ၁၃ရပ်မှာတင်း တိုင်
ကင်း သား စောင့်နေရင်း လူတို့ကိုလည်း စာရင်း သွင်း၍ စောင့်နေစေ၊
ဝေသာလီသို့ စေသူ မင်း တုံး ဝန်ရဲလှရာဇာ ကျော်သူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်
ပြန်လာ စေ၊ ဟံသာတမင်း သမီး အကြီး စာရေး င ခွေး ကိုဟံသာတမင်း သမီး
မှာထမ်း ရွက်မြဲထမ်း ရွက် စေ၊ လက်သမား အစုကလွှတ် စေ။

31 October 1808

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၆နှစ် တောရမိ. မသာ
သုဒ္ဓဒိန် ၃၀၅နတ် တော်လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။
(ရွေး ဟောင်း သုတေသန)

တပ်မတော်ချီတက်ရာပါသည့်လက်နက်ကိုင်တို့က မကျန်း မမာ၍ မလိုက်နိုင်သူကိုခရီး
လမ်းသင့်ရာ စော်ဘွား မြို့စား တို့သို့အပ်၍ ဆေး ဝါး ကုသပေး စေ၊ မာလျှင်တပ်
တော်သို့လိုက် စေ၊ သေလျှင်မြို့ရှင်ရွာရှင်တို့က ကောင်း မွန် အောင်သင်္ဂြိုဟ် စေ၊ မှတ်စာ
မှာစာအပ်၊ ငွေတော်ဝယ်ကျွန်မိခဲ၊ မောင်ကသည်း ငပိုမှာ ငွေတော်ဝယ်ကျွန်ဖြစ်
သည်၊ တံဆိပ်ထိုး မှတ်၍ဆိုင်ရာအပ်၊ ပုဂံမင်း တပ်မှာ နေမျိုး နော်ရထာ၊ နေမျိုး
နော်ရထာ ရွှေတောင်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ နရာပုံချီသူ၊ သီဟကျော် ခေါင်တို့ကိုနား ခံခန့်၊
ဗိုလ်တပ်စာရေး မှာ တော်သင့်သူကို ရွေး၍ခန့်၊ နေမျိုး ကျော်ခေါင်ကိုတပ်မတော်
ထွင်လိုက် စေ၊ တုရင်ဝဏ္ဏ ကျော်သူ၊ နေမျိုး ကာမဏိသင်္ကြ၊ ကျော် ခေါင်သိဂိတို့နှင့် ရှေ့ချီ
တပ်စုများ ကိုမိုး နဲ့သို့ ရောက်လျှင်မိုး နဲ့တွင်မရပ်မဆိုင်း ၊ မောကမယ်တာကွန်ဆိပ်
ရောက်ချီတက်၍သံလွင်သို့ဆင်း ရန် တောင်ပန်း လှေတက်အများ ရအောင်လုပ်ဆောင်
စေ၊ တပ်ပါရဲမက်လက်နက်ကိုင်တို့မှာလည်း အနာအဖျား ကင်း အောင်အညော်အသင်း
အစား အသောက်များ ကိုတပ်မှူး တပ်အုပ်တို့ကမြစ်တား စေ၊ အရိပ်မထွက် အောင်
တပ်တော်ကသည်ကုလား မတောင်စခန်း ကသီပေါ်မြို့ရောက်၁၂စခန်း ၊ သီပေါ်မြို့
ကသည် မိုး နဲ့ ရောက်၁၁စခန်း လမ်း စဉ် စာရင်း ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း တပ်
တော်များ ကိုချီတက် စေ၊ ယွန်း သံနံ ငပန်း ပုံကို ကျော်စဉ်တိုက်ကြာပင် ရေကြည်ရွာ
ရှမ်း သံခံငသည်လုံ ဇောယကို လက်ယာဝင်း ဆိပ်သာလပ်သည်ကိုသနား တော်ဒ် စေမည်
ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ယိုး ဖြူတော် ယမား တော် နေရာ တော်အစုသား
တို့ကိုတပ်မ တော်မှာလိုက် စေရမည် နှုတ်၍ စုထား စေ၊ ရွှေတိုက်ဝန်ဝန်စု သန့်ပြန့်
ကဝဲတော် အစုသား တို့မှာအလုပ်တော်အများ လုပ်ဆောင်ရသည့်အစုသား ဖြစ်သည်၊
ဘွဲ့ရာမပါစေနှင့်၊ ဗိုလ်လုပါစာရင်း တိုး၍အစုမှာထမ်း စေ၊ လှေသင်း အစုသား
တို့ကိုတပ်မ တော်မှာလိုက် စေရမည်၊ လက်(ရွေး)ကြီး မှူး သို့အပ်၍ စုထား စေ၊
စက်ကျည်ထိုး အစုသား လူ၃၃ကိုတပ်မ တော်မှာလိုက် စေရမည်၊ နှုတ်၍ စုထား စေ၊
သီတတောဘု ရား ကျောက် စေတီလုပ် ကျောက်ညိုအစုသား ၂၀ မှာအလုပ်တော်
နှင့်ဖြစ်သည်၊ လုပ်လူ ၂၀ကိုတပ်သို့မပါစေနှင့်၊ နှုတ်၍သူရဲကြီး မှူးသို့အပ်၊ မင်းတုံးမင်း
ရွှေ သောက်လက်ဘွဲ့လူ ကြေး ဝယ်ကျွန်ရုပ် သေး ထမ်း လူ ပေါင်း ၆၅လိုင်မင်း ရွှေ
သောက်လက်ဘွဲ့လူ ကြေး ဝယ်ကျွန်ရုပ် သေး ထမ်း လူ ပေါင်း ၈၉တို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး တို့ကို

သိမ်း ရုံး ရာပါ ကြောင်း နှင့်စာရင်း ကျယ်ဆက်၍ ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေ့ဆိုတပ်သို့မပါစေနှင့်၊ တပ်မ တော်မှာ မင်း ငယ် ကျော်ထင်နှင့်လိုက်ထမ်း စေ။

2 November 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တေရသမိမာသည် သုဒ္ဒိဒိန် ၃၀ ရ ၄ က် တော်လဆန်း ရရက် နေ့နာ ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေ သန)

3 November 1808

ရွှေပန်းတန် လှေတော်ထမ်း သာရဝေါ ကျေးရွာမှာ အိမ်ခြေအများ ရှိကြောင်းကို ရွှေနားတော်ကြားတော်မူသည်၊ လက်နက်ကိုင်အိမ် စေ့လူ စေ့ကုန်စင်အောင် ရေကင်း ဝန်သီရိစည်သူကသိမ်း ရုံး၍ ရွှေဘဝါးတော်မြတ် အောက်အလျှင်အမြန်ဆန်တက်လာစေ၊ အဆောင်မြဲအတွင်း သွေးသောက်လက်လူတို့ကိုမြင်း ဘွဲ့၍လိုက်ထမ်းစေရမည်၊ အတွင်းဝန်ကစည်းကြပ်စေ၊ ၄၀၊ ၅၀ သွေးသောက်လက်ဘွဲ့ရာပါသူတို့သား မြေး တောတွင်း ကျေးရွာမှာ ရှိသူတို့ကို ခေါ်၍အဆောင်တော်မှာမြဲစေ၊ လက်ယာရန်မိတ်ကိုဝန် ထောက်ခန့်မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

3 November 1808

သနိုန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ ၂၆ နှစ် တေရသမိမာသိ သုဒ္ဓဒိန် ၃၀၈ နတ်တော်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာတွင်မြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

တပ်ရုံး ကပို့ရောက်လာသည့်လူလွှတ်ကသည်း စုကိုမြင်း မပြည့်သည့်မင်း သား တို့ မြင်း စုမှာဖြည့်၍မြင်းသွဲ့၊ တပ်မတော်မှာပါရန်စုထား သည့်လူ ၆၀၀၀ ကျော် တွင်အိမ်ရှေ့လမိုင်း ပါသည်မှာအိမ်ရှေ့ကိုသွဲ့မြဲထမ်း(လူ) စာရင်းများကိုကြည့်၍ စာတမ်း စာရင်းပါမှအိမ်ရှေ့လမိုင်းဖြစ်စေ၊ စာတမ်းစာရင်းမပါလျှင်အိမ်ရှေ့လမိုင်း ဟုဆိုစေနှင့်၊ မကွေးရှိမင်းကိုသနား တော်မူသည့်သွဲ့ပါ သွေးသောက်ဇင်အမှုထမ်းဗန်း ချီတိုက်က ၁၃၅၊ မကွေးရွာမြို့က ၁၂၅၊ ရွှေဖြူရွာက ၄၂၊ တလုပ်မြင်း မြေကျေး ရွာက ၅၀၊ တလုပ် မြို့ကျေး ရွာက ၁၅၊ ပြင်စည်မြို့ကျေး ရွာက ၁၀၊ သွေး သောက်သွဲ့ထီး မိုး အဆောင် ကိုင် ၄၀၊ အစုစု ပေါင်း ၄၁၇ လူတို့ကိုသူကြီး တို့ကသိမ်း ခေါ်လှာပါကြောင်း နှင့် မကွေးရွာမင်း ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ တပ်မတော်မှာ မကွေးရွာမင်း နှင့် လိုက်ထမ်း စေရမည်တပ်သွဲ့၍ထမ်း စေ၊ ငမွဲရွာစား လက်ယာ ရွှေတောင်ကျွန် ကသည်း ရွှေတောင်၊ သား ငပါ၊ ငပေါစ၊ ငအောင်စံ၊ ငရွှေလူတို့ကိုလက်ယာ ရွှေတောင်ကစာရင်း ဆက်သည့်အတိုင်း နှုတ်၍လက်ယာ ရွှေတောင်သို့အပ်၊ ငနွဲ့ကို ဒိုင်း ဝန်ကပြုစု ရွှေး မွေး ထား စေ။

4 November 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တော်ရသဓိမာသိ သုဒ္ဒိန်၃၀၉နှစ် တော်လဆန်း ၉ရက်နေ့ ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျှင်း ခံစား နှင့်ဇင်း မယ်တလာ ရင်း လူလေး ယောက်ကို မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲ တို့က ခေါ်၍ စစ်ကြောပြီး လျှင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လှာစေ၊ ကျှင်း ခံမြို့ မှာလည်း မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး တို့က တော်သင့်သူကို ခန့်ထား၍ စောင့်နေစေ၊ ကျွား ငယ် အစုတွင်လူကြီး လူသန်လူမြန်ကို ရွေး၍ ၅၀၀၀ ရှိသွား စေရမည်၊ ရုံ ခေါင် ကျော် စွာ၊ ငနိုး ၊ ငကျော်၊ ငချောသူ၊ ငနေ ကျော်တို့ကို ၁၀၀၀ တပ်မှူး ခန့်၊ ကျော် ခေါင်နော်ရထာကို ၅ တပ်ချုပ်ဗိုလ်မှူး ခန့်၊ သေနတ်နား ဆေး ဘူး ငယ် ၅၀၀၀ လုပ်စေ။

5 November 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ ၂၆ နှစ် တေရသမိမာသည် သုဒ္ဒဒိန် ၃၁၀ နတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ခံဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

6 November 1808

မို့ နဲ့က ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်လှာသူတို့ပြန်သည်ကာလယခုတပ် တော်ချီသည့်လမ်းကိုပြန်စေ၊ နေမျိုး ကျော်ခေါင်လက်ရ ကြေး ဝယ်ကျွန်ကသည်း ကုလား လူတို့ကိုစာရင်း တော်ဆက်သည့်အတိုင်း နေမျိုး ကျော်ခေါင်သို့အပ်၊ မြေစွန်း ဝန်မင်း လှသီရိကစာရင်း တော်ဆက်သည့်လက်ရ ကြေး ဝယ်ကျွန် ၄ ဖြို့ဝန် နေမျိုး သီဟသူကစာရင်း တော်ဆက်သည့်လက်ရ ကြေး ဝယ်ကျွန် ၂၉ လူတို့ကို မင်း လှသီရိ၊ နေမျိုး သီဟသူတို့ကိုသနား တော်မူသည်၊ စတိုင်း မင်း ဥယဉ် မြေကြက် မြေလပ်သင့်ရာတွင်ပူသိမ်မင်းနေရန်တဲ ဆောက်စေ၊ မိန်း မတိုး မင်း ငယ် ရွှေ တောင်ကို ကျွေး အိမ် မွေးအိမ်သနား တော်မူသည့် ရွှေသား မျိုး သား အိမ်ရင်း ၁ ရပ်ပါး အိမ်ရ၊ ၂ စုလူ ၂၄ တို့စာရင်း ကျွယ်ဆက်၍ ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေချီတပ်သို့မပါစေနှင့်၊ တပ်မ တော်မှာ မင်း ငယ် ရွှေ တောင်နှင့်လိုက်ထမ်း စေ။

6 November 1808

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၆ နှစ် တော ရား မိမ ာသိ သုဒ္ဒိန် ၃၁၁ နတ် တော်လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ညောင်အုပ်မြို့မှ ခန့်ခြေလက်နက်ကိုင် ပြေးသည်ကို မလွှတ်ရ၊ သာပို၍ တောင်း
ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ခန့်ခြေလက်နက်ကိုင် ပြေးသည့် 1785
မြို့ရွာများ မှာအခြား မြို့ရွာက (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစာရင်း ကုလုဝင်နေရှိ
သည် လျှောက်ထား လျှင်သာ တိုက်ဆိုင်စိစစ်ပေး အပ်စေ၊ ခန့်ခြေလက်နက်ကိုင်ကသိ
ပို၍ မတောင်း နှင့်၊ ခန့်ခြေလက်နက်ကိုင် ပြေးလျှင်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကိုမြို့ရွာပြန်စေ၊
ကျား ငယ်စု ရွေး ရလု ၅ဝဝ ကိုတပ်မှူး ဂုံထား သူတို့ကိုအပ်၍သွန်သင်ပြသစေ၊ ဒိုင်း
ဝန်ကတံတား တော်လုပ်ရန်လက်သမား တတ်ကသည်း ကြေး ငွေ ပေး ဝယ်လုပ် ဆောင်
စေသူလူ ၃ဝ နှင့် ရွှေချိတပ် တော်တွင် မပါကျန် ရှိသည့်လူ စုမြို့ရွာသူကြီးတို့က မသိမ်း မရုံး
အဝေး ဈေး ရွာမှာကြွင်း ကျန်သည့်ကသည်း အတ္တပတ်ကုလား တို့ကိုစစ်ကြောသိမ်း
ရုံး၍အပ် တော်မူသည့်ကျွန် တော်များ ကိုသိမ်း သိမ်း ထမ်း ရပါမည့်အကြောင်းနှင့်
ဖွဲ့နိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကြွင်း ကျန်သည့်ကသည်း အတ္တပတ်ကုလား တို့ကို ဒိုင်း
ဝန်ကသိမ်း ရုံး၍ကျွန် တော်များ ကိုသိမ်း သိမ်း ထမ်း ရွက်စေ၊ ပုသိမ်မင်း လူအ
နှိပ် ၃၊ လက်ပံကုရား စောင့် ၂၊ ကျီ စောင့် ၆၊ အချုပ်ကုလား ၁၂၊ တဝိ ၂၂၊ ငွေ
တော်ဝယ် ၃ လူ ပေါင်း တသည်း ကုလား ၄ဂ ယောက်တို့သည် စုရှင်အပ်ရာပြင်ဘွဲ့ရာ
မပါကြွင်း ကျန်ရှိ ကြောင်း နှင့်စာရင်း ကျယ်ဆက်၍ ပုသိမ်မင်း ဝန်တို့က ဖွဲ့နိုး သံ
တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပုသိမ်မင်း ကိုသနား တော်မူသည်၊ မိတ္တီလာမင်း သမီး
ကိုသနား တော်မူသည့် ငကြူသား အဘသိမ်း စုလယ်လုပ်သန္တကကျွန် ၅ဝ၊ မိတ္တီလာမြို့တ
သိမ်း ရုံး ပါသည်ကိုတပ်သို့မပါစေနှင့်၊ မိတ္တီလာမင်း သမီး ကိုအပ်၊ ပေး ဘွဲ့သနား
တော်မူသည့်ယီး မိုး ယဉ်ခံဆိုင်း အတီး အကာ ၄၅ တို့ကိုတပ်မတော်မှာလိုက်ထမ်း စေ
ရမည်၊ မိတ္တီလာမင်း သမီး သို့အပ်ပြီး လျှင်တပ်ဘွဲ့၍ နေစေ၊ အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး
မတာသက် တော်ရှည်ဆင်ဝန် နေမျိုး စည်သူ၊ ခေါင်တုံမြို့စား မဟာမင်း လှမင်း
ခေါင်၊ ဆင်မင်း ဝန်မဟာမင်း လှ (မင်း ကျော်) ငရနဲမြို့စား နေမျိုးသိဂျီ ကျော်သူ၊ နေမျိုး
ကျော် ခေါင်၊ သံ တော်ဆင့်သီရိနန္ဒ ကျော်၊ စည်သူနန္ဒ ကျော်ထင်၊ ရာဇနန္ဒ ကျော်၊
မြေရွာစား လက်ယာ ရွှေ တောင်၊ နား ခံ ဇေယနော်ရထာတို့ကိုစာရင်း ဆက်
သည့်ကသည်း အတ္တပတ်ကုလား တို့ကိုစာရင်း ဆက်သည့်အတိုင်း သနား တော်မူသည်၊
ရွှေစက် တော်မြန့်ချိ တော်မူမည့်လမ်း တ လျှောက်မှာတဲနန်း တော်အ ဆောက်အလုပ်

လမ်း အပြင်အဆင်မှစ၍ ဆောက်လုပ်စီရင်ရန်ရှိသမျှကို ဝန်ထောက်စည်သူရာဇာ ကိုခန့်ထား၍ စီရင်လုပ်ဆောင်စေ၊ တပ်တော်အချီအသွား အကြောင်း အရာ များ အလျှင်အမြန်မပြတ်ကြား သိတော်မူရအောင်တစခန်း လျှင်မြင်း သုံး စီး စီထား စေ၊ မောင်း မယ်ရောက်ခရီး လမ်း တလျှောက်ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင် ရန်ကွန်း ထောက်နန်း တော်ဆောက်ရန်သီပေါမြို့တွင် မြောက်တပြင် မြေလပ်မြို့ ကျေး ရွာများ ကမျိုး ရိက္ခာနွား ဝန်တင်ကျဉ်း လု ဆောင်လုဆင့်ဆို တောင်း ရမ်း စုပုံရမည့်အမှုများ ကိုဝန်ထောက်စည်သူရာဇာနှင့်ခန့်ထား သွား စေမည်ရုံ ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

7 November 1808

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၆နှစ် တော်ရသမိမာသီ သုန္ဒဒိန် ၃၁၂ နှစ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့သင်းပင်း၊ ဆင်မြင်း ကျေး ကျွန်အမှုထမ်း အစုအငန်း စား ကျေး မြို့ ရွာများ ကိုစကိုင်း မင်း ကိုသနား တော်မူသည်၊ စကိုင်း မင်း ကိုအိမ်ရှေ့မင်း မှတ်သား ခေါ်ဝေါ်ကြစေ၊ နေမျိုး ကျော်စွာ၊ နေမျိုး ရာဇသူတို့ကိုအိမ်ရှေ့ဝန်၊ နေမျိုး သီဟသူရ၊ ကျော်တင် ရွှေ တောင်စည်သူတို့ကိုအိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်အရာနှင့် စီရင်စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂ရနှစ် တေရသမိမသည် သုဒ္ဓဒိန်ငှ၆၂ကဆုန်လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

အိမ်ရှေ့အိမ်တော် ဆောက်မည်မှာ စာဘမ်း ထွက်အတိုင်း လွှတ်တော်က ဆောက်လုပ်စေ။

22 April 1809

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၇ နှစ် တောရသာဓိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၄ ရ ဂကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နာ း ခံနန္ဒ ကျော်သူတွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

လက်ဝဲဝင်း မှူး မယား မိမင်း လှနှင့် ရွှေ တောင်ရန်ငူ ကျော်စွာတို့ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ကြသည့်အ ရေးစကား မှာ ရွှေ တောင်ရန်ငူ ကျော်စွာအမိမိနှင်း ပင်နှင့်လက်ဝဲ ဝင်း အုံး ရှင်း ကွာသည် နောက်မိမြတ်၊ မိဥတို့နှင့်သင့် နေသည်၊ နောက်မိမင်း လှနှင့်သင့် နေသည်၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး ရှိစဉ် ကြေး ငွေ၄ပ ကျော် နှင့်လယ်၂ဝဝ်ကြိတို့ကို ရွှေ တောင်ရန်ငူ ကျော်စွာသို့ခွဲ ဝေ ပေး သည်မိမင်း လှတင် ချက်တွင်ပါသည်ကို ထောက်လျှင်အထက်အ ရေးပ ဖွည်း ခွဲ ဝေ ပေး သည်ဟုယူရန်ရှိသည် ဖြစ်သည်၊ မိမင်း လှပိုင်ထိုက်သည့်ဥစ္စာပ ဖွည်း သက်ရှိသက်မဲ့များ ကို ရွှေ တောင် ရန်ငူ ကျော်စွာတို့အ ရေးခွဲ ဝေ ကောင်း သည်မ တောင်း မဆိုစေနှင့်၊ နောင် မိမင်း လှ သေလွန်လျှင်လည်း လက်ဝဲဝင်း မှူး နှင့်မိမင်း လှသင့် နေသည်တွင် မွေး မြင်သည့်သမီး ရှိသည်၊ ရွှေ တောင်ရန်ငူ ကျော်စွာကအ ရေးဆိုင်သင့်သည်မ တောင်း မဆိုစေနှင့်၊ နောက် မွေး မြင်သည့်သမီး က (သာ)အ ရေးဆက်ခံ စေ။

24 May 1809

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂ရှစ် တောရသမိမသိ သုဒ္ဒဒိန်၅၁ဝနယုန်လပြည့်ကျော်၁၅ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။ (တက်ဗဟို၄၅၂၁၉)

တိုင်း ရေး ပြည်မှုတရား စကား အရှက်အတင်ရှိသည်ကို စစ်ကြော စီရင်စိမ့်မည် သား တော်များ ကိုလွှတ်တော်သို့ကက်၍ စီရင်စိမ့်သည်၊ လျှောက်ခွင့်ထိုးခွင့်ရှိလျှင် လွှတ်တော်မှာ လျှောက်ထား ရမည်ဖြစ်လျှက်ထွက်စံ တော်မူရာမ လျှောက်မထား တန်ဟစ်ကြော် လျှောက်ထား သူငရှမ်း ဖြူ၊ ငကံတို့ကိုကြား မြင်သမျှ ကြောက်ရွံ့ အောင် ရပ်စုဘွက်စုအဝေး အနီး မောင်း ကြော်ငြီး လျှင်အဆုံး စီရင်၊ လျှောက်ချက်ဝင် အမှုကိုလည်း စစ်ကြော၍ထိုက်ရာစီရင်။

3 October 1809

ဆဒ္ဒန်ထင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၇ နှစ် တေရသမိမာသိ သုဒ္ဓဒိန် ၆၄၂ တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ ကျော်ထင်တွင် ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

ဗာရာဏသီပြည်က ရောက်သည့်ပုဏ္ဏားတို့ကိုရှစ်ပါး ပုဏ္ဏားဖြစ်စေပေါင်း မှာ အထက်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏားတို့ပေါင်း သည့်ပေါင်း နည်း စလွယ်ကိုး သွယ်အကျီ ရွှေဖျဉ်ကြိ အပေါ်တင်ရွှေပွင့်ကြဲသနား တော်ခံစေ၊ ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား တို့ကမင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် ထော်တို့ကိုမရှိခိုး စေနှင့်မှူး တော်မတ် တော်တို့ကလည်း ရှိ ခိုး မခံစေနှင့်၊ သား တော်တို့ကိုရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား တို့ကလက်နှစ်ဖက်လက်ဝါး နှစ် ဖက်ကိုသာဖြန့်စေ၊ ခန့်တော်မူသည့်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား တို့သေလွန်လျှင်ဖျင်ခါသာ ရွှေ မှော်ကြိနှင့်သင်္ဂြိုဟ် စေ၊ သိဟိုက ရောက်သည့်ရဟန်း တို့ကိုသိဟိုသို့ပြန်သွား စေ၊ အလို ရှိသည့်ကျမ်း ဂန်များ ကိုလည်း ပိဋကတ်တိုက်ရှိစာစုက ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူ စေ၊ သိဟိုရဟန်း တို့နှင့်ဝတ် မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရကိုလည်း သိဟိုသို့လိုက် စေ၊ ဟံသာဝတီသ ဘော ဆိပ်အ ရောက်လည်း ကောင်းမွန်လုံခြုံ အောင်ပို့ စေ၊ တပယင်းမြို့နယ်တွင်း ပဒုံမြို့နယ်တွင်း ကျေးရွာမှာမှာတိုက်ခိုက်ဆိုး သွမ်း သည့်သူခိုး ထား ပြတို့ကိုတပယင်း မြို့နယ်တွင်း မှာ လည်း တပထင်း မြို့ဝန်မြို့သူကြီး တို့ကမိ အောင်ဘမ်း စေ၊ ပဒုံမြို့နယ်တွင်း မှာလည်း ပဒုံမြို့အုပ်မြို့သူကြီး သူကြီး ငယ်တို့ကမိ အောင်ဘမ်း စေ၊ လက်ယာ ဇေယနှင့်သာစည် ရွာသူကြီး ကိုလည်း ခန့်ထား ၍ဘမ်း စေ၊ မမိမရလျှင်မြို့ဝန်မြို့အုပ်မြို့သူကြီးသူကြီး ငယ်တို့ကိုရာဇဝတ်စီရင်။

21 January 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ ဒု၊ ၁၉၆၅၊ ပိုဒ် ၁၉၃၊ စါ၊ ၄၂)

22 January 1810

1802
မြဝတီမြို့ဝန်က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၄ ခုနှစ် မြဝတီမြို့စာရင်း ကျအိမ် ၁၂၀၁၄၃ အနက် ကျောင်း ဘုရား ၁၁၉၈၊ ရမ္မာဝတီသို့ပါသည့်ကျွန်း ချောင်း ကျွန်း သာယာအိမ် ၁၆၆၉၊ ၂စု၂၈၆၇ နှုတ်သည်ပြင်ကျန်အိမ် ၁၁၈၂၇၆ မှာခံရဒင်္ဂါး ၁၂၂၉၆၇၊ စုခြား အိမ်ရှေ့တော်ထမ်း ၁၁၄၆ ခံရဒင်္ဂါး ၃၁၅၇၊ ပေါက် (တပင်) မြိုင်မြို့စား ၁၀၇ ခံရဒင်္ဂါး ၃၃၄၊ ထန်း၊မင်း သမီး ထမ်း ၄၅၈ ခံရဒင်္ဂါး ၁၀၆၈၊ ဒေါနအုပ်စုလု ၄၂၂ ခံရဒင်္ဂါး ၂၇၀၄ အစုစုခံရဒင်္ဂါး ပြား ရေ (၁၃၀၃၁၀) ကို ရွှေဘဏ္ဍာ တော် အောက်ဆက် ကြောင်း မိန်း မဖိုး တို့ ဆွေသား မျိုး သား တံဆိပ်ခံအိမ် ၃၂၆၅ ဒေါနပန်း ဖိုက်တံဆိပ်ခံအိမ် ၁၇၀၊ ကိုဝန်ဝန်စု ကုလား တန်ရှစ် ချောင်း တံဆိပ်ခံအိမ် ၉၈ ၅ လူတို့မှာ အလျောက်ဆက်သစေ၊ လွှတ်တော်က မှာထား ချက်အတိုင်း ဆက်သရမည့်နှိုး ဆော် ကြောင်း နှင့်ရှိ ခိုး သံ တော် ဦး ကင်သည်မှာ မိန်း မဖိုး တို့ ဆွေသား မျိုး သား တံဆိပ်ခံလူတို့က ဆက်စုသင့်ဒသ

ဘာဂ အခွန် တော် ငွေကို မိန်း မဖိုး တို့က ကောက်ခံပြီး သျှင် မြဝတီမြို့သူကြီး မှာ စာရင်း ပေး၍ မြို့သူကြီး နှင့်အတူ မိန်း မဖိုး တို့ကဆက် စေ၊ ကျန် စုခြား ထ ိး လူ တို့က ဒသ ဘာဂ ငွေ တော်ကိုအသီး အခြား မဆက် စေနှင့်၊ မြဝတီမြို့ဝန်အရာရှိ မြို့သူကြီး တို့ကတ ဝတည်း ကောက်ခံ၍ဆက် စေ၊ ပဒ္ဒုံမြို့နယ်အတွင်း သူခိုး ထား ပြတို့ကို အဘမ်း အဆီး မှာ ပဒ္ဒုံမြို့သူကြီး သမန်ရွှေ တောင်ကိုလည်း ခန့်ထား ၍ဘမ်း ဆီး စေ၊ ဟံသာဝတီအ ကောက်ဝန် ဟောင်း သိဂိုဇ္ဇရတ် ကျော်ကိုဝတ် မြေ ဝန်နှင့်အတူသိဟိုသို့ လိုက် စေ၊ ပွဲ တော်သမ္ဘန် ၂၊ မင်း တုန်း မင်း ၊ လှိုင်မင်း ၊ မြောက်နန်း တော် တို့သမ္ဘန်များ နှင့် နောက်လိုက် ဆောင်သည့်သမ္ဘန်များ မှာ ပျဉ် ကိုအုတ်ခြွတ်ကဲ့သို့လုပ် ၍ မိုး စေ၊ ရမ္မာဝတီမြို့စီရင်စုနယ်အတွင်း ကျွန်း ချောင်း ၊ ကျွန်း သာယာ ကျေး ရွာ များ ကိုင ရွှေ ဘော်တပြုစု စေအ ိန့် တော် ပါသည် မှာ နယ်ကြီး အတွင်း သီး ခြား ၍ မပြုမစု စေသင့်ဖြစ်သည်၊ မပြုမစု မစီရင် စေနှင့်၊ အထက်ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့် တော်ကိုသိမ်း ၍ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် ရွှေ တောင်သာ ဂသူကတ ဝတည်း စီရင်မြဲ စီရင် စေ၊ ပဒ္ဒုံမြို့ဝန်ကိုဝန်စာ ရေး တို့က မစီရင် စေနှင့် ပဒ္ဒုံမြို့သူကြီး သမန်ရွှေ တောင် သို့အပ်၍တ ဝတည်း အုပ်ထိန်း စီရင် စေ။

22 January 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နာ း ခ ဇေယ နော်ရထါ ထွင်ပြန်။

သိတို့ရွှန်း ဂါလိပူရ၊ ကောလမ္ဗပူရနှစ်မြို့စော်ဘွားတို့ကို ပေး မှာရန်စာ၊ သိတ္တု အမတ်တို့ကို ပေး မှာရန်စာ၊ ဝတ် မြေဝန်ယိဂိုန်ဒ္ဒသူရ၊ သိင်္ဂိုဇ္ဇုက္ကရက် ကျော်အပ်ရန် မှာစာ၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်၊ ဒရဝန်အရာရှိတို့ကို ပေး မှာရန်စာများ ကိုဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဝတ် မြေဝန်သိဂိုနန္ဒသူရကို ရွှေကျဝ်လဘက်အိုး သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲရေး ၍သွင်း ။

25 January 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး အဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေ သန)

လက်ထပ်အခမ်း အနား များ မှာလည်း ပုရေဟိတ်ဒရပက်ကျမ်း ထွက်အတိုင်း သာ လိုက်နာစေ၊

25 January 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်ဖျား ဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(__အုပ်ချုပ်ပုံ__၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ် ၃၉၄၊ စာ ၁၂၇)

1810
သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ ခုနှစ် တောင်ဘက်လမိုင်း ကသွင်း စုစပါး ကိုမင်း ထွန်း ကျို တော်မှာသွင်း စေ။

26 January 1810
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော်၇ရက် နေ့နံ ၁း ခံ ဇေယ နေ ၁် ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော် နေငဝန်၊ ငကွယ်တို့က မင်းကွန်းကင်း တော်သို့ဆန်တက်သည့် လှေ
တော်များ မှာတံဆိပ်ကင်း စာခံယူ၍ စစ်ဝတ်ရေးစား ပန္နာလက် ဆောင်
မရှိစေရ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်အတိုင်း ဆိုင်ရာကင်း ခွန် 1783 တော်
ကိုချေပေးပြီး လျှင်တနှစ်လျှင်ခဲ ၁၀၀၀ ဝန် ယောက်စည်သူရာဇာအအုပ်ကိုခံ၍
အကွဲအပြား မရှိတဝတည်း အုပ်ထိန်း ဆက်သွင်း ပါရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မင်းကွန်းတင်း သို့ဆန်တက်သည့် လှေများ မှာငဝန်၊
ငကွယ်တို့ကတံဆိပ်ကင်း စာခံယူပြီး လှေစစ်ဝတ် ရေးစား ပန္နာလက် ဆောင်မ
ရှိစေရ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်အတိုင်း ကင်း ခွန်ကိုဆိုင်ရာ 1783 ချေ
ပေး စေ၊ ဝန် ယောက်စည်သူရာဇာအအုပ်ကိုခံပြီး လှေငဝန်၊ ငကွယ်တို့ကလည်း
တနှစ်လျှင်ခဲ ၁၀၀၀ ဆက်သွင်း စေ။

27 Janaury 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၈ ရက် နေ့နာ၁း ခရေအိုး
ရွာစား ငပသိတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြေစွန်း ဝန်က ငွေတော်နှင့် ဝယ်၍သွင်း ရန်စပါး ၁၀၀၀ဝ်အနက် ၅၀၀ဝ် ကျော် ၆၀၀ဝ်သာသွင်း သည်ဖြစ်သည်၊ ငွေတော်ဝယ်ရင်း စပါးကို ပြေအောင် မြေစွန်း ဝန်ကို တောင်း ၍သွင်း စေ။

28 January 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နာ ၁း ခ် ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တဂ္ဂဿဝိရတိကျမ်း ဗြိဋ္ဌိလက္ခဏာ မဟာမူရာနကျမ်း များ ကိုဆရာတော်က မြန်မာပြန်၍ပြီး သမ္မုကိုဆရာတော်စုကသ ဘောအနက်ထုတ်၍ဆက်သွင်း စေ။

29 January 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ခံစ မြောင် မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

30 January 1810

ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာရာဇာဂုရုကိုပြုသရေး သား စေသည့်သက္က
နတ်ရုပ်ပုံကိုဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ဝါး ကိုအရုပ်လုပ်၍ စက္ကူဆေး ကောင်း မွန်
လျှောက်ပတ်တင့်တယ် အောင်ချယ်လှယ် စေ၊ နှစ်စဉ်ပူဇော်ရန်ပုံအတိုင်း ကြေး
ကိုလည်း သွန်း လုပ် စေ၊ ပူဇော်ရန်စာရင်း အတိုင်း လည်း ပြီး အောင်ခန့်
ထား စီရင် စေ၊ သက္ကနတ်ပူဇော်ရထား မှာ ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမ
ဟာဓမ္မရာဇာဂုရုထွက်ဆိုချက်အတိုင်း အလံဖြူစိုက် စေ၊ ရထား အဆွဲအငင်မှာလည်း
နှစ်စဉ်ကဲ့သို့နှစ်ဘက်ပြိုင်မဆွဲမငင် စေနှင့်၊ ပူဇော်မည်ကာလ ရွှေကြိုး နှင့်သာ
အသာအယာဆွဲ၍ ရွှေ တော်သို့သွင်း စေ၊ ခရုသင်း ဆည်း လည်း များ ကိုနှစ်စဉ်
မှုတ်လုပ်မြဲ ပုဏ္ဏား တို့ကိုမမှုတ်မလုပ် စေနှင့်၊ မင်း ဓိဘုရား မင်း သား မင်း
သမီး တို့ကိုသနား တော်မူသည့်သန္တာန်ကြီး များ မှာ ရွှေကိုသန္တာန်ရှင်တို့က ချ စေ၊
ဒွါရာဝတီမြို့ဝန် ရွှေ တောင်သီရိစည်သူ ဖိုးနို သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဒွါရာ
ဝတီမြို့သူကြီး ငဆန်း ကိုမြို့ရွာသူကြီး တို့နည်း ဒွါရာဝတီမြို့သို့ပြန်သွား စေ၊ ဟံသာ
ဝတီအ တောက်ဝန်သီရိရာဇဓမ္မရက်မ သေမိမယား သား သမီး တို့ကိုလက် ရေး
လက်မှတ်မှာတမ်း မှာ ချက်နှင့်အ မှုခွဲ ဝေ ပေး သည့်စာကိုအ တောက်ဝန်သီရိ
ရာဇာ နော်ရထာဆက်သွင်း ဖိုးနို သံ တော်ဦး တင်သည်မှာလက်မှတ်တမ်း စာအ
တိုင်း ဥစ္စာပစ္စည်း များ ကိုမယား သား သမီး တစု ဝေသူကြ စေ၊ တရား တ ပေါင်
မ တွေ့မဆိုကြ စေနှင့်၊ ဆား တောင်ရွာသင်း တွဲရွာ၊ မြေရွာ၊ ရဝေး ရွာအ
စီရင်သူကြီး တို့နှင့်ရွာ နေမိန်း မ ယောက်ျား ဖိုးသမှုကိုအကုန်အစင်ခန့်ထား ၍
သိမ်း ရုံး စေ၊ ဗဒိုမြို့သူကြီး ကဘမိး မိသည့်ထား ပြတို့ကိုလည်း ခြေချင်း နှင့်လုံခြုံ
အောင်ယူ စေ၊ ထား ပြအတိုက်ခံရသူတို့ကိုလည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်
စေ။

30 January. 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယျ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ် ၃၉၄၊ စာ ၁၂၇)

သီဟိုရဟန်း တို့ကို ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတို့နှင့်အ တွေ့ခံစေ၍ မဇ္ဈိမဒေသတိုက်ဗါရာဏသီ၊ ကပ္ပိလဝတ်၊ ဒေဝဒဟ၊ ကောသလိယ၊ ရာဇဂြိုဟ်အကြောင်း အရာများ ကို ပြောဆိုစေ၊ ဗါရာဏသီ ရောက်သည့်ဘုရား ဂူဝိထု တော်များ ကိုလည်း ဘုရား မြှော်ပူဇော်စေပြီး မှအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း သီဟိုသို့ပြန်စေ၊ သတ္တဏှတဏှိကနတ်ရုပ်ကို ကြေး သွန်း လုပ်မည်မှာပုံကိုပုခန်း မင်း ထမ်း ငွေ့ကိုလုပ်စေ၊ နှစ်သစ်အမြောက်ယံပေး ကောက်သစ်ထမင်း ပွဲသွင်း မှာ စာရင်း သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ခင်း မြဲအမြောက်၁၀ပြင်အမြောက်တို့ စုကို လည်း အရှေ့သို့တိုး ၍ခင်း စေပြီး လျှင်အမြောက်ယံမေး စေ။

31 Janaury 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နှစ်သစ်တက် ကောက်သစ်ထမင်း စား ပွဲတော်တွင်အဝေး အလံအစေအပါး မင်း မှုတော်နှင့်ခန့်ထား ရှိနေသူတို့ပြင်ပွဲတော်သို့မဝင်မရောက်သူနှါသည်ဆိုသူတစု ကိုအရာအထူး ဘွဲ့အမည် အစီး အနင်း အဆောင်အရွက် နေရာအစုအငန်း ကို နှုတ်၍အစုရင်း ဆိုင်ရာမှာထမ်း စေ။

31 January 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ နှစ်တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်နေ့နား ခံ ရေခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်းသုတေသန)

ရွှေမြို့တော်နေ ငမှိုင်း၊ ငပေါ်ထင်၊ ငအု၊ ငတိုး တို့က ရွှေမြို့တော်၊ စကိုင်း၊ အဝ၊ တံတား ဦး၊ မင်းကွန်း၊ ရွှေစက်တော် အောက်မှစ၍အရပ်ရပ် ရောင်း ဝယ်ကြလျှင် ရောင်းသူ ဝယ်သူတို့မှာ ပွဲတော်ကြီး ပွဲခွန် ကောက်ခံသည့်ပြင်ရာဇူ၊ ခရို့ တိုက်ချိတ် ရေး မှတ်သူတို့တတဆွဲလျှင် ၂ ဝိ၊ ၂ ဝိ ကောက်ယူသည်များ သည်အခွန်တော် လွတ်လပ်ရှိသည်၊ တဝတည်း ဆွဲကိုင်တိုက်ချိပ် ရေး မှတ် ကောက်ခံ၍တနှစ်လျှင် ရွှေ ဒါ ငင်း မြို့ကျေး ရွာများ သို့ကူ ရောက်သည့်နှမ်း၊ ပဲ၊ ရေနံများ ကိုလည်း တဝတည်း ရောင်း ဝယ်၍တနှစ်လျှင် ငွေ ၅ ဝိ၊ ၂ ဝုအခွန်တော် ရွှေ ၁၅ ဝိ၊ ဝန်ထောက်စည် သူရာဇာ အအုပ်ကိုခံ၍ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင် ချက်အတိုင်း ငမှိုဝ်း၊ ငပေါ်ထင်၊ ငအု၊ ငတိုး တို့က ဝန်ထောက်စည်သူရာဇာ အအုပ်ကိုခံ၍တနှစ်လျှင် ရွှေ ၁၅ ဝိဆက်စေ၊ ကောက်သစ်ထမင်း စား ပွဲတော်တွင် မကျွန်း မမာဆို၍မဝင်မရောက် နေသူတို့ကိုအစုရင်း မှာထမ်း စေ၍မိန့်တော် ပါသည်ကိုသိမ်း၍ ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်မြဲ ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်စေ၊ သား တော်သမီး တော် မြေး တော်တို့ကိုကသည်း ခွဲဝေသည်မှာအ မွေ ငွေ တော်သနား တော်မူသည့် အတိုင်း ခွဲဝေ၍သနား တော်ခံကြစေ။

3 February 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဝေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇာဂုရုပုဏ္ဏား တော်က ယောက်ဘ၊ ရန်ဂနာဟဒီဆိပ်၊ သာခဲ၊ ရန်ဘက်တို့ သေလွန်သည့်အကြောင်း အလျှအတန်း ဖါရာဏသီမြို့သား မယား တို့ထံအကြောင်းကြား ပါလျှင်ပုဏ္ဏား ဂငိရန်နှင့်ခု စေလွှတ်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စေလွှတ်သွား စေ၊ သီဟိုရဟန်း တို့မှာ ဝေါဝိ မဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇာဂုရုဆရာတို့နှင့်စကား ပြောပြီး လျှင်အတွင်း တော်သို့ဝင် စေ၍တရား စကား ကို ပြောဆိုနာခံ စေ၊ ရွှေမြို့တော်ရှိသရက် တောဆရာ၊ ရွှေကျင်ဆရာ၊ လောကမှန်ကင်း ဆရာ၊ မင်းကွန်း အနောက်ဘက်လက်ဝဲဆရာတို့ကိုပင့်ခေါ်၍သီဟိုရဟန်း တို့နှင့် ရွှေ တော်စကား ပြောဆိုစေ၊ နေမျိုး မင်း ကျော်ကိုယွန်း စု ကောင်း ဟန်ဝန်၊ သာရသူကိုစိုဖြဝတပ်ဒိုင်း ဝန်၊ သိင်္ဂိဝဏ္ဏပိုက်တပ် တောက်ဟန်ဝန်၊ စည်သူသိင်္ဂိ ရွှေ တောင်ကိုဝင်းကောင်း ဟန်ဝန်ခန့်။

4 February 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁ရာခုတ ပေါင်း လဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံရေ ဒါး ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုရတန်း တို့နှင့်တရား စကား ပြောဆိုစေရမည် တောင်ငူမြို့က ရောက်သည့် မဲထီး ဆရာတော်ကိုမင်း ကွန်း သို့ပင့်စေ၊ လက်ရဖဋ္ဌာမှာဝန် ထောက် မြေနှုန်း ဝန်ကခန့်ထား သူကျွား အုပ်ငစံမာ၊ ကြူဝန် မြေတိုင်င ရွေး ညိုတို့ဘမ်း မိသည့်သူနှိုး ထား ပြတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လုံမြဲ အောင်ဆက်ပို့လှာ စေ၊ ရောက်လျှင် ခြေ ချင်း ကြိုး ကြိုး ကြက် တောင်ရှည်နှင့်အလုပ် တော်များ မှာသင့်ရာခိုင်းခန့်လုပ် ဆောင် စေ။

5 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁ရ၀ ခုတပေါင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နံ ၁း ခ် ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပုဂံ အောက်မြို့ရွာများ တွင်ဗိုလ်မှူး မင်း ကျော်သီဟကလက်နက်ကိုင်သိမ်း ရုံး သည်
၂၁ ရွာဘဝါး တော် အောက်အစုအငန်း ကိုသိမ်း ရုံး စည်း ကြပ်ရှိပြီး ဖြစ်သည်၊ ဗိုလ်
မှူး မင်း ကျော်သီဟကမ ပြေကျန်လက်နက်ကိုင်ကိုမသိမ်း မရုံး စေနှင့်၊ နန်း တော်
ကအစုအငန်း သား တို့ကိုပုံ တော်အတိုင်း ရှိသမျှလူကိုကုန်စင် အောင်စာရင်း ဆက်
ကြစေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာနယ်ပယ်များ မှာအမိန့် တော်နှင့်သီး သန့်ပြဋ္ဌာန်း တော်
မူသည့်အတိုင်း တည် စေ၊ တရား တ ပေါင်မ တွေ့မဆိုကြ စေနှင့်၊ နန်း တော်ထက်
တွင် တောင်ဘက်ကရှိသည် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု ၆၀၊ ၆၄၊ ၆၇ ခုပုံ တော်စွဲစာ 1783
ရင်း စစ်တမ်း ရှိသမျှကိုပရိဘောဂတိုက် တောင်း သို့ချ၍ထား စေ၊ စာရင်းထိမ်း 1798
သာရဝေ သော်ကိုလည်း သေ့ဥပ နောက်နှင့်လုံခြုံ အောင်ထိမ်း သိမ်း စေ၊ သား 1802
တော်သမီး တော် ခြေး တော်တို့ကိုအ စေအသုံး လူ ပေး ဝေ တော်မူမည်မှာကသည်း 1805
ဝေပုံအတိုင်း မြန်မာကိုလည်း ဝေပုံထား ၍ ခွဲ ဝေယူကြ စေ၊ ငစံပျော်၊ ငမင်း
ရာ၊ ငမှုံ၊ ငစံသာတို့နှင့် မဝင်မထွက်ရ၊ ရာဇဝတ် တော်ခံရသူတို့ကိုချမ်း သာ
ပေး တော်မူသည်၊ အိမ် ရှေ့မင်း ထံ ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်ခြံဝင်ထွက်ထမ်း ရွက် စေ၊
စည်သူရာဇာ ကျော်ထင်ကိုယ် တော်ဆင့်နာဂ မှူး အရာနှင့် ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက် စေ၊
မဟာမင်း လှကိုအကျည်း ကလွှတ်၊ သူခိုး ထား ပြတို့ကို ပေါ် အောင်စစ်၍ တွေ့မိ အောင်
ဘမ်း စေ၊ ပင်း မင်း သမီး ကိုသနား တော်မူသည့် မြေမှာကျည်ဝန်မင်း ကျော်
ရွှေ တောင်က တော်သင့် အောင်ချ ပေး စေ၊ မြေတိုင် အမတ်တမချ စေနှင့်၊ ကျို
ဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကကြို့ဝန်ကျွန်း လှဆည် တော်မှာဆည် စောင့်ဖြစ် စေ၊
ငမြတ်သာနှင့်လူဂအိမ် ယောင်သား တို့ကိုစုရှင်ငန်း ရှင်တို့ကမနှုတ်မယူ စေနှင့်၊
ဆည် စောင့်တို့ကိုလည်း နယ် မြေအပိုင်း အခြား နှင့်သနား တော်မူသည့်လယ် မြေကို
ပယ်ရှင်နယ်ရှင်ဆို၍ မ နှောက်မရှက် စေနှင့်အမိန့် တော်အကြိမ်ကြိမ်ထုတ်ပြန်၍ထိမ်း
သိမ်း ရှိပါသည်ကို မြေစွန်း မြေဖြစ်သည် နှောက်ရှက် ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး
တင်သည်၊ ဆည် စောင့်ဆည် နေတို့မှာအထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း စောင့် နေ
ထမ်း ရွက် စေ၊ မြေစွန်း ဝန်ကမ နှောက်မရှက်မသိမ်း မယူ စေနှင့်၊ သံချက်အစု
မှာကျို့ဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကိုအပ်၍ထိမ်း သိမ်း အုပ်ချုပ် စေ။

6 February 1810

6 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လဆန်း ၄ ရက် နေ့ နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မဟာမင်းလှဘမ်းဆီး ခဲ့သူငလှောက်၊ ငလာ၊ ငပိုတို့စစ်ချက်တွင်ပါသမျှလူစုနှင့် သူကြီးတို့ကို စေ့ငု အောင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဘမ်းဆီး သိမ်း ခေါ် စေ၊ မဟာမင်းလှကလမ်း မှာဘမ်း မိသူငငုံတွင်ရသည့်စာပါလူတစုကိုဝန် ထောက် နေမျိုး ကျော်ထင်ရ အောင် တောင်း၊ ပြည်မင်း ဝန်စာ ရေး ကြီး တို့နှင့် တောင်ငူပင်း ဝန်စာ ရေး ကြီး တို့လူမှုစစ် ကြောထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၄ ခုနှစ်ဘွဲ့ဂုဏ်းဇါရင်းနှစ်ရပ်ကို ရွှေ တော်မှာထုတ်ကြည့် စေလျှင်ပြည် [1782] မင်း ဘွဲ့စက်တွင်း လှေစာရင်း မှာငသာထွန်း ဖြူမပါ၊ တောင်ငူမင်း ဘွဲ့ ရွှေတိုး လှေစာရင်း မှာငသာထွန်း ဖြူပါသည်ဖြစ်သည်၊ ရွှေတိုး လှေစာရင်း ပါငသာဖြူကိုမယား သား မမှန်ပြည်မင်း ဝန်စာ ရေး ကြီး တို့ကဆိုသော်လည်း မစစ်သာပြီ၊ ရွှေတိုး လှေဘွဲ့ဂုဏ်း ငဘာရင်း တွင်ပါသည်အတိုင်း ငသာထွန်း ဖြူကို တောင်ငူမင်း ကရ စေ၊ ငပုသား ငထွန်း ၊ ညီငလွှမ်း တို့မှာလည်း ပြည်မင်း ဘွဲ့စက်တွင်း လှေစာရင်း မှာမပါတောင်ငူဘွဲ့ ရွှေတိုး လှေစာရင်း မှာငပုပါသည်၊ တောင်ငူမင်း မှာလည်း လက်ရှိထမ်း ရွက်သူဖြစ်သည်၊ ငပုသား ငထွန်း ၊ ညီငလွှမ်း တို့ကို တောင်ငူမင်း ကရ စေ၊ ဆွမ်း တော် လောင်း ပုံနှိ ရွှေ တောင်ကိုအတွင်း သွေး သောက်လတ်စည်တပြစ်ကြီး သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ဘွဲ့၊ သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဟံသာဝတီမြို့မှာအ ကောက်ဝန်သိရိရာဇာ မမ္ဘရက်ရှိစဉ်ထိမ်း သိမ်း ကောက်ခံသည့်တိုက်သား ဆိပ် ကောက်ပွဲ ကျောက်ဆူး မြစ်မာလိန်ဂူလီလက်သမား သရဘတ် သင်း ဘောကျင်း လူများ ကိုအ ကောက်ဝန်သိရိရာဇာ နော်ရထာကထိမ်း သိမ်း ကောက်ခံဆက်သွင်း စေ၊ ဟံသာဝတီရာကိုင်အကောက်မှာလည်း ငရွေး ကိုမ ကောက်မခံ စေနှင့်၊ အ ကောက်ဝန်သိရိရာဇာ နော်ရထာနှင့်ရတနာပုံတိုက်စိုး တိုက်စာ ရေး တို့တတဝတည်း ကောက်ခံဆက်သွင်း စေ၊ မိုး နဲ့ဖိုလ် မျိုး မဟာသူရကမိုး နဲ့မှာချုပ်ထား သည်ဆိုသူကိုဝန်ဝန်စု၊ ငွေခွန်ဝန်ဝန်စုလူတို့ကိုစစ် ကြောရန်ရှိသည်ဆို၍ မိုး နဲ့ဖိုလ် မျိုး ကမချုပ်မထား စေနှင့်၊ အခွန်တော်မှုနှင့်ဖြစ်သည်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍ မှန်ရာအစစ်အကြောခံ စေ၊ ဟံသာဝတီရတနာပုံတိုက် တော်မှာအိမ်ယာအနီး အပါး ရှိနေကြ သော ကြောင့်အိမ်ရာကစက်၍ မီး သင့်ရသည်ဖြစ်သည်၊ တိုက် တော်အတိုင်း တာဝတာကွာအလပ်ထား

၍ ဝတာအတွင်း မှာအိမ်ယာမဆောက်မလုပ်မရှိမနေ စေနှင့်၊ ငုံး ၊ ငလျှောက်၊ ငလာတို့ကအစစ်ထွက်သူသူခိုး ထားပြတို့ကို သေနတ်၁၀၀ခန့်၍ တွေ့မိအောင်ဘမ်းဆီး စေ၊ ပုံရှိကျော်စွာကို သေနတ်၅၀ ပေး အပ်၍ စလင်းမြို့မှာတိုက်သည့်ထားပြငကောက်တို့အပေါင်း အဘော်ထူကို တွေ့မိကုန်စင် အောင်ဘမ်းဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ သူရဲရွှေတောင်ကျော်၊ ငသာပေါ်တို့ကို သေနတ်၂၅၀ ပေးအပ်၍ ပင်းတလဲမြို့ကျေး သက္ကယမြို့၊ မိတ္ထီလာမြို့ကျေး ၊ တပေါ်ကျေး ရွာများ တွင်ရှိနေသည့်ထားပြတို့တို့ကုန်စင် အောင်ဘမ်းဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ မိတ္ထီလာမြို့ဝန်၊ ပင်းတလဲမြို့ဝန်တို့နှင့်ယှဉ်း ဘော်မြို့၊ ညောင်ရမ်းမြို့ကျေး ရွာများ ကလည်း ကူညီဝန်း ဝိုင်းဘမ်းဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ စက်မီး တိမ်ကျော်ကိုလည်း ပေးအပ်ရင်း သေနတ်နှင့် ကူညီဝန်း ဝိုင်းဘမ်းဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ သူရဲရွှေတောင်ကျော်၊ ငသာပေါ်၊ စက်မီး တိမ်ကျော်တို့မှာ ၁၅ရက်နှင့်ထားပြတို့ကို တွေ့မိအောင်ဘမ်းဆီး သတ်ညှစ်ပြီး လျှင် ခန့်ထား ပေး အပ်ရင်း လူတို့နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာစေ၊ ထားပြဘမ်း ခန့်ထား ရာ တောင်ကန် ရွှေပြည် သေနတ်၁၀၀လိုက်စေ၊ ထားပြဘမ်း ခန့်ထား သွား သူလူတို့ကိုလည်း ရိက္ခာတကိုယ်ဒိကျက သောင်း မြောင်တိုက်က ငွေကို ပေး၍သွား စေ၊ လမ်း ခရီး မြို့ရွာများ မှာရိက္ခာစနပ်မတောင်း စေနှင့်။

7 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနေဘ်ရ ထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီးတို့ကိုပုံတော်အတိုင်း စာရင်း တော်ဆက်စေရမည်မှာမြို့ရွာအင်အား ခရီး အကွာအဝေး များ ကို ထောက်၍တလတန်သည်နှစ်လတန်သည်သုံးလတန်သည်စာရင်း ကိုပြီး ပြေ အောင်ဆက် ပေး ရမည့်အကြောင်း နှင့်မြို့ရွာသူကြီး တို့ကို စေ့ငု အောင်ဆင့်ဆိုမှာထား စေ၊ အစုအငန်း ပေး ဘွဲ့ရာပါသည်ယိုး ဒယား တို့ပြင်အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာရှိသည့်ယိုး ဒယား တို့ကိုကုန်စင် အောင်သိမ်း ရုံး စေ၊ ရတနာပုံတိုက်သား ယိုး ဒယား တို့ကိုစာရင်း တော်ကုန်စင်အောင်ဆက် စေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး တို့မှာမြို့ရွာကိုကြီး စိုး လို၍ လျှောက်ထားဆောင်ရွက် ပေး ကုန်သည့်စရိတ် ကြေး ငွေကိုမြို့နေရွာသား အသည်ငယ်သား တို့

7 February 1810

မှာမခွဲမဝေနှံ့မကောင်း မခံစေနှင့်၊ သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ခုတပေါင်း လဆန်း ၅ရက် နေ့ညအရှေ့ဘက်ရှပ်သေး လူအုပ်ငမှိုင်း အိမ်ကိုမီး သင့်သည့်မီး မှုတွင်အတွင်း တော်လွှတ် တော်ရုံး သို့မရောက်သည့်မှူး မတ်တို့ကိုလုံး ရှိသည့်အတိုင်း စီရင်၊ ရန်ကုန်မြို့ရပ်စုကွက်စုများ ကိုမီး သင့်သည်တွင်ရတနာပုံတိုက် တော် ဘောင် တော်တံတား များ ကိုမီး ဖွဲ့လောင် ကြောင်း နှင့်ဟံသာဝတီရေဝန်အရာရှိတို့ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာရန်ကုန်ဆိပ် တော်သို့ဆိုက် ရောက်သည့်သင်္ဘောသမ္ဗာန်များ ကရသည့်သဘော်လက် ဆောင် ငွေအနက်တဝက်ကိုအရာရှိတို့စား စေ၊ တဝက်ကိုရတနာပုံတိုက် တော် ဘောင် တော်တံတား များ ကို ကောင်း မွန် အောင်လုပ်ဆောင် စေ၊ ဝင်း တော် လေး မျက်နှာ ဒိုင်း ကာ၊ အတို့ငှဝ ဒိုင်း ၊ တပ်ဒိုင်း၊ ယွန်း စု ကောင်ဟန်၊ တပ် ကောင်ဟန်၊ ဝင်း ကောင်ဂန်၊ သူရဲ၊ ရွှေပန်း ၊ ရွှေထား အစုသား တို့မှာတပ်ရှိလုပြင်၁၀အိမ်တ ယောက်(ကျ)အိပ်ဘန်သား တို့နှင့်လဲ၍ စောင့်နေ စေ၊ အိပ်ဘန်လုပြင်ကျန်လုတွင်သုံး စုတစုကျလုကိုဝင်း မှူး ၊ ဝင်းစချီ၊ ဒိုင်း စာရေး ၊ဆိုင်ရာဝန်စာရေး တို့ကသိမ်း ရုံး စည်း ကြပ် စေ၊ စုကြီးသေနတ်၊ မြင်း စုကြီး ၊ တောင်ဘက်မြင်း ၊ မြောက်ဘက်မြင်း ၊ နောက် တော်ပါမြင်း ၊ ကျွန် တော် လောင်း မြင်း ၊ နှင် တော်နှိပ်မြင်း ၊ တပယင်း မြို့ပါမြင်း ၊ တလုပ်မြို့ပါမြင်း များ မှာလည်း တပ်ရှိလုပြင်ကျန်လုတွင်သုံး စုတစုကျကိုသိမ်း ရုံး စည်း ကြပ် စေ၊ အစုအငန်း သား တို့ကိုလည်း မင်း ဓိဘုရား မင်း သား မင်း သမီး တို့ကအကပ်အနှိုအနှုတ်အယူမရှိ စေနှင့်၊ အစုဆိုင်ရာသိမ်း ရုံး ထမ်း ရွက် စေ၊

ဒိုင်း စာရေး ရာဇဝေလုအိမ်မှာသူခိုး ထား ပြတို့တက်၍ ဝိုက်နှက်လုယူသည်ကို ဒိုင်း စာရေး ငရွှဲတ ယောက်သာ ရောက်၍သူခိုး သုံး ယောက်ကိုလှံနှင့်ထိုးမိသည့် ဒဏ်ရာ အနာအကြွင်ရှိ ကြောင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ အရပ် သွေး ကြီး ငထွား ၊ အရပ်သား တို့မကူမညီမဖမ်း မဆီး သော ကြောင့်သူခိုး ထွက်လွတ်ရသည် ဖြစ်သည်၊ သွေး ကြီး ငထွား နှင့်အရပ်သား တစုကိုရာဇာဒဏ်နာကြင် အောင်စီ ရင်။

8 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခု (တပေါင်း)လဆန်း ၆ရက် နေ့နား ခံပေသီ ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဆင်တဲမင်းသား ကိုကန်း မှာထား ။ ပြည်မင်း ဝန်စာရေးကြီး တို့ကိုအကျဉ်း
ထားရှိသူဦး လူဆိုး တို့ကို ပေါ် အောင်စစ် ။ ဟံသာဝတီမြို့မှာမင်း မိဘုရား မင်း
သား မင်းသမီး ထမ်း လူမြို့ဝန်စစ်ကဲအရာရှိသမ်း လူတို့တွင်အမှုအခင်း ပေါ်
ထွက်စီရင်ရန်ရှိလျှင် ရေဝန်မဟာနေ်ရထာကကြပ်ကြပ်တည်း တည်နိုင်နင်းအောင်
စီရင် ။ ဟံသာဝတီမြို့တွင် ရွှေယီး ဆောင်း ၍သွားလာ နေထိုင်သူတို့ကို ရေဝန်က
ရွှေဘဝါး တော်အောက်အကျဉ်း ပို့လှာစေ ။ ဟံသာဝတီမြို့တွင်မရှိမှုဆွမမှာရှိလျှင်
အကြောင်း အရာနှင့်ဟံသာဝတီမြို့ဝန်ထံ ရေဝန်ကမှာထား ၍အကျည်း ယူစေ ။ ဟံ
သာဝတီမြို့ဝန်ကလည်း မဆိုး မတား ပေး အပ်စေ ။ ဒိုင်စာရေး ရာဇဝေလု
အိမ်မှာတိုက်နိုက်ဆိုး သွမ်း သူငရွှေဝ ။ ငကောင်ဝတို့ကိုအဆုံး စီရင် ။ သီဟိုဠ်စေ
တော်မူသူဝတ် မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရကို တော်နေရါနေတို့နည်းဖေါင်း ဝတ်လုံစလွယ်
အစီး အနင်း သနား တော်ခံ၍သွားစေ ။ သား တော်သမီး တော်မြေး တော်
တို့ကိုသနား တော်မူသည့်ရွှေ ဆောက်ဝင်လု၊ သနား တော်မူရာမပါဝန်ထမ်း
လူတို့ကိုဝန်အကြီး စာရေးကြီး တို့ကအသီး အသီး ကုန်စင်အောင်စာရင်း ဆက်ကြ
စေ ။ ကျောက်မော်မင်း သမီး အကြီး သီရိသိခ်ရှိဦး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
မြစ်ငယ်ပန်း လောင်စမာများ စုံဆန်သွားလာ ဟောက်ကား ရောင်း ဝယ်
သည့်လှေပိန်း တောများ ကို ကျောက်တလုံး မင်း ကွန်း ခဲဆက် လှေအုပ်တို့နည်း သီ
ရိသိခ်ာလက်မှတ်တံဆိပ်စာခံယူပေး အပ်၍ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်စေ ။ ကင်း
ဆိပ်များ ကအခွန် ကြေး ငွေစစ်ဝတ်ပန္နာမတောင်း မယူစေနှင့် (1783 သက္ကရာဇ်၁၁
၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်အတိုင်း ကင်း စား ဆိပ်စား တို့မှာတဝတည်း ချပေး စေ ။
သီရိသိခ်ကလည်း တနှစ်ကိုအခွန်တော်ငွေ ၅ဆယ် စေ ။

9 February 1810

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၁ခုတပေါင်းလဆန်း ၇ရက် နေ့နံနက် ခံပြော့ကြီး မှူး
ရာဇနေ်ရထာ ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စလင်း မြို့မှာတိုက်သည့်ထား ပြင ကောက်တို့နှင့်အပေါင်း အဘော်ဆိုး သွမ်း သည့်လူ တစုကိုအဘမ်း အဆီး တပ်တောင်ဟန်ဝန်သီရိဝဇ္ဇာဗိုကိုကျား ယေနတ်ကလူကြီး ရဲ ရောင်မြန်မာလူ ယေနတ် ၂၀၀ ပေး အဝ်ခန့်ထား၍ တွေ့မိကုန်စင် အောင်ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ ဟံသာဝတီတွင် ရွှေထီး ဆောင်းသည်ဆိုသူတို့မုတ္တမမြို့မှာရှိလျှင် ရေဝန်ကအကျည်း ယူစေအမိန့်တော်ပါသည်မှာ မုတ္တမမြို့မှာရှိလျှင်အကျည်း မယူစေနှင့်၊ ဟံသာဝတီသို့လာ ရောက်ရှိနေလျှင်သာ ရေဝန်မဟာနော်ရထာကအကျည်း လုံခြုံ အောင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လာစေ၊ င ရွှေမှုံမှာပြည်မြို့ကိုနှုတ်၊ သနား တော်မူသည့်ဘွဲ့အမည်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ကိုလည်း သိမ်း၍တိုက် တော်သို့ သွင်း ၊ ကြေး ကျွန်သင်း ပင်း တို့ကိုလည်း တစုံတယောက်မျှမရှိမနေစေနှင့်၊ကုန်စင် အောင်နှုတ်၊ င ရွှေမှုံတွင်ထမ်း ရွက်ရှိသူငယ်ကိုသား မယား နှင့်တကွ ရင်ကိုခွဲ၊ အပေါင်အလက်ကိုဖျက်၊ ပြည်မင်း မှာသနား တော်မူသည့်စား ကျေး မြို့ရွာအစီး အနင်း အဆောင်အရွက် ကြေး ကျွန်သင်း ပင်း များ ကိုနှုတ်သိမ်း ထုတ်ပြန်သည့်အ မိန့်တော်ကိုသိမ်း ။

10 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လဆန်း ၀ ရက် နေ့နံနက် ခစ မြောင်မှုး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

1805
ဓနုဖြူမြို့မှာမြို့သူကြီး ငမြတ်သာဦး (သက္ကရာဇ်၁၁) ဖြရခုနှစ်မိုး နံတပ် တော်သို့ ခံဝန်ချက်နှင့်လိုက်ထမ်း သည့်အမှုတော်ကိုလည်း မထိမ်း မရှောင်ထမ်း ရွက်ကြောင်း ကိုမိုး နံဗိုလ်မှူး တို့က လျှောက်ထား ချက်နှင့်ရှိသည်၊ သူကြီး ငယ်တို့ကိုငမြတ်သာဦး ကြေး ငွေစား ယူလွှတ်သည် လျှောက်ထား သည်အမှုနှင့် ငမြတ်သာဦး ကိုသူကြီး အရာကမနှုတ်သင့်၊ နောက်ကြီး စိုး သူ့ငဆုမှာအရာကိုလို၍ပြစ်ရှာကြလုဆို လျှောက်ထား ခြင်း သာဖြစ်သည်၊ ငဆုသား ငစံမင်း ကကြီး စိုး ရကောင်း သည်မနှောက်မရှက်မလုမဆို စေနှင့်၊ အရိုး သား အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သူငမြတ်သာဦးသေသား ငမြတ်သူကိုဓနုဖြူမြို့သူကြီး ခန့်၍ဆက်ခံကြီး စိုး စေ၊ ငစံမင်း တွင်ရှိသည့်တံဆိပ်စာချွန်စစ်တမ်း စာရင်းများ ကိုသိမ်း၊ ငမြတ်သူက စစ်တမ်းဓါရင်းဆက်သွင်းစေ။

11 February 1810

(သက္ကရာဇ်၁၁ရာခု တပေါင်း လဆန်း ၉ရက် နေ့နေ့ ခံ ဇေယနေဘုံရထိ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရမ္မာဝတီမြို့ ဝင ရွှေစကမြင်း ဘိုး ငွေ ၁၀၀၊ စုကြီး သေနတ် ၅၀ ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အရောက်ဆက်သပေး အပ်၍ လူ ၃၀၀ နှင့် အမှုတော်ကိုလိုက်ထမ်း ပါ မည်လွှတ်တော်မှာ ခံဝန် လျှောက်ထား ချက်အတိုင်း စုကြီး သေနတ် ၅၀ ကိုလည်း မ အပ်နိုင် လူ ၃၀၀ နှင့်လည်း မထမ်း မတွက်ဖြစ်သည်၊ ရမ္မာမြို့သူကြီး ခန့်တံဆိပ်စာ ချွန်ကိုနှုတ်၊ ရမ္မာဝတီမြို့မှာ ဝင ငခဲကိုကြီး ဖိုး မြဲကြီး ဖိုး ငစ။

12 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခု တပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ နာခံ ငပသိ ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆင်တဲမင်းသား နှင့်ပြည်မင်း ဝန်စာရေးကြီး အရာရှိတို့ကိုအကျည်းကလွှတ်၊ ငရွှေဝ ဘော်ဆိုသူ ငလှ၊ ငကြည်ဦး ၊ ငခဲတို့မှာ ငရွှေဝကိုဘမ်းဆီးသော ကြောင့်အညိုးထား၍ ဘော်သည့်လက္ခဏာဖြစ်သည်၊ အကျည်းကလွှတ်၍ မိဘတို့ကိုင်ငန့် ချက်နှင့်အပ်၊ လည်မှာသံကွင်းတတ်သည့်သူခိုး လူဆိုးတို့ကိုထွန်နှင့်တိုက်သည်သဲပြင်တွင် မြေဘက်ကအရှေ့အနောက် လျှောက်၍ ရေထွက်အောင်ယက်စေ၊ ယက်သည့်မြေစာကို ထွန်နှင့်ရေသို့ကျအောင်တိုက်စေ။

12 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်းလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နံနက် ခံပေသီ မြန်။
(ရွှေး ဟောင်းသုတေသန)

နတ်မီးလင်း မှာ ပဒုံမြို့ ကျေး ဝါရေခင်စစ်စီရွာကို မအုပ်မချုပ်နိုင်ဖြစ်သည်၊ လုပါရွာပါနှုတ်၊ ပဒုံမြို့သူကြီး သို့အပ်၍ မြို့သူကြီး နှင့်တဝတည်း ထမ်း ရွက်စေ။

12 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု တေသန)

ဝိဇ္ဇရုပလိမာရုံနတ်ပူဇော်မည်မှာ နှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်စေ၊ အသောက ဆေး တော်ကိုလည်း နှစ်စဉ်ယူမြဲယူစေ၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင် စီရင်၊ ပူဇော်သည်မှာ ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော် တို့ကိုပူဇော်စေ၊ ရွှေပြည်တော်မှာအကျည်းရှိသည့်သူခိုး လူဆိုး တို့ကိုခေါ်စေ၊ ရောက်လျှင်လည်မှာသံကွင်း တပ်ပြီး လျှင်သဲယက်စေ၊ ရွာဝေး ရွာကသူခိုး ထား ပြုအစစ်ထွက်သူတို့ကိုလည်မှာသံကွင်း တပ်၍သဲယက်စေ၊ ရွာဝေး ရွာကသိမ်း ခေါ် ခဲ့သည့်လူသူခိုး ထား ပြုအစစီမထွက်သည့်ယောကျ်ား မိန်း မယောင်းတွဲရွာကသိမ်း ခေါ် ခဲ့သည့်ယောကျ်ား မိန်း မ၊ရွာဖိုက်ရွာကသိမ်း ခေါ်ခဲ့သည့်ယောကျ်ား မိန်း မ၊ ကျောက်နောက်ရွာကသိမ်း ခေါ်ခဲ့သည့်ယောကျ်ား မိန်း မတို့မှာ မကာသန်ယာ စည်သူနှင့်သူကြီး တို့ကိုနောက်နောဝ်သူခိုး လူဆိုး မပေါ်မထွက်စေရ၊ သူခိုး ထား ပြုတို့ကိုရန်အောင်ဘမ်း ဆီး ပို့ဆက်ပါမည်ခံဝန်စေ၍ မဟာသန်ယာစည်သူ နှင့်သူကြီး တို့ကိုအပ်ပြီး လျှင်ရပ်ရွာပြန်သွား စေ၊ နောက်ထပ်သူခိုး ထား ပြုပေါ် ရှိကြား သိရလျှင်ခံဝန်သူနှင့်ရွာဝေး နေယောကျ်ား မိန်း မတို့ကိုအဆုံး စီရင်။

14 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နား ခံစမြောင် မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြောက်နန်း တော်မိဘုရား မှာဝန်မရှိဖြစ်သည်၊ အကြီး ငရွှေအိုး ကို မြောက်နန်း တော်မိဘုရား ဝန်ခန့်ထား၍ အုပ်ယမ်းဆီရင် ဆောင်ရွက် စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

15 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော် ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပန်မြို့သူကြီး ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အမိန့်တော်နှင့်ခန့်ထော်မူသမြို့ သူကြီး ကစစ်ကြောမည် ခေါ်သည်ကို မလိုက်မလာခြင်း ဆန်ခုခံသည့်လူတို့ကို မြို့သူကြီး က နိုင်နင်း အောင်ဘမ်းဆီး စစ်ကြော၍ အဆုံး စီရင်လိုသူတို့ကို စီရင်စေ၊ ငရစ်၊ ငဟံရတို့ကိုလည်း စန္ဒဝေ သော်ကိုအပ်၍ မြို့သူကြီး ရှိရာပို့စေ။

18 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ခု တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁ရက် နေ့နား ခံစမြောင် မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကသောင်း မြောင်တိုက်ရှိ ငွေတော်များကိုအသုံး စာရင်းဆက်သွင်းသည်မှာ အသုံးတော်များတွင်သုံး ရသည်မှန်လျှင်အသုံးတော်ဖြစ်စေ၊ ကျန်ငွေကို ကသောင်း မြောင်တိုက်မှာရှိမြဲရှိစေ၊ နောက်ကိုအလွတ်မသုံးစေနှင့် (သုံး) ရန်ရှိလျှင် ရွှေနားတော်ကြား လျှောက်ထားဆက်သွင်း၍သုံးစေ၊ စာရင်းထိန်း တိုက်စိုး သီးခြားမရှိသင့်ပြီဖြစ်သည်၊ သာရဝေသော်ကို ရွှေတိုက်စိုးခန့်၊ ဘင်္ဂလားစစ် သူကြီး ဂုမ္ဘနီတရှိနိုး သံတော်ဦးတင်ချက်စာကိုပြန်ဆိုမြဲပြန်ဆိုစေ၊ သောင်းသွပ် စော်ဘွားကိုတိုက်တော်က သေနတ်၁၀၀ ထုတ်၍မြဲစောင့်ပေးအပ်စေ။

19 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်းလပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့ နားခံဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

နိုင်ငံတော်အတွင်း သူကြီး ၊ မြေတိုင် ၊ ဒိုင်း ၊ ခေါင်း ၊ အဝန်း ၊ မြင်း ခေါင်း ၊ မြင်း စီး ၊ ထောင်ကဲ ၊ စကြီး မှစ၍ကြီး ငိုး ၊ ဝိုး ငိုး ၊ ခေါင်း ငိုး ၊ ဝန်း ရှိုး ၊ ကဲ ငိုး ၊ ဆော်ငိုး မှူး မှာယခုစစ်သိမ်း တော်မူသည့်စာရင်း တော်ကိုဆက်သွင်း ကြီး ဝိုး သူတို့ကိုအမှုအ လျောက်နှုတ်တန်ချတန်လျှင် ရွှေနား တော်ကြား လျှောက်ထား၍အမိန့် တော်နှင့်မှချနှုတ် စေ ၊ အမိန့်တော်မရှိသည်ကိုမချမနှုတ်စေနှင့် ၊ ၄၀ ၊ ၅၀ ၊ သွေး သောက်လတ်မှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး ကလံအစုသား တို့ကဆက်သည့်စာရင်း မှူး မှာဆင်ဝန်စာရင်း ကိုပုံပြု တော်မူသည်အတိုင်း ဆက်ကြ စေ ၊ ၄၀ ၊ ၅၀ ၊ သွေး သောက် ရင်း မပျက်သည့် သွေး သောက်မှပြည်သူတို့စာရင်း ကျယ်မရှိသည်ကိုအသီး အသီး စာ ရင်း ကျယ်မှန်ကန် အောင်ဆက်သွင်း ကြ စေ ၊ ဗန်မော် စော်ဘွား နေမျိုး မင်း လှ နော်ရထာကိုမြို့ရွာပြန်သွား စေ ၊ ဇရွှံမင်း သမီး ၊ ထန်း တပင်မင်း သမီး ၊ ကလေး မင်း သား တို့ကိုသနား တော်မူသည့်ကသည်း ၃၆၉သည်အ မွေ ပေး တော် မူသည့်ကသည်း ဖြစ်သည် ၊ အနှုတ်အယူ မရှိ စေနှင့် ၊ ဇရွှံမင်း သမီး ၊ ထန်း တပင် မင်း သမီး ၊ ကလေး မင်း သား တို့မှာတဝတည်း ထမ်း စေ ၊ ၃၆၉ပြင် ၊ ကသည်း ဝေစုအခြား မပေး သာပြီ ၊ ဇရွှံမင်း သမီး ၊ ထန်း တပင်မင်း သမီး ၊ ကလေး မင်း သား တို့ ကသည်း ၃၆၉ကိုလည်း ဝန်ကျော်ထင်ရာဇာကကုန်စင် အောင်စါ ရင်း ဆက် စေ ၊ ရွှေဝင်း ထား ဖွဲ့ကာအစုမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခု[1783]စာရင်း တော်ဆက်သူ ကောင်း ထွက်မဏိ သေ သော ကြောင့်အစုသား ငဘား ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၅၈ခု[1796]နှစ်ဆိုင်ရာဝင်း မှူး ဝင်း စာချီတို့ကအဝန်း ခန့်ထား ၍ဘဲ တော်မူ သည့်ပြန်တမ်း အမိန့်တော်တွင်လည်း ငဘား ပါဝင်သည်ဖြစ်သည် ၊ ကောင်း ထွက်မ ဏိမယား ငယ်ရှင်ပိုက်အစုသမတွင် မွေး မြင်သည့်သား င ပေး ကဝန်းကြီး ရ ကောင်း သည်မ နှောက်မရှက် စေနှင့် ၊ လက်ထက် တော်ထား ဖွဲ့ ကာအစုဘဲ တော်မူရာပါ သည့်အတိုင်း ငဘား ကိုဝန်းကြီး မြဲ ဝန်ကြီး စေ ။

20 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ခုတ ပေါင်း လပြည့်ကျော်၃ရက် နေ့နား ခံငပသီတွင် မြန် ။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန ၊ အုပ်ချုပ်ပုံ ၊ ဒု ၊ ၁၉၆၅ ၊ ပိုဒ် ၂၅၁/၉ ၊ စါ ၁၅၃)

မြေး တော်ဆင်ဖြူရှင်မယ်ကိုခမည်း ပေးသနား တော်မူသည့်စာပတီး နှင့် 1805
လှေသွား သောက်ဝင် ၄ သွား သောက်မဝင် ၁၂၊ ၂၉၁၆ ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၇
ခုစာရင်း မပါ၊ ကသည်း လှပိုဆို၍မနှုတ်မယူမတောင်း စေနှင့်၊ သနား တော်
မူရင်း အတိုင်း မြေး တော်ဆင်ဖြူရှင်မယ်မှာထမ်း ရွက်မြဲယမ်း ရွက် စေ၊ စာ
ရင်း ကိုလည်း ဆက် စေ၊ မဲထီး ဆရာ တော်ကို တောင်ငူမြို့သို့ပြန်သွား စေ၊ ဝတ်
မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရကသီဟိုသို့ စေ တော်မူရာသီဟိုစာတတ် ၁ ကျည်း (ကုလား) စာ
တတ် ၁၊ ယွန်း စာတတ် ၁၊ ကျောက် သွေး ၂၊ ပိဋကတ် ရေး ၇၊ စာ ရေး ၃၊ ပန်း
ချီတတ် ၁၊ လှေ ပေါင်း ၁၆ ကို ခေါ်သွား ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်စာရင်း ဆက်၍ရှိ
ခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခေါ်သွား စေ၊ သီဟိုသို့ပါသူတို့နှင့်အတူ နေမိဘ
သား မယား များ တို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး စုရှင်ငန်း ရှင်တို့တအ နှောက်အရှက်အခန့်
အတား မရှိ စေနှင့်၊ ဝတ် မြေဝန်ကို စေ တော်မူ၍သွား ရသည့်အခိုက် ဝတ် မြေဝန်
ဝန်ရုံမှာ ဝတ် မြေဝန် ယောက်ဖ၊ င ရွှေ လေး ၊ ဝတ် မြေစာ ရေး င လှောက်၊ ပိ
ဋကတ်တိုက်မှာ စာ ရေး ငကြာပင်၊ င မှိုင်း တို့ကိုထိန်း သိမ်း ရေး မှတ် ဆောင်
ရွက် စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့ရတနာပုံတိုက်ထမ်း ၂၂၅ လှတို့ကိုသား ပွဲး မြေး ပွဲး နှင့်
အိမ်ရင်း ၂၂၅ ပွဲး အိမ် ၅၁၂၊ ၂၉၇၃၇၊ ကျား ကြီး ၆၆၄ မကြီး ၇၀၀၊ ကျား
ငယ် ၁၁၇၊ မငယ် ၇၂၊ ၄၉၁၅၆၁ အ ကောက်ဝန်သီရိရာဇ နော်ရထာကစာ
ရင်း ဆက်သည့်အတိုင်း အသီး အခြား တိုက်ထမ်း ဖြစ် စေ၊ တိုက်ထမ်း လှတို့ကိုလည်း အ
ကောက်ဝန်သီရိရာဇ နော်ရထာကအုပ်ထိန်း စေ၊ မြို့ဝန် ရေဝန်အခွန်ဝန်စစ်
ကဲအရာရှိတို့ကစစ်လက်နက်ကိုင်မင်း မှုမင်း ခင်း စရိတ် ကြေး ငွေမခန့်မထား
မတောင်း မခံ စေနှင့်၊ ဟံသာဝတီမြို့ကစာရင်း တော်ဆက်သည့်ကာလအိမ်ရင်း
၅၈၅၁ တွင်ရတနာပုံတိုက်တမ်း အိမ်ရင်း ၂၂၅ ကိုနှုတ်၍မြို့ရွာတကာနည်း စာ
ရင်း ဆက် စေ။

21 February 1810
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတ ပေါင်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်
မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လုပ်ခွန်စော်ဘွား သမီး သေလွန်သည်မှာ ဖျင်ကတ္တီပါ ရွှေ မှော်ကြနှင့်သဂြိုဟ် စေ၊ ကျောက်ကာ သေနတ်စက္ကပုံချီ ကျော်သူ သွေး သောက်တွင်စက်ရှိန် ကျော်သူ သွေး သောက်ကငပဲ လှော်ကိုနှုတ်၊ စက္ကပုံချီ ကျော်သူသား ကို သွေး သောက်ကြီး ခန့်၍ စာရင်း တော်ကိုဆက် စေ၊ ဆင် ကျေး တိုက်ကတား ဦး ရွာမှာ ငကွယ်၊ သော၊ ငဖြူ တို့ကိုမကြီး မစိုး ကြ စေနှင့်၊ ရွာ နေ အသည်ကြီး က ဆောင်ရွက်နိုင်မည်သူကို ရွေး၍ ခန့်၊ ငကွယ်၊ သော၊ ငဖြူတို့မှာ ရှိသည့်လူကြီး တံဆိပ်စာ များ ကိုသိမ်း ။

22 February 1810

(သက္ကရာဒ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဘဂ်လား တလကတ္တား မြို့စစ်သူကြီး ကဆက် ရောက်သည့်လက် ဆောင် တော် များ ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် သွင်း စေ၊ ဗာရာဏသီမြို့က ရောက်သည့်နရာယန ဘတ်ပုဏ္ဏား သေလွန်သည်မှာ ဖျဉ် ခါသာ ရွှေ မှော်ကြီးနှင့်သဂြိုဟ် စေ၊ ရွှေ လေး အစု သား တို့မှာဘွဲ့ရင်း အတိုင်း ရွှေ လေး အစုသား စာရင်း ပေး စေ၊ သေနတ်စု၏ ရင်း မပေး စေနှင့်၊ သေနတ်အစုသား တို့မှာလည်း

အထက်အစုရင်း ကို ပေး စေ၊ မြို့ဝှာသူကြီး ၊ ခေါင်း ၊ အကြီး ၊ မြင်း စီး ၊ မြင်း ခေါင်း တို့ကိုအိမ်စာရင်း ဆက်သည်မှာအရိုး အရာ မှုဖြစ်သည်၊ ငယ်မည်စု ရင်း နှင့်တကွ သေချာ အောင်ဆက် စေ၊ နေ မျိုး ဒေဝသူရမှာ ၅၀ တော်အငှ သေ န ကျော် သွေး သောက်ဘွဲ့ တော် မှုရင်း ဖြစ်သည်၊ ဘွဲ့ရင်း အတိုင်း ၅၀ တော်အငှ သေ န ကျော် သွေး သောက်ဖြစ် စေ၊ ဝေ သော်ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာစာရင်း ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ ၅၀ တော်ကိုဝန် သွေး သောက်မှာလု ၂၅ ဘွဲ့ တော် မှုရင်း ကိုပြန် တမ်း အမိန့် တော်စာရင်း ကျယ်များ တွင်အချုပ်သာ ၂၅ ပါ၍ ၂၅ မပြည့်တ ယောက် လျော့သည်၊ ဦး ရေစာရင်း တွင် ၂၅ ထွက်သည်၊ ၂၅ တွင် ငပုပါသည်၊ ငပုသည်ချည် ပြစ်စား တောင်း ငပုဖြစ်သည်ပြန်တမ်း အမိန့် တော်စာရင်း ကျယ်များ တွင်ချည် ပြစ်စား တောင်း ငပုစာရင်း ကိုသွင်း ၍ ရေး စေ၊ သား တော်၊ သမီး တော် မြေး တော်တို့ကိုသနား တော် မူသည်ကသည်း တို့နှင့်အစုအငန်း ကသည်း တို့သင့် နေ သည်များ မှာ မိလိုက်ဘပါဖြစ် စေ၊ ၄၀၊ ၅၀၊ သွေး သောက်လတ်ဘွဲ့ တော် မူသူတို့က အဝေး အလ်အမိန့် တော်နှင့် ခန့်ထား စေပါး ထမ်း ရွက်သူတို့ပြင်ကျန်လူတို့မှာကိုယ် ရှိလျှင်ကိုယ်စာရင်း ဆက် စေ၊ ကိုယ်မရှိလျှင်သား သမီး တို့တဆက် စေ၊ မလာမ ရောက် မဆက်မ ပေး နေသူတို့ကို ၄၀၊ ၅၀ သွေး သောက်ဝင်မဆို စေနှင့်၊ ဘွဲ့ရင်း စာ ရင်း ကိုသိမ်း ၍ စုရင်း ဆိုင်ရာထမ်း ရွက် စေ၊ ၄၀ တော်သီဟမင်း ဂုံ သွေး သောက် မှာ နောက်ဖြည့်ဂုံ ခေါင်သီဟ ကျော်ထင်စာရင်း ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ ၄၀ တော်မဖြစ် စေနှင့်၊ ၅၀ တော်ကိုဝန် သွေး သောက်မှာ နောက်ဖြည့် ဒေဝသူရ ကျော်ထင်စာ ရင်း ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ ၅၀ တော်မဖြစ် စေနှင့်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁) ဖ၄ ခုငစည့်တူး [1802] မြို့၊ ကျောက် မြောင်း မြို့များ ကဆက်သွင်း သည့်မြို့နယ်ပုံ မမှန်ဖြစ်သည်၊ အသစ် ရေး သား ဆက်သွင်း စေ၊ ဇေါ်ဝိဇ္ဇမဟာ ရာဇဂိန္ဒအငှ မဟာဓမ္မရာဇာဂုရုရှိခိုး သံ တော်

ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပုဏ္ဏား နာရာယနဘတ် သေလွန်သည်မှာ ဘာသာထုံး စံရှိရာ အသနား တော်ခံရသည်ခါသာ ရွှေမှော်ကြီးနှင့်အလောင်း ကိုထုတ်၍ တော်သင့်ရာ ရေစပ်ကမ်း နား တွင်သဂြိုဟ်စေ။

24 February 1810

(ထဏ္ဍရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော်ဂရက်နေ့နား ခ်ငပသီ ပြန်။

(ရွှေနန်း ဟာင်း သုတေသန)

လိုင်မင်း သီရိရမ္မရာဇာနှင့် ဓနုဖြူမင်း သမီး သီရိသုရတနာပဘာ ဒေဝီကို လက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင် တော်မူသည်မှာ မဏ္ဍရာမင်း သား ဒေဝရာဇာနှင့် ကြည်ပ်မင်း သမီး သီရိသိဝလိ ဒေဝီကိုလက်ထပ်မင်္ဂလာ ဆောင် တော်မူသည်တွင်ခန့် ထား စီရင်သည့်နည်း ခန့်ထား စီရင်စေ။

25 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၈ရက် နေ့နား ခံ ပြော၍ကြီး မှူး ရာဇာ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဇိကြုဗလိမာန်နတ်ပူဇော်သကြံန်တော်ခေါ်အသောက ဆေး တော်စား မှား
12 March 1810
မှာရာဇမတ္တက်ကျမ်းတွင်တန်ခူး လဆန်း ၈ရက် နေ့မြောက် သော နေ့၌ ဆေး
11 March 1810
စား ရာသည်ကိုထွက်သည်၊ တန်ခူး လဆန်း ၇ရက် နေ့ခေါ်သည့် နေ့လည်းလဆန်း
11-12 March 1810
၈ရက်အဝင်ဖြစ်သည်၊ တန်ခူး လဆန်း ၇ရက် နေ့ကို ဆေး စား ဖြစ် စေ၊ တန်ခူး
17 March 1810
လဆန်း ၁၃ရက် နေ့ မြောက် သော နေ့ကိုဝိဋ္ဌါတိယိဖြစ်၍ကမြူး တူး ရာသည်ထွက်သည်၊
16 March 1810
တန်ခူး လဆန်း ၁၂ရက် ခေါ်သည့် နေ့မာရ်နတ်မင်း အရုပ်ကိုတန် ဆောင်း သို
18 March 1810
သွင်း စေ၊ တန်ခူး လဆန်း ၁၄ရက် မြောက် သော နေ့ကိုပုဇာတိယိထွက်သည်မှာ
17 March 1810
တန်ခူး လဆန်း ၁၃ရက် ခေါ်သည့် နောက်ရက်အဝင်ဖြစ်သည်၊ တန်ခူး လဆန်း
17 March 1810
၁၃ရက်ကိုမာရ်နတ်ပူဇော်သကြံန်တော်ခေါ်ဖြစ် စေ၊ တန်ခူး လဆန်း ၁၂ရက်
16 March 1810
နေ့ကစ၍အခါတော်သုံး ရက်ပွဲသဘင်စည်ပင် အောင်ခံ စေ၊ နန်း တော်ကိုမိုး ၍
ကျန်သည့်ခဲမဖြူအုတ်ကြွပ်ကိုမှန်နန်း တော်နှင့် ဘောင်း တော် ဆောင်အကူး စနု
ဆောင်မှာမိုး စေ၊ ရေနံ ချောင်း မြို့သူကြီး အရာကို နှောက်ရှက် လျှောက်ထား
သူငလုပ်ကိုဝန် ထောက်တို့ကအပ် စေ၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်၊ နေ မျိုး

မင်း ကျော်ကို ရေဝန်ခန့်၊ မင်းလှနော်ရထာကို နောက်လိုက် နောက်ပါလူ ၁၀ နှင့်သာအိမ်ရှေ့မင်း တရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ မုတ္တမမြို့မှာ မဟာနော်ရထာကိုမြို့ဝန်ခန့်၊ ဗိုလ်မှူး မဟာသီဟသူရကိုဝန်ကြီး ခန့်၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရကမှာထား ဆင့်ဆိုရာ မုတ္တမမြို့ဝန်၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်တို့က ပြေကုန် (အောင်) ခန့်ထား စီရင်ပေး ပို့ဆောင်ရွက် စေ၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရတပ်ကဆက်ပို့လွှာသည့်လက်ရလေး ယောက်ကိုစစ်မေး ပြီး လျှင်လာရင်း လူရဲခက်ကျော် ခေါင်၊ ရဲခက်ကျော်သူတို့တွင်အပ်၍ ဝန်ကြီး တပ်သို့ ခေါ်သွား စေ၊ စည်သူသိင်္ဂ ရွှေတောင်ကိုယွန်း စုဝန်၊ တုရင် ရွှေတောင်ကိုဝင်း ကောင်ဟန်ဝန်ခန့်၊ ဒဝယ် ကြောင်းနှီအရေး အကြောင်း စစ်ချက်ထွက်ချက်ကို ထောက်၍ မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး ကဇင်း မယ်သို့တော်သင့်သူကို စေပါး မှာထား ခဲ့ပြီး လျှင် ကောဝိလနှင့်ဇင်း မယ်သား တို့ကို ခေါ်စေ၊ ဒဝယ် ကြောင်း နှီဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရတပ်ကလက်ရလူတို့မှာ မြို့ရွာဖြစ်ပွါးအောင်ပြုစုနေ စေသင့်သူကိုပြုစု နေထိုင် စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သင့်သူတို့ကိုဆက်လွှာ စေ၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကိုအဘမင်း ရဲရန္ဒမိတ်နည်း မလွန်မြို့ကိုသနား

တော်မှုသည်၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကသင်္ဘောပြည်သို့အရောင်း အဝယ်စီး ပွါး တော်
ဖြစ်စေလွတ်ရန်ဆင်စွယ်သနား တော်ခံသည့်အတိုင်း ရွှေမြို့တော် ကြေး တိုက်ရှိ
ဆင်စွယ်ကဆင်စွယ် ၁၀၀၀ ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကို
ပေါင်း ကတီပါ ရွှေသား ပန်း ၁၂၊ တမာရွက် ၁၂၊ စလွယ် ၁၂သွယ်၊ ကွမ်း ခွက်၊
လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင့်၊ ငွေ တွေး အင်၊ ကျိုင်း ရွှေချက် ၁၊ ဝတ်
လုံကတ္တီပါနီဘဲရုံတဆင့်တပ်၊ မှောက်တို ရွှေပိန်း ရွှေကုံး စိန်တောင် ရွှေထွတ်ငှက်မ
နား စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာ မှောက်ရုပ်ပါလည် တွေး ၊ ရွှေကော နောက်ကာ
ကတ္တီပါနီရက်ပြား သပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါစိမ်း ရက်ပြား သပ်၊ မျည်း ရှည်ကတ္တီပါနက်
ရက်ပြား သပ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာခွံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊
ဇက်ပါး ကာ ငွေဇာဒါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေ
ဇာ ဝါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ၊ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်တိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ဦး ခက်၊
ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊
သက္ကလပ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထား မိုး ကြိုး ဆင်၊ သက္ကလပ်အိပ်နီသွပ်သနား
တော်မှုသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ အိမ် ရှေ့မင်း မှစ၍မင်း မိဘုရား
သား တော်သမီး တော်တို့ကို ပေး ဘွဲ့ရာပါသည့်ယွန်း အစုသား တို့ကိုယွန်း စုဝန်က
တဝတည်း စာရင်း တော်ဆက် စေ၊ မဟာသီဟသူရကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တ
ကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင့်ပယင်း တပ်၊ ကွမ်း လိပ်၃မြှာ ရှစ်ထောင့်ပယင်း တပ်၊
ငွေ တွေး အင်၊ အုံး ဝန်း ၊ ရွှေ ပေခ မောက်၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ပြည့်၊ ထီး နီ
ရွှေ ညောင်ရွက်၃ဆင့်၊ ညောင်ရွက် ရေ၃၆၊ အချက် ရွှေ၊ အရိုး ရွှေပြဲဆစ်၊ ထား
အ ဆောက်ကတ္တီပါနက်မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျော်
အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတီပါနက်မွှမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ပေါင်း ကတီပါ
ရွှေသား ပန်၉၊ တမာရွက် ထောင်၉၊ ဘွဲ့သင်း ကျစ်၊ စလွယ် ၁၂သွယ်၊ မီး တွင်း
ကဲ တော့ခံ၊ ဘောချယ်၊ ရွှေနား တောင်း ၊ ပယင်း သံကျင်၊ ဝတ်လုံဘဲရုံ ရွှေဖျင်
ဒိတဆင့်တပ်၊ မှောက်တို ရွှေပိန်း ၊ ရွှေကုံး စိန် ထောင်၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်
မနား စိန်ပွင့် ၁၂၊ ပါး ကာနား ကာ မှောက်ရုပ်ပါလည် တွေး ၊ ရွှေကော နောက်
ကာကတ္တီပါရက်ပြား သတ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါစိမ်း ရက်ပြား သပ်၊ မျည်း ရှည်ကတ္တီပါ

ဘဂ်လား ကလကတ္တား စစ်သူကြီး ကလက် ဆောင် တော်လာသူတို့နှင့်လက် ဆောင်
တော်များ ကိုအမြောက် သေနတ်ခင်း ကျင်း ဆက်သ စေ၍ မည်သွင်း သည့်မှာ မခင်း
မကျင်း စေနှင့်၊ ပကတိဆက်မြဲသာဆက် စေ၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရသား အမှာ
ရေး ရာဇ ကျော်သူကအဘဂ္ဂိရာအမှုတော်ကိုလိုက်ထမ်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
ဂွိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း လိုက်ထမ်း စေ၊ ဝန်ကြီး ကိုသနား တော်မူသည့်
ဘွဲ့အဆောင်အရွက်များ ကိုလည်း အမှာ ရေး ရာဇ ကျော်သူနှင့်တပ် တော်ကလာလု
ဂုံခက် ကျော် ခေါင်၊ ဂုံခက် ကျော်သူတို့တွင် ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ၊ မင်း
တွန်း ပုထိုး တော်ကြီး မှာခြ သေ့ဦး ရေတာကိုပုဂံမင်း ကဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း
လုပ် စေ၊ နေမျိုး သူရသံတိုင်ကိုတွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တ ကောင်း ဖိတ်ရှစ် ထောင့်
ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ပြည့်၊ ထီး နီ၊ ရွှေထား အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ၊ ရင်ဖုံး
ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ၊ ရင်း
ဖုံး ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မှောက်တို ရွှေပန်း ကုံးဆိန်
ထောင်ရ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့်ဖြ၊ ပါး ကာနား ကာ၊ မှောက်
ရူပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကော နောက်ကာကတ္တီပါနီ၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါ
နက်ဘဲကွပ်ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း ရှည်ကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသပ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်
ရွက်ဥသံပရာခွံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲဇက်ပါး ကာ ရွှေဇ ဓါပိန်း ၊ နင်း နှင်း
သိပ်၊ အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇ ဓါ၊ က တောင် ရွှေ ရေး ဇာမရီရုပ်ပန်း
ခက်တိုက်၊ အနား သံငှံ ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်ထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်သတ္တ
လပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သတ္တဒါန်၊ သတ္တလပ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ ထမ်း
စင်၊ သံလျင်း ၊ တလဲ ၉ဝန်း ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်၊ ညောင်ရွက်အတွင်း ကု
လား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်ကြာနုတမြဲခြူး ၊ ကမွတ်
အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ၊ အိမ်
ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့် ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား
လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်
ယာ၃ဝန်း စီ၊ နောက်၃ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်
ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့်၊ ဆင်စွယ်မှော် သေး ၊

နက်ရင်းပြားသပ်၊ ဆင်ပေါင်းဝန်း နက်အချက်ရွှေ၊ ကတောင်ရွှေပြည့်ရေး၊ ကခွက်ရွှေတစု၊ အနီတစု၊ ထမ်းစင်သံလျှင်းတလဲ ၁၅ဝန်း၊ ဘီနပ်ကုလားပန်း၊ အိမ်အတွင်း ညောင်ရွက်အနား မန်ကျည်းရွက်အဝါ၊ အတွင်း ညောင်ရွက်၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်းပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမွတ်ကြာနုတမျိုး၊ ကမွတ်အနား အတွင်းပြင်ပွတ်ချွမ်း၊ စက်ဦး နန်း အတွင်းကြယ်၊ ကုလားပန်း ညောင်ရွက်တမျိုး၊ ကြက်ရင်ကုလားပန်း၊ အိမ်အတွင်း ကုလားပန်း၊ ထောင့် ကျေး စေတိုင်အဖြေမြင်းနား လျှောက် ၅ဝန်း၊ ထုပ် ၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၅ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ် ၃ဝန်း၊ ရှေ့ ၂ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ဆင်စွယ်ကြက်ရင်ကုလားပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၃ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော်၊ ကျေး စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောဝင်ထိပ်ဘ ယောင်းပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ဘီနပ်ကုလားပန်း၊ အိမ်အတွင်း ညောဝင်ရွက် ၅၊ အနား မကျည်း ရွက်အဝါ၊ အတွင်း ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်ဆင်စွယ်ရတန့်၊ စည်နီ ၇၊ ပုံသာ ၁၊ စည်ပုတ် ၁၊ နှဲကြီး ၁၊ နှဲငယ် ၁၊ ခရာ ၁၊ လင်း ကွင်း ၁၊ လှော်ကား ပဲ့ဘီတုရင်၊ ခင်တယင်အမိုး အနီသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ။

26 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၉ ရက်နေ့နား ခံစ မြောင် မှူး တွင်ပြန် ။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ကျေး စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်၊ ဆင်စွယ်သ နား တော်မှုသည်၊ စားချွန် ရေး မြဲ ရေး ရွှေသွင်း ၊ အစုအငန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကကိုယ်တွက်စာရင်း ဆက်ပြီး လူတို့မှာအုပ်စုငယ်သား တို့စာရင်း ကို သေချာမှန် ကန် အောင်ယူ၍ နေ့တသည်တလရက်ချုပ်၍အစုငယ်သား တို့မှာ မေး မြန်း ပြီး လျှင် စာရင်း တော်ကိုမှန်ကန် အောင်ဆက် စေ၊ ကိုယ်တွက်မဆက် သေး သည် ခေါင်း အ ကြီး တို့ကိုလည်း အလျှင်အမြန် ပြေ အောင်ဆက် စေ၊ အတွင်း တော်အစုသား မှာပ ဒုံမြို့နယ်တွင်ဘိုပါမည်မဆို စေနှင့်၊ အတွင်း တော် သွေး သောက်ကြီး ကို ခေါ်၍အစု သား မှန်သမျှကိုစာရင်း တော်ဆက် စေ။

27 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

မင်းရဲနန္ဒမိတ်၊ မင်းရဲသီရိ၊ ငလည်ရွဲ၊ ငဘုန်း၊ ငမောင်ကြီး၊ ငအောက်ပေါက်၊ ငစိန်၊ ငရွှေမောင်၊ ငကုလား၊ ငကသည်း၊ ငချင်တီ၊ ငလပိုင်၊ ငကုဿလ၊ ငရွှေနီ၊ ငရွှေအိတ်၊ ငရွှေဆိပ်၊ ငပိုး တို့အရည်တုလု ပေါင်း ၁၇ ကို မင်းရဲနန္ဒမိတ်ကို ရွှေ သောက်ကြီး ခန့်၍ ၄၀ တော် မင်းရဲနန္ဒမိတ် သွော်သွဲ့၊ အသက် နေ့နံသား မယား ဦး ရေစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း၊ ငမင်းအို၊ ငရွှေမောင်၊ ငလတ်၊ ငညိုကြီး၊ မင်းရဲမင်းလှကျော်ထင်၊ ငအော ၊ ငပိုးတု၊ ငပင်၊ မင်းရဲဇေယကျော်၊ ငရွဲ၊ ငရွှံ့၊ ငပုတ်၊ ငငြိမ်း၊ ငကြီး၊ ငရွှေထွန်း၊ ငအေး၊ ငအို၊ ငမှိုင်း၊ သီရိရွှေတောင်၊ ငဘိလူး၊ ငပန်းဘဲ၊ ငအောင်မော၊ ငတုတ်စံ၊ ငသော်တာ၊ ငနဂါး၊ ငမောင်၊ ငရွဲ တို့အရည်တုလု ပေါင်း ၂၇ ကို ငမင်းအိုကို ရွှေ သောက်ကြီး ခန့်၍ ၄၀ တော် ငမင်းအို ရွှေ သောက်သွဲ့၊ အသက် နေ့နံသား မယား ဦး ရေစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း၊ တောင်ဒဝယ်မြို့လက်ယာရံ့ခြံ ရွှေ သောက်ကနှုတ်လု ငသွင်ဦး၊ ငအောင်မင်း၊ ငတင်း၊ ငသွင်လှ၊ ငသူ၊ ငရွှေကျော်၊ ငမောင်၊ ငမြတ်သာ၊ ငမှတ်၊ ငကောင်းသူ၊ ငကောင်း၊ ငကျော်စံ၊ ငချစ်မင်း၊ ငသာပေ၊ ငရွှေကျုံ့ တို့လု ၁၅ အစား ဖြည့်လု ရဲထွတ်သီဟ၊ ရဲထင်ရန်အောင်၊ ဒေဝရန်အောင်၊ နန္ဒသူရိန်၊ သူရိန်လက်ယာ၊ ရန်အောင်သူရိန်၊ ရဲထင်သူရိန်၊ သူရိန်ပျံထင်၊ ရဲခေါင်ရန်အောင်၊ သူရိန်ပျံချီ၊ ရဲလှပျံထင်၊ ရဲထွတ်သီရိ၊ ရန်အောင်သိဒ္ဓိ၊ သူရိန်ရန်အောင်၊ သီဟသူရိန် တို့လု ၁၀ ကိုသစ္စာ တော် ပေး၍ လက်ယာရံ့ခြံ သွေး သောက်အစုသွဲ့၊ ပြန်တမ်း မှာ နှုတ်လု ၁၅ အမည်ကိုသိမ်း၍ ဖြည့်လု ၁၅ အမည်ကိုသွင်း၊ နေမျိုး ဇေယ နော်ရထာကို ပုသိမ်မြို့ဝန်အရာက နှုတ်၊ သီရိကျော်သူကို ပုသိမ်မြို့ဝန်ခန့်၊ နေမျိုး ဇေယ နော်ရထာကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာစေ။

27 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခု တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နာ: ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဘင်္ဂလား ကလကတ္တား စစ်သူကြီး ကလက် ဆောင် တော်ဆက်လာသူတို့ကိုဟာသာ ဝတီမြို့ ရောက်အခွန်ဝန်ယီရိ ဇောတရတ် ကျော်ကြပ်မ၍ပြန်သွား စေ၊ လက်ဆောင် တော် ဆက်လာသူ၏ ကော်တို့ကိုပုထိုး တော်ကြီး ၊ စက် တော်ရာဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ စန္ဒာမုနိဘုရား ၊ ရွှေမြို့တော်၊ ရွှေနန်း တော်များ ကိုဝင်၍ကြည့်ရှုဘူး မျှော် စေ၊ ဒဝယ် ကြောင်း ချီဗိုလ်မှူး ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရက ရောက်သည့်ရှိခိုး သံ တော် ဦး တင်စာလက်ရသူတို့စစ်ချက်ထွက်ချက်များ ကို ထောက်၍ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရသို့ ပေး မှာရန် မှူးမြို့ဝန်မဟာ နော်ရထာ၊ မိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး မဟာသူရတို့သို့ ပေး မှာရန်မိုး နဲ့ ဗိုလ်မှူး ကဇင်း မယ် စော်ဘွား ကို ပေး မှာရန်စာများ ကိုဆက် သွင်း သည့်အတိုင်း သင့်ပြီ ။

28 February 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် ဒနနား ခံ ရေခါး ရွာစား ငဝသီတွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

အစုအငန်း မဖွေး မရှက်စေရ၊ အရိုး အစည်ထုံး စံမှန်ကန် အောင်စာရင်း
စစ်တော်မူသည်ဖြစ်သည်၊ မြို့ရွာသူကြီး ၊ မြင်း စုကြီး ၊ ရှမ်း မြင်း ၊ တောင်
ဘက်မြင်း ၊ မြေဘက်ဘက်မြင်း ၊ မြို့ပါမြင်း ၊ ဝင်း တော် လေး မျက်နှာ၊ ဒိုင်း ၊
1764
ဝင်း ၊ ကိုယ်ရံတော်၊ လမိုင်း ၊ တံခါး ၊ အနေဘက်ဝန်ဝန်စုမှစ၍အရပ်ရပ်မြို့
1765
ရွာသူကြီး ၊ အစု၊ အငန်း ၊ ခေါင်း ၊ အကြီး တို့က (သက္ကရာဇ်၁၁) ၂၆ခု ၂၇ခု
1783
၄၅ခုဆက်သွင်း သည့်စစ်တမ်း များ မှာထမ်း ရိုး ၊ ရွက်ရိုး ၊ စီး နင်း ဆောင်
ရွက်ရိုး များ တို့အကျူး အလွန်မမှန်မကန်သာ ပိုတိုး ပွါး၍အစစ်ခံကြသည်၊ အထက်
စစ်တမ်း များ မမှန်မကန်ဖြစ်သည်၊ ယခုစစ်တော်မူသည့်စာရင်း တွင်ထမ်းရိုး
ရွက်ရိုး ၊ ဝတ်ဆင်စီး နင်း ဆောင်ရွက်ရိုး ၊ ကောက်ရိုး ၊ စား ရိုး များ ကို
အရိုး အစည်ထုံး စံမှန်ကန်သည့်အတိုင်း သာစစ်တမ်း ခံ၍ဆက်သွင်း စေ။

2 March 1810
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၃ရက် နေ့နား ခံစမြောင်
မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဟံသာဝတီမြို့နေ သော်သား စကားပြန်၊ စာပြန်၊ ပင်လယ်ကင်း စာပေး ဇော်ရစီကအသုံး တော်ရ အောင်လှငယ် ငရွှေဦး၊ ငရွှေဘား၊ ငရွှေရောက်၊ ငရွှေပုတို့လေး ယောက်ကိုသိုး ဆောင်း ကုလား တို့ဘာသာ စာတတ် အောင်အမိန့် တော်မြတ်နှင့်သွန်သင်ပါရသည်၊ အခြား တပါး ကအဝတ်ပုဆိုး ရွှေ ငွေ ပေးကမ်း သည့်အရာ မရှိပါ၊ ကိုယ်ကစိုက်ထုတ် ရွှေ ငွေ သွန်သင်ပါရသည်၊ စာသင်လူငယ်တို့ကို ပြုစု ရွှေ ငွေ နိုင်ပါ အောင်ဟံသာဝတီဆိပ် တော်သို့ဆိုက် ရောက်သည့်သော်သူ ကြီး တို့ကသဘင်း ကြား လက် ဆောင် တော်ဆက်ရန်တဏ္ဍန်း ပုဆိုး အနား ပါဝိတ်အုပ် များ ကိုအခြား တ ါး မဝယ်မယူ စေရ၊ ရွေး နှုန်း ပေါက်ရာတ ဝတည်း ရောင်း ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သ သော်သူကြီး တို့ကသ တင်း ကြား လက် ဆောင် တော်ဆက်ရန်တဏ္ဍန်း ပုဆိုး အနား ပါဝိတ်အုပ် များ ကို စကား ပြန် ဇော်ရစီကတ ဝတည်း ရောင်း စေ၊ ဇော်ရစီကလည်း စာသင်လူ ငယ်တို့ကိုတတ်လွယ် အောင်လုံ့လပြု၍သင် စေ၊ စာသင်ဆရာ ဇော်ရစ်ကစာသင်လူ ငယ်တို့အမိအဘတို့ကိုလည်း လက်နက်ကိုင်မင်း အမှုမခန့်မထား (စေရ)၊ ဝန်စာ ရေး သိဃ်စည်သူကကိုယ်စား တော် ဆောက်လုပ်သည့်စက် တော်ရာဘုရား ဦး တန် ဆောင်း ဘုံတွင်း မျက်နှာကျက်ထု ပြောက်ကြာ များ ကို မှန်စီပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မှန်စီ စေ၊ တပယင်း မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့နှင့် ရတနာသိဃ်မြို့ဝန်တို့ကိုအကျည်း ယူ စေ၍လည်မှာသံကွင်း တပ်အမိန့် တော်ပါသည်မှာ တပယင်း မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကသူခိုး ထား ပြုတို့ကိုပို့ဆက်ရှိသည်၊ တပယင်း မြို့ဝန်စစ်ကဲ တို့နှင့်ရတနာသိဃ်မြို့ဝန်ကိုချမ်း သာ စေ။

3 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုတ ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခင ပသီတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

1783

လက်ရွေးကြီး မှူး လက်ရွေးကြီး   အုန်တစည်အိုမှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ခု စာရင်း တော်ဆက်သွင်း ကဲကြီး လုဇလသုရနန္ဒ ကျော်သုကိုအရာကနှုတ် တော်မူ၍ လက်ရွေးကြီး ဆီကျွန်း အိုကစန္ဒနရာ ကျော်ကိုအမိန့် တော်နှင့် ထောင်ကဲခန့် တော်မူပါသည်၊ စန္ဒနရာ ကျော် သေသား ငရွှေစဆက်ခံကဲကြီး သည်၊ မင်း မှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး မဆောင်တိမ်း ရှောင်၍ယခုစာရင်း တော်စစ်ရာ မပေါ်မထွက်စာရင်း တော်ကိုဦး နေငမြတ်ညိုကို ရေး သား နှင့်ပါစေရသည်၊ အထက် ထောင်ကဲဇလသုရနန္ဒ ကျော်သုသား ငမှိုင်း လည်း ဖိုကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ လက်ရွေးကြီး အုန်တစည် ထောင်ကဲအရာမှာ ထောင်ကဲရိုး ဇလသုရစန္ဒ ကျော်သုသား ငမှိုင်း ကို ထောင်ကဲခန့်၊စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက်စေ၊ မိတ္တိလာမြို့မှာ ငပန်း အင် သား ငမြတ်ထွား အရိုး မှန်သည်၊ ငမြတ်ထွား ကိုမိတ္တိလာမြို့ မြို့တိုင်ကြီး ခန့်၊စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက်စေ၊ ငမြတ်တိုမှာ ရှိသည်သုကြီး ခန့်တံဆိပ်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ ငမြတ်ထွား စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလဲ့ သွင်း ။

4 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁ရ၁ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၅ရက် နေ့နံနက် ခံငမသိတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

5 March 1810

လိုင်ဖြိုးဆင် တော်ကို အောက်ငင် ကြော့တမ်း ရမည်ခန့်ထား သွား စေသူ အောက်မား ဝန်နှင့် အောက်မား ထနက်ပလာ ဆင်တော်များကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာ စေ၊ ဝန်ထောက် မြေစွန်း ဝန်ကသူနိုး ဘမ်း ခန့်ထား သူကျွား အုပ်ငစံမာ၊ ဉယဉ်မျှး ငညိုဘိလူး ၊ ကြူဝန် မြေတိုင်င ခွေး တို့က ပို့ဆက်လှာသည်သူနိုး ထားပြတို့ကိုလည် ၂၃သံကွင်း တပ်၍ မြောင်း တူး စေ၊ သင်း တို့ကအ ပေါင်း အ ဘော်အစစ်ထွက်သူတို့ကိုဆိုင်ရာ တောင်း ၍ စစ်၊ မှန်လျှင်သံကွင်း တပ်၊ ဗန်မော်မြို့ကသွင်း သည့် ငွေ ၅ ဝိကိုလွှတ် တော်သို့တတ်၍အပ်၊ ဗန်မော်မြို့မှာတင်သည့် ကျွေး ကိုဆပ်စေ။

5 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သူ တေသန)

ငစံရာ၊ ငမြတ်ငယ်တို့နှင့်ဆိုး သွမ်း သမ္မလူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကသင့်ရာ
အကြီး အအုပ်နှင့် သေနတ် ၅၀၀ ခန့်ထား ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ်စေ၊ သူရဲ ကျော် လှေ
သင်း အစုတွင် ထောင်ကဲဂိုး ငပန်း မွေး သေ သား မြေး ဆက်ခံမရှိပြတ်လပ်
သည်မှာလက်ယာဦး နေငရင်ကို ထောင်ကဲခန့်၍ကဲကြီး စေ၊ နောက်ကိုလည်း လက်
ယာဦး နေ၊ လက်ဝဲဦး နေစာရင်း ကိုလည်း ဆက်စေ၊ ထောင်ကဲအဂိုး သား
မြေး အဆက်အခံမရှိပြတ်လပ်လျှင်လက်ယာဦး နေကတက်၍ကဲကြီး စေ၊ လက်ယာဦး
နေပြတ်လျှင်လက်ဝဲဦး နေကတက်၍လက်ယာဦး နေဖြစ်စေ၊ ရွှေလှံလက်ယာ သွေး
သောက်ကြီး ရဲဖွား ရဲလှ ကျော်ထင်သား သာရသူ၊ နတ်စုလက်ယာ သေနတ် သွေး
သောက်ကြီး နတ် တော် ဒေဝသူတို့မှာ သွေး သောက်ဘွဲ့ရာပါသည်မဆိုစေနှင့်၊ အစု
ရင်း ထွက်သည့်အတိုင်း အစုရင်း ဆိုင်ရာစာရင်း တော်ကိုဆက်စေ၊ ရွှေပြည်တန်
ခွန်ကျွား တိုး ရွာပါငပန်း ဦး မှာလည်း အစုဆိုင်ရာစာရင်း တော်ကိုဆက်စေ၊
စုကြီး သေနတ် ရွှေလှ၊ ရွှေလှံမျှား မှာစုဘွဲ့ရာပါသည်မဆိုစေနှင့်၊ စာရင်း
တော်ကိုအစုဆိုင်ရာဆက်စေ၊ အိမ်ရှေ့ဝန်အရာလပ်သည်မှာ ရာဇသီဟကိုအိမ်ရှေ့
ဝန်ခန့်၊ မြောက်ဘက်တိုက်ရွာသစ်ကြီး ရွာကြီး ဂိုး စကား မှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁)
1783
၄၅ ခုစစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း ကြီး စိုး သူငထွေး သေသား ငမြတ်သူငယ်ရွယ်
သည်အနိုက်ဝရီး ဇေယဗလသူရင်ခွင်ပိုက် ဆောင်ရွက်သည်၊ ဇေယဗလသူသေလျှင်ငမြတ်
သူထင်ရှား ရှိလျှက်ငမြတ်သူကလည်း မဆောင်မရွက်နိုင်မဆို၊ ကြေး ပေး ငယ်သား
တို့ကလည်း ငမြတ်သူမဆောင်မရွက်နိုင် လျှောက်ချက်ထား ချက်မရှိသည်ကိုတိုက်ဝန်
တိုက်စာရေး တို့ငစောတံစိုး ပနာကိုစား ယူ၍ငစောကိုသူကြီး ဖြစ်အောင်ကြံဆောင်
လျှောက်ထား သော ကြောင့်ငစောကိုသူကြီး ခန့်ထား သည်ဖြစ်သည်၊ ရွာသစ်ကြီးရွာ
1783
ကိုငစောပါး ငပိုတို့ကကြီး စိုး ရကောင်း သည်မဆိုစေနှင့်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅
ခုစစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း သူငထွား သား ငမြတ်သူကို မြေတိုင်ခန့်၍တိုင်ဆော်
ကြီး စိုး စေ၊ ငစောတွင်ရှိသည့်တံဆိပ်စာချွန်များ ကိုသိမ်း ၊ တိုက်ဝန်မှာအသက်အ
ရွယ်ကြီး သည်ကို ထောက်၍ရာဇဝတ် တော်ကိုချမ်း သာပေး တော်မူသည်၊ တိုက်စာ
ရေး သခ်ဇေယသူကို နှောင်မဝံ့အောင်ရာဇဝတ်စီရင်။

6 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခစ
မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒွါရာဝတီအကောက်ဝန်ငွေပန်း က ငွေတော် ၁၅၀ ကို ကြေးနီဝယ်ယူ၍ အနောက် ကုလားပြည်သို့သွား ရပါလျှင် ငွေတော် ၁၅၀ ရင်း မှာ အမြတ် ၂၅၀ အရင်း အမြတ် ၂စု၄၀၀ဖြစ်ပွား အောင် ရောင်း ဝယ်ဆက်သပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငွေတော် ၁၅၀ ထုတ် ပေး တော်မူသည်၊ ရောင်း ဝယ် ဆက်သ စေ၊ တောင်ဝင်း အောက်အိမ် နေမှူး ရာဇာ သေလွှန်သည်မှာ ဓါးသာ မှော်ကြီးနှင့်သဂြိုဟ် စေ။

7 March 1810

(သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခ ရေး ခါ : ရွာစား ငပယ်သီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငွေမင်း မှာအပေါင်း အဘော်မဟုတ် ကြောင်း ဘမ်း ဆီး သူဖြစ်၍ ဘော်ဆို ကြောင်း နှင့်ငမြိတ် အောင်၊ ငခွေး ၊ ငမှတ်၊ ငသာနုတို့စစ်ချက်တွင်ပါသည်၊ ငွေမင်း ကိုအကျည်း ကလွှတ်၊ သူနှိုး ထား ပြအစစ်ထွက်သူတို့ကိုလည်မှာသံတွင်း တပ်၍ မြောင်း ယက် စေ၊ ပွဲပြတ်ငရာက ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်သမျှသင်္ဘော ပါ၍ထည် အလိပ်များ ကိုပွဲပြတ်ခန့်တော်မူ၍ပြတ် ကောက်ပြီး လျှင်အခွန် တော်ကိုဆက်သွင်း ရသည်ဘဏ္ဍာင်း ဟံသာဝတီရနိုင် လေး မြို့များ က ရောက်သည့်ကုန်အထည်များ ကိုသင်္ဘော ဆိပ်ကသာ ဝနိုင်တနိုင် ကောက်လျှင် ရွှေမြို့တော်ပွဲစား တို့က မကောက်မခံ စေ နှင့်အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ မကောက်မခံရရှိ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ပွဲမှာ ရောင်း သူဝယ်သူရှိလျှင်ပြတ် ကောက်မြဲဖြစ်သည်၊ ဟံသာဝတီအ ကောက်ဝန်သီရိရာဇာ ဓမ္မရတ်ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်၍ဟံသာဝတီပွဲက ကောက်ပြီး ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပွဲ ကောက်က မကောက် စေနှင့်ထွက်သည့်အမိန့် တော်ကိုသိမ်း ၊ ဟံသာဝတီမှာလည်း ပြတ် ကောက်ဆက်သွင်း မြဲဆက်သွင်း စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်မှာလည်း ခန့်တော်မူသည့်ပွဲပြတ်ငရာကား မိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ပြတ် ကောက်၍ဆက်သွင်း စေ။

8 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လဆန်း ၄ရက် နေ့နာ ခံ ရေ ခါး ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရွေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့ဝန်လက်ဝဲ ကျော်သူ၊ ဝန် ထောက်လက်ယာ ရန္တမိတ်တို့သည်သူ့ခိုး လူဆိုး တို့ကိုသိသာ စင်ကြယ် အောင်မစစ်မ ကြောဖြစ်သည်၊ အရာကနှုတ်၊ တော်သင့်သူကို ရွေး၍ခန့်၊ တပယင်း မြို့ဝန်ရဲလှ ကျော်စွာမှာလည်း သူ့ခိုး ထား ပြုတို့ကအပေါင်း အဘော် ထွက်ဆိုသူတို့ကို မှန်ကန်ကုန်စင် အောင်မပေး မအပ်၊ ရတနာသိဃ်မြို့ဝန် ရွှေတောင် နန္ဒမိတ်စည်သူမှာလည်း သူ့ခိုး ထား ပြုအဘမ်း အဆီး ခန့်ထား သူတို့ကိုမူး သာသူကြီး ကအကြူး အလွန်တား ဆီး ပြုကျင့်သည့်အမှုကိုသိသာ အောင်မ လျှောက်မထား နေသူ များ ဖြစ်သည်၊ ရဲလှ ကျော်စွာ၊ ရွှေ တောင်နန္ဒမိတ်စည်သူတို့ကိုမြို့ဝန်အရာကနှုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍အကျည်း ထား ၊ အိမ် ရှေ့စာ ရေး ကြီး တို့မှာလည်း မြို့မစာ ချင့်စာရေး ကြီး ငမြတ်သာပြင်ကျန်သူတို့ကိုနှုတ်၊ အိမ် ရှေ့မင်း က တော်သင့် သူကို ရွေး ၍ခန့်စေ၊ နိုပါဌာမှာတိုက်ခံထား ပြုတို့စစ်ချက်ထွက်လူကိုမူး သာသူကြီး ကအပ်သည်မှာလူမှန်ကို ဧအပ် သေး ဖြစ်သည်၊ လူမှန်ကိုရ အောင်မူး သာသူကြီး မှာ တောင်း ၊ မူး သာသူကြီး ကအလျှင်အပ်၍အကျည်း ထား သူတို့မှာသူခိုး ထား ပြုမ ဟုတ်မမှန်သူတို့အကျည်း တလွှတ်၊ ထား ပြုတို့ကိုအဘမ်း အဆီး လိုက်သူငနုကိုလည်း အကျည်း တလွှတ်၊ ပုသိမ်၃၂မြို့အဝင်ဟသ်ာတ၊ တနောင်၊ မြန် အောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ဇလွံ၊ ခဲ ဘောင်မြို့များ ကိုပုသိမ်မြို့ဝန်ကနိုး ဆော်၍စာရင်း တော်ဆက်စေ။

9 March 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ခု(နှောင်း)တန်ခူး လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သောင်သွပ်စော်ဘွား ကရှိဒိုး သံတော်ဦး တင်ရောက်သည့်စာအရကို ထောက် ၍ကသည်း စော်ဘွား မဟာရာဇာသို့ပေး မှာရန်စာကိုသွင်း ချက်အတိုင်းသင့် ပြီ၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရတ တော်ကမြို့သစ်မြို့ပြင်ကြီး ရွာအနီး အပါး ကုန်း တွင် တရပ်၊ မြို့ပြင်ကြီး ရွာအနောက် မြောက်မတိုး ရိမ်ဘုရား အနီး အပါး ဝါး နှစ် တာ ကျော်သုံး တာခန့်ကွာမန်း ကျည်း ဘမြား ခေါ် ဝေါ်သည့်အပင် အောက်တွင် တရပ်၊ မြို့ပြင်ကြီး ရွာအ ရှေ့ မြောက်အုတ်အလျား အနံ့ဝင် စောက်ရံခန့်စီထား ရှိ သည် အောက်တွင်တရပ်၊ သုံး ရပ်မှာ ရွှေ ငွေအများ နှံထား ရှိသည် ပြောဆိုကြား သိရ ကြောင်း နှင့်တွမ်း ဆွဲရပ် နေ ငပုတွက်ဆို သော ကြောင့်သိမြင်ရ အောင်ထပ် ၍ စုံစမ်း ကြည့်ရှုလျှင်အရပ်အထား အနေအထိုင်ကိုသိမြင်ရပါသည်၊ ကြပ်မတူး ဘော် ရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိဒိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဝန်ကြီး က တော်ကိုကြပ်မ တူး ဘော်စေ၊ ဒွါရာဝတီမြို့သူကြီး မှာမြို့သူကြီး ငရွှေ လှော်မြို့နေဆင်း ရဲသား တို့ကိုနှိုဝ်စက်၍ ကြေး ငွေအများ ခံယူသည်၊ မြို့စား မင်း သား လျှောက်ချက်နှင့် ငရွှေ လှော်ကိုမြို့သူကြီး အရာကနှုတ်ပြီး လျှင်လွှတ် တော်က ငဆန်း ကိုမြို့သူကြီး ခန့်ထား သည့်အတိုင်း ဒွါရာဝတီမြို့မှာငဆန်း ကိုမြို့သူကြီး ခန့်၊ ငရွှေ လှော်ကမ နှောက်မ ရှက်စေနှင့်။

သက္ကရာဇ်ာာရာခု (နှောင်း)တန်ခူး လဆန်း ၆ရက် နေ့နာ း ခံတော် [10 March 1810]
စ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုးနဲကစစ်လျှင်ရှိ စေသည့်တုရင်ဝဏ္ဏ ကျော်သူနှင့်တပ်ပါလူတို့မှာစစ်လျှင်တစား
စေသည်ယာဖြစ်သည်၊ မိုးနဲစိုလ်မှူး ကမိုးနဲသို့ ခေါ်၍ စုထား နေစေ၊ ဇင်း
မယ်အကြောင်း အရာကိုသိရအောင်ဘယာ သေနရာဇာလူတို့ကိုမိုးနဲစိုလ်မှူး က
စေလွှတ်စေ၊ ငစည့်ကူး မြို့မှာသူကြီး ငရွှန်း (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု [1783] စာရင်း
တော်ဆက်သွင်း ကြီး စိုး သည်၊ ငရွှန်း သေ၊ ငရွှန်း သား ငရွှေလူ၊ ငရွှန်း ညီ င
ထွန်း ပေါ်ဆိုသူတို့စာရင်း တော်မပါမဝင်ဖြစ်သည်၊ နှစ်ဦး ပင်မကြီး မစိုး
စေနှင့်၊ ငစည့်ကူး မြို့တွင်စချီသုံး ဦး ရှိသည်၊ စချီသုံး ဦး ကိုစစ်၍ကြီး သင့်သူကို
ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်၊ မိုး မိတ်မြို့နယ်တွင်ရှိလူတို့ကိုစာရင်း တော်ဆက် စေ၊ မြောက်
ဒဝယ် တောင်ဒဝယ်မြို့လက်ဝဲရန္တပွ၊ လက်ယာရန္တပွတို့ သွေး သောက်စာရင်း ကိုပု
ရဗိုက်ဖြူသို့တင်ပြီး စာရင်း နှင့် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု [1783] ပဒုံမြို့သူကြီး တို့ကဆက်စာ
ရင်း ကိုတိုက်ဆိုင်၍ တွေ့သူကိုမြို့သူကြီး ပေး စာရင်း တွင်လက်ဝဲရန္တပွ သွေး သောက်
လက်ယာရန္တပွ သွေ့ပါမှန်ပြ စေ၊ တလုပ်မြို့သူကြီး နှင့်ငကြီး ငယ်တို့ကကိုယ်အိမ်တွက်ဆက်
၍စာရင်း မှန်သူကိုတလရက်ချုပ်ပြီး လျှင်မြို့ရွာပြန်သွား ၍ ငယ်သား တို့စာရင်း
ကိုဆက်လှာ စေ၊ ခေါ် ဟောင်း ပြက္ခဒိန်အတိုင်း သင်္ကြန် ပြောင်း နေ့ရက်အချိန်ကို
ဗေဒင်သမား တို့ကတွက်၍သင်္ကြန်စာသွင်း မြဲသွင်း စေ၊ သင်္ကြန် ပြောင်း အမြောက်
သံလည်း ပေး မြဲ ပေး စေ၊ တောင်ဘက်တိုက်အဝင်မြင်စိုင်း မြို့မှယခုကြီး စိုး သူ
ငဦး ရွှေဝင်း တောင်ဒိုင်း စာရင်း တော်ပါကောင်း ထွက် ကျော်သူသား ဒိုင်း
အစုသား ဖြစ်သည်၊ မကြီး မစိုး စေနှင့်၊ အစုရင်း ဒိုင်း မှာထမ်း စေ၊ မြင်
စိုင်း မြို့တွင် မြေတိုင်ကြီး ခန့်ထား ရန်မြို့နေအသည်ကြီး က တော်သင့်သူကို ရွေး ၍
လျှောက်၊ ဆင် ကြေး တိုက်အဝင်နွား ကျော်တရွာမှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု [1783] အ
သည်စာရင်း ပါလူတို့ သေသား မြေး အဆက်အခံမရှိ သော ကြောင့်နွား ကျော်တ
ရွာ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု [1783] စာရင်း တွင် မြောက်ဘက်မြင်း မှန်ပြ ပါသူငမြတ်ရွှ
ကိုလွှတ်တော်ကသူကြီး ခန့်အပ်ရှိသည့်အတိုင်း ငမြတ်ရွှဲကိုသူကြီး ခန့်၊ မြောက်ဘက်မြင်း
စာရင်း တွင်ငမြတ်ရွှဲပါလျှင်မြင်း အစုကနှုတ်၍နွား ကျော်တရွာ မြေတိုင်သူကြီး င
မြတ်ရွှဲခန့် စေ။

11 March 1810

11 March 1810

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၁ခု(နှောင်း)တန်ခူးလဆန်း ၇ရက်နေ့နား ခံငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

13 March 1810

မှန်နန်း တော်အရှေ့စနုကူး မှာအမိုး ဂိုင်ဆွေး မြေသည်၊ အမိုး ဂိုင်တိုင်များ ကိုသိမ်း ၍ ပျည်မိုး လုပ်စေ။

13 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြေဘုကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း ဗန်မော်ခြံ ကျေး ရွာများ မှာမြို့ရွာပယ်ငယ်အိမ်ခြေ ဦး ရေစာရင်း ပေး စေရမည်ဖြစ်သည်၊ အမတ် ခေါင်း အကြီး စာ ရေး တို့ကို စာရင်း ဆက်လှာ စေ၊ ဒေါင်း ၊ မှန်ကူ၊ ဟသ်ာ ဆေး မှတ်မရှိသိမ်း၍ ရသည့် ကသည်း တို့မှာလက်ဘမိုး တွင်လုကပ်စာထိုး ၊ မဏ္ဍာရာမင်း မဟာသီရိဓမ္မရာဇာ ကတသည်း ပြည်သို့ထွက် ပြေး ရာဘမ်း မိ၍သနား တော်မူသည့်ရှမ်း အင်ကျယ်က သည်း ခြေချင်း ချွတ်ရ၍၊ ချင်း ကသည်း ၁၉ ယောက်သနား တော်မူသည့်သက်ကယ် ဆား ချက်နာရီကသည်း ၁၃၉ ငွေနှင့် ပေး မစေသုံး သည့်အချုပ်ပယ်ကကုလား ၂၂ မှာလည်း ဒသ ဘာဂ ငွေ တော်ကိုဆက်၍အ စေအသုံး ရှိသည်၊ စာရင်း ကုလုတို့ကိုသိမ်း တိုး မြေးပွါး အရိပ်မထွက်တပ်ရုံ စော်ဘွားစစ်ရစာရင်း တော် ၄၂၆ ရသည်ကအမှု တော်ကိုမြဲ စွဲ၍ ဂဂထမ်း ရွက်ပါသည်၊ ဝေစုကိုမယူပါပြီသနား တော်ရင်း လူကိုသာ ယူပါမည်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မဏ္ဍာရာမင်း သား မင်း သမီး တို့မှာ ဝေစုကိုမပေး မဝေသာပြီ၊ သနား တော်မူရင်း လူ ၄၂၆ ကိုသာယူ စေ၊ စာ ရင်း တော်ကိုလည်း ဆက် စေ။

14 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ နား ခံစ မြောင်မှုး တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်နယ်စကိုင်း အဝ ပလို့ ပျော်ဘွယ်မိကျောင်း ရဲ ဆင်ပေါင်ဝဲဆိပ်
ကမ်း ဆိုက်ရောက်သမျှငါး သား ငါး ပိ၊ မတဲ၊ ကျွန်တော်ရင်း ၊ ပလိပ်၊ ဘနော၊
မြို့သစ်၊ မဿရာ၊ တောင်အင်း ခရုပ်ရုပ်များ သို့ကျ ရောက်သမျှလဘက်များ ကိုအ
ကွဲအပြား မရောင်း မဝယ်စေရ၊ ပွဲခွန်ပွဲခကိုဆိုင်ရာအ ကောက် ကောက်မြဲ ကောက်
ခံပြီး လျှင်မင်း ကျော်သီဟအအုပ်ကိုခံ၍ ငချမ်း၊ ငပွါး၊ ငပြေ၊ ငပန်းညို၊ ငစံ၊ ငမောင်၊
ငတုတ်ကြီး ၊ ငရွှေလု၊ ငဆန်း ၊ ငပင်၊ ငမြတ်ကြီး၊ ငပု လေးတို့က တဝတည်း ရောင်း
ဝယ်စေ၍တနှစ်ကိုငါး သား ငါး ပိက ငွေ၁၀၀၊ လဘက်က ရွှေ၁၊ ဆက်သွင်း ပါမည်
ပြင်စာရေး ကြီး ရွှေတောင်သိခ်ဌိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငွေ၁၀၀၊
ရွှေ၁ဆက်သွင်း မြေပါသည်အကျိုး တော်စီး ပွါး တော်တိုးပွါး ဆက်သွင်း ပါရ အောင်
အထက်အမိန့် တော်ပါမြို့ရွာဆိပ်ကမ်း များ နှင့်စမ္ပါယ်နဂိုကင်း အောက်မြစ်မ
မြောင်း ထွင်မြစ်စဉ်မြို့ ကျေး ရွာဆိပ်ကမ်း များ သို့ကျ ရောက်သည့်ငါး ပိဆား ငါး
လဘက်တိုက်ကုန်ချိပ်ကုန်များ ကိုအကွဲအပြား မရောင်း မဝယ်စေရ၊ စီး ပွါး တော်
ဖြစ်ထွန်း အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သူတို့ကို ရောင်း ဝယ်စေပြီး လျှင် ငွေ၅ပိ ရွှေ၅ကျပ်
တိုး၍ ငွေ၁၅ပိ ရွှေဒိ၅ကျပ်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ဌိနိုး သံတော်ဦးတင်
ချက်အတိုင်း ရောင်း ဝယ်ဆက်သွင်း စေ၊ ဆန္ဒါန်ဆင်မင်း ကိုသနား တော်မူသည်
စွန်တောင်ရွှေး ချောက်မြေ၊ အောက်ဘက်မြေ၊ အာလောင်မြေ တော်အဝင်မ
တဲမြစ်စွပ်အင်း များ နှင့် ကျောက်မော်မင်း သမီး ကိုသနား တော်မူသည့်မြေမှာ
ကြောင့်ဌိနိုး သံတော်ဦး တင်ကြသည့်စတား မှာဆူး ခါး မြစ်တွင်အနောက်ဘက်
နား ကိုလျှောက်၍ တောင်ကိုသံလျှက်စွန်း ထိငှင်း တမြစ်နား ကိုလျှောက်၍ မြောက်
ကိုအိမ်ရွှေ့တော်စွန်တောင်ရွှေ ချောင်း ထိ၊ စွန်တောင်ရွှေ ချောင်း အရှေ့ကို
စွန်တောင်ရွှေ ချောင်း တောင်ဘက်နား ကသည် ရွှေမြို့တော်သို့ ရွှေစက်တော်
ဖြန့်တော်မူသည်၊ လမ်း မတော် တောင်ဘက်နား ကိုလျှောက်၍ဆူး ခါး မြစ်ထိနယ်
သတ်သည့်အတွင်း ကျောက်မော်မင်း သမီး မြေဖြစ်စေ၊ ဆူး ခါး မြစ်အရှေ့ဘက်
မှာလမ်း မတော် တောင်ဘက်နား ကိုလျှောက်၍ ပေါက်ပင်ကျိုးတံတား တော်ကြီး
အထိ၊ တောင်ကိုမတဲမြစ်စွပ်အင်း ထိ၊ အတွင်း ကျွန်း မြေကိုလည်း ကျောက်မော်
မင်း သမီး မြေဖြစ်စေ၊ နယ်သတ်သည့်ပြင်အာလောင်မြေ တော်အတွင်း . မတဲမြစ်

ဖွပ်အင်း နှင့်ဖွန် တောင် ရွှေချောင်း မြောက်ဘက်ဆန္ဒါန်ဆင်မင်း ကိုသနား တော်မူသည့် မြေများ ကို ကျောက် မော်မင်း သမိး ကမသိမိး စေနှင့်၊ မဟာခန် ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ငယ်တို့ကိုမိုး နဲ့တပ် တော်ကချီတက်တိုက်လံ စေရာသင်း တို့ကတပ် မှူး တပ်အုပ်လူကြီး ပြုသူတို့နှင့်လူအများ သေကြောင်း မဟာခန်ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ငယ်တို့ မခံမရပ်နိုင်ထွက် ပြေး ကြောင်း ကိုမိုး နဲ့ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲတို့ကဖွဲ့နိုး သံတော် ဦး တင် ရောက်သည်မှာသင်း တို့တစုဇာင်း မယ်သို့ထွက် ပြေး လျှင်ရဲမက် တော်တို့ကိုမ လိုက်မလံ စေနှင့်ကျိုင်းသေည်မိုင်း ညောင်ကျိုင်း ချိုင်ကျိုင်း ရုံး များ သို့ပြေး လျှင်သိ လိုက်လံသိမ်း ဆီး ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လှာ စေ၊ ဇင်း မယ် ကောဝီလကို လည်း အကျိုး အကြောင်း နှင့်ရှည်စပ်သည့်စကား ကို ပြောဆိုမှာထား ၍ဘယာ သေ နရာဇာအုပ်စုလူတို့ကို စေလွှတ် ပြောဆို စေ။

14 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယောမြို့ကျေး ကျောက်မကြီး တောကစလင်း ခုနစ်သင်း အောက်မား တော်များ နှင့် အောက်ငင်ခဲ့သည့်အတိုင်း ၅် ကျော်အစွယ်၁် ၂ ကျော်ဆင် တော်ကို ရွှေမြို့တော် စောင့်ဝန် ထောက်မြို့ဝန်စာရေးကြီး တို့နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆောင်ယူခဲ့ပြီး လျှင်ဆင်ဝန် ထောက်ဆင်စချီဆင်လက္ခဏာဘတ်တို့ကြပ်မပြီး လျှင်ကျုံးတော်သို့သွင်း မြှသွင်း၍ ကောင်း မွန် အောင်ချီမြှချီစေ။

15 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ ဗေယ နေ်ရသာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လည်မှာသံကွင်း တပ်သည့်လူ ၂ လွတ် ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူ
သည်၊ ယိမ်း သိမ်း သူတို့ရာဇဝတ် တော်ကိုမရိုမသေ ပေါ့ပေါ့ လျော့လျော့ယိမ်း သိမ်း
သော ကြောင့်လွတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်၊ ယိမ်း သူတို့ကိုလွတ်လူတို့အစား သံကွင်း တပ်၊
လွတ်လူတို့ကိုလည်း တွေ့မိအောင်ရှာစေ၊ မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး ငမြတ်ထွား ဖိုးနိုး သံတော်
ဦး တင်ချက်အတိုင်း မိတ္ထီလာကန် တော်မှာနတ် မောက်ဆည် တော်ရိုး၊ မတောင့်
တ ဆည် တော်ရိုး များ ယိုယွင်း သည်ကိုကန် တော် ရေ သောက်လယ်သား တို့ကိုနှိုး
ဆော်၍ ကောင်း မွန်လုံခြုံ အောင်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်စေ၊ တောင်ငူမြို့ကသူနိုး
ထား ပြုခြေ ကြောင်း ခြေရာ တောင်ထွင်း ကြီး မြို့နယ်ထူင်း သို့ကူ သော ကြောင့်
လိုက်လံ တောင်း စေသည်ကို တောင်ထွင်း ကြီး မြို့ဝန်မြို့အုပ်တို့ကမပေး မအပ်
ကြောင်း နှင့်ဖိုးနိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ခြေ ကြောင်း ခြေရာကူသည့်သူနိုး ထား
ပြုတို့ကိုအိမ်ရှေ့ဝန်တို့က တောင်ထွင်း ကြီး မြို့ဝန်တို့သို့မှာထား ၍ တောင်ငူမြို့ကထား
ပြုသူနိုး ဘမ်း လုတို့သို့ ပေး အပ်စေ၊ ပြည် ကျေး မြေထဲ ကျေး များ မှာရှိသည့်သူနိုး
ထား ပြုတို့နှင့်အစစ်ထွက်သည့်မြို့ ကျေး ရွာဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး တို့မှာလည်း တောင်း
သည့်သူနိုး ထား ပြုကိုလိုက်လံ တောင်း သည့်မြို့ရွာသို့ ပေး အပ်စေ၊ ပယ်နယ်အတွင်း
ဖြစ်သည်ဆို၍မပေး မအပ်မနေ စေနှင့်၊ မပေး မအပ် နေလျှင်မပေး မအပ်
နေသူတို့ကိုရာဇဝတ်စီရင်၊ ဘင်္ဂလား တောတအွား စစ်သူကြီး သို့ ပေး ရန်စာကို
ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ကသည်း မင်း သမီး ကမဟာရာဇာသို့ ပေး ရန်
စာကိုဝန်မင်း ကျော် ရွှေ ကောင်ကမဏိပူရ ဟုံသို့ ပေး ရန်စါ များ ကိုဆက်သွင်း
ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

16 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁ ရာ ၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ
ငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငရွှေဘူး နှင့်ငမြတ်သာထွန်း တို့တပယင်း မြို့ပါမကျည်း အုပ်မြင်း စီး ကြီး ဖိုး စ ကား မှာ ငရွှေဘူး ကအဘငမုန်း ရှိစဉ်ငမြတ်သာထွန်း အဘငသာ ပေါက်သို့လွှဲအပ် ကြောင်း နှင့် ဖြောင့်၍ ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ ငရွှေဘူး အဘငမုန်း က င မြတ်သာထွန်း အဘငသာ ပေါက်သို့လွှဲအပ်သည်မှန်သည့်အတိုင်း ငသာ ပေါက်သား င မြတ်သာထွန်း ကိုမန်ကျည်း အုပ်ရွာမြင်း စီး သူကြီး ခန့်၍ စီး ကြီး စေ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း လဲ၍သွင်း၊ ယခုစာရင်း တော်ကိုလည်း ငမြတ်သာထွန်း အမည်နှင့်သွင်း၊ နေမျိုး စည်သူကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အ တိုင်း သုံး ဆယ်မြို့ ကျေး မြေပုံ တောက ကြော့ဘမ်း ရသည့်ဆင်မ တော်ကို ရွှေစက် တော် အောက် တောင်း မွန် အောင် ဆောင်ယူ စေ၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရတပ်သို့ကြား ငယ် အစုကရဲ ရောင်မြန်မာသူတို့ကို ရွေး ချယ်၍ သေနတ်၁၀၀၀ရဲလှရန် အောင်သို့ပေး အပ်ပြီး လျှင်ဝန်ကြီး က ရွှေတဝါး တော် အောက်သံ တော်ဦး တင် စေသူ ငရွှေရည်၊ ငပိုက်တို့နှင့်အတူရှိသွား စေ၊ လွှတ်အ စေအသုံး ကသည်း ၁၀၀၀မှာဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး အသုံး စာ ရေး တော်သင့်သူတို့ကိုအပ်၍ထိန်း အုပ် စေ။

1783

21 March 1810

သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ခု(နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော်၂ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူးနေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေ: ဟောင်း သုတေသန)

22 March 1810

မနုဖြူမင်း သမီး မှာကသည်း ဝေပုံအတိုင်း စား မြို့မနုဖြူကအသည် ၂၀ကိုထီး မိုး ယည်ခံအ ဆောင်ကိုင် ပေး ဘွဲ့ တော်မူသည်၊ လက်ဘွဲ့စာရင်း မှာသွင်း ရှိဘွဲ့၊ လိုင်မင်း မှာလည်း သနား တော်မူရင်း ရတနာထမ်း စင်ထမ်း ဟောင်း တောင်လုံး လှေထမ်း လူ၊ ရုပ်သေး အမှုထမ်း လူတို့ကို ဝေပုံစာရင်း မှာသွင်း ၍သနား တော်ခံ စေ၊ လက်ဘွဲ့စာရင်း မှာလည်း သွင်း ၊ တောင်လုံး လှေထမ်း လူ၊ ရုပ်သေး အမှုထမ်း လူတို့စာရင်း ကိုကုန်စင်မှန်ကန် အောင်ဆက် စေ။

22 March 1810

သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့် ကျော်၃ရက် နေ့ညည့်နား ခံစ မြောင်မှုး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စလင်း မြို့မှာထား ပြတိုက်သူ၊ သူခိုး ထား ပြင ကောက်တို့ကိုအဘမ်း အဆီး စေခန့်သူ ရန်ခွင်တင်ကိုအိမ် ရှေ့မင်း ကအကျည်း ယူစေ၊ ရန်ခွင်တင်နှင့် ပေး အပ်ရင်း သေနတ်သား ကို့ကိုထပ် ကောင်ဟန်ဝန်သီရိဝဇ္ဇဗိုသို့အပ်၍သီရိဝဇ္ဇဗိုကအုပ်ထိမ်း စီရင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ သံလွင်အရှေ့ဘက်မိုင်း လွေမိုင်း ညင်း တပြင်ရိုင်း ပြ နေထိုင်သူကျိုင်းတုံ စေဝ်ဆွား မဟာခန်တို့ကိုတိုက် ဖျက်၍သင်း တို့ပျက်ပြား ထွက် ပြေး သည် နေခက်မိုး နဲဗိုလ်ချုပ်က နေ ရောက် သော ကြောင့်ပြန်လာရာမိုင်း လွင်အရပ်က ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပြန် ရောက်သည်အစစ်ထွက်သည်လူတို့တွင်ပါသည် သေနတ်ခဲယမ်း မီး ကျောက်များကိုသိမ်း ရုံး ၍တိုက် တော်သို့သွင်း စေ၊ ယင်း တော်မြို့အုပ် ဟောင်း ငသာစံကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍ စစ်၊ ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး ပေါင်တိုင်း သွန်း လုပ် တော်မူမည်မှာ (ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂ဂနှစ်) တေရအဓိမာသ် (25 May 1810) သုဒ္ဓဒိန်ဂ၁၅ကဆုန်လဆန်း ၅ရက် နေ့ညည့် ဒုတိယယံအကုန်တတိယယံအစတွင် ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး (ပေါင်တိုင်း)/သွန်း ရန်ရှိသည် ဖိုစုကို ကြေး စ၍ကြိုချက် စေ၊ ကြိုဟ်နတ်၊ ဟုံး နတ်၊ နတ်ကြီး ၁၅ ပါး များ ကိုလည်း ပူဇော်မြဲပူဇော် စေ၊ ဘယာ သေနရာဇာသံ တော်ခံငပန်း ပိုတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ။

သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခ (23 March 1810) ရေးသီး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သပြေပင်မင်း ရွာကိုလက်ယာဗလ ကျော်သား ငကောင်း လှ၊ သူကြီး အစ်ကိုင အောင်ကြီး သွေး သောက်ကြီး စစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း ကြသည်မှာသပြေပင် မင်း ရွာတွင်အသည်မရှိလွှတ်လုလင်အစုသား တို့သာရှိ နေသည့် ကျေး ရွာဖြစ်၍လွှတ် လုလင် သွေး သောက်ကြီး လက်ယာဗလ ကျော်က ရွာကိုလည်း စီရင်သည်၊ လွှတ်လုလင် သွေး သောက်ကြီး အရာနှင့်လည်း ထမ်း ရွက်သည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ ခုနှစ် [1783] စစ်တမ်း စာရင်း ထွက်သည်ဖြစ်သည်၊ ညီအစ်ကိုခွဲ ဝေ၍ နှစ်ဦး နှစ်ဝ မဆက်မသွင်း မစီရင် စေနှင့်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ ခု [1783] လက်ယာဗလ ကျော်ဆက်သွင်း သည့်စစ်တမ်း စာရင်း ထွက်အတိုင်း လက်ယာဗလ ကျော်သား ကြီး ငအောင်ကြီး ကို မြေတိုင် သူကြီး သွေး သောက်ကြီး တဝတည်း ခန့်ထား ၍တိုင် ဆော်ကြီး အုပ်စီရင် စေ၊ စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက် စေ၊ ငစံတိုး ၊ ငမြတ် အေး ၊ ငထွန်း ဝတို့အစစ်ခံကြသည်တွင် သင်း တိုက်ကွပ်ရွာ တောင်ကုလား မြို့တိုင် ဆော်ကြီး ဖိုး မှုစကား မှာငစံတိုးကွပ် ရွာ တောင်ကုလား နေအသည်စာရင်း ကျမဟုတ်၊ တရွာသား ဖြစ်သည်၊ ငမြတ် အေး လည်း သူကြီး ငနေသား လည်း မဟုတ်၊ တုရင် ဒေဝနှင့်သင့် နေရာ မွေးမြင် သည်သား ဖြစ်သည်၊ ငစံတိုး အစစ်ခံချက်တွင်ပါသည်၊ တုရင် ဒေဝမှာလည်း ငနေ သား ငမြတ် အေး ကြီး ဖိုး သည်ကာလ ငမြတ်အေး အမိနှင့်သင့် နေ၍ ရင်ခွင်ပိုက်စီ ရင်သည်၊ ယခုလည်း လူငယ် ငမြတ် အေး ကိုရင်ခွင်ပိုက်စီရင်ရ အောင်ကြံ ဆောင် လျှောက်ထား သည်ဖြစ်သည်၊ ငစံတိုး ငမြတ် အေး တို့ကိုမတိုင်မ ဆော်မကြီး မဖိုး စေနှင့်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ ခု [1783] စာရင်း တော်တွင်သူကြီး အစ်ကိုပါထူအသည်ကြီး ငသာ ဖွေး သား ငထွန်း ဝကိုကွပ်ရွာ တောင်ကုလား မြို့ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၍တိုင် ဆော်စီရင် စေ၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း လဲ၍သွင်း ။

သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၆ ရက် [25 March 1810] နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျွား ငယ်အစုကရဲ ရောင်မြန်မာသူ သေနတ် ၁၀၀၀ ကို ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ တပ်သို့ရဲလှ ရန်အောင်နှင့်ချီသွား စေအမိန့်တော်ပါသည်မှာ ရဲလှ ရန်အောင်ကို လိုက် စေမဆို စေသါပြီကျွား ငယ် ၁၀၀၀ ကို ဝန်ကြီး ကဋ္ဌိုး သံတော်ဦး တင်စေသူ ငရွှေရည် ငပိုက်တို့ကို ၅၀၀ စီအပ်၍ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ ရှိရာထိန်း သိမ်း အုပ် ချုပ်ချီသွား စေ၊ ငတုတ်ဖြူ ငချမ်း သာတို့နှင့်မင်္ဂလာအိမ်တော်ပါထမ်း ရင်း လူ သား ပွား မြေး ပွား လူတို့ကို ပေး ရာ စေရာမပါစေနှင့်၊ ပုံတော်အတိုင်း ငတုတ်ဖြူ ငချမ်း သာတို့တစာရင်း ထော်ဆက်၍အိမ်ရှေ့မင်း မှာထမ်း စေ။

26 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခ စ မြောင်းမှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေတောင်နန္ဒမိတ်စည်သူ ရဲလှကျော်စွာတို့ကိုချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း တလွှတ်၊ ခေါင်းလောင်းတော်ကြီး မှာတို့သည့် မြေကိုလေဝင်သာအောင် မြောင်း ယက်စေ၊ ပြည်လုံးအုံ့အစုမှာစာရင်း ပါသူယိုး ဒယားတို့ကို ထောင်ကဲအခြား ခန့် ပြီး လျှင်ဆွဲလှေအပ်၍ ဘောင်တော်ဆွဲစေ၊ ခေါင်းလောင်း တော်ကြီး ပေါ်ဝ်ကိုင်း သွန်း ရာကကြေး ၀၁၀၀၉၅ ကျန်သည်မှာအလျင်ငွေ တော်ဝယ်အတိုး ချေပြီး ခေါင်း လောင်း ၂လုံး ကိုသွန်း စေ၊ ခေါင်း လောင်း ၂လုံး သွင်း သည်ပြင်ကျန် ကြေး ကိုအတိုး မချေသေး ခေါင်း လောင်း များ ကို လောက်သမျှသွန်း စေ၊ သွန်း ရသည့် ခေါင်း လောင်း လောင်းပုံအတိုး ငွေ တော်ထုတ်၍ ပေး ၊ မသွန်း ရကျန် ခေါင်း လောင်း ပုံကိုဥစ္စာရှင်တို့သို့ပြန်၍အပ်၊ မြောက်ဘက်မြင်း ဆိပ်ခွန်ရွာ ရှိမင်း ဘူး ကြီး မင်း ဘူး ငယ်ဝတွင်း တန်အဝင်အပါလယ် မြေများ ကိုလယ် တော် မြေ တော်ဖြစ်သည်၊ အထက်သိမ်း ဂုံး လုပ် ဆောင်သည့် ရွှေလက်ထက် တော်လယ်ရှင် မြေရှင်ဆို၍လုပ် ဆောင်ကြသည်မှာလယ်ရှင် မြေရှင်မှန်မှလုပ် ဆောင် စေရမည်၊ လယ်ရှင်ဆိုသူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ ရောက်လျှင်မည်သို့ဆက်ခံပိုင် ဆိုင် ကြောင်း လယ်ရှင် မြေရှင်မှန် ကြောင်း ကိုအဆက်အနွယ်နှင့်သိ တော် မူသာ အောင် ဆက်၍သွင်း ။

27 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့် ကျော် ဂရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုး သီဟသူကို ဝန်ကြီး ခန့်၊ ရွှေမြို့တော်မှာအုပ်ချုပ်စီရင်မြဲအုပ်ချုပ်စီရင်စေ၊ လွှတ်မှုရုံး မှုခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုလည်း လွှတ်တော်ရုံး တော်သို့တက်၍ခန့်ထား စီရင်စေ၊ ရှေ့ထောင်မှူး ရဲထွတ် ကျော်ထင်ကိုမြို့ဝန်ခန့်၊ ရှေ့ထောင်မှူး ခန့်ထား ရန်မှာဝန်ကြီး နေမျိုး သီဟသူက တော်သင့်သူကို ရွေး၍ ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စေ၊ ပျဉ်း မနား မြို့မှာမြို့သူကြီး (နေရာ) ကျော်ထင်ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု 1783 စာရင်း တွင်လက်ယာမြင်း မှန်ပြ ပါသည်၊ ပျဉ်း မနား မြို့မှာလည်း အသည်ရင်း မရှိဖြစ်သည်၊ မြို့သူကြီး နရာ ကျော်ထင်အဘ ဝရာလက်ယာမြင်း မှန်ပြ စေ၊ ပျဉ်း မနား မြို့စစ်တမ်း စာရင်း တော်ကိုလည်း နရာ ကျော်ထင်ဆက် စေ။

28 March 1810

သက္ကရာဇ်၁၁ရာခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခံဇေယ နေ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေတောင်ပြေး မှူး ရဲထွတ်ကျော်ထင်ကို မြို့ဝန်ခန့်။

28 March 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နံ ၁း ခံ
ဇေယနော်ဂုထာ သွင်ပြန်။
(တင်ဗဟို ၄၂၅၁၇)

နန်း တော်အနောက်သစ်တပ်ပြင်ထွင်အိဝ်ဘန်ထမ်း ပြင်ကျန်သမျှအိမ်စုတဲစုကို ကုန်စင်အောင်ဖျက်သိမ်း စေ၊ နန်း တော်တာ၂၁၀အတွင်း မှာလည်း ဝန် အိမ်ဝင်း အိမ်မှစ၍ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ဆင်း ရဲသား တို့ အိမ်များ ကိုမရှိနေ စေနှင့်၊ ကုန်စင် အောင် ပြောင်း ကြ စေ၊ ပုဂံမြို့နှင့် ပုခန်း မြို့နယ် မြေစတား မှာ ပုဂံမြို့နယ်ပုံ ပုခန်း မြို့နယ်ပုံနှစ်ရပ်ကိုပုဂံမင်း ပုခန်း မင်း တို့ကြည့်၍ ရှင်း လင်း ပြောဆိုကြသည့်အတိုင်း သိန်း ယို့ရှင်ဘုရား က သည်အရှေ့ကိုအတည့်ဧရာဝတီမြစ်ထိ၊ မြစ်တသည်အရှေ့ဘက်ကိုကူး ၍လက်ထုတ်ရွာနယ် ကုန်၊ တလုပ်မြို့နယ်ပုံနှင့်ပုခန်း မြို့နယ်ပုံရှိသည်မှာလည်း ပုဂံမြို့နယ်ပုံအတိုင်း ပုခန်း မြို့နယ်ပုံကိုပြင်၍ ရေး စေ၊ နယ်ပုံနယ်သတ်အမိန့်တော်ပြင်လွန်၍ ပုခန်း မြို့ ကပြုတည်လုပ်မိသည်ကိုသိမ်း စေ။

29 March 1810

သက္ကရာဇ်၁၁၇၁ခု(နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော်၁၀ရက် နေ့နာ း ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွက်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေလင်းပင်ဘုရား များ မှာမီး သင့်သည်ကို မယိုမယွင်း ကုန်စင် အောင်သိမ်း ဆည်း၍ အသီး အသီး မထွေး မရော စေရ ကောင်း မွန်လုံခြုံ အောင်ထိမ်း ထား စေ၊ သိမ်း ဆည်း ၍ ရသမျှ စာရင်း ကိုလည်း ဆက် စေ၊ ရွှေတိုက်အချုပ်တိုက်၊ ဆင်မင်း ရွှေတိုက်၊ လက်ဆောင်ယူတိုက်၊ ပန်း တိမ်ဖို၊ ပန်း ဘဲဖို၊ ငွေမှုတ်ဖိုများ ကို ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး တော်သင့်ရာ တွင် ချထား ဆောက်လုပ်နေစေ၊ ငကောက်၊ ငရွှေပေတို့အစစ်ခံကြသည့်အင်ကြင်း တောမြင်း စီး စကား မှာဆိပ်ခွန်မြင်း စီး ငကောက်ကအင်း ကြင်း တောမြင်း မြေသည်ဆိပ်ခွန် ၁၀ စီး အဝင်ဖြစ်သည်ကို မဆိုင်သူ တင်ကဲမြင်း ခေါင်း ငရွှေပေစီး ကြီး ရှိ ကြောင်း နှင့်အစစ်ခံချက်ရှိ၍ လက်ရွေး ငယ်အစီး ၇၀ အဝင်ဆိပ်ခွန် ၀၀ စီး စစ်တမ်း စာရင်း ကိုရွှေ တော်တွင်ထုတ်ကြည့် စေလျှင်အင်ကြင်း တောမြင်း မြေသည်ဆိပ်ခွန် ၁၀ စီး အပါမထွက်၊ ဆိပ်ခွန် ၁၀ စီး ကအဝိုမြင်း တစီး ထွက်သည်၊ လက်ရွေး ငယ်အစီး ၇၀ မှာလည်း ၇၀ မပြည့်၊ အင်ကြင်း တော မြင်း ၁ စီး သာမြင်း ဝန်မြင်း စာရေး တို့ကအမည်အမှတ်ထုတ် တော်နိုင်သည်၊ လက်ရွေး ငယ်အစီး ၇၀ မပြည့် လျော့ သည်မှာ အစီး ၇၀ မြေကိုမြင်း စီး ပြုသူတို့ထိန်ချန်သိမ်း ယူစီရင်ကြသော ကြောင့်မပြည့် လျော့ သည်ယူရန်ရှိသည်၊ ဆိပ်ခွန် ၁၀ စီး ကအလွတ်အင်ကြင်း တောမြင်း မြေမှာလည်း ဆိပ်ခွန်မြင်း ခေါင်း တင်ကဲမြင်း ခေါင်း တို့က မစီး မကြီး စေသင့်ဖြစ်သည်၊ သခုလုဆိုသူ နှစ်ဦး ကိုပင်မစီး မကြီး စေနှင့်၊ လက်ရွေး ငယ် ၇၀ ကိုက်မြင်း မြေမှန်သမျှကိုမြင်း တစီး လျှင်ပယ် ၁၀၀ စီမှန်ကန် အောင်တိုင်း တာစေ၊ တိုင်း ရ မြေတွင် လက်ရွေး ငယ် ၇၀ ပြည့် အောင်အင်ကြင်း တော ၁၀ စီး သမုတ်၍မြင်း စီး ခန့်ထား စီး ကြီး ထမ်း ရွက် စေ၊ မင်း ခ ယောကျ်ား အစုအငန်း အမှုထမ်း လူတို့ကိုရှင်ရဟန်း မပြုအပ်၊ ရှင်ရဟန်း ပြုလျှင်ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကမ္မဝါဆရာကာယကသင်္ဃာ တို့အပစ်ကြီး ဖွာထိုက် ကြောင်း ကိုတရား ကျမ်း ဂန်ထုံး စံထွက်ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ မင်း ညီမင်း သား မျိုး တော်မက် တော်ဆင်သည်မြင်း သည်ဒိုင်း ဝင်း ကိုယ်ရံအစုအငန်း အမှုထမ်း နှင့်စပ်သမျှလူတို့ကိုရှင်ရဟန်း မပြုစေနှင့်၊ အရပ်ရပ်မင်း ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား မျိုး တော်မက် တော်မြို့ဝန်သူကြီး တို့မှာကပ်နိုင်ရှိနေသမျှ လှော်သင်း သား တို့ကိုလည်း ပေး ဘွဲ့ရာ ပါသည့် ကြေး ငွေနှင့်ဝယ်ရသည် မဆိုစေနှင့်၊ ကုန်စင်

30 March 1810

အောင်နှုတ်၍အပ်၊ ဆင်ကြေးတိုက်အဝင်ရွာပုကြီး ရွာမှာသူကြီး ငပေါ်လှခတ္တိယ ထမ်း ဖြစ်၍မိုး နဲ့တပ်တော်သို့လိုက်ထမ်း ရသည်တွင်ညီငပေါ်တွေး ကိုလွှဲအပ်သည် ဆိုသည်မှာအသေအချာလွှဲအပ်သည်မဟုတ်၊ ညီအစ်ကိုဖြစ်၍ရပ်ရွာမှုကိုညီငပေါ် တွေး ဆောင်ရွက်နှင့်ရမည်၊ ငရွှေမောင်သည်သား ဖြစ်သည်၊ အရိုး မပျက်သင့်၊ ငပေါ်လှသား ငရွှေမောင်ကိုအဘအရာဆက်ခံကြီး စိုး စေ။

30 March 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ စမြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်ရှိအမြောက်တော်များ မှာရှင်လင်း ရန်ရှိသည်များ ကိုအမြောက် ဝန်နှင့်အမြောက်သား တို့ကိုခြား၍ ရှင်းလင်း စေ၊ ဝန် ထောက်အိမ်ကို တော် များ ကသိမ်း ရစပါး ကိုရိက္ခာ တော် ပေး မြဲကျွန် တော်မျိုး [illegible]ထနှစ်စါ ပေး လောက် အောင်ချန်ထား၍ ပိုသမျှစပါး ကိုဝန်စာရေး တို့အုပ်စုမိး လောင်ရာပါသည့်လူ တို့ကိုလျှော်တော်မူသည်၊ စေ့ငု အောင်လျှုဒါန်း ပေး စေ၊ သိမ်း ရစပါး မှာအိမ် ဘန်အိမ်မင်္ဂလာ ၁၂၀၀ကျွား ငယ်အစုစု ၁၅၆၊ ကသည်း မင်း သမီး ကျွန်ရရ၊ ဆင်တိုင်ရရ၊ ဆင်ဦး စီး နောက်ပဲ့ ၆၊ ဇုပရာဇာလူ ၂၀၂၊ အမြောက်ကုလား ၃၄၊ လူပေါင်း ၁၇၅၂ကိုရိက္ခာ တော်လစဉ် ပေး မြဲကိုမ ပေး နှင့်နှုတ်၊ နေ့ညဉ့် မပြတ်အလုပ်အ ဆောင်နှင့်ရှိ နေသူ ရွှေတိုက်လက်သမား ၁၅၀၊ ဆင်ကာ ၂၅၊ ပွတ် သမား ၂၀၊ လှေလုပ်ကုလား ၁၀၊ လွှသမား ၀၃၃၊ ပန်း ဘဲ ၁၀၊ မီး ပါ ၂၀၊ ပန်း ထင်း ကြေး သွန်း ၃၅၊ ဆင်မင်း မြက်ရိပ်ရ၊ ဝရ သေတဂီရိပြက်ရိတ် ၅၊ မြင်း တိုင် ၂၇ပ် ၅၂၊ လှေသင်း လက်သမား ၁၀၊ ကျောက်ညိုဆတ် ၁၅၊ ဖွမ်း ထိုး ကုလား ၃၀၊ ရေပုံး ခပ် ၉၅၊ ဝင်သီ ၁ရ၊ ဆဋ္ဌာ ၃လူ ပေါင်း ၆၃ရတို့ကို ပေး မြဲ ပေး စေ၊ ရိက္ခာစါး လူတို့ကနှစ်စါပေး ရန် လောက် အောင်တွက်၍ထား ပြီး လျှင် ကျန်သမျှစပါး ကိုပြည်သူပြည်သား မိး လောဝ်သည်လူတို့ကိုလျှော်တော်မူသည်၊ စေ့ငု အောင် လျှုဒါန်း ပေး စေ၊ ဝန်ဝန်စာရေး တို့အုပ်စုလူတို့ရိက္ခာ ပေး ရန်တနှစ်စါစ ပါး ကိုမိတ္ထီလာမင်း သမီး ကျွှာသွင်း ထား စေ၊ အိမ်ရှေ့[illegible]း ကျွန် တော်မျိုး စု ကမိး လောင်ရာပါသူတို့ကိုအိမ်ရှေ့မင်း ကျွှကရှိသမျှစပါး ကိုအကုန်လျှုဒါန်း ပေး စေ စေ။

31 March 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ခု(နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၁၂ရက် နေ့နား ခံဇေယနော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

အလယ်ကျွန်း ကတာ ၁၂၀၀အတွင်း ရှိသည့်အိမ်များ ကိုအဖျက်အပြောင်း ရပ်နှင့်စေ။
1 April 1810
(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၁ခု(နှောင်း)တန်ခူး လပြည့်ကျော်၁၃ရက် နေ့နား
ခံငဝသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျီတော်ကြီး ကမီး သင့်ရာမပါကျန်စပါး အနက်ပြည်သူပြည်သား တို့ကို ပေးလှူတော် မူသည့်ပြင်လစဉ်ရိက္ခာ တော် ပေး ရန်တနှစ်စါချန်ထား သည့်စပါး ကိုအိမ်ရှေ့မင်း ကျီမှာသွင်း ထား စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ကျီရှိစပါး ၆၀၀၀ ကျော်ကိုလည်း ကျီတော် ကြီး စပါး အစား ပေး၍အိမ်ရှေ့မင်း ကျွန်တော်မျိုး စုမီး သင့်ရာပါလူတို့ကို ပေး စေ စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ကျီရှိစပါး ကိုရှိမြဲရှိ စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ကနောက်သွင်း ရာ စပါး ကိုစပါး မရှိလစ်သည့်ပုသိမ်မင်း ကျီ၊ မိုး မိတ်မင်း ကျီ၊ သီပေါမင်း ကျီမှာ

1 April 1810

မှာသွင်း စေ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုတန်ခူး လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့ညပြည်မင်း အိမ်မြောက်ငဦး အိမ်မှာမီး စွဲငြိသည်ကိုအတွင်း တော်လွှတ် တော်ရုံး တော် ဝင်း လေး မျက်နှာ နောက်ရုံး များ သို့မရောက်သည့်မှူး တော်မတ် တော်တို့ကိုထုံး စံရှိ ရာစီရင်၊ မီး မှုတွင်တုံး ဘိ နေလှမ်း ရာဇဝတ် တော်ခံရသူတို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။

2 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့ နား ခံပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်တံခါး ပြအိုး မီး သင့်ရာပါ၍လုပ် ဆောင်ပြင်ဆင်ရန်ရှိသည်ကို မင်း ကွန်း ကလုပ် ဆောင်ပြီး လျှင် ရွှေမြို့တော်သို့ပို့၍တံခါး ပြအိုး အတိုင်း ကျ အောင် လုပ် ဆောင် စေ၊ သုံး ဆယ်မြို့ကျေး မြေပုံ တော ရ မွေး ထုး ရေခြား ဆင်မ တော် ကိုအရှေ့ဘက်တင်း ကုတ်မှာထား၍ ကောင်း မွန် အောင် မွေး စေ။

4 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုကဆုန်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်ဖျား ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာရှိသည့်မြင်း တော်များ ကိုမင်း ကွန်း သို့ယူပြီး လျှင်လမှိုင်း တင် ချောင်း ‵မြောက်ဘက် တောင်ငူမင်း အိမ် တော် မြောက်သင့်ရာတွင်မြင်း ဇောင်း ဆောက်လုပ်၍ထား စေ။ ရွှေမြို့တော်မှာမီး သင့်ရာ ကျောင်း ကန်ပါသည့်ရဟန်း သာမဏေတို့ကိုအခြား တပါး တရပ်တ ကျေး သို့မထွက်မသွား စေနှင့်။ မီး သင့်ရာ မပါမင်း ကွန်း ရွှေစက် တော် အောက်ရှိ နေသည့်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော် မတ် တော်ပြည်သူပြည်သား တို့က ကျောင်း တန်ဆွမ်း ပစ္စည်း ထောက်ပံ့လှူဒါန်း ကြ စေ။ မည်သည့် ကျောင်း မည်သည့်ဘုရားပုဂ္ဂိုလ်ရဟန်း တို့မှာမည်သည့်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်မည်သူတို့ကလှူဒါန်း သည့်စာရင်း ကိုလည်း သွင်း စေ။ မီး သင့်ရာမည်သည့် ကျောင်း တိုက်ပါသည်။ မည်သည့်တိုက်မှာရဟန်း သာမဏေမည်မျှရှိ သည်။ မည်သည့် ကျောင်း ကစာ ပေကျမ်း ဂန်မည်မျှရှိသည်။ မည်မျှမီး သင့်ရာပါ သည်များ ကိုသိ တော်မူသာ အောင်သင့်ရာခန့်ထား ပြီး လျှင်အင်း စာရင်း ယူ စေ၍ ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် စေ။ ကိုး ကွယ် တော်မူသည့်စန္ဒာမုနိဘုရား နှင့်အသီ တိရဟန္တာအရှင်မြတ်များ ကိုလည်း မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ပြည်သူ ပြည်သား တို့ကိုမဝင်မထွက်မဘူး မမြှော်မလှူမဒါန်း ကြ စေနှင့်။ ပုဂံမင်း မှာ စန္ဒာမုနိဘုရား အသီတိရဟန္တာများ ကိုကိုး ကွယ်မြဲကိုး ကွယ်လှူဒါန်း စေ။ ကနက်က ဒါန်ထီး ဖြူတော်ရိုး သစ်ကို ဆောင်ယူ၍ ရေ ကောက်လျှင် လေး ပစ်နန်း တော် ရွှေ မဏ္ဍပ်မှာထား ၍သန့်ပြန့် ကောင်း မွန် အောင်ပွတ် စေ။

5. April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နာ: ခ ရေခါး ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

7 April 1810

နန်း တော်ဆောက်လုပ် တော်မူမည်မှာ မှန်နန်း တော်ကိုစ၍ပုံကိုင်စေ၊ အခါ
တော်မှစ၍လုပ်သည့်အချိန်အခါကိုသာ သေချာမှန်ကန် အောင်မှတ်သား စေ၊ အကြီး
အကြပ်မှာရဲ့ လှေတိုက်ဝန်ကိုကြီး ကြပ်စီရင်စေ၊ မိတ္ထီလာမြို့ကျေး ရွာသစ်မှာ (သက္က
1783
ရာဇ်၁၁)၄၅ခုစာရင်း တော်တွင်း မြေတိုင်စာရင်း ပါသူငစံသား ငရွှဲကို မြေ
တိုင်ခန့်၍တိုင် ဆော်ကြီး စိုး စေ၊ စာရင်း ကိုလည်း ဆက် စေ၊ ငပိုင်တုတ်မှာ ရှိသည်
1783
သူကြီး တံဆိပ်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစာရင်း တွင်ငပိုင်တုတ်အ
ဘငကုလား သူကြီး မှန်ပြသည်ကိုသိမ်း ၊ မြေစွန်း ဝန် မြေစွန်း စာရေး တို့က မြေ
စွန် တော်အဝင်စရစ်အင်း ၊ အင်း လျှား ရွာမှာ မြေတိုင် မ မိခွေး လင်င
တုတ်အမှု တော်ကို ဖြောင့်မတ် အောင်မထမ်း အဆုံး စီရင်ရာပါ၍ မြေတိုင်မရှိလပ်
ပါသည်၊ တော်သင့်သူကို မြေတိုင်ခန့်ထား ထမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိ
1783
နိုး သံတော်ဦး တင်သော ကြောင့် (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစရစ်အင်း အင်း လျှား
ရွာ ရွှေတိုက်စာရင်း တော်ကိုထုတ်ကြည့်လျှင်စရစ်အင်း အင်း လျှား ရွာမှာငဘိုဘီ
လူး စာရင်း ဦး ပါသည်၊ ငတုတ်အစား ငညိုဘီလူး ကို မြေတိုင် ခန့်၍တိုင် ဆော်စီရင်
စေ၊ စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက် စေ။

7 April 1810

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၁ခုကဆုန်လဆန်း ၅ရက် နေ့နာ ခံစ မြောင်မှူး ထွင်
ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရဖွဲ့နိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဥပရာဇာကိုအုပ်စုလု နှင့်တကွတပ်တော်သို့လိုက်၍အမှုတော်ကိုထမ်း စေ၊ လက်ရဆက်လာသူဆလင်း ဝန် နှင့်ဝိန္နဲ့ တောသူကြီး ငပြည့်ကိုလည်း တပ်တော်ကလာသူ ရဲခေါင်ကျော်ထင်တွင် ပေး အပ်၍ ခေါ်သွား စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့တွင်ရှိသည့်သဘော်ယမ်း ၂၀၀၀ ကျော်၊ သေနတ်၂၀၀၀၊မင်း လှ နော်ရထာနှင့်ပါသည့်ယမ်း ၁၀၀၀၀အနက် ဒဝယ်သို့ပို့ ယမ်း၃၅၀၀ပြင်ကျန်ယမ်း ၆၅၀၀၊နှစ်စုယမ်း ၈၅၀၀ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်မှူး မမြို့ဝန်တို့က လှေလှူခန့်ထား၍ ဒဝယ်တပ်တော် ရောက်ပို့ စေ၊ ရဲခေါင်ကျော်ထင်တွင်ယမ်း ဝယ်ရန် ပေး လိုက်သည့် ငွေ ၄ ဝါကိုလည်း ယမ်း ဝယ်ပြီး လျှင်ရဲခေါင်ကျော်ထင်သို့ ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ၊ ရွှေတောင်ရက္ခကျော်ကိုဟံသာဝတီမြို့စစ်ကဲအ ရာက နုတ်၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ၊ ဒဝယ်တပ်တော်ကဘမ်း မိ၍ဆက်ပို့ လာသူငတစ်မှာ မြန်မာ ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သည်၊ အကျည်း ကလွှတ်၊ လိုင်မင်း ကိုသ နား တော်မူသည် ကျွား ငယ်အစုသား ၁၀၀၀ကို ဒဝယ်တပ်တော်သို့ချီသွား ထမ်း ရွက် စေ ပြည်ရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရွှေကြာအင်း မှာ ဆောက် ရန်တဲနန်း တော်ပုံစံကို ရေး သား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ အထက်ထွက် တော် မူ၍ စံ တော်မူသည့် နေရာလျှင် ဆောက် စေ၊ နန်း တော်မြို့ရိုး မြေကျို့မည်မှာအ ရှေ့မျက်နှာက တောင်သို့လှည့်၍ကျို့ စေ၊ ဆလင်း ဝန်အ ဆောင်အရွက် များ ကိုက သောင်း မြောင်တိုက်မှာသွင်း ထား စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုကဆုန်လဆန်း ၆ရက် နေ့နား ခံ (8 April 1810) ဇေယနော်ရထာတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်း မြို့တော်မှာကိုသည့် မြေစာကိုအတွင်း ကယူစေ၊ မြေစာယူသည်မှာအရှေ့နှင့် မြောက်ကိုအနိမ့်၊ တောင်နှင့်အနောက်ကိုအမြင့်ရှိစေ၊ မြို့ရိုး အောက် မြေ ၂ တါ ထိပ်ဝါအမြင့်မှာ ရေနက် ၄ ရှိလျှင် ဖိုတို့စေ၊ ဖိုင်ပျှင်ဂံတို့စေ၊ ဝန်းထောက်စည်သူ ရာဇာစာရေး ကြီးလက်ဝဲ ဇေယသူတို့ကိုကြပ်မစီရင်စေ၊ အမြင့်မြို့မှာအရှေ့ ၄၀၀ ဂိုး ဆိုသူရာဇဝတ္တသား ငအိုမင်း၊ မြေတိုင်ဂိုး ဆိုသူငနဲသား ငပေါ်စော၊ ပုညာဂိုး ငမိုး သား ငသာလှိုဝ်တို့အမြင့်မြို့ကြီး ဂိုး ကိုရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ကြသည့်စကား မှာပုညာဂိုး ငမိုး သား ငသာလှိုင်ကအမြင့်မြို့ကြီး ဂိုး ရွေး စာတမ်း ဖေါင်းကိုလည်း တင်ဆက်နိုင်သည်၊ ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက်တော်(သက္ကရာဇ်) ၁၁၁၉ ခုနှစ် [1757] ပေး အပ်တော်မူသည့်အမိန့်တော်ထွက်တင်း သာတံဆိပ်စာချွန်တော် ကိုလည်း တင်ဆက်နိုင်သည်ဖြစ်သည်၊ ပုညာဂိုး ငမိုး သား ငသာလှိုင်ကို မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၍ကြီး ဂိုး တိုင် ဆောင်စေ၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း သွင်း စေ၊ စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက်စေ၊ ရာဇဝတ္တသား ငအိုမင်း၊ ငနဲသား ငပေါ်စောတို့တ သူကြီး ဂိုး မြေတိုင်ဂိုး ဖြစ်သည်မလုမနှောက်မရှက်စေနှင့်၊ ရာဇဝတ္တသား ငအိုမင်း၊ ငနဲသား ငပေါ်စောတို့မှာရှိသည့်တံဆိပ်စာချွန်စစ်တမ်း စာရင်းများကိုသိမ်း၊ ဒဝယ် ကြောင်း ကိုဘူး ငယ် ၁၀၀၀ ချီသွား စေရာဂိုဏ္ဍာတကိုယ်ဖြိုကျ၊ ဗိုပရာဇာနှင့်လူ ၂၀၀၊ တကိုယ်ဂိုကျပ် ငွေသင့် ၁၀ ဖြါ၊ ကသောင်း မြောင်တိုက်က ငွေကိုထုတ်ပေး မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

10 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု ကဆုန်လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယနော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

သာယာဝတီမြို့နယ်သုံး ဆယ်တိုက်အတွင်း အင်း ရွာ တောတွင်သရက်မင်း သား ဆင်
မှူး ငပြေ ကြော့ဘမ်း ၍ ရသည့်ဆင် တော်သည် မွေး ထုံး ရေခြား ဖြစ်ကြောင်း
နှင့်သရက်မင်း သား ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ သာယာဝတီမြို့အုပ်မြို့သူကြီး တို့
ကလည်း ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ဆင် တော်ကိုသာယာဝတီမြို့အုပ်မြို့သူကြီးဆင် မှူး ငပြေ တို့
ကြပ်မ၍ ဆောင်ယူ စေ၊ သရက်မင်း သား ကလည်း အကြပ်အမလှုထည့်၍ဆက်သ စေ၊
မင်း ဂုံသိန်ယာကိုရတနာသိင်္ခမြို့ဝန်ခန့်။

11 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုကဆုန်လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒဝယ်တပ် တော်ကယမ်း ဝယ်ရန် ပေး အပ်လိုက်သည့် ငွေ ၄ ဝိနှင့်ယမ်း ဝယ်ခည်မှာ နေရင်း မှုံညင်း ပြင်ဆီမီး ခုံသူကြီး တို့တွက်ဆိုချက် ဈေး နှုန်း အတိုင်း ယခု ရှိသည်၊ ပြန်ဝင်ယမ်း ၂၀၀၀ ကိုအဘိုး ချေ ပေး ပြီး လျှင်ဒဝယ်တပ် တော်ကလာသူရဲ ခေါင်ကျော်ထင်တွင် ပေး အပ် ဆောင်ယူသွား စေ၊ ကျန် ငွေ ၃ ဝိဘိုး ပြန်ဝင်ယမ်းကိုလည်း သူကြီး တို့က ချက်လုပ်၍သွင်း စေ၊ ယမ်း သွင်း မိလျှင်ယခု ချ ပေး သည့်အနှုန်း အစံ့နည်း အဘိုး ချ ပေး စေ၊ ယမ်း ကိုလည်း ဒဝယ်တပ် တော်က နောက်လာ ရဲ သူတို့တွင် ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ ၊စန္ဒ ကျော်သိရိ စည်သူ ကျော် ခေါင်တို့ကိုပြည်မင်း ဝန်ခန့်။

12 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နာ ၁း ဝဲဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်းမြို့တော်မှာ မြေတို့စာရင်း ဆက်သွင်း ရာကသူတို့ပြစ်ကျန်သူတို့ကို နန်းမြို့တော်မှာ မထို့စေနှင့်။ မြို့တော်ကြီး မှာအ ရှေ့မြောက် ထောင့်ကစ၍ မြောက်ကို တည့်ကည့်လက်ဆည်ကန်ကိုပတ်ပြီး လျှင်ထန်း တော်အင်း မြောက်နား ပုဏ္ဏား စုတောင်နား ကုန်းတန်းကို လျှောက်၍ ထို့စေ။ ရှေ့မြို့တော်မှာမီး သင့်ရာပါသည့် ဘုရား များ ကသိမ်း ဆည်း ၍ရသည့် ရွှေ ငွေ ကြေး ခဲမပြား မီး သွေး များ ကိုအသီး အသီး ကြည့်ရှုမှတ်သား ပြီး လျှင်မ ထွေး မရောစေရ။ သီး သန့်၍ထား စေ။ စာရင်း ကိုသွင်း။ မီး သင့်ရာပါသည့်နင်း ကြမ်း များ ကိုကျိ တော်ကသိမ်း ဆည်း ၍ရသည်သစ်ပျဉ်များ နှင့်လုပ် ဆောင်စေ။

14 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး ထွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မှူး တော်မတ် တော်တို့မှာသနား တော်မူသည့်အညီး အဏ္ဍပတ်ကုလားတို့ကိုလည်း ဝါလျှင်ဝါ ဃောက်ကျခန့်ထား၍ မြို့တော်ကမှာလုပ်စေ။

16 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၄ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မြန်အောင်မြို့သူကြီး ငစံရာကိုအဘမ်း အဆီး ခန့်ထား သည်မှာငစံရာမြန် အောင်မြို့တွင်မရှိဒဝယ်တပ် တော်သို့ထွက် ပြေး ကြောင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ အဘမ်း ခန့်သူ ရေကင်း ဝန်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လှာ စေ၊ ခေါင်း လေါင်း တော်မှာဘို့သည့် မြေစာကိုသင်ယူပြီး လျှင်တဲနန်း တော် ရွှေ့တွင် နေခင်အလို တော်ရှိလျှင်မီး စက်နှက်ရန်ညီညွတ် ကောင်း မှန် အောင်စုပုံ စေ၊ ရွှေမြို့တော်၊စကိုင်း ၊အဝ၊ တံတား ဦး ၊ မင်း ကွန်း ၊ စက် တော် အောက်မှစ၍ အရပ်ရပ် ရောင်း ဝယ်ကြသည့်ပွဲဆွဲ၊ ရာဇူများ မှာပွဲ တော်ကြီး ပွဲခွန် တော် ကောက်ခံသည့်ပြင်ရာဇူခရိုတိုက်ချိပ် ရေး မှတ်သူတို့ကတဆွဲလျှင်၂၀၊ ၂၅ ကောက်ယူ သည်များ သည်စီး ပွါး တော်အခွန် တော်မဆက်မသွင်း လွှတ်လပ်ရှိ ကြောင်း နှင့် ရွှေမြို့တော် နေငမှိုင်း ၊ ငပေါ်ထင်၊ ငသူ၊ ငတိုး တို့ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် သော ကြောင့်ဝန် ထောက်စည်သူရာဇာအအုပ်ကိုခံ၍ တိုက်ချိပ် ရေး မှတ် ကောက်ခံ စေ၊ တနှစ်ကို ရွှေဒါဆက် စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာဝန် ထောက်စည်သူရာဇာကစား တော်ကဲတို့အုပ်စုပွဲဆွဲ၊ ရာဇူများ ကိုစား တော်ကဲ နေမျိုး ရာဇ ကျော်သူကတိုက်ချိတ် ရေး မှတ် ကောက်ခံ၍ ပွဲဆွဲ၊ ရာဇူထွက်ကိုဆက်သွင်း စေလျှင်သင့်ပါမည်ရှိခိုး သံ တော် ဦး တင်ချက်အတိုင်း စား တော်ကဲ နေမျိုး ရာဇ ကျော်သူကတိုက်ချိပ် ရေး မှတ် ကောက် ခံ စေ၊ပွဲဆွဲ ရာဇူထွက်ကိုလည်း စား တော်ကဲ နေမျိုး ရာဇ ကျော်သူကဆက် စေ၊ ရွှေလောင်း မြောင်း တော် အောက်အိမ်ရှေ့မင်း ပြွန်ကသည် မြောက်ကိုပြည်မင်း ပြွန်ထိ၊ ပြည်မင်း ပြွန်ကသည်အနောက်ကိုမင်း ကန်အရှေ့ကန်ရိုး ထိ၊ ကန်ရိုး ကသည် တောင်ကိုလှည်း ခွဲအထိ၊ လှည်း ခွဲကသည်အရှေ့ကိုအိမ်ရှေ့မင်း ပြွန်ထိသပ်ဆိုသည့်အတွင်း ပယ် ၁၀၀ ကျော် မလုပ်မ ဆောင်လွတ်လပ်သည်မှန်လျှင်လှိုင်မင်း ကိုတိုင်း တာချ ပေး ၍ ဆောက်လုပ် စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာနန္ဒဝန်ဥယည် တော်မှုး ကလယ်လွတ်မဟုတ် ဥယည် တော်သား တို့လုပ်သည့်လယ်ဖြစ် ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ မြေ တိုင်အမတ်ကလည်း လယ်လွတ်လယ်လပ် မဟုတ်အသီး အသီး လုပ် ဆောင်သူနှင့်ဖြစ် ကြောင်း ကိုရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ နန္ဒဝန်ဥယည် တော်သား တို့လုပ်သည့်လယ်ကိုလိုင်မင်း ကအမိန့် တော်ထွက်ရှိသည့်ဆို၍ မသိမ်း မယူ စေနှင့်၊ ဒဝယ် ကြောင်း ချီ စေမည်ကျွား ငယ်တို့ကို နေရင်း နေရပ်မိဘအမည်အစုအငန်း သွေး သောက်အကြီး အကြပ်အမည်

အမှတ်များကို သေချာအောင်စာရင်း ယူပြီး လျှင်ကျား ၁၀၀၀ သို့လှာ စေ ကြောင်း နှင့်ဗိုလ်မှူး မဟာသီဟသူရသို့ မှာထား၍ ရှိသွား စေ၊ ဗိုလ်မှူး မဟာ သီဟသူရကလည်း ရောက်သမျှကျား ကို မည်သည့်အစုအင်း မိဘ မည်သူ၊ မည်သည့် ကျေး ရွာ နေမည်သူ ရောက်သည် ရွှေဘဝါး တော် အောက် စာရင်း ဆက် စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်ကလည်း ဟံသာဝတီသို့ကျား ငယ် ရောက်သည်ကို စာရင်း ဆက် စေ၊ မုတ္တမမြို့ဝန်တလည်း မုတ္တမသို့ကျား ငယ် ရောက်သည်ကို စာရင်း ဆက် စေ၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် စေလွှတ်လာ ရောက်သူ ရွှေရည်၊ ငပိုက်တို့ မှာသင့်အောင် မှာထား၍ ဗိုလ်မှူး မဟာသီဟသူရ ရှိရာ ပြန်သွား စေ။

16 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခင ပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရတနာသိဃ်မြို့မင်း ရဲသင်္ခယာကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင့်၊ ငွေ ဖွေး အင်၊ ကျိုင်း ရွှေချက်ာ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရာနံ့ရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်လကွင်း ၊ ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ ကတောင် ရွှေ ရေး ၊ တိုး ရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေ ဝိန်း ၊ ဦး ခက်၊ ထိပ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရုပ်ပတ် သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွှန်း ဥဆင့်၊ ပေါင်း ကဏ္ဍီပါနီ ရွှေသား ပန်း ဥ၊ တမာရွက် ထောင် ဥ၊ ဝတ်လုံကဏ္ဍီပါ၊ ရွှေ နား တောင်း ဘော်ခြယ်၊ စလွယ် ဥသွယ်၊ သား မိုး ကြိုး ဆင်သက္ကလပ်အိပ်နီသွပ် သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ၊ မြင်း ခုံတိုင်မြို့မှာမြို့သူကြီး ဒေဝပညာဝင်း ကောင်ဟန်အစုသား မနှင့်သင့်နေရာတွင်သမီး ငယ်ာ မွေး မြင်သည်၊ ဝင်း ကောင်ဟန်သား မကိုယ်လည်း ရှင်း ကွာ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ဝင်း ကောင်ဟန်သား မထွင် မွေး မြင်သည့်သမီး ငယ်ကို ဝင်း ကောင်ဟန်အစုသို့ပါစေ၊ မြို့သူကြီး ဒေဝပညာမှာအမှုတော်ကိုကျိုး ပန်း ထမ်း ရွက်သူဖြစ်သည်၊ မြင်း ခုံတိုင်မြို့ကိုကြီး မြဲကြီး စိုး စေ၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကို
1783
လည်း ဆက်စေ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း တွင်မြို့သူကြီး မြေတိုင် မှန်ပြပါသည်ကိုသိမ်း ၊ လက်ယာရဏ္ဍမိတ်ကိုဝန် ထောက်အရာနှင့်စီရင်မြဲစီရင် စေ။

17 April 1810

သက္ကရာဇ်၁၁၇၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာ ရွှေတိုက်ဝန်ကိုကြပ်မသိမ်း ဆည်း စေရာရသည့်ဘဏ္ဍာတော်များ
ကိုလည်း နှင့်တင်၍ဆက်ပို့လှာသည်မှာလည်း၊ အနှုန်း အစံကိုဝန်နေမျိုး သီဟသူက
စာရင်းဆက်စေ၊ နောက်ဘဏ္ဍာတော်တင်ရန်လည်း ခဲကိုလည်း အနှုန်း အစံနှင့်
တွက်၍စာရင်းဆက်စေ၊ ကနောင်မြို့သူကြီး ဟောင်း ငတိုးလှ၊ ငချွင်းအိုး၊ သား
ငမြွက်ငယ်တို့ကို ကနောင်မြို့မှာမနေစေနှင့်၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ခေါ်စေ၊
ကနောင်မြို့သူကြီး ခန့်ထား ရန်ကနောင်မြို့နေအသည်လူကြီးတို့ကို ကနောင်မင်း
ကခေါ်၍မေး လျှောက်ထားစေ၊ ဒဝယ်ကြောင်း ရှိစေမည့် ကျွန်းငယ်လှ ၁၀၀၀
မှာကျွန်းငယ်စုကစီရင်အုပ်ချုပ်နိုင်မည့်သူကိုတပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး ရွေး
ချယ်ခန့်ထား၍အုပ်ချုပ်ရှိသွား စေ၊ ဒဝယ်ကြောင်း ရှိသွားစေမည်ခန့်ရာက
တိမ်း ရှောင်သည့်သရက်မင်း သား သတိုး မင်း လှအနုရုဒ္ဓါအုပ်စုကျွန်းငယ် ၉၀
ကျော်ကိုတယောက်မကျန်ရအောင်တောင်းပြီး လွှင်လည်မှာသံကွင်း တပ်၍ထား ။

18 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဒွင်

ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

18 April 1810

18 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့ညအသည် ဝန်ဘုရား အနီး အပါး အတွင်း နေသည့်အိမ်ကိုမီး သင့်သည့်မီး မှုတွင်အတွင်း တော်လွှတ် တော်ရုံး တော်ဝင်း ရုံ့လေး ရပ်အနေခက်ရုံး များ သို့ (မ) ရေခက်သည့်မှူး တော်မတ် တော်တို့ကိုတုံး ဘိ နေလျှမ်း ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း စီရင်၊ ရွှေကြာအင်း နန်း မြို့တော်အတွင်း ကျသည့်သစ်ပင်၊ နန်း မြို့တော်အနေခက်နား မြို့ကြီး တွင်း ကျသည့်သစ်ပင် များ ကိုအစောင့်အထိန်း အပ်၍ စောင့် နေထိန်း သိမ်း စေကြောင်း နှင့်စာရင်း ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း စာရေး ကြီး လက်ဝဲ ဇေယသူအုပ်စု၊ လွှတ်အစေအသုံး ရာစု ခေါင်း ငပြေ၊ စာရေး ငရွှေဝင်တို့ကိုစာရေး ကြီး လက်ဝဲ ဇေယသူကထိန်း သိမ်း စေပြီး လျှင်အသီး အပွင့်များ ကိုနန်း တော်သို့ဆက်သွင်း စေ။

18 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေနန်း တော်တည်လုပ်ရန်သစ်လွှစာအများ လိုသည်ဖြစ်သည်၊ ရွှေဘဝါး တော်
အောက်တွင်ရှိသည့်သစ်စုကို ရေတွက်မှတ်သား၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်တွင်ရှိသည့်
သစ်စုပြင်ကုန်ဝင်ရန်ရပ်သစ်လွှသစ်များ ကိုစာရေးကြီး လက်ဝဲဇေယကျော်ကို
ငွေတော်ပေး အပ်ပြီး လျှင်သစ်ရှိသည့်အညာမြို့ရွာများ မှာဝယ်ယူစေ၊ စုကြီး
သွေး သောက်၁၀၀အိမ် ရှေ့မင်း က ပေး၍လိုက်စေ၊ လှေဘောင် လှေဘျည်း လု
မှာလွှတ်စေ၊ ကသည်း စုကခန့်၊ အရင် ငွေတော်ဝယ်သစ်အနက်တိုင်ကိုနှိမ်၍ခန့်
ထားသည့်သစ်နောက် လှော်ကား တော်တည်ရန်ဝယ်သည့်သစ်ပျဉ်များ ကိုလည်း
ပြေအောင်သွင်း ကြစေ၊ ဗန့်ချိတိုက်ပေါ ရား မြို့မှာငအိုသား ကြာကဒ္ဒသဘာဂ
ငွေတော်ကိုအပြေဆက်နိုင်သောကြောင့်သူကြီး ခန့်၍ကြီး စိုး စေသည်၊ ဆက်ရင်း
ငွေကိုမြို့ရွာမှာခွဲခန့်၍ တောင်း ခံရာလည်း မပြေ ငွေကျန်ရှိသည်လွှတ်တော်မှာ
လျှောက်ထား ချက်ရှိ ကြောင်း နှင့်ဝန် ထောက်စာရေး ကြီး တို့ကရှိခိုး သံတော်
ဦး တင်သည်၊ ငအိုသား ကြာကိုတရား မြို့မှာ မြေတိုင်သူကြီး စိုး မြို့ကြီး စိုး စေ၊
စစ်တမ်း စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ စည့်ကိုင်ရွာသူကြီး နှင့်သူရဲတု
လွှတ်ထောင်ကဲစချီတို့အစစ်ခံကြသည့်နယ် မြေမှုစကား မှာသူရဲတုလွှတ် ထောင်ကဲစ
ချီတို့ကပင် သာစည်ရွာ မြေကိုသူကြီး မြေတိုင်မဘော်မထုတ်မပြမဆိုင်နိုင်မဖြစ်သည်၊
စည့်ကိုင်နယ်ရွာနယ် မြေဖြစ်စေ၊ သူရဲတုလွှတ် လှေသင်း သား တို့ကိုလည်း ရှေ့မင်း 1783
လက်ထက် နေ မြေ ပေး ချသည့်အတိုင်း နေစေ၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း
စာရင်း ရေငုတ်ဖြတ်စာများ ကိုစွဲ၍မဆိုစေနှင့်၊ ရေငုတ်ဖြတ်စာကိုသိမ်း ၊ သူ 1783
ရဲတုလွှတ် ထောင်ကဲတို့က(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ထွင်အသည်စုမ
သိ၂ရအိမ်ပါသည်မှာ လှေမှာဖြည့်သွင်း ထမ်း ရွက် စေအမိန့်တော်ပါသည်မှာလည်း
စာရင်း မရှင်မလင်း ထွေး ရော၍ဖြည့်သွင်း သည့်အရာဖြစ်သည်၊ စည့်ကိုင်ရွာ
သူကြီး တအသည်စုမသိစာရင်း ဆက်၍ရှိသည်၊ သူကြီး ပေး ရာတည်စေအမိန့်တော်
ရင်း အတိုင်း စည့်ကိုင်ရွာအသည်စုမသိဖြစ်စေ၊ လှေသင်း စာရင်း ထွင်ပါလျှင်နှုတ်၊
လှေသင်း ကစာရင်း မဆက်စေနှင့်၊ လှေသင်း ဖြစ်စေ၊ထက်ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်
တော်ကိုသိမ်း ။

20 April 1810

20 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နံ ၁း ခံ ရေခါး
ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စန္ဒမုနိဘုရား ရှင်နှင့်အသီတိရဟန္တာအရှင်မြတ်များ ကိုမင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ပြည်သူပြည်သားတို့ဘူး မြော်ဝင်ထွက်လှူဒါန်း လိုလျှင်ဘူး မြော်ဝင် ထွက်ပင့်ဆောင်လှူဒါန်း ကြစေ၊ ကြေး ထိုး ရပ်ငရှင်ကလေး ဆိုသူတယောက်တည်း အင်ကျယ်စုအ ရှေ့ တော တောင်မန္တလေး ငရုံ တောင်တပြင်တခွင်ချိုး ခြိဖွာကျင့် ဆောင်နေသည်များကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ကျင့်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည့် အရာကိုကျင့်ဆောင်သူဖြစ်သည်၊ မိုး လေမှိုး ခိုလိုလျှင်အမှိုး အခိုရ အောင် တော တောင်များ မှာပစ်ထား ရန်ကတင်နှင့်ဝတ် နေဆည်း ပေါင်း ကဲ့သို့ရိုင်အမိုး ပေါင်း ဝလှုပ်စေ၊ ငစည့်ကူး မြို့မှာ မြေတိုင်ကြီး ခန့်ရန်ကိုအသည်က ရွေး ရှုသွင်း ၊ တရုပ် မော်မြို့မှာ ငစံထွန်း မြေး ငမြတ်ပိုး ကို မြေတိုင်ကြီး ခန့်၊ စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက်စေ၊ ငမြတ်ပိုး စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ ငကံတူး ၊ ငစံရာတို့ကို မြို့ရာသို့မချည်း စေနှင့်။

21 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့ နား ခ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ရန်ခွင်ထင်ကိုအကျည်း ယူ စေအမိန့် တော်နှင့်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့ကအကျည်း ယူသည်မှာ
27 April 1810
နေ့ရက်အရှည်မရောက်ဖြစ်သည်၊ ယခု နေ့ကကို ၅ရက်နှပ်ရန်ခွင်ထင်ကိုအိမ်ရှေ့ဝန်တို့ကအပ်စေ၊ မအပ်နိုင်လျှင်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့ကိုလည်းမှာသံကွင်း တပ်၊ ကျောက်ဆည်ဝန်ကဘမ်း မိသည့်ထား ပြလူဆိုး တို့စစ်ချက်ထွက်သူတို့ကို တောင်ဘက်တိုက်ဝန်၊ ပင်း တလဲမြို့ဝန်၊ မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး တို့ကို သေနတ်ပေး အပ်ခန့်ထား ပြီး လျှင်အသီးအသီး စီရင်စုနယ်တွင် ကျေး ရွာမျှား မှာ တွေ့မိအောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ။

22 April 1810
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၅ရက် နေ့နံ ခစ မြောင်မှူးတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်း မြို့တော် မြေတာဘိုးသူတို့မှာတာပြည့်လျှင်ပြည့်သူတို့ကိုနန်း မြို့တော်အတွင်း မညီမညွတ်အနိမ့်အမြင့်ကန်သင်း ရိုး များ ကိုညီညွတ် အောင်ပြင်ဆင် စေ၊ ရွှေနန်းတော်ရာ မြေထွန်သည့်ကာလမင်္ဂလာရှိ သောနွား ဥသဘနှင့်ထွန် စေရမည်လမိုင်း များ မှာနိုး ဆော်ခန့်ထား ၍အသင့်ရှိ စေ။

23 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဒဝယ် ကြောင်း ချိကျား ငယ်တို့စီး ရန် လှေ ၁၆၊ ဒဝယ်တပ် တော်ကရဲ ခေါင် ကျော်ထင်တွင်ပါ ငွေနှင့် ဝယ်သည့်ယမ်း တင်ရန် လှေ ၁၊ လှေ ပေါင်း ၁၇၊ ထိုး ဝါး ကြိုး ကျား ပါဝယ်ယူသည့်အဖိုး ငွေ ၁၄၂၅ကိုက သောင်း မြောင်တိုက်ရှိ ငွေ က ပေး မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မင်း လှ နော်ရထာကိုဟံသာဝတီမြို့က လှေလှုံ့ ;လာက် အောင် ပေး ၍သား မယား ကျေး ကျွန်နှင့်တကွ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆန်လှာ စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်တွင်ရှိသည့်လွှစာသစ်များ ကိုရဲ လှေ ဝန်ကင်း ဝန်တို့ကလက်သစ် ပေး အပ်၍လွှတိုက်ခွဲ စေ၊ ရပ်သစ်များ ကိုလည်း ရဲ လှေ ဝန်ကင်း ဝန်တို့က ရွေး ချယ်၍ ငွေ ချော စေ၊ သစ်စ၍ ရွှေသည့်လွှစ၍ ခွဲသည့်များ မှာစသည့်အချိန်အခါကိုသာ မှတ် စေ။

24 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော်၇ရက် နေ့နား ခံငပသိတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရန်ခွင်ထင်ကိုအကျည်း ဒိုမြဒို စေ၊ တပ် ကောင်ဟန်သီရိ ဝဏ္ဏပို ရောက်မှဆိုင်ပြိုင် စစ်ကြောရှုသွင်း၊ ကျွား ငယ်အစုသား တို့မှာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်တွင်မနေ တိမ်း ရှောင်ထွက် ပြေး သူအခြားတပါး ခန့်ထား ရာကထွက် ပြေး သူတို့ကိုသင်း တို့မိဘမှာ တောင်း၍ ရသည့်လူကိုကျွား နှပ်တို့ကလွှတ် တော်သို့အပ် စေ၊ လွှတ် တော်ကသင်းတို့ကိုလည်မှာသံကွင်း တပ်၍ထား၊ ကျွား ငယ်တို့ထွက် ပြေး သည်ကိုလည်း မြို့ရွာသူကြီးတို့မှာမ တောင်း စေနှင့်အမိအဘတို့ကသာ ပေး အပ် စေ၊ ရွှေ တောင်ရန္တ ကျော်ကိုဟံသာဝတီမြို့စစ်ကဲခန့်မြဲခန့်။

25 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နံနက် ၆ ပြေ ၁ ကြိမ်း မှူးတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်း မြို့တော်အရှေ့ မျက်နှာ မြေစာပြင်ကရှိသည့်အုပ်စုကိုအရှေ့တောင်ထောင့် မြို့ခြေကိုအုပ်စီခင်း လုပ်ဆောင်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်အိမ်ရှေ့ဝန်ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း တောင်း မွန်ခိုင်လုံ အောင်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့က စည်ခင်း လုပ်ဆောင်စေ၊ ရွှေတိုက်ဝန်ကမီး သင့်ရာပါသည့်ဘန်မှန်အထွေအခဲအကွဲအရုက်အ ချိန် ၅၀၀ ကျော်ခန့်ရှိသည်ကို ဈေး နှုန်း ပေါက်ရာ ရောင်း ချဆက်သွင်း ပါရမည့် အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရောင်း ချဆက်သွင်း စေ။

27 April 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ရက် နေ့နာ၁း ခ ဇေယ နေ၁ရ ထာတွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သုတေသန)

ကျော်စည်တိုက် ရေနံ့သာမြို့နယ်တွင်း မြို့တော် မြောက် ကျောက်တံတား တောရှိသစ်စုကို
အခုတ်အယူ၊ ကျောက်တံတား သဲဖြူချောင်း လမ်း အပေါ်အပြင်၊ ကျော်စည်တိုက်ဝန်
ပုံ့ရှိ ရွှေ တောင် ကျော်၊ ပန်းဘဲဝန် ကျော်သူနန္ဒမိတ်တို့ကိုတပ်မှူး ၊ လင်း ဇင်း ဗိုလ်
ကငထွန်း ညို၊ ကျော်စည်တိုက်စာရေး သိဃ္ဃ ဝေသော်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ သပြေလှသူကြီး င
ချော၊ လက်နက်တိုက် ခေါင်း ငကြာ မွေး တို့ကိုတပ်စာရေး ၊ တပ်ပြန်ကသည်း ၅၇၅၊
ပန်းဘဲဘိုကြပ် ၂၅၊ ပေါက်ဆိန် ၂၀၀၊ ထား မ၁၀၀၊ တူရွင်း စောက် ၁၀၀၊ သံတူမ
၅၀၊ ကံ ကျွေး လူတို့မှာတကိုယ်လျှင် ဇီကျရိက္ခာ ငွေ ၁ဂါ၊ က သောင်း မြောင်တိုက်ရှိ ငွေ
က ပေး၍သွား စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား
29 April 1810
ကြီး နန်း စံ ၂၈ နှစ် တေရသမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန် ၈၅၀နယုန်လဆန်း ၁၀ရက်စနေ နေ့
အဝင်၆နာရီပတ်ပြည့်၆ဗီဇနာ၄ပြန်ခရာပြည့်သိဟ်လက်ကုန်စန်း စနေနဝင်း ၆
ကြာကြင်း နက္ခတ်၁၀လုံး ၃ခုပတ်ထက်လက်စီး လျက် ရောဟနီနက္ခတ်စတုတ္ထပါတ်မွန်း တည့်
အခါတော်အတိုင်း သွား စေ၊ သစ် တောခုတ် နေ့ရက်မှာလည်း တေရသမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်
2 May 1810
၈၅၃သုဂိယမာသ ၂၈အသ်ာ ဇေယာတိထိနယုန်လဆန်း ၁၃ရက်၃ဂါနေ့ နေ့ပဋ္ဌမယံ
အဝင်၈နာရီတပတ်၅ဗီဇနာပြန်ခရာပြည့်ကရကဋ်လက်မှိစန်း ဗုဒ္ဓဟူး နဝင်း ၂
လာကြင်း နက္ခတ်၇လုံး ၂ပတ်ထက်လက်စီး လျက်အသဝနီနက္ခတ်တတိယပတ်မွန်း တည့်အခါ
တော်အတိုင်း ခုတ်ယူ စေ၊ ကျော်စည်တိုက်ကို စောင့်ထိန်း သော မင်း ညီ နောင်နတ်၊
ရေး ဟောင်း ရေး သစ်ဆည် တော်ရှင်မနတ်၊ ဘိုး ရွှေ လောင်း နတ်၊ ဒေါ် ရွှေ
ဝက်လှနတ်၊ သ ပြေလှကျွန်း ထိပ်ရှင်မနတ်၊ ကိုင်း ကြီး ရွှေဘမင်း ကျောက်အိုး ရှင်မ
နတ်၊ စုံး မြို့ခတက်ချည် ကျောက်နီရှင်မနတ်မှစ၍ တော စောင့် တောင် စောင့်နတ်
အပေါင်း တို့ကိုအပရိဟာနိယတရား ခုနစ်ပါး နှင့်အညီပသတိုင်ကြား စေ၍အမှုတော်
ကိုကူညီထမ်း ရွက်ရမည်အကြောင်း နှင့်အမိန့် တော်ပြန်မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်
4 May 1810
ပြီ၊ နှစ်စဉ်လယ်ထွန်မင်္ဂလာထွက်စံ တော်မူမြဲပြီဿရာသီစန္ဒရမသာ၄အသ်ာနယုန်လ
ပြည့် နေ့ ခန့်ထား စီရင် မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ တောင်ဘက်လမိုင်း ၊ အောင်
ပင်လယ်လမိုင်း ၊ ခွန်ဂွဲမိုင်း ပန်လမိုင်း ၊ ငစည့်ကူး လမိုင်း များ မှာလည်း ပုံ
တော် နေ့ရက်အတိုင်း စ၍ထွန် စေ၊ ရာဇမတ္တက်ကျမ်း နှိုက်အာဂနက္ခတ်၏အစဖြစ် သော
ပတ်တွင်တနင်္ဂနွေတည်စဉ် ၃ရယ်သည်အာမြူဝါစီမည်၏၊ ထို၃ရက်ကိုသစ်ရေ့မျိုး ရေ့ကြိမ်

သော်အကျိုး မရှိဟူ၍ဆိုသည့်အတိုင်း အမ္ဗုဝါစီ၃ရက်အတွင်း မထွန်မယက်ပျိုး မျိုး မကြဲ မထောင်စေနှင့်၊ အမ္ဗုဝါစီရက်လွန်မှကြဲ ထောင်ကြစေ၊ သိန္နီ စော်ဘွား မှာ ငွေ တော် ၅၀၀ကိုမဆပ်မသွင်း နိုင်ဖြစ်သည်၊ သိန္နီမြို့အကောက်ကင်း ကူး တို့အကောက် အခံ ငွေဘဏ္ဍာ တော် အောက်ကခန့်ထား ၍ ကောက်ခံ စေပြီး လျှင်အခွန်ရသည်ကိုအင်း စာရင်း နှင့်ဆက်သွင်း စေ၊ သစ်တော်အခုတ်အယူတပ်မှူး ခန့်ထား သည်မှာ ပန်းဘဲ ဝန် ကျော်သူနန္ဒမိတ်ကိုမခန့်သာပြီ၊ ကျော်စည်တိုက်ဝန်ပုံချီ ငွေ တောင် ကျော်နှင့်ခန့် ထား ရင်း စစ်ကဲနား ခံတပ်စာ ရေး တို့ကိုသာအမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း သွား စေ၊ ကျိုင်း တုံ ကြောင်း ချီနေမျိုး ကာ မဏိသဏ္ဍာန်တပ်ကဘမ်း မိ၍ မိုး နဲတပ် တော်ကဆက်ပို့ လှာသည့်လက်ရ ဃောကျား ၁၀ကိုမကွရာမင်း ၂၊ မင်း တုံး မင်း ၂၊ လိုဝ်မင်း ၂၊ သံတွဲမင်း သား ၁၊ မိုး ကောင်း မင်း သား ၁၊ ပင်း ယမင်း သား ၁၊ မိုး တား မင်း သား ၁၊ လက်ရမိန်း မ ၅ ဃောက်ကိုမိဏ္ဍီလာမင်း သမီး ၂၊ ကျောက်မော် မင်း သမီး ၂၊ မြေး တော် ငွေနန်း မြင့်သနား တော်မူသည်၊ (သက္ကရာဇ်)

27 April 1810

၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော်၁၀ရက် နေ့မိမင်း ဖြူအိမ်ကိုမီး စွဲ လောင်သည်တွင်အ တွင်း တော်လွှတ် တော်ရုံး တော်မ ရောက်သူတို့ကိုထုံး စံရှိရာ စီရင်၊ ရမ္မာဝတီမြို့ အဝင်ကန် တော်ရွာသူကြီး ငရောင်ပုံ၊ မြို့ချောင်း ရွာသူကြီး ငစံရဘော်၊ မြို့စာ ရေး ငသာလှေး ၊ ငချက်ဘူး ၊ ငရွှန်း ၊ ကြေး တမ်း ကြီး ငပသံတ၊ ငတိုး အောင်၊ ငနံ၊ ငရောင်ပွေး ၊ ငအောင်သတို့တစုတ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် ငွေ တောင်သာဂသူ ကြေး ငွေအများ ခွဲခန့် တောင်း ခံစား ယူ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက် အတိုင်း မှန်မမှန်ရမ္မာဝတီမြို့ဝန်ကို ငွေဘဏ္ဍာ တော် အောက် ခေါ်၍ပြည်မင်း တောင် ငူမင်း ပုဂံမင်း ပုခန်း မင်း တို့ကစစ် စေ၊ စစ်ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊ မိဖြူအိမ်ကိုမီး သင့်သည်တွင်အတွင်း တော်လွှတ် တော်ရုံး ထော်မလာမ ရောက်၍ ရာဇဝတ်စီရင်သူ တို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။

28 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော်၁၁ရက် နေ့နား ခံငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့ထမ်း ပန်း ချီရွာ သွား သောက်ကြီး ငမြတ်ရာကိုအိမ်ရှေ့ဝန်တို့မှာ တောင်း ၊ ငမြတ်ရာကိုအကျည်း တား ။

29 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခဲ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တကျွန်း တပြည်က ဆောင်ယူဆက်သ ရောက်သမျှကုန်တန်ဆာသင်သကိုက် လောက် ကျွမ်း ဝန်များ ကိုမြန်မာဘာသာပြန်ဆိုပြီး လျှင်ကညစ်စာမင်စာအဆုံ ရေးသား စေအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ရေးသား ရန်ရှိသည်များ ကို ကျောင်း တော်ကြီး မှာ ရေးသား ပါစေမည်အကြောင်း နှင့်ဆရာတော်ကအတွင်း ဝန်တို့သို့ စေပါ မှာထား ချက်အတိုင်း ကျောင်း တော်ကြီး မှာ ရေးသား စေ၊ နေ့တက်လုပ်ဝါဂ လံ လှော်ကား တော်ကိုပြည်လုံး နိုင်၊ ဂရလံစနစ်နှင့်လုပ်သည်ဂဉလံ လှော်ကား တော်ကိုပြည်လုံး ရတွင် စေ၊ သုံး လူပူ ဇော် လှော်ကား တော်မှာလူ ၁၂၀၊ ပြည်လုံး ကြငန်း လှော်ကား တော်မှာ ၁၂၀၊ ပြည်လုံး နိုင် လှော်ကား တော်မှာ ၁၀၀၊ ပြည်လုံး ရ လှော်ကား တော်မှာ ၁၀၀ ဘွဲ့ရာမှာ လှေသင်း ကတပ်ပြန်လူ၊ ဝိုလူတို့ကို အသီး အသီး ထောင်တဲစာချိဦး နေပွဲနင်း နှင့် လှေသင်း ဘွဲ့စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

30 April 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ခစ မြောင် မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အုန်း လွှတ်ဆည်အနီး အပါး ငွေ တောင် ပေါ်အင်း အရပ်များ တွင်ကျွဲဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်သတ်ထား သည့်သစ် ၆၀၀၊ ဗညား သည်သတ်ထား သည့်သစ် ၄၀၀၊ ၂၃ သစ်ရှည်လွှစာ ၁၁၀၀၀ကို ချယူသာ အောင်လမ်း ပေါက်လမ်း ဝတွင်လူရ၀၀နှင့်ဗ ညား သည်ကိုတပ် မှူး အကြီး အအုပ်ခန့်ထား ၍ ခုတ်ယူချ စေမည်ရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ သစ် တော် ဆောင်ယူရာကျွဲဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကိုဆင့် ကဲန့်း ဆော်စီရင် စေ၊ ကျွဲဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကဝန်ခံ ကျေး ရွာနယ် မြေ အတွင်း ရှိသည့်သစ် စုက ၃၀၀၀ ကျော် ၄၀၀၀ ရွှေဘဝါးတော် အောက် ရောက် အောင် ဆောင်ယူဆက်သ ပါမည်ရှိနိုး သံ တော် ဦး တင် ချက်အတိုင်း ဆက်သ စေ။

1 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတဆုန်လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နံနက် ခံ ပြေ ဘုကြီး မှူး ရာဇာ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇာဂုရုဆရာ နေရန်မတဲ ပေါက်ပင်ကျိုး
တံတား တော်ကြီး အရှေ့မြောက်ကုန်း တွင် ဆောက်လုပ် စေ၊ မင်း လှနော်ရထာ
ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တပ် စေလွှတ်လာ ရောက်သူ ငပန်း လှ၊ ငပို၊ င အောတို့ကိုအ
ကျည်း ကလွှတ်၊ ကျောက်တလုံး ကင်း စောင့်ကင်း နေငထွန်း၊ ငသာလှ၊ ငခဲတို့က
ကျောက်တလုံး ကင်း တော် အောက်စုန်ဆင်း ဘောက်တား ရောင်း ဝယ်ကြသည့်
ကုန်သည်များ မှာ င ကျော်တမြို့ထွက်တံဆိပ်တင်း စာကိုခံယူ ပေး အပ်၍တနှစ်လျှင်
ယမ်း ၁၀၀၀၊ ခဲ ၁၀၀၀ ဆက်သွင်း သည်မှာ စီး ပွါး တော်အများ ကျန်လပ်ရှိပါ
သည်၊ ကျောက်တလုံး ကင်း တော် အောက်စုန်ဆင်း သွား လာသည့် လှေများ ကိုစစ်
ဝတ် ရေး စား ပန္နာလက် ဆောင်မ တောင်း မခံ စေရ၊ ဆိုင်ရာတံဆိပ်ကင်း စါ
စာရင်း ချမှတ်ခံယူ၍အခွန် တော်ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု ရွှေတိုက်စစ်တမ်းထွက် 1783
အတိုင်း ဆိုင်ရာဆက်သွင်း ပါမည်၊ ယမ်း ခဲဆက်အတွဲအပြား မငြိ စေရ၊ တဝတည်း
ဝန် ထောက်စည်သူရာဇါအဆုတ်ကိုခံ၍တနှစ်လျှင် ရွှေဒါဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း
နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စီး ပွါး တော်ကိုတိုး ၍ဆက်သွင်း သည်ဖြစ်သည်၊
ငထွန်း၊ ငသာလှ၊ ငခဲတို့ကတနှစ်လျှင် ရွှေဒါဆက် စေ၊ င ကျော်ကိုနှုတ်၊ ကျပင်း မြို့
သူကြီး ကလုင်ဆုံ တောင်ဖိုး ကသည် ရေလဲအ နောက်ဘက်ကိုစလင်း မြို့နယ်၊ အရှေ့တက်
ကိုကျပင်း မြို့နယ်၊ စလင်း ချောင်း တောင်ဘက်ကိုစလင်း မြို့နယ်၊ မြောက်ဘက်ကို
ကျပင်း မြို့နယ် မြေဖြစ် စေ၊ အမိန့် တော်နှင့်ပိုင်း ခြား တော်မူရာကျပင်း မြို့
နယ်အတွင်း ပါဝင်သည့်ကျွန်း ရင်း ရွာ၊ အုံး သည်ရွာ၊ တန်ရွာ၊ ဥဒဂ်ရုရွာ၊ ရင်
မဖျား ရွာများ ကိုစာရင်း တော်ဆက်သွင်း ရမည်သိမ်း ခေါ်ရာ စလင်း မြို့သူ
ကြီး တို့ကဆီး တား နှောက်ယှက် ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်းဆီး
တား နှောက်ယှက်သည် မှန်လျှင်စလင်း မြို့ မြေတိုင်သူကြီး တို့ကမဆီး မတား မနှောက်
မယှက် စေနှင့်၊ အထက်အမိန့် တော်ပါကျွန်း ရင်း ရွာ၊ အုံး သည်ရွာ၊ တန်ရွာ၊ ဥ
ဒဂ်ရုရွာ၊ ရင်း မဖျား ရွာများ ကိုကျပင်း မြို့သူကြီး ကသိမ်း ရုံး စီရင်၍စာ
ရင်း တော်ကိုဆက်သွင်း စေ။

2 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆုန်လပြည့် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်
မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေနန်း တော်မှာမှုး သည့် ကြေး နီအုတ်ကြွပ်မိုး သင့်ရာပါသည်များ ကိုအထက် ခတ်သည့် ကြေး နီအုတ်ကြွပ်နည်း ယခုတတွင်သမှူခတ်လုပ် စေ၊ ဝင်း ကောင်ဟန်အစု သား မောက်မယ်မှာ ရှိသူတို့ကိုဘရာ သေနရာဇာတကအပ် စေ၊ မြေလတ်မြို့ ကျေး ရွာ တပြင်ရှိသမှူ ဝင်း ကောင်ဟန်အစုသား တို့ကိုလည်း အထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ကုန်စင် အောင်သိမ်း ရှဲအပ်၊ စွန်ရဲမိုင်း ပန်လမိုင်းအစုသား မောက် မယ်မှာ ရှိသူတို့ကိုဘရာ သေနရာဇာတကအပ် စေ၊ မြေလတ်မြို့ ကျေး ရွာများ မှာ ရှိသည့် စွန်ရဲမိုင်း ပန်လ မိုင်း သား တို့ကိုလည်း ကုန်စင် အောင်သိမ်း ရှဲဆိုင်ရာအပ်၊ အရပ်ရပ်အစုအငန်း သား တို့ကို ရှမ်း ပြည် မြေလတ် စော်ဘွား မြို့စား တို့မြို့ရွာများ မှာ မရှိမနေ စေ နှင့်၊ ကုန်စင် အောင်သိမ်း ရှဲဆိုင်ရာအပ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၁ရက် နေ့နား (3 May 1810) ခံ ပြေ့ကြီး မှုး တွင် ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

နောက် ရောက်သည့်ဗာရာဏသီမြို့နေ နာရာယန ဒေဝပုဏ္ဏား ကို ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇာဂုရုဆရာနှင့်အတူ နေစေ၊ ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇာဂုရုဆရာတို့ နေရန်မှာအရှေ့ဘက်ဇရပ်တော်နှစ်ဆောင်အရှေ့သင့်ရာတွင် ရေလွတ်အောင် မြေကျွမ်း နှင့်အိမ်ဆောက်လုပ်စေ။

4 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၂ရက်နေ့နား ခံတော်ရေခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝန်ထောက်စည်သူရာဇာ၊ စာရေးကြီး လက်ဝဲဇေယသူတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း နန်း မြို့တော်မြို့ရိုး အုတ်စီခင်း မည်မှာတမိုး တရေခံပြီး မှစီခင်း လုပ်ဆောင်စေ၊ ဗန်ချိသန့်စင်အစုသား တို့ကိုမင်း ညီမင်း ယား မင်း မိဘုရား မှူး တော်မတ် တော်တို့မှာ မကပ်မနိုမထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ ထမ်း ရွက်လျှင်ထမ်း ရွက်သူတို့ကိုအဆုံး စီရင်၊ ဗန်ချိသန့်စင် ဆွေး သောက်ကြီး ဟောင်း ငမြတ်ရာကို အကျည်း ဂါလွှတ်၍ ဗန်ချိသန့်စင် ဆွေး သောက်ကြီး သို့အပ်။

5 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခဲဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗန်ချိုတိုက်ချင်ပြစ်ရွာမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ ခုစာရင်း [1783] တော်ကိုဆုတောင်း ဆက်သွင်းသည်၊ ငဆုတောင်း စာရင်း တွင်သား ငအောင်း ပါဝင်သည်၊ ငအုံင်ကို စာရင်း မဆက်မသွင်း သူငအုံင်ကိုမကြီး မစိုး မတိုင်မဆောင် စေနှင့်၊ ငဆုတောင်း တစာရင်း ဆက်ရာသား စာရင်း ပါသူငအောင်း ၊ သား င ရွှေပေကိုချင်ပြစ်ရွာ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၍ကြီး စိုး တိုင်ဆောင် စေ၊ မိမြတ် လေး ကလည်း မိန်မရိုး ဖြစ်သည် ဆို၍ကြီး စိုး ရ ကောင်း သည်မနှောက်မရှက် စေနှင့်၊ ငအိုင်တွင်ရှိသည့်ထံဆိုပ်စာ ချွန်ကိုသိမ်း ၊ မေဘ်နိုင်ကျေး ရွာမှာ ရွှေမှုး ခန့်မိုင်း ကျော်တုး သည့်တွင်း က ချော်ကျောက်ကိုဝန်သိုမင်း သား ကခန့်ထား ဆောင်ယူ၍ဆက် စေ၊ တလုပ်မြို့ကျေး ပြောင်း ပြာရွာသူကြီး မှုမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ ခုသိုဂ်ိတုရင်စစ်တမ်း [1783] စာရင်း ဆက်သွင်း သည်ကာလသူကြီး ငိုး တရပ်ကျေး ငှ၍စစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း ကြောင်း ကိုစစ်တမ်း စာရင်း ထွက်သည်၊ သူကြီး ငိုး မြေနှစ် မြေငမြတ်သာဉီး ကို မြေတိုင်ခန့် ၍တိုင် ဆောင်စီရင် စေ၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ သိုဂ်ိတုရင်စစ် တမ်း စာရင်း နှင့်တံဆိပ်စာ ချွန်မျှား ကိုသိမ်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ်နယုန်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား [6 May 1810] ခပေသီတွင်ပြန် ။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

6 May 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၄ ရက် နေ့ညအိမ်ရှေ့ တော်ထမ်း ငရွှေ အောင်
တဲကိုမီး ရှို့သည့်မီး မှုတွင်အတွင်း တော်လွှတ် တော်ရုံး တော်သို့မရောက်မလာ
သည့်မျိုး တော်မတ် တော်တို့ကိုထုံး စံရှိရာစီရင်၊ မီး မှုကြောင့်တုံး ဘိ နေလှန်းရာ
ဇဝတ် တော်ခံရသူတို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ ရေကင်း ကိုး မြို့မှာမြို့ဝန်သိ
ရိစည်သူနှင့်စစ်ကဲနား ခံမြို့စာ ရေး တို့ကိုနှုတ်၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာစေ၊
ပုသိမ်၃၂မြို့အဝင်မြို့များ မှာလည်း ရာဇဝတ်ဒိုး သေး မီး ပွါး စစ်၊ လက်နက်ကိုင်
မင်း မှုမင်း ခင်း များ ကိုအစဉ်စီရင်မြဲအတိုင်း ပုသိမ်မြို့ဝန်အရာရှိတို့ကစီရင်
စေ။

7 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံပြေ့ကြီး မျိုး ရာ
ဇနော်ရထာ တွင်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သူတေသန)

မဇ္ဈိမာဒေသဗုဒ္ဓဂါယာ အရပ်ကဗာရာဏသီမြို့နေပုဏ္ဏား နရာနယဒေဝ ဆောင်ယူခဲ့၍ ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇိန္ဒအဋ္ဌမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာဆက်သွင်းသည့် ဗောဓိသုံး ပင်ကိုပုထုံး တော်ကြီး မှာ တော်သင့်ရာတွင်တဋ္ဌည်း အမှတ်အသားနှင့် စိုက်စေ၊ မြို့ယောင်ဘုရား သုံး ဆူစရပ်ပြင်လုပ်ရန်အပ် တော်မူရင်း ငွေတော် ၆၂၈ဝိအနက်မီး သင့်၍ လျော့သည့်ပြင်ကျန် ငွေ တော် ၅၇၅ ဝကိုလွှတ် တော်တထုတ်ယူစေ၊ မီး သင့်၍ ပြောက် လျော့သည်မှန်သမျှအစား ကို ငွေ တော်ထုတ် ပေး တော်မူမည်၊ မုတ္တမဆင် တော်ဟံသာဝတီ ရောက်ဆင်မ တော်များ ကိုထား ရန်ဆဒ္ဒန်ဆင် မင်း နန်း တော် မြောက်တွင်အထက်ယိမ်း သည့်လည် ပေါ် ဆောင်ကို ဆောက်လုပ်၍ ဆောက်လုပ် စေ။

8 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၆ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူးတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

9 May 1810

မက္ခရာမင်း ဘုရား ထီးတင်ပွဲသဘင်မှာ စက်တော်များကို လေး ပစ်နန်း တော်အရှေ့ဆောင်တွင်ရှိုး လွှတ်တော်မူမည်၊ မက္ခရာမင်း ကန့်ကွက်သည်စက်၊ မင်းညီမင်းသားတို့ကန့်ကွက်သည့်စက်များကို စက်တော်နှင့်အတူရှိစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၇ ရက်နေ့ နားခံ ဇေယနော်ရထာ တွင်ပြန်။ 9 May 1810

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ကျော်စည်တိုက်ဝန်တို့သစ်တော်ခုတ်သွား ရာထား ပုဆိန်ပြင်လုပ်ဆောင်ရန် ပန်းဘဲ လေး ဘိုနှင့်သံတော်သင်လုပ်ငလိအောင်ပေး ပို့စေ၊ သစ်တောသို့လိုက် သူတို့ကိုအဖျား အနာကင်း အောင်ဆောင်ရန်သနား တော်မူသည်ဘိန်းနှိုက်လည်း ပို့စေ၊ လူတကိုယ်ဝဲခန့်စီပေး စေပြီး လျှင်ကိုယ်တွင်အမြဲဆောင်၍နမ်း ရှူစေ၊ ဓညဝတီရခိုင်မြို့ကအခွန်ဝန် ဇေယကျော်ထင်ဆက် ရောက်သည့် ကျောက်ဂိုးသမိုင်းစာကို ဆရာတော်တို့ကအသီး အသီး ဉာဏ်ထင်ရာ ကောက်နုတ်၍ဆက်သွင်း ကြစေ၊ ဆရာ တော်ကသွင်း သည့်စာနှင့်မတူစေနှင့်။

10 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၈ ရက်နေ့နား ခင်ပသော်တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ငစည့်ကူး မြို့ကျေး မသလဲတပြင်ရှိသည့်သစ်များ ကိုငစည့်ကူး မြို့သူကြီး တို့ကတား ဆီး ဖိတ်ပင် သော ကြောင့်ဆင်း ရဲသား တို့မခုတ်မယူ မချရ၊ မသလဲ တောတပြင်ရှိသည့် သစ်ရ၀၀ ကျော်ကိုစီး ပွါး တော်ကိုဖိတ်ပင်တား ဆီး သူငစည့်ကူး မြို့သူကြီး တို့ကခုတ် ယူချ စေ၊ ဆင်း ရဲသား တို့ခုတ်ယူသည့်ကိုလည်း မဖိတ်ပင် စေနှင့်၊ စက် တော်များ ကိုပွဲသဘင်နှင့်စီစဉ်ခင်း ကျင်း ပြီး လျှင်ယခုအတွင်း တော်သို့သွင်း ဝင်ပြု စေ၊ ဝန်ကြီးမဟာသီဟသူရနှင့်အမှု တော် ကောင်း ရာလိုက်ထမ်း သူငပိုး တူကို ရေနံ ချောင်း မြို့မြေတိုင်ကြီး ခန့်၊ ငပိုး တူအမှု တော် ကောင်း ရာလိုက်ထမ်း သည့်အခိုက်မြို့ရွာမှာ ငပိုး တူညီငလှ ကိုထိန်း သိမ်း အုပ်ချုပ်စီရင် ဆောင်ရွက်နှင့် စေ၊ မြို့သူကြီး အရာ ကိုနှောက်ရှက် လျှောက်ထား သူငလုပ်ကိုဝန် ထောက်တို့ကအပ် စေ။

12 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု တေသန)

12 May 1810

ဖြေး တော် ရွှေနန်း မြင့်ကို မေဃဝတီမြို့ကိုသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ။

12 May 1810

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

1807
ငကျော်က ကျောက်တလုံးကင်း တော် အောက်ကိုမြို့ထွက်စာနှင့်စုံသွားသည့် လှေစက်
1809
(သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၉ ခုနှစ်ကသည် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၇၁ ခုနှစ်တိုင် (သက္ကရာဇ် ၁၁)
1783
၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်အခွန် တော်အပြင် ခဲ ၁၀၀၀၀၊ ယမ်း ၁၀၀၀၊ ပုဂံမင်း အ
1810
အုပ်ကိုခံ၍ဆက်ပါ၊ ငထွန်း က နှောက်ရှက်သော ကြောင့် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၇၂ ခု
နှစ် ခဲ ၂၅၀၀ ဆက်၍ပို့စေ၊ လွှတ်တော်က စာရင်း ပို့သည့်အတွင်း ငထွန်း ၊ ငသာ
လှ၊ ငခဲတို့ကစီး ပွါး တော်ကြွင်း ကျန်သည်ဆို၍ ရွှေ ၁ဝါဆက်ပါမည်ဟုဆို၍ သံ တော်ဦးတင်
သည်၊ ရွှေ ၁၅ ဝိဆက်၍အမိန့် တော်မြွက်ရင်း အတိုင်း ရွှေဆက်အမိန့် တော်ပါ လှေပြင်
ကျန်သမျှ လှေကိုတံဆိပ်ကင်း စာခံယူ ပေး အပ်ပြီး လျှင်တနှစ်ကို ရွှေ ၁၅ ဝိ ပုဂံမင်းအ
အုပ်ကိုခံ၍ဆက်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း (သက္ကရာဇ်
1783
၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်အခွန်ကိုဆိုင်ရာ ခြေ ပေး သည်ပြင်တံဆိပ်ကင်းစါငကျော်
ကတဝတည်း ခံယူ ပေး အပ်၍ ပုဂံမင်း အအုပ်ကိုခံပြီး လျှင်တနှစ်ကို ရွှေ ၁၅ ဝိဆက်
စေ၊ ငထွန်း ၊ ငသာလှ၊ ငခဲတို့မှာ ရွှေ ဝါဆက်ထွက်သည့်အမိန့် တော်ကိုနှုတ်၊ သိရို
သုမိတ္တာသမီး တော်ကို မြောက်ဘက်တိုက်ရွာသစ်ကြီး ရွာပဲခွဲမြို့ကိုသနား တော်မူ
သည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ အာဠဝီ၊ စက်ရှင်၊ လေး သိန်း ၊ မှတ်ဦး
တံခါး ပြင်နင်း ကြမ်း လေး ရပ်မှာကျိ တော်များ ကမီး သင့်သည်သစ်ပျဉ်နှင့်လုပ်
ဆောင်ပြီး ပြေသည့်ပြင်ကျန်မီး သင့်သစ်အတိုအရှည်များ ကိုစုရုံး ၍ဆင် ဟော်များ
အောက်ငင် ရောက်လျှင်သွင်း ဖမ်း နှင့်ရ အောင်ဆင်ကျုး ၊ ထွက် မောင်း ၊ ဝင်
မောင်း ကိုအ တော်အသင့်လုပ် ဆောင်နှင့် စေ မည် ရွှေမြို့ တော် စောင့်ဝန်ကြီး က
ဝန် ထောက်ဘို့သို့မှာထား ချက်အတိုင်း လုပ် ဆောင် စေ၊ မိုင်း လုံး သုံး ဆယ်မြို့နယ်
အတွင်း ရှိသည့်ရွာ သစ်ပင်များ ကိုမိုင်း လုံး သုံး ဆယ်မြို့ ကျေး ရွာ များ ကတား
ဆီး ပတ်ပင် သော ကြောင့်မခုတ်မယူမချ ရ ရှိသည်၊ မိုင်း လုံး သုံး ဆယ်နယ်အတွင်း
ရှိသည့်ရွာ သစ်ပင်များ ကိုစီး ပွါး တော်များ ကိုပိတ်ပင်တား ဆီး သူမိုင်း လုံး
သုံး ဆယ်မြို့ ကျေး ရွာ များ က ခုတ်ယူချ စေ၊ ဆင်း ရဲသား တို့ခုတ်ယူသည်ကိုလည်း မ
ပိတ်မပင် စေနှင့်ထုံး စံရှိရာ တောကိုင် တော ခ ပေး ၍ခုတ်ယူ စေ၊ ကျော်စည်
တိုက်ဝန်ကြပ်မခုတ်သည့်သစ် တော်များ ကိုမည်မျှ ခုတ်မိသည်၊ အ ဆောင် တော်မြဲ စည်
သူ စာယူ ကျော်ကိုသွား ၍ကြည့်ရှု မှတ်သား စေ၊ တောင်သစ်လှ မြောက်သစ်လှသစ်

ဘော်များ ကိုလည်း ခုတ်ပြီး လျှင်မနာ မကြင်ရ အောင်ရကွင်း လက်နှင့်လှည်း စေ၊ မုတ္တမ မြို့ဝန်မဟာ နေဗ်ရထာ ဇ္ဈိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဗိုလ်မှူး မဟာသီ ဟသ္သရကလက်နက်ကိုင်အသိမ်း ဧဝသူတို့ကိုအကျည်း ခေါ်ယူ ရိုက်နှက်ဖစ် ကြော၍လှာ သေဆုံး သည်၊ လက်နက်ကိုင်လူတို့ကိုလည်း မင်း လှ နေဗ်ရထာပြန်ရာအမှား ခေါ် သွား သည့် ငွေ ၃ ဖ ဝ တောင်း သည့်စစ်ကဲငဦး ဆိုသူစပါး တော်ကို ရောင်း၍ စီး ပွါး ပြုသည် လျှောက်ချက်တွင် ပါသည့်စကား ရပ်များ ကိုမင်း လှ နေဗ်ရထာ နှင့် လျှောက်ရာ ပါလူတို့ကို စစ်၍ သွင်း ၊ ငွေထီး ဆောင်း သည်ဆိုသူတို့ကိုလည်း ရ အောင် တောင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နံ: ခင ပသိတွင်ပြန် ။ 14 May 1810

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေကြာအင်း နန်း မြို့တော်ကြီး ပုံကို ဝန် ထောက်စည်သူရာဇာစာ ရေး ကြီးလက်ဝဲဇေယသူတို့ကဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း မြောက်မျက်နှာသုံး တံခါး အရှေ့မျက်နှာတဆယ့်လေး တံခါး ၊ တောင်မျက်နှာ ခြောက်တံခါး ၊ အနောက်မျက်နှာတဆယ့်လေး တံခါး ၊ လေး မျက်နှာသုံး ဆယ့်ခုနစ်တံခါး ဘောက်စေ၊ တံခါး အကြား ပြလမ်း ကိုလည်း မှတ်သား စေ၊ အရှေ့မျက်နှာမြို့တာလုပ်လုတို့သုံး ရန် ရေမှာ အောင်ပင်လယ်ကန် တော်တွင်ရှိသည့် ရေကိုလ မိုင်း ဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်နှင့်ဝန် ထောက်စည်သူရာဇာစာ ရေး ကြီး လက်ဝဲဇေယသူတို့ကြည့်ရှု၍ ရေလွှတ်ယူ လောက်လျှင်လွှတ်ယူစေ၊ ရွှေ တောင် ကျော်ကို ကျောက်ဆည်ဝန်အရာက နှုတ်၊ ကျော်ထင်နန္ဒမိတ်ကို ကျောက်ဆည်ဝန်ခန့်မြဲခန့်၊ ပြိုင်တိုင်း ရ လှေသင်း ကသည်း တို့ကိုအိမ် ရှေ့တော်သို့သနား တော်မူ၍စံ ရွေး လှေနှင့်ထမ်း ရွက်သည်၊ မာရဘင် လှေသင်း မွေး ရင်း ကသည်း တို့ကိုလည်း က လေး မင်း သား ကိုသနား တော်မူ၍ထမ်း ရွက်ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ လှေသင်း မှာစာရင်း ရှိ စေသင့် တော့သည်မဟုတ်ပြီ၊ လှေသင်း မှာရှိသည့် စာရင်း ကိုသိမ်း ၊ ပေး ဘွဲ့ တော်မူရင်း လူတို့ကိုသီး ပွါး မြေး ပွါး နှင့်အိမ် ရှေ့ဝန်စာရေး ကြီး ၊ က လေး မင်း သား ဝန်အကြီး စာရေး တို့ကစာရင်း ဆက် စေ၊ ကျိုဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကိုမိုး ကောင်း မင်း သား ဝန်ခန့်။

15 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နား ခံပြော့ကြီး မှူး ရာဇနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ သုတေသီ စါစု)

မဏ္ဍမာ ဒေသဗာရာဏသီမြို့ကအိမ်ရှေ့ထမ်း ငကွယ်၊ ငပေတုး တို့ပင့်ဆောင်ခဲ့ သည့်ဘုရား သခင်ရုပ်ထု တော်၊ဗောဓိပင်၊ ပိဋကတ်စာပေများ ကို လှော်ကား တော်နှင့်အတီး အကပွဲသဘင် ကောင်း မွန် ပျောက်ပတ် အောင်ခန့်ထား ပြီး လျှင် အိမ်ရှေ့မင်း ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ကြပ်မ၍ ကြိုဆို ဆောင်ယူ စေ၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

17 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံငပယ်သီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မဇ္ဈိမဒေသက ငွေကယ်၊ ငပေတုး တို့ပင့်ဆောင်ခဲ့သည့်ဘုရားသခင်ရုပ်ထုတော် ဗောဓိပင်၊ ပိဋကတ်စာပေများကိုကြည့်ရှုဘူး မြှော်စေရမည်၊ ဆရာတော် နှင့်ရွှေကျင်ဆရာ၊ ကျောက်ဆောက်ဆရာ၊ လောကမှန်ကင်း ဆရာ၊ မဲထီး ဆရာ၊ ဓါး ဖို့ဝန် ကျောင်း ဆရာ၊ ဖေါင်တော် ကူး ဆရာ၊ လက်ဝဲဆရာ၊ စကိုင်း ဝသဲ ဆရာ၊ ရွှေတိုက်ဝန်ဟောင်း ကျောင်း ဆရာ၊ လင်း ကျောင်း ဆရာတို့ကိုမင်း ကွန်းသို့ပို့စေ၊ မဇ္ဈိမဒေသကပင့်ဆောင်ခဲ့သည့်ဘုရားသခင်ရုပ်ထုတော်ဗော ဓိပင်များကိုအကြိုအိမ်ရှေ့မင်း ထွက်ရာမင်း ညီမင်းသား မှူးတော်မတ်တော် တို့ကိုနောက်တော်လိုက်စေ၊ မဇ္ဈိမဒေသကဘုရား ရုပ်ထုတော်ဗောဓိပင်များ ကိုအိမ်ရှေ့မင်း အကြိုထွက်မည်မှာစာရင်း ရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့် ပြီ၊ ပဒ္ဒုမြို့နယ်တွင်း ကသုံး ပါး မိဘုရား ဘွဲ့ပါလူ ၁၁၇၊ ဒွါရာဝတီမင်း သား လူ ၃၀၊ ယင်း တော်မင်း သမီး ဘွဲ့ပါတို့တစ်ဇာရစ်ရွာ နေ ၄၃ လူတို့မှာ ဗဒ္ဒုံမြို့ ကျေး ရွာ နေလူတို့ကိုအကွဲအပြား မဖွဲ့စေနှင့်တဝတည်း ထမ်း ရွက်စေ၊ အထက်အမိန့်တော် ရင်း အတိုင်း ဗဒ္ဒုမြို့ ကျေး ရွာ နေလူတို့ကိုအကွဲကွဲအပြားပြား မဖွဲ့စေရတဝတည်း ထမ်း ရွက်စေမည်သုံး ပါး မိဘုရား ဘွဲ့ပါဒွါရာဝတီမင်း သား ဘွဲ့ပါယင်း တော် မင်း သမီး ဘွဲ့ပါဗဒ္ဒုမြို့နယ်တွင်း နေလူတို့အစား ကိုတော်သင့်ရာကလဲလှယ်ပေး အစဉ် ထမ်း ရွက်စေမည်စာသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ဝန်၊ ဝန်စာရေး တို့ကစာရင်း ဆက်သွင်း သည့်မင်္ဂလာအိမ်တော်ထမ်း ရင်းဘောင်တော်ခတ်ဆို၍ တောင်လုံး လှေ ထမ်း ပဲ့နင်း ငခွေး နှင့်လူ ၅ ရတို့မှာ ဘောင်တော်ခတ်ရန်ရှိသည်မဟုတ်၊ ဖေါင် တော်ခတ်မဖြစ်စေနှင့်၊ စာရင်း ကိုလည်း သီး ခြား ၍ မဆက်စေနှင့်၊ အစုရင်း အတိုင်း ဗဒ္ဒုံမြို့သူကြီး ကစာရင်း တော်ကိုဆက်စေ။

18 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော်၁ရက် နေ့နား ခပြေ့ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

20 May 1810

ကျောက်ကြီး မြို့ကို ရှမ်း ယွန်း တို့ကလာ ရောက် နှောက်ယှက်သည်မှ သင်း တို့ကို မထွက် မလွတ် စေရ၊ တွေ့မိ အောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ် စေ၊ တောင်ငူ မင်း ကလည်း အလျှင်အမြန်သိရ အောင်မြင်း လျှင် စေလွှတ် စေ၊ ဝန် ထောက်မင်း လှသီဂိုဒိုး သံ တော်ဦး တင်သည့်သစ် ၁၀၀၀၀ အနက်လုံး ပတ် ၅၊ ဖြောင့်ညီ တောင် ၄၀၊ ၄၅၊ ၅၀ သစ်စု ဝန် ထောက်မင်း လှသီရိက ဝန်စုအင်း လျှော တွင်ရှိလူတို့ကိုခန့်ထား၍ ခုတ်ယူ ဆက်ပို့ စေ။

20 May 1810

(ထဏ္ဍရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နာ: ခ ရေခါး ရွာ စား တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

21 May 1810

သစ်တော်မှူး ရေခက်လျှင်တိုက်ခွဲရန်လှူစင် ရေ ၁၀၀၀ အလျှင်အမြန်လုပ်စေ။
21 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့ ဝဲပြဘုံကြီး မှူး ၇၁၈ နော်ရထာဘွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

တလုပ်မြို့အဝင်လက်ပန်လှရွာ မြေတိုင်သူကြီး စကား မှာ မြေတိုင်သူကြီး ငတောင်း
နှင့်မိဝင်း ညီသင့်နေရာငချို့အား ကိုမွေး မြင်သည့်နောက်မိဝင်း ညီကိုကွာ၍
ငရွှင်အမိမိဝင်း စံနှင့်သင့်နေသည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခု [1783] စာရင်း တော်
စစ်သည့်ကာလငချို့အား အမိငချို့အား တို့ကိုငတောင်း ကစာရင်း တော်မဆက်၊
ငရွှင်အမိကိုစာရင်း တော်ဆက်သည်၊ ငရွှင်မှာ(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခု [1783] နောက်
မှ မွေး မြင်သည်လက်ပံလှရွာကိုငချို့အား ကတိုင် ဆော်ရ ကောင်း သည်မဆို စေနှင့်၊
စာရင်း တော်ဝင်မယား သား ငရွှင်ကို မြေတိုင်ခန့်၍တိုင် ဆော်စီရင် စေ၊ တ
လုပ်မြို့ကျေးရွာသစ်ရွာမှာ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခု [1783] စာရင်း တော်တွင်ငပြည့်ညိုအ
သည်စာရင်း တော်ထွက်သည့်အတိုင်း ငပြည့်ညိုကိုသူကြီး ခန့်၊ စာရင်း တော်ကိုလည်း
ဆက် စေ။

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၂ခု [1810] နယုန်လပြည့်ကျော် ၆ရက် နေ့ [23 May] နံနက်ခွဲစ မြောင်မှူး
ထွင်ပြန်။

(ရွှေး တောင်း သုတေသန)

မြဝတီမင်း သား စား ကျေး မြို့ရွာ ကျေး ကျွန်အမှုထမ်း တို့ကိုပြည်မင်း ဝန်သ်ဂိုရ် စည်သူ ကျော် ခေါင်ကယ်န်း အုပ်စ်ရင် စေ။

24 May 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှ်ယုန်လပြည့် ကျော်၇ရက် နေ့နာ း ခံငပသိ တွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

1783
မြောက်တက်တိုက်နဘက်မြို့မှာ သမန္တရာဇာ (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ ခုစစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း ကြီး ဖိုး သည်၊ မဏ္ဍိုလျှင်သား ငရွှေကြီး ဖိုး သည်၊ မဏ္ဍိုလျှင်သား ငအောင်ဖိုးဆက်ခံကြီး ဖိုး သည်၊ (သက္ကရာဇ်၁၁)၆၄ ခုနှစ်အရပ်ရပ်မြို့ရွာမှာ မြေ 1802
တိုင်. ကိုယ်သာတိုင် ဆောင်ကြီး ဖိုး စေအမိန့်တော်ထွက်နှင့် မြေတိုင်စာရင်း ပါ ငပါ နောတိုင် ဆောင်ကြီး ဖိုး သည်၊ ငပါနော ယောသား ငသာကွန်ဆက်ခံတိုင် ဆောင်သည်၊
1808
(သက္ကရာဇ်၁၁၇၀ပြည့်) နှစ် ငသာကွန်က မတိုင်မဆောင် မကြီး မဖိုး နိုင်ပါ၊ တင်မြို ငွေ ၁၀ ကျော်ကိုခံဆပ်၍ နဘက်မြို့ကိုကြီး ဖိုး ပါတော့လွှတ်တော်မှာ လွှဲအပ်သည့်အတိုင်း ငသာကွန်ထွင်တင်မြို ငွေ ၁၀ ကျော်ကိုခံဆပ်ရကြောင်း နှင့်ငအောင်ဖိုကရှိနိုး သံ တောင်ဦး တင်သည်၊ မြေတိုင်ငသာကွန်ကလွှတ်တော်မှာ ငအောင်ဖိုသို့လွှဲအပ်၍ ကြွေးမြိုကိုဆပ်သည်မှန်လျှင် ငအောင်ဖိုကိုနဘက်မြို့ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊ စာရင်း တော်ကိုလည်း ဆက် စေ၊ ဗညား သေည်ကိုသစ် တော ခုတ်တပ်မျှ ခန့်ထား သည့်အတိုင်း ဗညား သေည်အ ပေါ် မှာကျိုဝန်ကိုမအုပ်မချုပ် စေနှင့်၊ ဗညား သေည်ကတာဝတည်း သစ်ခုတ်လုတို့ကိုအုပ်ချုပ်၍ ခုတ်ယူဖို့ဆက် စေ၊ မြစ်ငယ်ညာမှာလည်း မခုတ် စေနှင့်၊ မြစ်ငယ်ညာမှာခုတ်ရန်ဆို၍လမိုင်း သား လု ၁၇၀ ကျော် ခုတ်ယူသူတို့ကိုလည်း ဗညား သေည်သို့ ပေး အပ်၍တာဝတည်း ခုတ် စေ။

26 May 1810
(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မျှ ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု တေသန)

27 May 1810

16 June 1810

နှစ်စဉ်ပါဝင်ကန်တော့မှာဆက်မြဲကန်တော့လက်ဆောင်တော်ကိုလွှတ်တော်မှာ စာရင်း ချ၍ဆက်သကြစေ၊ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန်အရာမှာသိဂိုစည်သူနော်ရထာကို စာဆက်သွင်း သည်မှာသီဂိုစည်သူနော်ရထာကိုမခန့်နှင့်၊ တော်သင့်သူကိုရွေး၍ ခန့်။

27 May 1810

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နား ခ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မှန်နန်း တော်အဆောင်တော်မှစ၍ ရွှေနန်း တော်အဆောင်တော်များ ပုံကိုင်သည်မှာ ရဲ့လှေဝန်၊ ကင်း ဝန်တို့ကအလုပ်ကိုကျွမ်း ကြင်သည့်စာရင်း တင်ပေး သူတို့ကို ခေါ်၍တဆောင်တ ဆောက်စီကြပ်မစေ၊ စနစ် တော်အတိုင်း လည်း ရဲ့လှေ ဝန်ကင်း ဝန်တို့ကအတိုင်း စနစ် ပေး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ရက် နေ့နံနက် ခံငပသီတွင် ပြန်။ (27 May 1810)

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန၊ သုတေသီ စာစု)

မြို့ဆရာတစုတို့နှင့်တရား ကျမ်း ဂန်ကိုနှိုင်း ရှည်တိုင်ပင်စည်း ဝေး တော်မူမည်
တွင်ပါဝင်ဖို့ တော်ရှိသည့်အတိုင်း မြို့ဆရာတစုတို့ကျင့် ကြောင်း ကိုမဆိုမ ပြောနိုင်ရဟန်း
အသွင်ကိုဖျက်၍ နေထိုင်ပါမည်ဆို သော်လည်း တိုင်း နိုင်ငံ တော်ကျယ်ဝန်း သည်ဖြစ်သည်၊
နိုင်ငံ တော်အတွင်း ရှိ နေသည့်ရဟန်း သံဃာတို့ကို ခေါ်၍ စည်း ဝေး ပြောဆို စေ
ဦး ၊ ဆင် တော်သိ၊ ရှမ်း မြင်း ၊ နတ်ရှင်မြင်း တရာ၊ ရဲ ဘော်၊ ရွှေပြည်၊ နန်း
ဦး ၊ နန်း တွင်းဖဲစီး မြင်း ၊ မင်း ရဲမြင်း ၊ ရွှေမြင်း ၊ နောက်မြင်း ၉စု၊
လက်ဝဲ၉စု၊ လက်ယာ ၉စု၊ နောက် တော်ပါမြင်း ၃စု၊ တောင်ဘက်မြင်း ၊ မြောက်
27 February 1787
ဘက်မြင်း များ မှာအစီး အနင်း အဝတ်အဆင်အနံ မ်ှအမြင့်သို့လိုက်၍သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈
ခုတ ပေါင်း လထုတ်ပြန် တော်မူသည့်အမိန့် တော်အတိုင်း ဖြစ် စေ၊ စစ်တမ်း ကိုလည်း
27 February 1787
(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုအမိန့် တော်အတိုင်း သွင်း စေ၊ ဖဲစီး မြင်း နှင့် ရွှေပြည်
ကြီး မြင်း ၂စုရည်တူပါသည်ကိုနှုတ်၊ ရွှေပြည်ကြီး မြင်း ၊ ရွှေပြည် တော်မြင်း ၊ ရဲ
ရည်ဘက်မြင်း ၊ ရဲရည် မှန်မြင်း များ မှာလက်ဝဲ၉စု၊ လက်ယာ ၉စုနှင့်သာရည်တူ
စေ၊ နောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် တော်က ရွှေလက်ထက် တော်တိုင်စာပြန်ပဒ္ဓ
မ ဆွေသား မျိုး သား ဆို၍မြင်း စုသွင်းသည့်လူတို့မှာ ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်တတ်လိမ္မာမည်
အရည်ရှိ၍သွင်း တော် မူသည့်အရာဖြစ်သည်၊ ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်ကို ဆွေး နွေး မေး မြန်း
မ ပြောဆို တော် မူသည့်ကာလဆရာပြုသူတို့လည်း မတတ် မသိမ ပြောမဆိုနိုင်၊ ပဒ္ဓမ
ပြန်ဆိုနိုင်သည်ဆိုသူတို့ကိုလည်း ပိဋကတ်စာ ပေ မတတ်မ ပြောမဆိုနိုင်၊ မြတ်စွာဘုရား
တရား တော်ရဟန်း ကျင့်ဝတ်ကို မသိသူ များ ဖြစ်သည်၊ ပဒ္ဓမပြန်ကိုခွဲ၍ ပဒ္ဓမ ဆွေ
သား မျိုး သား တို့ကို ရွှေပြည်ကြီး မြင်း ၊ ရွှေပြည်တန် ဆောင်မြင်း ၊ ရဲရည်ဘက်
မြင်း ၊ ရွှေပြည် တော်မြင်း သွင်း တော် မူသည် မှာ မသွင်းသင့်၊ သွင်းရင်း မြင်း စုစာရင်း
ကိုသိမ်း ၍ဆိုင်ရာအစုမှာထမ်း ရွက် စေ၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း မသွင်း စေ
နှင့်၊ မြစ်သား မြို့နယ်အတွင်း ရေခွန်စပါး ကို မြေခွန်း ဝန်ကမှန်ကန်တုန်စင်
အောင် ရေး စစ်သိမ်း ခံပြီး လျှင်မြို့စား မင်း သမီး ကိုမှာသွင်း စေ၊ ကျီ တော်
မသွင်း စေနှင့်၊ မကျွာ့မြို့နယ်အတွင်း ရေခွန်စပါး ကိုလည်း မြစ်သား မြို့နည်း
မကျွရာ မင်း ကိုမှာသွင်း ၊ မျည်း မနား မြို့နယ်အတွင်း ရေခွန်စပါး ကို မြေခွန်း
ဝန်ကမှန်ကန်တုန်စင် အောင် ရေး စစ်သိမ်း ခံပြီး လျှင်မြို့စား မင်း သမီး ကို

မှာသွင်း စေ၊ မြင်း စိုင်း မြို့နယ်အတွင်း ရေခွန်စပါး ကိုလည်း ပျည်း မနား မြို့နည်း မြို့စား မင်း သမီး ကို မှာသွင်း စေ၊ အိမ်ရှေ့မိဘုရား သီရိသုမာယာစန္ဒာဒေဝီကိုသာယာဝတီမြို့ကိုသနား တော်မူသည်၊ မြေး တော်သီရိရတနာစန္ဒာဝတီကို တောင်တွင်း ကြီး မြို့၊မြေး တော်သီရိရတနာမင်္ဂလာဝတီကို မြေဒူး မြို့၊ မြေး တော်သီရိမလ္လာစန္ဒာဝတီကို ရွှေ တောင်မြို့သနား တော်မူသည့်စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ မြောက်နန်း တော်သီရိမဟာရတနာ ဒေဝီကိုပန်း တောင်း ငါး မြို့ကိုသနား တော်ခံ စေမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး ရွှေ တောင် ကျော်ထွာကို မြေး တော်သုံး ပါး ဝန်အရာကနှုတ်၊ အိမ်ရှေ့ဝန် နေမျိုး ရာဇာသုကို မြေး တော်သုံး ပါး ဝန်ခန့်၊ မြို့ တော်တာမှာလင်း ဇင်း ရေး နတ်တရှိသုတ်တို့ကိုနုတ်ပြီး လျှင်လင်း ဇင်း ဗိုလ်ငသာထွန်း ညိုသို့အပ်၍သစ် တော်များ ကိုခုတ်ယူဆွဲငင် စေ၊ ပုံချီ ရွှေ တောင် ကျော်ကို ကျော်စည်တိုက်ဝန် မဏ္ဍရာဆည်ဝန်အရာတနှုတ်၊ စည်သူ ဇေယ ကျော်ကို ကျော်စည်တိုက်ဝန် မဏ္ဍရာဆည်ဝန်ခန့်၊ သစ်ခုတ်လုတို့ကိုလည်း မဏ္ဍရာဆည်ဝန်စည်သူ ဇေယကျော်ကအုပ်ချုပ်စီရင်၍သစ် တော်များ ကိုခုတ်ယူဆွဲငင်ချ ဆောင် စေ၊ ချင်းတွင်း အနောက်ဘက်ပန်း ချီ ဃာမြို့ ကျေး ရွာများ မှာဆိုး သွမ်း သူတား ပြင တောက်င ရွှေမင်း တို့ကိုအဘမ်း အဆီး ခန့် တော် မူသည့်တပ် ကောင်ဟန် ဝန်သီရိဝဏ္ဏဗိုလ်မဏ္ဍရာမင်း အကြီး ရန္တမိတ် ကျော်သူ၊ ပုံချီ ကျော်ထွာ၊ စက်မီး တိမ် ကျော်၊ ငကြာဂိုး တို့ကိုခန့်ရင်း လူတို့နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာ စေ၊ ရန်ခွင်း ထင်ကိုအကျည်း ကလွှတ်၊ စေဘွား မြို့စား ခန့် တော် မူလျှင်ပြင်လက် ဆောင်ဆို၍ ၁၀တန်သည် ၅၀တန်သည် တောင်း ယူသည့်အမှု၊ ကန် တော့ဆက်သလျှင်ပြလက် ဆောင်ဆို၍ တောင်း ယူသည့်အမှုများ သည်တရား နှင့်မညီမ လျော်မသင့်ဖြစ်သည်၊ ထိုး စံဝှ်သည်ဆို၍ မတောင်း မယူ စေနှင့်၊ ဗာရာဏသီမြို့တ နောက် ရောက်နာရာယန ဒေဝပုဏ္ဏား ကိုဘိသိက် တော်ဆက်ခန့်၊ ဖေါင်း စလွယ်မှာလည်း ခန့် တော်မူရင်း ဘိသိက် တော်ဆက်ပုဏ္ဏား တို့နည်း သနား တော်မူသည်။

31 May 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုနယုန်လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခ တော် ရေ ခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ငမှိုင်း ကိုအကျည်း ကလွှတ်၍လွှတ် တော်သို့အပ်၊ ဆေး မြစ် ဆေး ပင်များ ကို ရှာယူ စေ၊ ဝန် ထောက် စည်သူ ရာဇာ ကို မိဘုရား သုံး ပါး ဝန်ခံနှံ့။

1 June 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခု ဝ၅ မ ဝါဆိုလဆန်း ၁ရက် နေ့ နံ ၁း ခံ ပြော့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ထား ပြင ကောက်၊ င ရွှေမင်း တို့ကိုအဘမ်း အဆီး ခန့်တော်မူသည့်တစ် ဂေါင်
ဟန်ဝန်သီရိဝဏ္ဏဖိုလ်၊ စက်မီး တိမ်ကျော်၊ ပုံချိ ကျော်စွာ၊ မက္ခရာမင်း
အကြီး ရန္တမိတ် ကျော်ထင်တို့တစုကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပြန်လာစေအမိန့်တော်
ပါသည်မှာ မက္ခရာမင်း အကြီး ရန္တမိတ် ကျော်ထင်နှင့်အုပ်စုလူတို့ကိုသာအမိန့်တော်
ရှင်း အတိုင်း ပြန်လာစေ၊ တစ်ကောင်ဟန်ဝန်သီရိဝဏ္ဏဖိုလ်၊ စက်မီး တိမ်ကျော်ပုံ
ချိ ကျော်စွာတို့တစုကိုမပြန်စေနှင့်၊ ပုံချိ ကျော်စွာကိုတစ်ကောင်ဟန်ဝန်နှင့်
ပေါင်း၍ င ကောက်၊ င ရွှေမင်း တို့တစုကိုဘမ်း ဆီး စေ၊ င ကောက်၊ င ရွှေမင်း
တို့နေထိုင်သည်မှာလည်း ယောဖြိုနယ်တွင် ကျောက်မဆင် ကျေး ရွာ တော တောင်
များ မှာ မပြတ်ရှိ နေ ကြောင်း ကိုဘမ်း မိသူတို့စစ်မေး ချက်များ တွင် ပါသည်၊
ယောဖြိုဝန်မြို့သူကြီး တို့ကဘမ်း ဆီး လျှင်မိရ မည်ဖြစ်လျက် တွေ့မိ အောင်မဘမ်း မ
ဆီး သော ကြောင့်မမိမရ ရှိရသည်ဖြစ်သည်၊ ယောဖြိုဝန်မြို့သူကြီး သူကြီး ငယ်တို့ကို
တစ်ကောင်ဟန်ဝန်သီရိဝဏ္ဏဖိုလ်ဆင့်ဆိုရာနာခံ၍ထား ပြုလုဆီး င ကောက်၊ င
ရွှေမင်း တို့တစုကို တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး စေ၊ င မှိုင်း မိဘသား မယား တို့ကို
အကျည်း ကလှတ်၍လှတ် တော်သို့အပ်၊ ဆေး မြစ် ဆေး ပင်အရှာအယူသွား စေ၊ လက်
ရွေး ကြီး ထောင်ကဲစချီတက်ကိုင်ငယ်သား တို့ကကျွပ်ရွာနယ်အတွင်း အမိန့်တော်
နှင့်မြေတိုင် အမတ်တိုင်း တာချပေး သည့်နယ် မြေအတွင်း လုပ်ဆောင်သည့်စပါး
အသီး အပင်များ ကိုအိမ်ရှေ့ဝန်း ကျင် သေနတ်အစုသား တို့က နှောက်ရှက်သိမ်းယူ
ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကိုစစ်၊ မှန်လျှင်သိမ်း
ယူသမျှစပါး ကိုပြန်ပေး စေ၊ မင်း ထွန်း မှာကင်း တိုင်ခန့်တော်မူသူ င ရွှေတုတ်
ကထိန်း သိမ်း မြိုရာဇဝတ် တော် ရေး ကိုထိမ်း သိမ်း စစ်ကြော၍စား ယူမြဲကိုစား
ယူစေ၊ ကင်း တိုင်စား စုကိုငဝန်ငတွယ်တို့က မသိမ်း မယူစေနှင့်၊ တံဆိပ်ကင်း စာ
ခံယူပို့သည့်အတွင်း ငဝန်ငတွယ်တို့ကခဲ ၂၀၀၀ ဆက်ပါမည်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်
အတိုင်း လည်း ငဝန်ငတွယ်တို့ကဆက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခု ပဌမဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြင်း ကွန်း မြို့ကိုတိုက်သည့် ငပိုက် ငဝက်တို့နှင့်သူနိုး ထား ပြအ ပေါင်း အဘော်တစု ကိုလွှတ်တော်က ခန့်ထား၍ မထွက်မလွတ် စေရ၊ တွေ့မိကုန်စင် အောင်ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ် စေ၊ အိမ်ရှေ့ဝန်တို့ဆီသို့ ရောက်သည့်သူနိုး ထား ပြ ခေါင်း ငဝန်၊ ငနေ ထွန်း ၊ ငသာ ထွေး တို့ကအ ပေါင်း အဘော် ခေါင်း ၁၆အုပ်စုလုတို့ကိုကုန်စင် အောင် သိမ်း ရုံး ၍အငြိမ်အဝပ်မှု တော်ကိုထမ်း ရွက်ပါမည့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အ တိုင်း အမှု တော်ကိုထမ်း ရွက် စေရမည်၊ အ ပေါင်း အ ဘော် လျှောက်ရာပါလူတစုကို အိမ်ရှေ့ဝန်က ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ။

4 June 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၄ရက် နေ့နံ၁း ခစ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေဒက်ဝင်း တော်မှူး မင်း လှစည်သူနှစ်မ သေလွန်ရာမှဝခတ္တိဒါ ရွှေ မှော်ကြီ နှင့်သကြိုဟ် စေ။

5 June 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၅ရက် နေ့နံ ၁း ခံတော် ပြော့ ကြီး မှူး ရာဇ နော်ရထာ ကွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြင်းကွန်း မြို့ကိုတိုက်သူ ငပိုက် ငဒက်ကြီး တို့နှင့်သူနိုး ထား ပြအပေါင်း အဘော်လု တစုတို့ကိုအဘမ်း အဆီး ဖို့ငှ ဝဒ္ဒင်း ဝန်သာ ရသူ၊ အဆောင်မြဲယိမ်နန် သူတို့ကို အိမ်ရှေ့ တော်က ဆွေး သောက် ၁၀၀၊ ပြည်မင်း သေနတ် ၅၀၊ တောင်ငူမင်း သေနတ် ၅၀၊ ပုဂံမင်း သေနတ် ၅၀၊ ပုခန်း မင်း သေနတ် ၅၀ အစုစု သေနတ် ၃၀၀ ပေး အပ်၍ ပုဂံကသည် ပြည်မြို့ရောက်မြစ်ရိုး မြစ်စဉ် ကျေး ရွာကပြည် တောင်ငူ မြေထဲသာယာ ဝတီနယ် စပ်သင်း တို့ နေရပ်တပြင် တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ် စေမည်မြစ်ရိုး မြစ်စဉ် ကျေး ရွာကတွဲပြား ထွက်လွတ်၍ တောင်ဘက်အနောက်ဘက် ကျေး ရွာ များ သို့ ရောက်လျှင်လည်း သူနိုး ထား ပြဘမ်း ခန့်ထား ၍သူတို့နှင့် မြို့ဝန်၊ စစ်ကဲ၊ မြို့ရွာ၊ ရွာသူကြီး တို့က တွေ့မိ အောင်ဆင့်ဆိုဘမ်း ဆီး စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

6 June 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၆ရက် နေ့နား ခံတော်စ မြောင်မှုး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ထား ပြင ကောက်၊ ငရွှေမင်း တို့အပေါင်း အဘော်လူတို့ကို ပုံနှိ ကျော်စွာကဘမ်း မိ၍ စစ် ကြောရာ စကုစလင်း လယ်ကိုင်း မြို့ ကျေး ရွာ များ ကလုပ်ပါသည်အစစ်ထွက် သော ကြောင့် စကုမြို့အုပ် ငကျိုင်ထံ စေလွှတ် တောင်း သည်ကို မပေး အပ်လက်ခံထား ကြောင်း နှင့်သံ တော်ဦး တင်သည်၊ သူခိုး လူဆိုး တို့ကို မပေး မအပ် နေသင့်သည်မ တုတ်၊ စကုမြို့စား ကမြို့အုပ်ခန့်ထား သူငကျိုင်ကို ပုံနှိ ကျော်စွာကစကုမြို့တွင်အဆုံး စီ ရင်စေ၊ ပုံနှိ ကျော်စွာကအ လျှောက်အထား လာသူတို့ကိုလည်း အလျှင်ပြန် စေ။

8 June 1810

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

(9 June 1810)

အတွင်းဝန်သံတော်ဆင့်အဆောင်မြဲမှူးမတ်တို့ကိုအိမ်ရှေ့တော်မှာဝင်ထွက်ခယမ်း (9 June 1810) ကြစေအာဂိန့်တော်နှင့် (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက်နေ့ခယမ်းကြရသည့်တွင်လွှတ်တော်သို့အမိန့်တော်ပြန်ရန်ရှိသည်ကိုအတွင်းဝန်တို့နှင့်အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန်တို့လွှတ်တော်နားခံတို့မှာပြန်ဆိုမည့်အိမ်ရှေ့ဘုရားအမိန့်တော်ကိုဦးထိပ်ရွက်ရသည့်အတိုင်းလွှတ်တော်နားခံတို့သို့ပြန်။

(9 June 1810)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက်နေ့တွင်ပြန်)။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

တောင်တက်မြို့ ကျေး ရွာတပြင်သူခိုး ဓား ပြလူဆိုး လူသွမ်း တို့ကို တွေ့မိ အောင်ဘမ်း သတ်ညှစ်ရမည် တောင်ဘက်တိုက်ဝန် တောင်ဘက်မြင်း ဝန်တို့ကိုခန့်ထား သည်ကို တောင်ဘက်တိုက်ဝန်ကသူခိုး ဓား ပြလူဆိုး လူသွမ်း တို့ကွဲပြား ထွက် ပြေး ၍မြို့ရွာငြိမ် ဝပ် ကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား သည်မှာ တောင်ဘက်တိုက်အတွင်း ယှိုင်း တက် ကျေး ရွာအပါး အနီး ယွန်း စလင်း ကလာသူ တောင်ငူမြို့ကသရက်သီး ဆက်လာသူတို့ကိုဓား ပြလူဆိုး တို့တိုက်နိုက် ကြောင်း နှင့် လျှောက်ထား ချက်ရှိသည်၊ ဓား ပြလူဆိုး တို့ကို တွေ့ မိ အောင်မဘမ်း မဆီး ပေါ့လျော့သော ကြောင့်တိုက်နိုက်ရသည်ဖြစ်သည်၊ သူခိုးဓား ပြလူဆိုး လူသွမ်း တို့ကို တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး ရမည့်အကြောင်း နှင့် တောင်ဘက် တိုက်ဝန် တောင်ဘက်မြင်း ဝန်တို့ကိုအပြစ်တင်နာကျင် အောင်မှာ၊ မြင်း ကွန်း မြို့ မှာတိုက်သည့်ဓား ပြတို့ကိုအဘမ်း အဆီး မြစ်ငိုး မြစ်စဉ်တ လျှောက်ခန့်ထား သည့်ဗိုလ် ၄၀ ဒိုင်း ဝန်တို့ကိုလည်း ပေး အပ်ရန်လူ သေနတ်များ ကိုအမိန့် တော်ပါဆိုင်ရာဝန် စါရေးကြီးတို့မှာရ အောင် တောင်း၍အလျှင်သွား စေ။

10 June 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင် မှုး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယွန်း စလင်း စတိုင်ထိတပ် စောင့်တပ်မှူး ဗညား အိန္ဒ ကျော်ကတပ် စောင့်တပ် နေလက်နက်ကိုင် ၂၀၀ တန်သည် ပေး အပ်ပါမည့်အကြောင်း စောင့်ရင်း လက်နက်ကိုင်လူတို့မှာလည်း နေ့ရက်ရှည်ကြာပါသည်၊ လဲလှယ်ခန့်ထား ပါမည့်အကြောင်း နှင့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်တွင် ပါသည်မှာအရေး အတော်ကို ထောက်၍ မုတ္တမမြို့ဝန် ဟံသာဝတီမြို့ဝန်တို့ကလက်နက်ကိုင်လူ တော်သင့် အောင် ပေး စေ၊ လူလဲမှာအရေး တော်ရှိသည့်အတွင်း ဖြစ်သည်၊ ရပ်နှင့်စေ။

13 June 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် ပဉ္စမဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နံ ၁း ခံ ရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရွေး တောင်း သူ တေသန)

မောင်း ထောင်ဆရာ တော်ကိုယ် နေ့ပင့်စေ၊ ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော်မူလှ သော ဥပေါ်သထာ သင်မင်း ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း တို့ကို ရ တော်မူ သောအာဟိန္ဒမမ္ဗ ရာဇာစကြာ များ သခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်၊ သင်္ခါရသဏ္ဍာန်ပြကါယဟုဆိုအပ် သော လောကသုံး ပါး နိုက် နေ့ညည့်အပိုင်း အခြား ကိုသိ သော မည်သည်အမှန်သိမ် မွေနက်နဲ ခက်ခဲသည်၊ နေ့ညည့်အပိုင်း အခြား ဟူသည်လည်း ဝိဝဋ္ဋဒွါယီကမ္ဘာ ပေါ်စ နေလနက္ခတ်တို့ကိုစွဲမှတ်၍ ဥတုသမယ ဒိဝမာသသံဝစ္ဆရကာလဖြစ်သည်၊ ဃဋိကာသဠု ဟောရ ဇွှာ စသည်နှင့်အညီနာရီဖြဝလျှင်တရက်အရက်၃ဝလျှင်တလ ၁၂လလျှင်တနှစ်ဖြစ် ကြောင်း ကိုတရား ကျမ်း ဂန်အထင်အရှားရှိသည့်အတိုင်း ဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကပ် နေ့ ခေါ်ရက် ခေါ်အစဉ်အလာ ဝေါဟာရမှုပြုကြသည်များ သည်မမှန်မကန် ရွေ့နှလုံး တော်မြတ်ကေဋုတာသမ္ဘာဖ်အဖြစ်ဖြင့် ရောဝ့်ရဲ့ တော်မမူ၊ ဘော: ဃေါင်း တော်ဘိုး ဃေါင်း တော်တို့ ခေါ် ဝေါ်သုံးဆောင်ကြသည့်အစဉ် ကိုလွဲ ပြောင်း၍ပြဋ္ဌာန်း သစ်လင်း ဘန်ဆင်း တော်မူရမည်လည်း ရာဇပြုဟာကို ထောက်၍ ဝိဒတ္ထ ဝါဒီ မညီမညွှတ် သောအယူဝါဒအာစာရတို့ကိုအရှည်လင့်လင့်အသင့် မွေ့ဝ်လျှက်ငါလည်း စံ တော်မူသည်၊ မဇ္ဈိမ ဒေသပြည်ကြီး သောနွှသဇမ္ဗူဒီပါလက်ျာကျွန်း တို့မှစ၍သရေ ခေတ္တရာပုဂံမြင်စိုင်း စကိုင်း ပင်း ယရတနာပူရ၊ ဓညဝတီ၊ ပဝေဏီတရား ကျမ်း ဂန်ရ သေ့မှန်အစရှိ သောသူမြတ်တို့သိမ်း ပိုက် စေါင့် ရှောက် သောသိုက် ဓါတ်နိမိတ်ဇာတ်တ ပေါင်စနည်း တို့နှင့်တကွ ဂန္ထဘိရနည်း နာ ဝိဇ္ဇာ မယသိဒ္ဓိစ သောအလိုအား ဖြင့်ပဋ္ဌသဏ္ဍိဒါသ ဗွာ ပွင့်နီး လုံ့လကြီးတို့အမှတ်ဓမ္မတာဝိဇိယာ ရဣ္ဂကီဗွ တို့နိုက်မဆုတ်မနစ်အား တော်သစ်၍တပြန်လဲလဲနိုက်နှဲ တော်မူလျှင် ဂေါ်တမဘုရား သခင်မျက် မှောက် တော်စန္ဒသူရိယမင်း မဟာမုနိရုပ်ထု တော်ကိုသွန်း လုပ်၍အလိုအတိုင်း ပြီး စီး အောင်မြင်လျှင်ကြီး ဗွာ သောဗိတ်အဟုန်ဖြင့်မနှစ်သက်ရဲသည်ဖြစ်၍လူမင်း နတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်း တို့၏အလယ်နိုက်ဘုရား သခင်အား နား တော် လျှောက်၏၊ အရှင်ဘုရား ကျွန်ုပ်ညွှန်း လုပ်ကိုး ကွယ်သော မဟာမုနိရုပ်ရှင် တော်သည်စန္ဒပဇ္ဇကရုပကာယသဏ္ဍာန် တော်နှင့်အတူကြည်ညိုဘွယ်ရှိလှ၏၊ ဓညဝတီကျွန်း အရပ်နိုက်သာသနာ တော်ကုန် အောင် နောက် နောင်အရှည်တည် နေပါအံ့ လော လျှောက်၏၊ မြတ်ဗွာဘုရား လည်း မင်း ကြီး မဟာမုနိရုပ်

ရှင်တော်သည်ဤအရပ်နှိုက်ကာလအရှည်မတည်ယခုအခါငါ့ထံပါ သော ဤဓမ္မဒိန္နနတ် သား ကား ညီ တော်အရိမေတ္တေယျအ လောင်း နတ် ကောင်း တည်း ။ ဤနတ်သား သည် နေခါင်အခါတုသိတာနတ်ပြည်မှလူ့ပြည်သို့သက်၍ ဓည ပုည ဥက္ကဋ္ဌ ဒွယ်ဒ္ဓိ ရဲရဲငြိ သောဆယ် ဂဏန်း မြင်းဆင် ကောင်း ရှင်မင်း မြတ်ဖြစ်လတ့် ။ မင်း မြတ်ပင့်ရာအ ရွှေမျက် နှာပြည်ကြီး နှိုက်ငါနှင့်ထပ်တူတရား စည်ကြီး တီး သော မင်း ၏ကုံး ကွယ်ခြင်း ကို ခံအံ့သည်ကား မချွတ်တည်း တကန်ခိုး ဗျာဒိဟာ ဓမ္မ ဒေသနာ မင်္ဂလာ မော်ကွန်း ထွန်း သတည်း ။ ကျွန်း ထိပ် ချာ မင်း စန္ဒာကါး နံ့သာထုပ်ကိုဆုပ်လတ့်ဆုပ်ခါမနေ ဖြန့်ကြဲ ပေကလိမ်း ထွေလူ့ရှင်ကိုယ် ချေး စင်၍ ရှင်လတ့် ။ သစ်သီး ဆွမ်း ဖြင့်လှူကပ် လျှင်ကျိုး မင်း အာဟိန္ဒြ ဖွဲ့ကာ မျိုး လမ်း ငိုး နင်း မိသကာသိသည် ။ တိသဏ္ဍအာဟဏ္ဍ ကါး တရား စည်ကြီး တီး လတ့် ၊ အစရှိသ ဖြင့်အထူး ထူး သော ဒေသန္တရီ ဇော်ဂီ ဖြူဖွာ ပရ မေသူ ရာ သမ္မာ ဒေဝ နတ်တို့၏ ပင့်ဒိုအာ ဂဥဿတ် မြိတ်နိမိတ် တော်အကြောင်း အကျိုး ညီညွတ် သောအား ဖြင့် ဝေါဟိသဏ္ဌာန်အဓိပ္ပါ ယောနာ မသမ္ဗုတ္တိအစရှိသည် နှစ့်အညီသစ္စာပွင့် ပြောင်း ဗောဓိ လေါင်း တို့အလို တော်မည်သည်မချွတ်လျှင်ပြီး စီး ခြင်း တို့ ရောက်၏ဟူ သောအငြိုး အရာနက္ခတ္တပဒါနီဥဋ္ဌ ဟောတပ္ပါနီအစရှိ သော ပါဠိစကား သိယံ ရတ္တိ ဒိ ဝေါမာ သောအစရှိ သောအ ထောက်အထား များ စွာ သော အာဂုံယုတ္တိအရအမိမ နောပကိမ် ရွှေနှလုံး သွင်း ငြိုး ရင်း တော်မူလင့်ပြီး ၍အမိ မွှယ်ခုနစ်ပါး လျှင်အကြောင်း ရှိ သော မာသသုံး ပါး ရာသီဥတု ရတု ကထနပကာ ၊ အငိုင်း အခြား ဒက္ခိနုတ္တရာ သုံဖြာ ဂတိ ဝိတီယစက်စည်အယည် ၂ ပါး ။ အမွှဝိသိပုဏ္ဏမီ အထွေ ၊ ၁ နေ့အသွား ။ မွန်း တည့်ဦး ထိပ်ကိုယ် ဂိုပ်ဘဝါး ။ ညည့် နေ့ ဝေဘန်အယံ ၃ ပါး ။ ဒွါဒသလက် ၊ နဝင်း စက်တို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်ထလျှက် သောသမဏ္ဍပါသာဒိကသဗ္ဗ ဒေါ်ဖြေယအလုံး စုံထက်ဝန်း ကျင်ကြည်ညိုဘွယ်ရှိ၍ ကောင်း မြတ် သော ဝိစိတ္တရ ဝေဒလ္လ ဗေဒင်စက်ပုံ တော်ကိုသာ မှတ္တံသိကညာ၏ ရွှေမူဒ္ဒန်ဖြင့် ဝေဘန် တော်မူသည် ၊ ကာလ ဝိကာလ ရတ္တိ ဒိဝ နေ့ညည့်အညီ နာ ရီ နက္ခတ် ပါတ် ဇီဇ နာဘ ဝါး လက်သစ် မှ ယောဆံဖြည် ခဏ ပေယ ကေန္တအား ဖြင့်အသိမ်အ မွှေသိမြင် တော်မူသည့်အကြောင်း တော်ကိုလည်း အနာဂတ်သညာ၏ တော်ဖြင့်ဘုရား သခင်မြင် တော်မူ၍ ကောင်း ချီး မင်္ဂလာဗျာ ဒိဟာပိုင်း ခြား ထား သဝ်ညည်း ။ မူလပဏ္ဍာသကျမ်း ဘယ ဘေရဝသုတ် ရွှေနှုတ် တော်

ထွက်ဗျာဒိတ်နက်ကား ဗြဟ္မဏ္ဍာဇာရှု သောကျ်ပုဏ္ဏား ကြီး၊ ဇေကေ၊ အချိန်ကုန် သော၊ သမဏဗြဟ္မဏ်၊ရဟန်း ပုဏ္ဏား တို့သည်၊ရတ္တိ ဃဝံသမာန်ညည့်ဖြစ်လျက်လည်း၊ ဒွါဝါတီ၊နေ့ ဟူ၍သဋ္ဌာနနှိ၊မှတ်ထင်တုန်၏။ ဒီဝါ ဃဝသမာန်၊ နေ့ဖြစ်လျက်လည်း ရတ္တိညည့်ဟူ ၍သဋ္ဌာနနှိ မှတ်ထင်တုန်၏။ တေသမဏဗြဟ္မဏ်တို့ ရဟန်း ပုဏ္ဏား တို့သည်သန္တိ ခေါ်ပန်၊ ရှိတုန်သလျှင်ကတည်း ။ တေသမဏဗြဟ္မဏ်နံ့တို့ ရဟန်း ပုဏ္ဏား တို့အား၊သ မောဟဝိ ဟာရသို့၊တွေ့ဝေသဖြင့် နေခြင်း ကိုအဟံကုရား သည်၊ဝဒါမိ၊ဟော တော်မူ၏။ ဗြဟ္မ ဏဇာန သောကျ်ပုဏ္ဏား ကြီး၊အဟံ ခေါ်ပန်၊ ငါသည်ကား၊ ရတ္တိ ဃဝသမာန်ညည့်ဖြစ် လျက်လည်း၊ ရတ္တိညည့်ဟူ၍သဋ္ဌာနာမိယိ၏၊ ဒိဝ ဝေဃသမာန်၊နေ့ဖြစ်လျက်လည်း၊ ဒိဝါတိ၊နေ့ဟူ၍သဋ္ဌာနာမိယိ၏၊ ဗြဟ္မဏဇာန သောကျ်ပုဏ္ဏား ကြီး၊ အဟံ ခေါ်၍ သိခြင်း ကိုအသမောဟဓမ္မော၊ မတွေ့ဝေ သောတရား ရှိထား သော၊ သတ္တော သတ္တဝါသည်၊ လောကေ၊ လောကနှိုက်၊ဗဟုဇနဟိတာယ၊များ သောသူတို့၏ စီး ပွါး ခြင်း ငှာ၊ဒေဝမ နုဿာနံ၊နတ်တို့၏၊

သုခါယ၊ ချမ်း သာခြင်း ငှာ၊အတ္ထာယ၊ အကျိုး ငှာ၊ ဟိတာ ယ၊ စီး ပွါး ခြင်း ငှာ၊ လောကာနုကမ္ပာယ၊ လူအပေါင်း တို့ကိုသနား ခြင်း ငှာ၊ ဥပ္ပန္နော၊ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုသူ တော် ကောင်း ကို၊မ မေဝ မမ်ဣဝ၊ ငါဘုရား ဟူ၍ ၎င်း ၊ မ မေဝ မမ်ဣဝ၊ ငါသို့ထပ်တူ ပွင့်အံ့သူဟူ၍လည်း ကောင်း ၊ သမ္မာ၊ ကောင်း စွာ၊ဝဒမာနော၊ ဆိုသည်ရှိ သော်၊ ဟဒေယျ၊ ဆိုရာ၏၊ ဗုဒ္ဓ ဂုဏ် ကောင်း စွာပွင့် ခြင်း နှင့်အကြောင်း အရာလက္ခဏာသတ္တိထပ်တူ ရှိလျက်ကေဒဂ်စကား ထား တော် မူသည်၊ နေ့ညည့်အပိုင်း အခြား ကိုမသိမမြင်ကုန် သောရဟန်း ပုဏ္ဏား လူအများတို့ ဗိုက်မှား တွေ့ဝေ သောအပြစ်ကိုသ မောဟ ဝိဟာရ၊ ဘုရား စ သောသူ တော် ကောင်း တို့သိမြင် သောအဖြစ်ကို၊ အသ မောဟ ဝိဟာရ၊ ငါဘုရား ဟူ၍လည်း ကောင်း ၊ ငါ သို့ထပ်တူပွင့်အံ့သူဟူ၍လည်း ကောင်း အကြောင်း နှစ်ပါး ၊ ပါဠိအား ဖြင့်၊ အထင် အရှား ပိုင်း ခြား ပြသ တော်မူသည့်အတိုင်း ၊ မွန် ဝေစကြဝဠာ၊ အာကာမိုး ယံ၊ ကျော်သံသုတိ၊ အောင်ပွဲရှိ သော၊ စောလုမ္မရာဇာ၊ စကြာမင်း ခေါင်၊ မင်း ဖျား မင်း တရား လျှင် နေ့ညည့်အပိုင်း အခြား တရား ဒေသနာဗျာဒိတ်တော်သ ဘင်ယင် တော်မူသည်၊ ပါယ် လေး ပါး ရပ်တိမ်မှတ် မရှိတရား ရှိလျက်နိဗ္ဗာန် ရွှေပြည်

အဆောက်အဦး မမွှသန္တာယညာဏ်အိ ခြွေမြစ် ခြေပင်ထွက်ပွါး ကက်အုံ့ သောအကြောင်း တတိယပက္ခ သတ္တမပက္ခ စတုဒ္ဒသီ၊ ပန္နရသီဥပုသ်သီတင်း အခြင်း အရာမှစ၍ ဝါဆို ဝါကဝ်နေ့ ခေါ်ရက် ခေါ်စတုရပတ်နက္ခတ် နေလ စသည်များ ကိုခါန သောနီ၊ ပုဏ္ဏား ကြီး အား ဘုရား မြွတ်မွန် ဟော ပေဟန်သို၊ ဟောညွှန် သော လျှောက်၊ နှစ်ကြိမ် မြှောက်လျှင်ပုံ တော်စကြာ ဒေသနာဖြင့် မာဃနုမမွှ တော်ရိကြုံး ချီ တော်မူ သည်၊ ဇမ္ဗူဒီပါမဟာဘာမရပူရ ရွှေပြည် တော်ကြီး မှစ၍ အရပ်ရပ်မြို့ရွာနိုင်ငံ တော် ရဟန်း ရှင်လူအ ပေါင်း တို့ ဃာနိ သော မနသိကာယ အသင့်အား ဖြင့်နှလုံး ဝမ်း တွင်သွင်း ထား ကျင့် ဆောင်ကြ လေကုန်၊ မူလပဏ္ဏာသကျမ်း ဘယ တော ရဝသုတ်ပါဠိ တော်ကိုရဟန်း ပုဏ္ဏား ပြည်သူပြည်သား အများ နာခံ စေရ အောင် ဝါဆိုလ စည်လည် သကဲ့သို့စည်လည်၍ ရွှေမြို့ တော် မင်း ထွန်း အလယ်ကွန်း အ ရှေ့ဘက်အ နောက်ဘက် စကိုင်း အဝအရပ်အကွက် စေ့နှံ့ အောင်ပြန်ဆို စေ၊ ပါဠိ တော်ထွက်အမိန့် တော်ကိုယွန်း ဘောင် ပုရပိုက်တွင် ရေး၍ဆင်နှင့်တင်ပြီး လျှင် တောင်း မွန် အောင်ဘတ်ပြန် စေ၊ အမိန့် တော်ပြန်ပြီး သည့်အရပ်အကွက်များ ကိုအပ်ရန်လည်း အမိန့် တော်ကိုထန်း ဘူး နှင့် စေ၍တရပ်တ စောင်စီ ပေး အပ် စေ၊ ရာဇနန္ဒသူကိုမင်း တိုင်ပင်အမတ်ခန့်၊ မှတ္တမမြို့ဝန်ကမင်း လှ နော်ရထာလှုတို့ ကြေး ငွေစား ယူ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက် ငင်လှုတို့ကိုမင်း လှ နော်ရထာကအပ် စေ၊မှန်မမှန်စစ်၊ မှန်လျှင် ပြန် ပေး စေ၊ ရတနာထမ်း စင် တော်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆောင်ယူ စေ၊ ငတနာထမ်း စင် တော်ထား ရန်တိုက်လည်း မင်း ထွန်း နန်း တော် တောင်သင့် ရာတွင် ဆောက်လုပ် စေ၊ ကြက် မောက်ရွာစား လက်ဝဲ ရွှေ တောင်ကိုလင်း ဇင်း ဒေါ်မှူး ခန့်၊ တိုက်စိုး ဟောင်း မမွှသိဂိုကို ဝိဋကတ်တိုက် စိုး ခန့်ထား တမ်း ရွက် စေ မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

23 June 1810

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုပဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံရာဇ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆင်မင်းရွှေတိုက်စိုး မန္တရီဝေသူ ယောက္ခမမိရနှင့်မိပေစာတို့ကျွန်ရိုး စကားကို သိသူအလင်း သက်သေရှိလျက် ရေငုပ်စေ တရားသူကြီး စည်သူသင်္ချာ ကောက်ယူကြောင်း နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ သိသူအလင်း သက်သေရှိလျက် ရေငုပ်မကောက်မယူမစီရင်သင့်ထုံး စံမရှိ၊ တရား မဟုတ်မမှန်ဖြစ်သည်၊ အမိန့်တော်ရ ရှေ့နေတို့မှာလည်း တရား မဟုတ်မမှန်လျှင်စာမှတ်ခံ၍ လျှောက်ထားရမြဲဖြစ်လျက်မလျှောက်မထား တရားကိုအမှား လိုက်သူများ ဖြစ်သည်၊ တရားသူကြီး စည်သူသင်္ချာနှင့်အမိန့်တော်ရ ရှေ့နေတို့ကိုရာဇဝတ်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၅ရက်နေ့နား 5 July 1810 ခင်ပသီတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ရတနာသိင်္ဃမြို့ဝန်သီရိသင်္ခယာကို ရတနာသိင်္ဃမြို့သို့ပြန်စေ၊ မင်းရဲသင်္ခယာကို ငဦးကျော်အကြူး အလွန်ပြုကျင့် ပြောဆိုသည့်စကား မှာ မဖြောင့်မညီကြသော်လည်း မစစ်မကြောသာပြီ၊ ပလပ်စေ၊ အိမ်ရှေ့ဝန်တို့က စေသူငဦး ကျော်တို့ ခေါ်သည်တွင် ဝတ်ပန္နာပုဆိုး ကြေး ငွေအများ ပေး ရကြောင်း နှင့် မင်း ရဲသင်္ခယာက ရှိခိုးသံတော်ဦး တင်သည်မှာ မှန်မမှန်စစ်၍ ထုံး စံရှိရာ တော်သင့်အောင်စား ယူစေ၊ သာလွန်သမျှကို စား ယူသူတစုကပြန် ပေး စေ၊ ငမြတ်ရာမှာ အယူဝါဒရှိတိုင်း ကို ဖြောင့်မှန် အောင်မထွက်မဆိုသူဖြစ်သည်၊ အကျည်း ထား ၍ ပေါ် အောင်စစ်၊ မိမြတ် အောင်သူ ငရာ ငဖြူတို့နှင့်လူ ပေါင်း ၁၉ မှာ ငစို၊ မိမြတ်တို့အယူအတိုင်း ကျင့် ဆောင်ယူ ပေသည်၊ အယူကို စွန့်၍ယူ ဆောင်ပါမည်ထွက်ဆိုချက်ရှိသူတို့မှာ အရပ်အိမ်နီး ချင်း တို့နှင့်တ ရောတဌက်တည်း ပေါင်း ဘက်၍ ဥပုသ်သီတင်း ကျင့် ဆောင်မှ ထုံကြည်ရမည်ဖြစ်သည်၊ အရပ်အိမ်နီး ချင်း တို့နှင့် ပေါင်း ဘက်၍ ဥပုသ်သီတင်း ကျင့် ဆောင် စေဦး၊ ကျင့် ဆောင်သည်အရပ်အိမ်နီး ချင်း ဥပုသ်ဆောက်သူတို့စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ လှေအုပ်ငရွှေ ရေး ၊ ငကြာ၊ ငမြတ်ညိုတို့နှင့် မတုတ်မ၄န်မယူမကျင့် ကြောင်း ကိုအစစ်ခံသူလူ ပေါင်း ၉ မှာ ချုပ်ထား ရာကလွှတ်၊ မိမြတ်၊ င အောင်သူတို့တစုရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အယူကိုမစွန့်အိမ်နီး ချင်း တို့နှင့် ပေါင်း ဘက်၍ ဥပုသ်သီတင်း မ ဆောက်မတည်မကျင့်မ ဆောင်လျှင်လည်း အရပ်အိမ်နီး ချင်း သွေး ကြီး သွေး ဆော်တို့ကလွှတ် တော်မှာ လျှောက်ထား စေ။

8 July 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခု ဒုတိယ ဝါဆို လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ငမို့၊ ငထွန်း ၊ ငခဲတို့တ ကျောက်တလုံး ကင်း မှာကင်း တိုင်ခန့်ထား သုနရာသိန် 1783
ကိုနှုတ်၍ကင်း တိုင်အရာလွှတ်လပ်ရှိပါသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်
အခွန်ကို ကောက်ခံ၍ဆိုင်ရာကင်း စား မှာ ဖလတကြိမ် ချေပေး ပါမည်၊ အခွန်ပြင်
စစ်တမ်း ထွက်ဆန်ဘ်လတ်ပန္နာ များ ကိုလည်း ကင်း စောင့်ကင်း နေအကွဲအပြား
မရှိ စေရတဝတည်း စောင့်နေထိန်း သိမ်း ကောက်ခံပြီး လျှင်သား တော်တောင်
ငုမင်း အအုပ်ကိုခံ၍တနှစ်လျှင် ရွှေ ၁၅ ဝိဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကျောက်တလုံး ကင်း မှာကင်း စောင့်ကင်း နေအကွဲအ
ပြား မရှိစေရ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်ကင်းခွန်ကို ငမို့၊ ငထွန်း ၊ 1783
ငခဲတို့ကတဝတည်း ထိန်း သိမ်း စောင့်နေ ကောက်ခံ၍ ဖလတကြိမ် ကျောက်တလုံး
ကင်း စားမှာ ချေပေး စေ၊ ကင်း ခွန်ပြင်စစ်တမ်း ထွက်ဆန်ဘ်လာတ်ပန္နာ များ
ကိုလည်း ကောက်ခံပြီး လျှင် တောင်ငုမင်း အအုပ်ကိုခံ၍ ငမို့၊ ငထွန်း ၊ ငခဲတို့က
တနှစ်လျှင် ရွှေ ၁၅ ဝိဆက်သွင်း စေ၊ ဆေး သမား ဇေယကျော်စွာတို့ကိုသိတင်း ဒါ
(လ)ကျွတ်လျှင်ဗာရာဏသီသို့သွား စေရမည်၊ ဇေယကျော်စွာနှင့်အတူခန့်ထား
သွား စေရန်လူကို ရွေး ၍သွင်း ၊ သုံး လူပူ ဇော်၊ ပြည်လုံး နိုင် လှော်ကား တော်
နှစ်စင်း မှာတင်း ဝန်နန္ဒ ရွှေ တောင်ကိုအအုပ်အချုပ်ခန့်၍အုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း
စေ၊ ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်များ မှာမာဂဓဘာသာအက္ခရာမှ ရေး သင့်ကြောင်း
ကိုပါဠိ တော်လိုရှိ သော်လည်း မာဂဓဘာသာအက္ခရာထင်ရှား မတွေ့မရှိ၊ ပိဋကတ်
ကျမ်း ဂန်ပါဠိ တော်မ ပျောက်မပျက်မတိမ်မမြုပ် စေသင့်ဖြစ်သည်၊ ပိဋကတ် ရေး တို့
ကိုပိဋကတ်တိုက်စိုး တို့ကြပ်မ၍ ရေး မြဲရေး စေ၊ ပိဋကတ်မှာစာကြည့်စာတည်းမှာ
လည်း ကျမ်း ဂန်နား လည်သူလူထွက်တို့ကို ရွေး ၍သွင်း ၊ မဟာဒါန်တိုက်ဝန် ကျောင်း
ကထွက်သွား သည့် တောင်တွင်း ဘုန်း ကြီး ကိုအိမ် ရွှေ့ဝန်တို့က ခေါ် စေ။

10 July 1810

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခ ပြောကြီး မှူး
ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

နန်း စံအမိမာသ်သုဒ္ဓဒိန်လ ရက်ကို ခေါ် ဝေါ် မှတ်သား ခြင်းသည်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်ဓတ် တော်ရဟန်း သင်္ဃာ တော်ပြည်သူပြည်သား တို့မညီမညွတ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်၊ မခေါ်မဝေါ် မမှတ်မသား ကြစေနှင့်၊ မင်း စဉ်မင်း ဆက်ဆရာစဉ် ဆရာဆက် ခေါ် ဝေါ် မှတ်သား မြဲသက္ကရာဇ် နေ့လအ ခေါ်အ ဝေါ်ကိုသာ ခေါ် ဝေါ်မှတ်သား ကြစေ၊ ဥပုသ် စောင့်သူတို့မှာ စောင့်လိုသည့်ရက်မှာ စောင့်သုံး ကြစေ။

23 July 1810

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၂၈နှစ်) ဒသိမိမာသ် သုဒ္ဓဒိန် ၆၃၅ တော်သလင်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံဇေယ နေဘ်ရထာတွင် ပြန်။

(အုဝ်ချုပ်ပုံ၊ ၆ရ၀၊ ပိုဒ်၃၆၄/၈၊ စာ၁၀၂၆)

ရွှေတောင်နန္ဒသူ၊ ရွှေတောင်သီရိသူတို့ကိုသစ္စာတော်ပေး၍ဆင်မှူးခန့်၊ သင်းယားလည်းအပ်၊ သိန္နီမြို့မှာမိုးကြီးသည်းဖွာရွာရာတွင်ကုသိုလ်တော်ရွှေကူဘုရားပြိုပျက်ကြောင်းနှင့်သိန္နီစော်ဘွားကန္ဒိုးသံတော်ဦးတင်သည်၊ ရွှေကူဘုရားယိုယွင်းပြိုပျက်သည်ကိုကောင်းမွန်အောင်ပြင်ဆင်တည်လုပ်စေ၊ ဒဝယ်တပ်တော်ကဆက်ရောက်သည့်လက်ရယောကျ်ား ၆ မိန်းမ ၁၂၊ ၂ စု ၁၈ လူတို့ကိုမြေတိုင်အမတ်သို့အပ်၍ဝန်အိမ်မှာထားစေ၊ ကသာမြို့ကရောက်သည့်ငွေတော်ဝယ်သစ်လုံးရေ ၄၀ ကိုရွှေကြာအင်းနန်းတော်သို့ပို့ထားစေ၊ မိုးညှင်းမြို့ဝန်ငတော်ကိုမြို့ဝန်အရာကနှုတ်၊ ငတော်နှင့်မိုးညှင်းအမတ်တို့ကိုရွှေဘဝါးတော်အောက်ခေါ်စေ၊ မိုးညှင်းမြို့ဝန်အရာမှာတော်သင့်သူကိုရွေး၍ခန့်၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများမှာမြို့ဝန်စစ်ကဲအရာအထူးခန့်ထားရန်ဂိုလ္လင်စာဆက်သွင်း၍ခန့်ထားစေ၊ ခေါင်တုံမြို့ကအိမ်ဖြေရမန်လည်သို့နယ်သတ်ရပါကြောင်းနှင့်ခေါင်တုံမြို့စားတောင်ငူမင်းအနောက်ဝန်ငခွေးတို့အစုံအညီထွက်ဆိုသည့်အတိုင်း ခေါင်တုံအိမ်ခြေ ၉၇ ကိုနှိမ်ပြီးလျှင်မန်လည်မှာတိုး၍ခန့်၊ တလုပ်မြို့မှာမြင်းနှင့်မြို့ကွဲပြား၍စာရင်းထွက်သည်အတိုင်း တလုပ်မြင်းခန့်စုသင့်လက်နက်ကိုင်စာချွန်ကိုမကွရာမင်းဝန်တို့ကိုအပ်၊ တောင်ငူမြို့၊ စစ်တောင်းမြို့၊ ရွှေကျင်မြို့၊ ကျောက်မော်မြို့များက (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ်ခန့်ထားသည့်လက်နက်ကိုင်တို့ကိုရွှေဘဝါးတော်အောက်မသိမ်းမခေါ်စေနှင့်၊ မြို့ရွာမှာခန့်စုလူကိုအသင့်စည်းကြပ်၍ရှိစေ။ 1810

1 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသီတင်းကျွတ်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နံနက် ခံစမြောင်မှူးဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

တောဇောသာရလူငယ်တို့နှင့်စပ်ရှက်ကြောင်း၊ လူငယ်တို့အင်္ဂါကိုစုတ်ကြောင်းများ နှင့်စစ်ချက်ထွက်သည်မှာ ရဟန်း ဟုတ်သည့်အယူ တော်မရှိဖြစ်သည်၊ သဘောတူ၍အ လျှောက်ပြုကျင့်ကြသည်ကိုတန်း ထောင်အကျည်း မထား နှင့်ကြေး ငွေလည်း မကုန်မ ကျစေနှင့်၊ အင်္ဂရိတ်သမား မှိုင်း ကိုလွှတ်တော်သို့အပ်၍လုံ အောင်ထား စေ။

2 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသီတင်းကျွတ်လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံ ပြေ့ကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငမှိုင်း ကဆက်သည့် ရွှေလုပ် ဆေး ကို ဝန် ထောက် နေမျိုး ကျော်ထင်မြို့ဝန်ရဲထွတ် ကျော်ထင်တို့ကိုအပ်၍ ဝန် ထောက်မြို့ဝန်တို့ကြပ်မလုပ် ဆောင် စေ၊ မဟာဗိန္ဒုပူ ဇော်လျှင် ခေါ် တော ငစိုးတို့တစုကိုအခြံအရံလိုက်မြဲလိုက် စေ။

5 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသီတင်း ကျွတ်လဆန်း ၇ ရက် နေ့နာ ၁း ခ စ မြောင်း မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငွေဖျင်ကိုအဆုံး စီရင်၊ ငရုန် အောင်မှာစစ်ကြောရန်ရှိသည်ကိုစစ်ကြောဦး၊ ဘင်္ဂလီနာဂရီစာကိုပြန်ဆိုရေးသား နိုင်သူဂုနန္ဒတို့နှင့်လူ၂၀ကိုသာ စလွယ်အသနားတော်ခံစေ၊ ခေါ်ပြာ မျိုး ဇီသျှမျိုး ကိုလည်း ခွဲ၍သွင်း၊ ရတနာသိင်္ဃမြို့ပွဲစား ငကြာကိုဝန်ကြီးက တော်ကပွဲခွန်တော်ငွေနှင့် ငွေကျောက်သင့်ရာဝယ်ယူဆက်သရမည်မှာထား၍ ဝယ်ယူပါစေသည်ကိုရတနာသိင်္ဃမြို့ဝန်ကအကျဉ်း ထား၍စစ်ကြောသောကြောင့်ကြေး ငွေကုန်ကျရကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦးတင်သည်၊ ငကြာကိုအကျဉ်း ကလွှတ်၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ငါ စေ၊ ငကြာထွင်ကျကုန်ရသည့်ကြေး ငွေကိုလည်း စားသူတို့ကပြန်ပေးစေ၊ ကျောက်မှာစစ်ကြောရန်ရှိသည်မှာ ကျောက်ရရင်း သူငရွှက်ကိုရတနာသိင်္ဃမြို့ဝန်က ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လာစေ၊ ဝန်ကြီးက တော်ကဆက်သည့်ဆီ ၁၀၀အနက် ၄၀ဆီကိုပုထိုး တော်ကြီး၊ ရှင်ဖြူဘုရား စက်တော်ရာဘုရား၊ စန္ဒမုနိဘုရား လေးဆူမှာတဆူလျှင် ၁၀စီအကြီး အကြွပ် ခန့်၍ထွန်း စေ၊ ကျန်ဆီ ၆၀ကိုဆီမီး မြင့်မိုရ်မှာထွန်း စေ။

12 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသီတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၅ရက်နေ့နာ ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ <u>အုပ်ချုပ်ပုံ</u>၊ ဒု၊ ၁၉၆၅၊ ပိုဒ် ၁၉၃/၁၇၊ စာ၄၂)

ငတ်ပေး သည့်ရွာကြီး ထူး ကြီး နှင့်သူ တောင်း ပြု တော်မူသည့်မျိုး မတ်ဖြစ်လျက်မျိုး ကျင့်မတ်ကျင့်မကျင့်ရွာစားဝတ် တော်ကိုမ ထောက်မကြောက်၊ မိုး မိတ်မင်း ကဆက် သည့်သစ်ဘဘ၉၊ တ တောင်း မြို့က ငွေ တော်ဝယ်သစ်ဘဝများ ကိုနိုး ၄က်သုံး ဆောင် သူဖြစ်သည်၊ မင်း ဘဏ္ဍာကိုနိုး လျှင်ဆယ်တက်ဆက်သွင်း ထိုက်သည်၊ ရွာစားဝတ် တော် လည်း ခံ စေထိုက်သည်တွင်သည်း ခံခြင်း တရား ကို ထောက် တော်မူ၍ဆယ်တက် လျော် ဒဏ်ရွာစားဝတ် ဒဏ်များကိုချမ်းသါ ပေး တော်မူသည်၊ နိုး၄က်သုံး ဆောင်သည့်သစ်ကိုဘဏ္ဍါ ဓါး ဆက်သွင်း စေ၊ သနား တော်မူသည့်အစီး အနင်း အ ဆောင်အရွက်ဘွဲ့အမည် နေရာအစုအငန်း အရာအထူး များ ကိုနုတ်သိမ်း ၍အစုရင်း ဆိုင်ရာထမ်း စေ၊ အိမ်ကိုလည်း သိမ်း ၊ ဝန် ထောက် နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူရာဇာတို့မှာလည်း စီး ပွါး တော်ဘဏ္ဍာ တော် များ ကိုမကြည့်မရှုမထိန်း မသိမ်း ပေါ့လျော့သူ များ ဖြစ် သည်၊ ရွာစားဝတ်စီရင်သင့်ပြီ၊ တကြိမ်တခါဖြစ်၍ ချမ်းသါ ပေး တော်မူသည်၊ ဝန် ထောက် နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူရာဇာတို့ကိုချုပ်ရာကလွှတ်၊ သံချက်ဝန် ထောက် ရွှေ တောင် လှစည်သူ သေလွန်ရာမှာဒူး နေရာ နေအလိုက်သကြိုဟ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်ရရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော် ရတာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန၊ မ ကွေး ဦး လှ)

သီဟဗလ ကျော်ထင်ကို အောက်မား ဝန်ခန့်ထား ယမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်
အတိုင်း သီဟဗလ ကျော်ထင်ကို အောက်မား ဝန်ခန့်၊ ဗဒ္ဒုံမြို့ကမင်း ကွန်း ပုထိုး
တော်ကြီး မှာလုပ် ဆောင်သည့်ပန်း ဂုံကံ ကျွေး လုတို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး တို့ကအခန့်အထား
မရှိစေနှင့်၊ ပုထိုး တော်ကြီး မှာတဝတည်း လုပ် ဆောင်စေ၊ ရွှေမြို့တော်အတွင်း
ဝင်း စဉ်အိမ်စဉ်တန်း လမ်း များ ကိုပုံ့ဆက်သွင်း သည့်မှာဝန်ကြီး နေမျိုး သီဟသူ
က တော်သင့် အောင်ချထား စေ။

27 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံဇေယ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စကုမြို့ကြီး ရှိုး ဓကား မှာသိမ်ဘဏ္ဍာအရှိုး ကြီး ထင့်သည်၊ သီဟဖိုလ်အရှိုး ကြီး သင့် သည်ပြည်မင်း စီရင်စေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာမြို့ဝန်မြို့အုပ်ခန့်ထား သူတို့ သည်သူခိုး ဓား ပြတို့ကို မဖမ်း မဆီး သောကြောင့်လူဆိုး သူခိုး ပေါ်ထွက်ရသည် ဖြစ်သည်၊ အသီး သီး မြို့ရွာပယ်နယ်သို့သူခိုး ဓား ပြတို့ဝင် ရောက်သည်များ ကို နိုင်နင်း အောင်မဖမ်း မဆီး နေလျှပ်မြို့ဝန်မြို့အုပ်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍အဆုံး စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၂ရက် နေ့နံနား ခံငပသိ ထွင်ပြန်။ (28 October 1810)

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့တော်တည်ရန် ကျောက်တုံး ရာစို့တူးအများ ကုန်မည်ဖြစ်သည်၊ စို့ချွန်စို့များ အများ လုပ်စေ၊ ရွှေတံ့တစ်ဘုရား ရှင်ရုပ်ထု တော်နန်း တော်ယက်ကိုး ကွယ် တော်မူ၍ ရှိသည်ကို စန္ဒမုနိဘုရား တန်ဆောင်း သို့ပင့်ထား၍ပြည်သူပြည်သား တို့ကိုဖူး မြော်ပူ ဇော်ကြ စေ၊ သူနိုး ထား ပြင ရွှေမင်း ၊ ငကြာငုံ၊ ငရတိုကိုသတ်သူငပေ၊ ငကြူ၊ ငလူညို၊ ငမွေး တို့တစုသည်အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သူများ ဖြစ်သည်၊ မိဘာသား မယား ကိုစာရင်း ဆက်စေ၊ ရွှေတိုက်စာရင်း တော်မှာအစုစာရင်း တနှုတ်၍ အမှုတော်ကိုထမ်း စေ၊ ရတနာဘုံ ကျော် ကျောင်း တော်တိုက်၊ အောင်မြေဘုံ ကျော် ကျောင်း တော်တိုက်၊ မလည်တိုက်၊ သရက်တောတိုက်၊ မင်း ရွာတိုက်များ မှာပုဂ္ဂိုလ် သာမဏေမည်မျှရှိသည်ကို မေး၍စာရင်း သွင်း ၊ စာရေးကြီး ကျော်တင်ရာဇာ ကနံ့သာဖြူပြုဿဒ် တော်ထား နန်း တော်ကို ဆောက်လုပ်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိ နိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆောက်လုပ်စေ။

30 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၄ရက် နေ့နာ: ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျိုဝန်မင်း ကျော်ရွှေထောင်က ငွေခွန်သား တို့ကို ငှား၍ မြစ်ငယ်ဥဒါမှာ နှုတ်စေသည့် ၁၀ဆုပ်သစ်လုံး ရေ၄၊ ၉ဆုပ်သစ်လုံး ရေ၄၊ ၈ဆုပ်သစ်လုံး ရေ၁၄၊ ၇ဆုပ်သစ်လုံး ရေ၁၂၊ ၆ဆုပ်ခွဲသစ်လုံး ရေ၃၊ ၆ဆုပ်သစ်လုံး ရေ၇၊ အစုစုသစ်လုံး ရေ၄၄ ဆက်သွင်းသည်ကို လွှတ်တော်က မှတ်သား၍ သိမ်းစေ၊ စာရင်းကိုလည်း သွင်း ။

31 October 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နားခံ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ဗဒုံမြို့သင်းမှူး တို့သို့ခွဲ ဝေ ပေး အပ်ရန်လူမှာ အလျှင်ခွဲသည့် စာရင်း မမှန်ဖြစ် သည်၊ ၄၅ စုအိမ်ကိုဂဆတက်၍ ၅ စုတစုကျလူတွင် ၁၀ လျှင်တ ယောက်သင့်လူကိုတဝက်စီ သင်း မှူး တို့ကိုအပ်၍ ဝင်း တော်မှာ စောင့်နေ စေ၊ အထက်ရန်ထား သည့်စာ ရင်း နှင့် ပေး အပ်သည့်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ နောက်ခွဲ ဝေသည့်စာရင်း အတိုင်း စာချွန် ပေး အပ် စေ၊ သူနိုး ထား ပြင်ရှင်ကြီး ခေါ်င ပေါ် ဇော၊ ကျား ဗိုလ် ခေါ်င ဗိုက်တို့နှစ် ယောက်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လုံခြုံ အောင် ပို့ဆက်လှာ စေ၊ မြို့တော်တည်လုပ်ရန် ကျောက်တူး ဘော်မည်မှာ သံဖိုသံတူသံတူရှင်း လုပ် ဆောင်ရန် ရှိသည်ကိုမီး သင့်ရာ ပျက်စီး သည့်စာခွဲ ပြောင်း သေကျိုး သေနပ်ဖွပ်သံအ ထွေအခဲ များ ကိုလုပ် ဆောင် စေ၊ ၁၅၀ အိပ်ဘန် တော်အိပ်လုတို့ကိုလ ၊ ဉ်ရိက္ခာကို မတော်တထုတ် ၍ ပေး ။

1 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံ ရေ ခါး ရွာ စား တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လှိုင်း တက်မြို့စား သမီး တော် ရွှေကုံတိုင်မင်း သမီး သီရိ တေသာကုံကုန်သည်မှာ
သီရိသုမိတ္တာသမီး တော်ပဲခွဲမြို့စား ခင်းသမီး ကုံကုန်ရသကြိုဟ်သည့်နည်းယကြိုဟ် ရေစ။

2 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၇ ရက် ဒနေ့နား ခံ ဇေယ
နော်ရထာ ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဗဒုံမြို့ကျေး မောင်း ထောင်ရွာ နေ မိယွန်း တလင်ငရွှေကံ သေလွန်လျှင် မျိုး ၆၀ ကြုလယ် မြေကိုတိုင်စိုး တား လယ် မြေဖြစ်သည်၊ လယ်ထွက်စပါး နှင့်လယ်ကို ပေး အပ်ရမည်၊ မြို့သူကြီး သမန္တ ရွှေ တောင်ထုပ်၍ ငွေ ၂၀ ပေး ကုန်ရ ကြောင်း မိယွန်း ငြင်ကျန်ရှိသည့်ဥစ္စာ ရပ်များ ကိုလည်း သိမ်း ယူမည်ရှိ ကြောင်းများနှင့်ရှိခိုးသံ တော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း င ရွှေကံ သေလျှင်င ရွှေကံမယား မိယွန်း ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ မျိုး ၆၀ ကြုလယ် မြေကိုမသိမ်း မယူ စေနှင့်၊ ငွေ ၂၀ တောင်း ခံယူသည်ကိုလည်း ပြန် ပေး စေ၊ မိယွန်း ဥစ္စာ ရပ်များ ကိုဗဒုံမြို့သူကြီး ကမစစ်မ ကြောမထိန်း မသိမ်း စေနှင့်၊ မြို့သူကြီး သမန္တ ရွှေ တောင်သည်ဆင်း ရဲသား တို့တွင်မသိမ်း မယူသင့်သည်ကို တောင်းခံသိမ်း ယူပြုကျင့်သူဖြစ်သည်၊ သမန္တ ရွှေ တောင်ကိုဗဒုံမြို့ မြေတိုင်သူကြီး အရာ ကနှုတ်။

3 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၀ ရက် နေ့နာ ခံ ဇေယ နေဘ်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သူနိုး ထား ပြမန္တိ ကြောင်း နှင့်တပ်မှူး ငမှိုင်း ကအစီရင်ခံ ရောက်သည်ကိုဆက် သွင်း ချက်အတိုင်း တပ်မှူး ငမှိုင်း နှင့်အုပ်စုလူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန် လာစေ။

5 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၀ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

စကုမြို့ကြီး ရိုး စကား မှာသိမ်ဘဏ္ဍာအရိုး ကကြီး သင့်သည်၊ သိဟဗိုလ်အရိုး ကကြီး သင့် 1783
သည်၊ ပြည်မင်း စီရင် စေအမိန့်တော်အတိုင်း (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုနှစ်သိမ်
ဘဏ္ဍာကိုလွှတ်တော်က ဝကွက်၍ စာဆက်သွင်း သည်၊ သိဟဗိုလ်အမှုတော်ကိုထမ်း ရည်ရွက်
ရည်ရှိသည်၊ သိဟဗိုလ်ကိုမြို့သူကြီး ခန့်တော်မူပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး
တင်လျှင်သိမ်ဘဏ္ဍာ ဝကွက်ကိုသိမ်း ၍သိဟဗိုလ်ကို ဝကွက်၍မြို့သူကြီး ခန့်တော်မူသည်၊ သိဟ
ဗိုလ်မြို့ရွာကို မအုပ်မထိန်း နိုင်၍အယက်လွှတ် တော်က ဝကွက်မှတ်သွင်း ရင်း သူသိမ်ဘဏ္ဍာ
ကိုမြို့သူကြီး ခန့်တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ပြန်သည်တွင်မြို့
ရွာကိုမအုပ်မထိန်း နိုင်သူသိဟဗိုလ်ကိုမြို့သူကြီး အရာက နှုတ်၍သိမ်ဘဏ္ဍာကိုမြို့သူကြီး ခန့်
တော်မူသည်၊ သိမ်ဘဏ္ဍာ သေသား ကြီး ငကြင်ရာကိုအဘအရာမြို့သူကြီး ခန့်တော်မူသည်၊
ငကြင်ရာ သေငကြင်ရာ မယား ကြီး မိမွေး တွင် မွေး မြင်သည့်သား ကြီး င ရွှေပန်း
ဘိုး ဘရိုး ရာကိုဆက်ခံကြီး ဖိုး သင့်သည် ပြည်မင်း စီရင်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ

သင့်ပြီ။

6 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့နံနက် ခံ့ဇေ
ယနေ့ ၥရထာတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

သံချက်ဝန်အုပ်ရင်း မဟာသဏ္ဍုရူ ဇေယအစုကို ဝေါကြီး မှူး ကျော်ထင် ရွှေတောင် ကိုအအုပ်ခန့်။

6 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုထန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံဇော ထ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မ[illegible]မတိုက်မဟာ ဗေါဓိပင်မဟာဂုံ လေး ထောင့်မှာ စိုက်လျှော်မှုရန်စကြင် ကျောက်ဖြူလုံး ရေ ၄၊ အရှည်ဂိုလုံး ၃ထွာ ရွှေ ချပြီး ရ အောင်အပြစ်အနာလွတ် ရှင်း ကောင်း မွန်သည်ကို ရွေး ချယ်၍ ဆောင်ထူစေ။

8 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ရက် နေ့နံနက် ခံ ဇော ယနေ့ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုး နော်ရထာနှင့်မြို့ဝန်တို့ကိုကြိုး ကလွတ်ပြီး လျှင်ဝန် ထောက်တို့သို့အပ်၍ ဝန်ထောက်တို့က ငစကိုရ အောင် တောင်း ၊ ရှိလူတို့ကိုလည်း ပေါ် အောင်စစ်၊ ကနောင်မြို့မှာ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခု ရွှေတိုက်စာရင်း ထွက်အတိုင်း ငအိုလည်တို့ 1783 ကနောင်မြို့မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊ ငအိုလည်စစ်တမ်း စာရင်း ကိုသွင်း ။

9 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝင်း တော်လေး မျက်နှာကတဝင်း လျှင် ၁၀ စီ လူ ၄၀၊ ငန်ပို ၁၀၊ ကျောက်မျက် နှာ ၁၁၀၊ ရွှေပန်း ပန် ၁၀၊ မင်း စံ ၁၀၊ ခွန်လှန် ၁၀၊ လူ ၉၀ တို့ ကျောက်တွင်း မှာ ကျောက်ရကိုသိသာ အောင်တူး ဘော်စမ်း စေ၊ ကျောက်တူး ဘော်စမ်း ရာ ဆင်ကျေး တိုက်ဝန်ကိုလိုက်၍ ကြပ်မ စေ၊ သူရဲကြီး မှူး ကိုလည်း ကျောက်ဆစ်သမား ၃ နှင့်လိုက် စေ၊ စိုးတူရွင်း မျှား မှာအတွင်း တော်ကစိုးတူရွင်း ကိုအပ်၊ မြန်လျှင် သွင်း စေ၊ ကျောက်စမ်း ရမည်မှာတွင်း ဘစ်တူး ဘော်စမ်း စေ၊ အလျား ၅ အနံ့ ကျောက်ရလျှင်တူရပ်တွင်ရှိ စေ၊ ပုံ တော်အုပ်စုနှင့်အမျှ ကျောက်စုကိုမြစ်ဆိပ် ရောက်သယ်၍ စုပုံပြီး လျှင် ကျောက်မည် မျှဗဒုံမြို့ ကျောက်မှတ်သား ထား ခဲ့ စေ၊ ကျောက်ရစာရင်း ကိုလည်း ဆက် စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ကလည်း ကျောက်စမ်း ခန့်၍ တူး ဘော်စမ်း လုပ် စေ၊ ဆင်မင်း လူစုကို ကျောက်စမ်း သွား ၍တူး ဘော်စမီး လုပ် စေ၊ ကျောက်ကိုမြစ်ဆိပ် ရောက်သယ်၍ စလင်း မြို့ ကျောက်မှတ်သား စုပုံထား စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်အစုအဝန်း သား တို့ကလည်း ကျောက် ရ အောင်တူး ဘော်စမ်း စေ၊ ကျောက်ကိုမြစ်ဆိပ် ရောက်သယ် စုပုံ ခဲ့ပြီး လျှင်မည် သသူ ကျောက်မှတ်ဘား ထား စေ၊ လူမည် မျှတူး ၍ ကျောက်မည်မျှရသည်တို့ကိုလည်း စါ ရင်း ချ စေ၊ နေမျိုး နော်ရထာကို ချုပ်ရာကလွှတ်၊ ထွက် ပြေး သူငစကို တွေ့မိ အောင် နေမျိုး နော်ရထာကလိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ မြို့ဝန်နှင့် ထောင်စချီကိုလည်း လွှတ်။

10 November .1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နာ: ခ ရေ ခါး ရွာစား ငပသိတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်ပြုရန်လည်း တူး ရှဲ ရသည့် ကျောက်စုက၊ ထ မျိုး တချပ်
စု ဆောင်း ယူခဲ့ကြ စေ။

11 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့ နား ခံ
စ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ထောင်မှာအကျည်း ရှိသည့်မိန်း မစုကို ရွှေတိုက်ဝန်သို့အပ်၍အကတတ် အောင်သွန် သင်စေ၊ ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး ကိုအနောက်ဘက်မြစ်ကမ်း က ခေါင်း လေါင်း တော်ထား ရပ်သို့တင်ရန် မြောင်း တူး မည်မှာ ထောင်ရှိသံကွင်း တတ်သူတို့နှင့် အကျည်း ရှိလူတို့ကိုသံကွင်း တပ်ပြီး လျှင်အကြီး အကြပ်ခန့်ထား ၍ယခုတ မြောင်း ကို တူး နှင့်စေ။

12 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့နား ခ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

တောင်ဘက်မြင်း ဝန်မှာငအေး၊ ငငြိမ်း၊ ငပြေ၊ ငရဲတို့နှင့် မိတ္တီလာတိုက်သူခိုး ထားပြတို့ကိုရအောင်တောင်း၊ မိတ္တီလာမြို့သူကြီး ငမြတ်ထွား၊ ညောင်ရမ်းမြို့ အုပ်ငအော၊ ငစံကြီး တို့ကိုလည်း သေနတ် ၁၀၀ ပေး၍ သူခိုး ထားပြတို့ကိုဘမ်းဆီး စေ၊ တပ်မှူး ငမှိုင်း တပ်ကိုလည်း မိတ္တီလာမြို့သူကြီး တို့နှင့် ပေါင်း၍ အောင်ရှိသွား ၍ဘမ်းဆီးကြစေ၊ လက်ယာပတော့ကျော်သား ငပုတ်စည်ကိုလက်ယာမြင်း တော်ခံ ခန့်၊ အိမ်ရှေ့ဝန်နှင့်တပ်မှူး စစ်ကဲတို့ကိုထားပြဘမ်း ခန့်ထား ရာ တောင်ငူမြို့ ကျေးကျည်း ထောင့်ရေဆင်း ရွာမှာ ကြေး ငွေအများ စားယူကြောင်း ထား ပြုလူဆိုး တို့ကို ကြေး ငွေမြင်း ပုဆိုး စားယူကြောင်း နှင့် တောင်ငူမြို့ဝန်မြို့စာ ရေး တို့တရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ အိမ်ရှေ့ဝန်နှင့် လျှောက်ချက်တွင်ပါသည့်လူတို့ ကိုမှန်မမှန်စစ်မေးစေ၊ မှန်လျှင်စားယူသမျှကိုပြန်ပေး စေ။

13 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခ ရေဒါ်သွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဇာတ်အတီး အကလူတို့မှာသဘင် တော်များ တွင်မပြတ်ထမ်း ရွက်ရသည်ဖြစ်သည်၊ လွှတ်တော်ကအခန့်အထား မရှိစေနှင့်၊ လူပျက်ငစံ၊ ငဖြူ၊ ငဇိပ်တို့နှင့်ဇာတ်အစု ယိုးဒယား ငရွှေကြူ၊ ငရွှေပြား တို့ရွှေနန်း တော်မှာပွဲသဘင်ရှိလျှင်လည်း ဝင်၍ကစေ၊ အိမ်ရှေ့တော်မှာပွဲသဘင်ရှိလျှင်လည်း ဝင်၍ကစေ၊ အအုပ်မှာ ရွှေတိုက်ဝန်ကအုပ်စေ၊ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ (1808) ပြည့်နှစ် တောင်ဘက် ရေခွန်စပါး ဘိုးခံရ ငွေ ၁၄၀ ကျော်အနက် ၁၂၉ နှင့်မင်းခင်း တောင်တွင်းချောင်း၊ မိုင်ဆောင် မြို့များ မှာ ဝယ်သည့်စပါး မပြေကျန်သည်ကို မြေစွန်း ဝန်က ထောင်း၍ကို တော်မှာသွင်း စေ၊ ဝယ်ရာမပါ၊ ငကွံ့ ပေလက်တွင်ကျန် ငွေ ၁၁ ကိုလည်း မြေစွန်း ဝန်ကတောင်း၍ဆက်စေ၊ ဝိဋ္ဌတတ်တိုက် တော်မီး သင့်ရာတွင်မြို့ပျက်သည်ကိုပြင်လုပ်တော်မူမည်၊ ကုန်ဝင်ရန်ကိုထွက်၍စာရင်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်း မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် (14 November 1810.) နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

1809
လှေအုပ်တို့က (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၁ ခုနှစ်ဆက်စုသင့်ကကျန် ငွေ ၁၅ ဝိကိုပုဂံမင်းကို
သနား တော်မူသည်၊ ပုဂံမင်း မှာသွင်း စေ၊ လှေအုပ်တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်
ချက်အတိုင်း ဟံသာဝတီမြို့ဝန်ကပျည်၊ ချိတ်၊ ဆေး ဒန်း ၊ ရှား စေး များ ကိုတ
သွယ်တဝမ ရောင်း မဝယ် စေနှင့်၊ လှေအုပ်တို့ကသာ အမိန့်ရင်း အတိုင်း တဝတည်း
ရောင်း ဝယ် စေ၊ အမိန့် တော်ပါ လှေ များ ကိုမဆီး မတား စေနှင့်၊ ဆန်တက်လါ
စေ၊ လှေစီး ကုန်သည်တို့မှာ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်၊ သံလျင်မြို့အုပ်တို့က ခံယူသည့် ကြေး ငွေ
ကိုလည်း အလျှင်ရ အောင် တောင်း ၍ လှေစီး တို့သို့ပြန် ပေး စေ၊ သံ တော်ဆင့် မြေ
စွန်း ဝန်သီဟ ဝေ သော်ကိုဟံသာတ မင်း သမီး ဝန်ခန့်၊ ဟံသာတမြို့မှာ ရွာသူကြီး
ဂိုး ငလွတ်သား ဂ တော်စုသား ငနတ် ပေး ဂိုး ရာဆိုင်သူလည်း ဖြစ်သည်၊ င တော်
စုလည်း ကျွန် တော်ရင်း အမှု တော်ကိုထမ်း ရွက်သူဖြစ်သည်၊ င တော်စုသား ငွေပန်း
တန် လှေ တော်ပဲ့နင်း ငနတ် ပေး ကိုဟံသာတမြို့သူကြီး ခန့်၊ ငပါရဲ စံလှ ဘော်တို့စစ်
တမ်း စာရင်း ကိုသိမ်း ၊ ငနတ် ပေး စစ်တမ်း စာရင်း ကိုသွင်း ။

15 November 1810
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခ
ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်း တော်ရွှေ့တောင် လှော်ကား တော်တင်ပြာဿဒ်ထား တဲအနောက်တွင် ထား တော်လုပ်ရန်ကဝ်မိုး ထဲ တော်သင့်အောင် ဆောက်စေ၊ မဏိပူရစော် ဘွား မဟာရာဇာကိုကျွဝန်မင်း ကျော်ရွှေတောင်က ပေး ရန်စာကိုဆက်သွင်း ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပေး စေ၊ ထုံးမျှ ဟောင်း ရဲလှ ကျော်ခေါင် ကိုလည်း ကျွဝန်ကထည့် စေ၊ မှူး တိမ်ကသူခိုး ထား ပြတို့အ ရှေ့ဘက်သို့ကူး ကြောင်းနှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ သင်း တို့ကို တွေ့မိအောင် ရွှေဘဝါး တော်အောက် က သေနတ် ၁၀၀၀ ခန့်ထား ၍ လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ။

16 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် ရွှေနား ခံ ရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရွှေ့ ဟောင်း သုတေသန)

ဗဒုံမြို့ဒီပဲယင်း မြို့များ သို့သူခိုး ထား ပြအဘမ်း အဆီး ခန့်ထား သည့်စုကြီး သေနတ်၊ ရွှေပြည် သေနတ်၊ မင်္ဂလာ သေနတ်၊ ရွှေတိုက်ဝန်အုပ်အုပ်စုကျွား ငယ်တို့ကို သူခိုး ထား ပြဘမ်း ဆီး ဂုန်မရှိပြီဖြစ်သည်၊ ရတနာသိဃ်မြို့ဝန်သို့မှာထား၍မြစ်အရှေ့ဘက်ငစည့်ကူး မြို့ကျေး ရွာများ သို့ကူး သွား သည်ထား ပြတို့ကို တွေ့မိအောင် လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ ေဧယမနုကိုအမှူဝန်အရာခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေမည် သွင်း ချက်အတိုင်း ဇေယမနုကိုအမှူဝန်ခန့်၊ ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး တင်ရန် လှေတည်လုပ်မည်သိသံမျှော့သံကုန်ဝင်ရန်ကို လှေလုပ်ဗိသုကာ ငထွန်း ကို မေး၍လုပ်စေ။

17 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၇ရက်နေ့နား ခဲစ မြောဝ်မှူး တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြစ်အရှေ့ဘက်သို့ကူး ရောက်သည့်သူခိုးထား ပြတို့ကိုငစည့်ကူး ကျောက်မြောင်း
မိုး မိတ်မြို့များ နှင့်နီး စပ် ရောက် ပေါက်သမ္မမြို့ရွာများ က တွေ့မိ အောင်လိုက်
လံဘမ်း ဆီး စေ၊ ရတနာသိင်္ခမြို့ဝန်စစ်ကဲတို့သည်သူခိုး ထား ပြတို့ကို တွေ့မိ အောင်
အဘမ်း ပေါ်လျှော့သူများ ဖြစ်သည်၊ စစ်ကဲရဲလှရန် အောင်၊ နား ခံပုံရှိသူ၊ ဇေ
ယ ရွှေ တောင် ကျော်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍ ရာဇဝတ် ပေး ပြီး လျှင်
ရတနာသိင်္ခမြို့သို့ပြန်သွား မြဲပြန်သွား ၍သူခိုး ထား ပြတို့ကိုလိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၀ပြည့်နှစ်ကသည် (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ်တိုင်ရမည်း [1808] သင်း
မြို့ဟံသာဝတီမြို့များ မှာငတ်ပေး မယား နှင့်စား ယူသည့် ကြေး ငွေများ ကို[1810]မြို့သူကြီး
သူကြီး ငယ်မြို့မှူး ဆောင်တို့ကစာရင်း တင် စေ၊ တင်သည့်စာရင်း နှင့်တိုက်ဆိုင်၍
ဟံသာဝတီမင်း သမီး ဝန်သံ တော်ဆင့်သီဟ ဝေ ယော်ကစစ် မေး စေ၊ မစား မယူ
ထိုက်စား ယူသမျှ ရွှေ ငွေအထည်အလိပ်များ ကိုရ အောင် တောင်း စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့
သူကြီး တောင်း ငစံလှ ဘော်မ သေမိဟံသာဝတီမြို့က ဆောင်ယူ၍ ငတ် ပေး အိမ်သို့ပို့အပ်
ရမည့် ရွှေ ငွေများ ကိုလည်း သံ တော်ဆင့်သီဟ ဝေ ယော်ကစစ် ကြော တောင်း ယူ၍
ဆက်သွင်း စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့သူကြီး ငနတ် ပေး မှာစား ယူသည့်အထည်အလိပ်များ ကို

လည်း ပြန်ပေး စေ။

18 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၈ ရက် နေ့နှား ခံ

ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လှေအုပ်တို့ကမြစ်ရိုး မြစ်စဉ်အကြောအညာ ရောင်း ဝယ်သည့် လှေစု မှာ နန်း စဉ်
လှေထင်း လွှတ်၊ အိမ်ရှေ့မင်း လှေ၊ ပုဂံမင်း လှေ၊ ထမ်း လျက်ဆက် လှေများ ပြင်
အမိန့်တော်နှင့်သွား သူမရှိ စေနှင့်၊ အထက် ပေး အပ်သည့်အမိန့်တော်စာချွန်ကို
နှုတ်၊ လှေအုပ်င ရွှေရေး ၊ ငပုတ် ၊ ငရွှေနို ၊ ငမြတ်ထွန်း ၊ ငဖွေး ၊ ငသု၊
ငနက်တို့ကိုတဝတည်း အမိန့်တော်စာချွန်အပ်၍ လှေ တော်များ နည်း သေနတ်ထား
လှံတင် ဆောင် ရောင်း ဝယ် စေအမိန့်တော်ထွက်နှင့်ရှိပါသည်ကိုအမိန့်တော်ပါနန်း
စဉ် လှေကင်း လွှတ်အိမ်ရှေ့မင်း လှေပုဂံမင်း ထန်း လျက်ဆက် လှေများ ပြင်ကုလား
တောတီနှင့် လှေ ၁၀၀၊ အခြား ကွဲပြား ၍အမိန့်တော်စာချွန်ခံယူသွား လာပြန်
ကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အမိန့်တော်နှင့် လှေအုပ်တို့ကတဝ
တည်း ပေး အပ် ရောင်း ဝယ်၍ ရှိသည်၊ ကုလား တောတီနှင့် ဒေါနု၊ ငဖြူတို့ကိုကွဲပြား
၍ မသွား စေနှင့်၊ ပေး အပ်မိသည့်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ လှေစီး တို့မှာ ကြေး ငွေခံယူ
သည်ကိုလည်း လှေတို့သို့ ပေး အပ် စေ၊ လှေအုပ်တို့ကအမိန့်တော်နှင့်စုန်ဆန် သောက်
ကား ရောင်း ဝယ် စေသည်၊ လှေစီး တို့မှာအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း (သက္ကရာဇ်
1783
၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်ကိုသာ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆိုင်ရာချ ပေး စေ၊ အ
မိန့်တော်ကသာလွန်တိုး ပွါး ၍ကင်း က ကောက်ခံသမျှကိုပြန် ပေး စေ၊ တောင်း
၍ ပေး ၊ ရန် အောင်မြင်ဘုရား ထီး တော်တင်အစီအရင်အခမ်း အနား အခါ
စာများ ကိုဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ သံကွင်း တပ် မြောင်း တူး လုတို့ကိုမင်း
ထွန်း ကို တော်ကရိကွာထုတ်၍ ပေး ၊ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်သည်ဆလင်း မြို့ကသိမ်း ရသည့်
အမြောက် သေနတ်ဘဏ္ဍာ တော်များ ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက် အောင်မ
ပို့မဆက်၊ ရာဇဝတ် တော်ကိုမ ထောက်မ ကြောက်ပြုကျင့်သည် မှာသင့်သည် မဟုတ်၊ ဟံ
သာဝတီမြို့ဝန်လည်မှာသံပြား ကပ်၍ ရှိသည် လော၊ အပြစ်တင်နာကြင် အောင်ပြန်၊
ဘဏ္ဍာ တော်များ ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက် အောင်ပို့လာ စေ၊ ရွှေဘဝါး
တော် အောက် ရောက် သောလက်နက်ကိုင်တို့ကိုလည်း ဟံသာဝတီမြို့ဝန်က ဒဝယ် ရောက်
ပို့ စေအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ဒဝယ်သို့ ရောက် အောင်ပို့ စေ၊ ဒဝယ်သို့ ရောက်
အောင်မပို့မယ နေ့ရက်ကြာကြာ ကြောင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူရလျှင်ဟံ
သာဝတီမြို့ဝန်ကိုရာဇဝတ်စီရင်မည်၊ ဒိုင်း ဝန်သာရသူမှာသူနိုး ထား ပြဘမ်း

ခန့်တော်မူသည်ကိုမြို့ကျေး ရွာများ တွင် ကြေး ငွေစါး ယူကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ စစ်၍ စသွင်း ၊ ဒဝယ်တပ် တော်ကပို့ဆက်သည့်လက်နက် တော်ဘဏ္ဍာ တော်များ ဆင်ဖြူကျွန်း ဆိပ်တွင်ဟံသာဝတီကပို့သည့်လှေတို့ထွက် ပြေး ၍မ ဆောင်မယူခဲ့နိုင်ရှိသည်ကို နေ့ညအလျှင် ရောက် အောင်ခန့်ထား ဆောင်ယူစေ၊ ကျောက်မော်မင်း သမီး ထမိး ရန်ကုန်မြို့နေကုလား ငပိုကရန်ကုန်မြို့တွင်သင်း ဘော် ဆိုက် ရောက်လျှင်ခန့် တော်မူသည့်စကား ပြန်တို့ကဂိုး တွင်စကား ပြန်ဆို၍သင်း ဘော် သား ကုန်သည်တို့ကထုံး စံရှိရာ ဆောင်ရွက်ပြီး ပြေမှုကုန်စည်ကိုသင်း ဘောသား ကုလား တို့လိုလျှင်ပွဲပြတ်စကား ပြန်အလွတ်စကား ပြန်ဆို ရောင်း ဝယ်ကြ၍စီး ပွါး တော် အများ လွတ်လပ်ရှိပါသည်၊ သင်း ဘောကုလား တို့မှာပွဲပြတ်စကား ပြန်တို့စား ယူ မြို့ပြင်တိုး ၍မတောင်း မခံတနှစ်လျှင်အသုံး တော် ရွှေ ၅ ဝိ ဆက်သွင်း ပါမည်၊ပွဲပြတ် စကား ပြန်အတွဲအပြား မရှိစေရ၊ တဝတည်း ပွဲပြတ်စကား ပြန်အရာကိုအသနား တော်မြတ်ခံပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခန့်တော်မူ သည်၊ စကား ပြန်တို့ပြန်ဆိုပြီး နောက်သင်း ဘောသား ကုန်သည်တို့မှာပြန်ဆို ရောင်း ဝယ်ရန်ရှိသည်ကို ကျောက်မော်မင်း သမီး ထမ်း ကုလား ငပိုကတဝတည်း စကား ပြန်ဆို ရောင်း ဝယ် စေ၊ ငပိုကလည်း တနှစ်ကို ရွှေ ၅ ဝိဆက် စေ။

19 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခင ပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒဝယ်ချိုလက်နက်ကိုင်လူတို့ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်လျှင်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ဟံသာဝတီမြို့ဝန်က ဒဝယ်တပ် တော်သို့ ရောက် အောင်ပို့စေ၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရကလည်း လှေလူ တော်သင့် အောင်ခန့်ထား၍ကြိုဆို ဆောင်ယူ စေ၊ စည်သူရာဇ ကျော်ထင်ကိုအကျဉ်း ကလွှတ်၊ တောင်ဘက်မြင်း ကိုလည်း မဝန်း စေနှင့်နှုတ်၊ အောင်မြေ လောကဘုရား တည်လုပ်သည်မှာအလုပ်အ ဆောင်ပြီး ပြေခဲ့သည်ဖြစ်သည်၊ စကိုင်း မှာအလုပ်ကိုရပ် စေပြီး လျှင် ကျောက်ဖြူအစုသား တို့ကို ခေါ်၍ မင်း ကွန်းမှာ ကျောက်ညိုအစုသား တို့နှင့်အတူပြီး မြောက်လွယ်ကု အောင်လုပ် စေ၊ မင်း ကွန်း ကလုပ်၍ပြီး သည့်ကာလမှ စကိုင်း သို့ပို့၍လုပ် စေ၊ ကလေး မြို့စား မင်း သား မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ကမြို့သူကြီး ငရွှေမြိတ်ငယ်ရွယ် သော ကြောင့်ဘ ထွေး ငအုန်း နိုင်ကို မိုင်း မမ စေပြီး လျှင်သူကြီး တစုတို့နှင့်အုပ်ထိန်း၍ မင်း မှုတော်ကြ ရောက်သမျှကို ဆောင်ရွက်ပါစေသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၅ ခု (1803) ၆၇ ခုနှစ်အမှုတော်ကိုငအုန်း နိုင်ကိုလိုက်ထမ်း ပါစေသည်၊ (1805) ခေါ် တော်မူမှ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်၍ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ (1810) ခုနှစ်စာရင်း တော်ကိုသူကြီး ငယ်တစုနှင့်ငအုန်း နိုင်ဆက်သွင်းပြီး ပြေမှင ရွှေမြိတ်လည်း သေလွန်သည်၊ အမွေခံညီသား မရှိပါ၊ ငရွှေမြိတ်ဘိုး မြို့သူကြီး ငအယ်ဘဲညီ စာရင်း တော်ပါငအယ်ဘဲသား ငရွှေဦး လည်း ရှိပါသည်၊ မြို့သူကြီး ငအယ်ဘဲကိုအပ်၍ ရာဇဝတ် တော်နှင့်ကွက်မျက်သူငအောင်း ခန့်သား ငခေါင်လည်း ရှိကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ကလေး မြို့မှာ ငအယ်ဘဲ မြေး ငရွှေမြိတ်ကြီး ဖိုး စဉ်ဘ ထွေး ငအုန်း နိုင်ကိုမြို့မှုမြို့တာ ဆောင်ရွက်ရန်ရှိသည်များ ကိုလွှဲအပ် ဆောင်ရွက် စေသည်ကာလ ပြောဆို လျှောက်ထား ရမည်ဖြစ်လျက်မ ပြောမဆိုမ လျှောက်မထား နေသည်၊ ငအုန်း နိုင်လည်း အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သူဖြစ်သည်၊ ငအုန်း နိုင်ကိုကလေး မြို့မြေတိုင်သူကြီး ခန့်၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း ပေး၍သွင်း ။

22 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

မှူးသျှင်းကြန်တော်ခေါ်တော်မူမည်၊ သင်းကြန်တန်ဆောင်းဘဲကန္နား ပျှည်
မျှား ကိုနန်း တော်အနောက်ဆောင်တွင် တော်သင့်အောင် ဆောက်လုပ်စေ။

24 November 1810

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ
ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရွှေး တောင်း သုတေသန)

ဆင်ကျုံး ရွှေဂု ရွှေလင်းပင် ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ဦးစရပ်လုပ်ဆောင်ကုန် ဝင်ရန်ကိုတွက်ချက်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ဦးစရပ်ကို ပုဂံမင်း၊ ဆင်ကျုံး ရွှေဂူဘုရား ဦးစရပ် မသွား မင်းသမီး၊ ရွှေလင်းပင် ဘုရား ဦးစရပ်ကိုမိတ္ထီလါမင်းသမီး က ဆောက်လုပ်စေ၊ ဒိုတောင်နန်းတော် ကျောက်တွင်နန်းတော်ပုံဆက်သွင်း သည့်မှာ ဒိုတောင်နန်းတော်ပုံအတိုင်း ဒိုတောင်နန်းတော် ကျောက်တွင်နန်းတော်များကို ဆောက်လုပ်စေ။

25 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ရေခါး ရွာစား တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

တလုတ်ဦ ဝန်ရက္ခမိတ် ကျော်ထင်ကို မကွရာမင်း ဝန်ခန့်၊ ရက္ခမိတ် ကျော်ထင်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ။

26 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆင်ခေါင်း ကင်း ကဘမ်း မိသည့်ငေလောဆွံနှင့်တရုပ် ၄ ယောက်တို့တွင်ပါသည့်အရက်များ ကိုသိမ်း၍သွင်း ၊ ကတိုင်း ဟပြည်ကတရုပ်လူမျိုး ခြား ဖြစ်သည်၊ ကြေး ငွေမကုန်မကျစေနှင့်၊ ချမ်း သာ စေ၊ ကျော် ခေါင် နော်ရထာ ရဲလှ နော်ရထာတို့အမှုတော်ကိုကျိုး ပမ်း ထမ်း ရွက် ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ မိဘသား မယား တို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး တို့ကအခန့်အထား အနှောက်အရှက်မရှိစေနှင့်၊ ငြိမ်ဝပ်စွာ နေထိုင်စေ၊ ရွှေမြို့တော်စကိုင်း အဝများ က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ 1783 ခုအိမ်ကိုဂဆတက်၍ ၅ စုတစုသင့်တွင် ၇ စုတစုကျမှာဇာတ်အတီး အကတို့ပြင်ကသည်း ကုလား ယိုး ဒယား မှစ၍ မည်သည့်အစုအငန်း အမှုထမ်း ပေး ရာဘွဲ့ရာ မဆိုခန့်ထား ပြီး လျှင် ကျောက်တွင်း က ကျောက်များ ကိုသယ်ယူစေ၊ ဗဒ္ဒုံမြို့မှာနတ်မသူကိုမြို့အုပ်အရာကနှုတ်၊ လက်ယာ ကျော်ထင်ကိုဗဒ္ဒုံမြို့ဝန်ခန့်၊ ဗဒ္ဒုံမြို့ဝန်လက်ယာ ကျော်ထင်မှာပြည်မြို့ဝန် ဟံသာဝတီမြို့ဝန်များ ကဲ့သို့မင်း မှုမင်း ခင်း မှစ၍ရာဇဝတ်နိုး သေး မီး ပွါး မှုများ ကိုစီရင်စေ၊ ဒီပယင်း မြို့ကန္နီမြို့အမြင့်မြို့ဝန်တို့ကိုလည်း ဆင့်ဆိုသည်ကိုမနာမခံလျှင်မြို့ဝန်ကအဆုံး စီရင်စေ၊ လက်ယာ ကျော်ထင်ကို တော်နေဂျမ်ချ၍ခစား စေ၊ ၅၀ တော်အငှ သေနကျော် သွေး သောက်မှာလည်း ဖြည့်ဘွဲ့ထမ်း ရွက် စေ၊ သား မယား အသက် နေ့နံ့စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

27 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိတ္တီလာမြို့သို့သူနိုး ယား ပြအာဘမ်း အဆီး ခန့်ထား သွား စေသူငမှိုင်း မိတ္တီလာ
မြို့သူကြီး ငမြတ်ထွား တို့ကရှိနိုး ယံဘော်ဦး တင်ချက်ကို ယောက်၍စား နပ်ရိက္ခာ
အခန့်အထား အယောက်အကူလူအပေး အကင်း တောင်ဘက်တိုက်ဝန်ကိုခန့်၍သွား
စေ၊ ခဲယမ်း မီး ကျောက်အပုံ့ပြား ၁၀၀ ခန့်၍ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်နှင့်လိုက်စေ၊
ပင်း တလဲမြို့ဝန်သူရိန်တန် ဆောင်ကိုလည်း ဝန်စု ကျေး ရွာကလက်နက်ကိုင်လူနိုင်
လောက် အောင်ခန့်ထား ပြီး လျှင်တပ်မှူး ငမှိုင်း နှင့်တိုင်ပင်ဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ်
စေ၊ ကျောက်ဆည်ဝန်ကလည်း လူ ၄၀၀ တန်သည် ၅၀၀ တန်သည်တပ်မှူး တပ်အုပ်နှင့်
ခန့်ထား၍ တပ်မှူး ငမှိုင်း ထံ့ရှာပို့အပ် စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း အမိန့်တော်အတိုင်း
သင့်ပြီ၊ အလျှင်အမြန်ခန့်ထား၍သွား စေ၊ ပြင်စည် ကျောက် ဆောက်မြို့ကလည်း ခန့်
ထား၍သွား စေ၊ ဗဒ္ဒိမြို့ဝန်လက်ယာ ကျော်ထင်ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တ
ကောင်း အပ်တ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ရင်း ဖူး ခွေး မ
ခွေးငယ်ရတန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါအိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ရင်း ဖူး ခွေးမယ်
ပတ်ရတန့် ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ ထမ်း စင်သံလျှင်တလဲဖဝန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား
ပန်း ၊ အိမ်ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် မျှော်ခါး ပန်း ကမီ
ပတ်ကြာနုတမြိုင်ခြေ ၊ ကမ်ပတ်နား အတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက် တော့ကွင်း အတွင်း
ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်တမြိုင်ခြေ ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း အိမ်ညောင်
ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ယောင့်ကျေး စေတိုင်အ ဖြေမြင်း နား ၊ လျှောက် ၅
ဝန်း ၊ ထုပ် ၃ ဝန်း ၊ တု ပြောက်အနိသုတ်၊ ခါး ပန်း ဆက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၂ ဝန်း
စီ၊ နောက်ထုပ် ၂ ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ် ကြယ်စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊
ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်ဆင်စွယ် မော်၊ ကျေး စေတိုင်ဆင်
စွယ်၊ ကျုင်း ဆင်စွယ်ချက်ငုံခံ၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ် ၁၊ ပေါင်းပန်း ၄ ပွင့်၊ တမာရွက်
ယောင် ၄၊ စလွယ် ၄ သွယ်၊ ကတ္တီပါစက်လုံ၊ မှောက်တိုရွှေဝိန်း ၊ ရွှေကိုး ဇိန် တောင်
၇၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မြတ်နား ဇိန်ပွင့် ၄၊ ပါး ကာနား ကာ၊ မှောက်ရှုပါလည်
ကွေး ၊ ရှေ့ကာ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း တိုကတ္တီပါနက်ဘဲကွပ်
ပိုး စုံသတ်၊ မျည်း ရှည်ကတ္တီပါဖြူဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက် ၅၊
သန္တရာခွံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇာဝိဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်

ဆံမံ မြွောင်ရင်ဘတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်ရွှေရေး စာမဂိုရှုပ်ပန်း ခက်
ကိုက်အနား သံငှံ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကာ်ထပ်ဆောင်း ၊ မြဲး ဖြုန်း ရင်ပတ်သက္ကလပ်
ကြိုး ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှံ့း သက္ကဒါန်သက္ကလပ် တင်ရမ်း၊ စက်ရွှန်း ဥဆင့်သနား
တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲ ရေး ၍သွင်း ၊ နေမျိုး လက်ယာသူရ၊ သီဂိုဗလ
ကျော်ခေါင်ထင်၊ သူရနော်ရထာ၊ ကျော်ခေါင်သီဂိုတိုကိုမိုး နှဲ့ဗိုလ်များ သို့မှာထား
၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာစေ။

28 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁ရ၂ ခုနှစ် တော်သလဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခ်ရေခါး ၄ ၁ စီး
ငပသိတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဖုသျှသင်း ကြွန်တော် ခေါ်လုပ် ဆောင်စီရင်မည်၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်တို့ဆက် သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မဟာဒါန်တိုက်ဝန် နေမျိုး ဇေယကျော်ထင် သေလွန် သည်မှာ တော်နေရာတို့ သေလွန်လျှင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ် စေ။

29 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၄ ရက် နေ့နံ ၁း ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဋ္ဌ တောင်ကျောက်တွင်း မှာ စရပ် တော်ဖြစ်ရ ဆောင် ဆောက်လုပ်ရာ ကျန် ငွေ တော် ၅ ဝိကို အသုံး စာ ရေး သို့အပ်၍ စရပ် ဆောက်လုပ်သူတို့ကို ပေး ဝေ စေ ။ သူရဲကြီး မှူး လက်ဝဲ ပုံ့ချီ ကျော်သူကို အရွှတ် ဝန် ခန့်ထား: ထမ်း ရွက် စေ မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သူရဲကြီး မှူး လက်ဝဲ ပုံ့ချီ ကျော်သူကို အရွှတ် ဝန် ခန့်။

30 November 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလဆန်း ၅ ရက် နေ့ နာ ၁း ခ ဇေယ နေဘ် ရထားတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အရှေ့ဘက်သီပေါမင်း အိမ်တောင်အရပ်အကွက်အတွင်း သူခိုး လူဆိုး တို့ဝင်ရောက်သည်ကိုအရပ်အကွက် နေလူတို့မလိုက်မလံမဘမ်း မဆီးကြသော ကြောင့်သူခိုး လူဆိုး တို့ထွက်သွား ရသည်ဖြစ်သည်၊ အရပ် နေလူတို့ကို ခေါ်၍ရာဇဝတ်စီရင်၊ ညသူခိုး တို့ကိုလိုက်လံရာပါသူအရပ်သား တို့မှာချမ်းသာစေ၊ လက်ဝဲပုံချီ ကျော်သူကိုအငွတ်ဝန်ခန့်၍ရှိသည်၊ သူရဲကြီး မှူး အရာလပ်သည်၊ တော်သင့်သူကို ရွေး၍ခန့်၊ ငနတ်ပေးအိမ်မှာသူခိုး ခိုး ယူသည်အမှုကြောင့်အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်ကအလျင်ဘမ်း၍အပ်သည့်ငအောင်၊ ငထွေး၊ ငဖြူ၊ ငရွှေပွင့်၊ ငစိမ်း၊ ငရွှေပျော်၊ ငစို၊ ငကြီး၊ ငဘော်၊ ငတောက်၊ ငခွေး တို့မှာသူခိုး လူဆိုးလက္ခဏာအရိပ်မထွက်ဖြစ်သည်၊ ချမ်းသာစေ၊ ကြေး ငွေအကုန်အကျမရှိစေနှင့်။

1 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၆ရက် နေ့နံနက် ခငပသိတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရတနာသိဃ်မြို့က ငစည့်ကူး မြို့သူခိုး ထား ပြဘမ်း လာသည့်တပ်မှူး တို့သည်သူခိုး ထား ပြရှိရာ မလိုက်မဘမ်း ဖြစ်သည်၊ မင်္ဂလာတပ်မှူး ၊ စုကြီး တပ်မှူး ၊ ကျွား တပ်မှူး တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လွှတ် တော်တ ခေါ် စေ၊ ရွှေပြည်တပ်မှူး ကို ဒဝယ်ဇိုလ်က ခေါ် စေ၊ အဂ္ဂိရတ်သမား ငမြတ်ညိုရန်ကုန်မြို့မှာရှိသည်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ၊ မင်း ကြီး မဟာသီဟသူရက တော်က ရွှေပြည်ဖိုး ကောက် စုလှည်း ဦး ဆိုက် ရေး နား အရောင်း အဝယ်မှန်သမျှကိုတဝတည်း ကောက်ခံဆက် သွင်း စေ၊ အမိန့် တော်နှင့် ကောက်ခံ၍ ဖလတကြိမ်ဆက်သွင်း ပါသည်၊ အမဲ နေဆိုင် နေပိုး ပုဆိုး ပန်း ဖျင် ရောင်း သူတို့မှာ ဝန် ထောက်စည်သူရာဇာကတဝ တောက် ခံပြန် သော ကြောင့် ရောင်း ဝယ်လူတို့မငြိမ်မဝပ်ရှိ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော် ဦး တင်သည်၊ ဝန် ထောက်စည်သူရာဇာက ကောက်ခံမိသည်ကိုဆက် စေ၊ နောက်ကို နှစ်သွယ်နှစ်ဝမ ကောက်ကြ စေနှင့်၊ ဝန်ကြီး က တော်ကတဝတည်း ကောက်ခံဆက် သွင်း စေ၊ ခဲအ ရောင်း အဝယ် ရွှေဆက်မှာလည်း ငကျော်ဖြူ၊ ငရွှေပြည်တို့ကတ နှစ်လျှင်အခွန် တော် ရွှေ ၁၅ ဝိဆက်သွင်း ရောင်း ဝယ်ပါမည်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ရင်း အတိုင်း မရောင်း မဝယ်ရ၍ ရွှေ ၁၅ ဝိမဆက်မသွင်း နိုင်ပါ၊ ရွှေ ၅ ဝိ သာဆက်သွင်း နိုင်ပါသည်၊ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရက တော်ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် သည်၊ တနှစ်လျှင် ရွှေ ၅ ဝိသာဆက်သွင်း ရောင်း ဝယ် စေ၊ အထက်အမိန့် တော်ထွက် ရွှေ ၁၅ ဝိဆက် ပေး အပ်သည့်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ ဆီ ရောင်း ဝယ်သူ ငပု၊ ငရွှေဝ၊ ငရွှေလူတို့မှာလည်း ငရွှေဝ၊ ငရွှေလူတို့မ ရောင်း မဝယ် ငပုတို့တဝတည်း ခန့် ထား ရောင်း ဝယ် စေရာတနှစ်ဆက်သင့်အမိန့် တော်ပါ ရွှေ ၅ ဝိကိုဒါတိုး၍ ရွှေ ၁၅ ဝိ ဆက်သွင်း ပါသည်၊ အရပ်ရပ် ရောင်း ဝယ်သမျှဆီကိုအ ရောင်း အဝယ်အကွဲအပြား မရှိ စေရ၊ ငပုကိုတဝတည်း ခန့်ထား ရောင်း ဝယ်ဆက်သွင်း ပါစေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရက တော်ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အထက်အမိန့် တော်ထွက် ပေး အပ်ရင်း ရွှေ ၅ ဝိဆက်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ ငပုကဆီကိုတ ဝတည်း ရောင်း ဝယ်၍တနှစ်လျှင် ရွှေ ၁၅ ဝိဆက် စေ။

2 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ်တော်လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခစမြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရေး ဟောင်း သုတေသန)

ရတနာသိင်္ဃမြို့ကင်စည်ကူး မြို့သူ့ဒိုး ထား ပြာမ်း လာသည့်တပ်မှူး တို့ကို ခေါ်စေ သည်မှာတပ်မှူး တို့ကိုယ်နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကခန့်ရင်း အုပ်စုငယ်သား ပါ ရွှေဘဝါးတော် အောက် ခေါ်စေ၊ဆင်တိုင်အစုသားတို့နှင့်ဆင် တော်ဦးစီးနောက်ပဲ့ တို့တို့လစာဂိုကွာသနား တော်ခံစေ မည်ဆက်သွင်း သည်မှာဥ ပေါ်သထာဆင် တော် ဦး စီး နောက်ပဲ့နှစ်ကိုဂိုကွာ တော်မပေး နှင့်၊ ဆင်တိုင်အစု၁၅ဖြနှင့်ဟံသာဝ တီမြို့ဆက်မှုထွ မမြို့ဆက်ဆင်မ တော်ဦး စီး နောက်ပဲ့၄၊ ၂စုလူ၁၆၀တို့ကိုသွင်း ချက် အတိုင်း လစာဂိုကွာသနား တော်ခံစေ။

3 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလင်း ၈ရက် နေ့နာ ခံ ဇေယျ နေဘုံ ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဗဒိုမြို့က ကျောက်တူး လူ ၂၀၀ ကို ဗဒိုမြို့ဝန်ကခန့်ထား၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက် အကြီးအကြပ်နှင့်ပို့လှာ စေ။ မက္ကရာမင်း အိမ်တော် မြောက်ရေကာနား တအ နောက်သစ်တပ်နား ကို လျှောက်၍လူမဝင်မထွက်မသွား မလာစေနှင့်။ မိတ္ထီလါ မြို့မှာတိုက်နိုက်ဆိုး သွမ်း သည့်ထား ပြတို့ကိုတပ်မှူး ငမှိုင်း ကတိုက်သည်တွင်ထား ပြ ၄၀ ကျော် သေ၍ မရပ်မခံနိုင်ထွက် ပြေး ကြောင်း နှင့်တပ်မှူး ငမှိုင်း ကဒွနိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာ ရွှေဘုန်း တော် ကြောင့်သင်း တို့ သေ ကြပျက်စီး ထွက် ပြေး ရသည်ဖြစ်သည်။ ထွက် ပြေး သမျှထား ပြလူဆိုး တို့ကို တွေ့မိအောင်တပ်မှူး ငမှိုင်းကြပ် ကြပ်တည်း တည်း လိုက်လံဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ် စေ။ ပင်း တလဲမြို့ဝန်ပြင်စည် ကျောက် ဆောက်မြို့ဝန်တို့ကိုလည်း ထား ပြလူဆိုး တို့ထွက် ပြေး ရာ တွေ့မိအောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ်ရမည်အကြောင်း နှင့်မှာထား၍လာသူတို့ကိုပြန်သွား စေ။

4 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ်တော်လဆန်း ၉ ရက်နေ့နား ခရေ ဒါး ရှ ၁ စား ငပယ်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နတ်မနုသူနှင့်ရဘနာသိယ်မြို့ကဆိုး သူဘမ်း အရှေ့ဘက်သို့ စေသူတပ်မှူး တို့သည်သူဆိုး လူဆိုး တို့ကို တွေ့မိအောင် မသမ်း မဆီး သူများ ဖြစ်သည်၊ ကျောက်သည် စေရမည်၊ ခြေချင်း တပ်၍ထား ၊ တပ်မှူး ငမိုင်း တို့ကို ချက်၍သူခိုး ထား ပြတို့ သေကြေ ပျက်စီး ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သိ တော်ဦး တင်၍ ရှိပြီးဖြစ်သည်၊ ကျောက်ဆည်ကလက်နက် ကိုင်လူမခန့်မထား မသွား စေနှင့်၊ စရိုက်ဂိုဏ်ကြာကိုလည်း မခန့်စေနှင့်၊ မဟာ ဒါန်တိုက်ဝန်အရာလပ်သည်မှာ သိရ်ဇေယျသင်္ခယာကိုမဟာ ဒါန်တိုက်ဝန်အရာခန့် ထား မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သိရိ ဇေယျသင်္ခယာကို မဟာ ဒါန်တိုက်ဝန်ခန့်၊ မိုး တား မင်း သား မင်း ရဲ ကျော် ခေါင်တို့မိုး ညွှင်း မြို့ကိုသနား တော်မူသည်။

5 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြေစွန်း ဝန်ရှ်ဒိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း တောင်ဘက်ကိုး ခရိုဝ်ဆည်ရေ ဿောက်လယ်ပယ်များ မှာလမိုင်း လယ် တော်ပြင်ကျန်လယ်ပယ်မှန်သမျှကို ရေဘိုး ရေခွန်မလွတ် စေသင့်၊ မင်း ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား မှူး တော်မတ်တော် အစုအမှုထမ်း တို့ကို ဝေး ချသနား တော်မူသည်ဆို၍ မလွတ် စေနှင့်၊ မြို့ရွာသူကြီးဆည် ကြီး မြောင်း ဆော် မြေတိုင်ဒိုင်း ခေါင်း အဝန်း မြင်း ခေါင်း မြင်း စီး လယ် ပယ်စီးလုပ်သား လုပ်လုပ်တို့မှာ မြေစွန်း ဝန်က ရေခွန် တော် ရေး စစ် တောင်း ခံ ချင်သွင်း စေ။

6 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နှင်း ခံ ဇေယ နော် ရထာထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်း ဂုံသန်ယာအမိ သေလွန်သည်မှာကတ္တီပါ ရွှေမှော်ကြိုနှင့်သဖြုတ်စေ၊ စန္ဒာ ဝေဘ်သွား သား မယား ကိုကိုဗနှင့် မောင်မြို့ကကြီးဆို ဆောင်ယူစေမည် သွင်း ချက် အတိုင်း သင့်ပြီ။

7 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နံနက် ခံရေခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ပုထိုး တော်ကြီး မှာအထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း တောင်မကြီး နတ်နတ်ကြီး ဩး ပါး များ ကိုလုပ် ဆောင်၍ ဂူနှင့်ထား စေ၊ လုပ်ဆောင်ရန်စကျည် ကျောက်ဖြူ ကိုတူး ယူ စေ၊ အနောက်ဘက်မှာတံခွန်တိုင်ကချ၍ထား သည့်သကြား ရုပ်ဂဍုကို ဆောင်ယူ၍သဖွေး ရွှေအသစ်ချလုပ် စေ၊ လိုင်ဆင်ဖြူတော်ရှိရာ အောက်မား တော်များ ကို အောက်မား ဝန်နှင့်ခန့်ထား သွား စေပြီး လျှင်အလျှင်သွား နှင့် သည့်တနက်ပလာဆင်များ ကို အောက်မား ဝန်ကဆင့်ဆို၍ အောက်မ တော်များနှင့် အောက်ငင်သင့်သည်၊ ရဲ လောင်း သွယ်နှင့် ဗြဲ့ဘမ်း သင့်သည်၊ တော်သင့်ရာ အောက်ငင် ဗြဲ့ဘမ်း စေ၊ လှေအုပ်ကုမ္ပဏီတို့အုပ်စု လှေစီး တို့မှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁ ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်အတိုင်း ကိုသာဆိုင်ရာ ရွှေဘဩး တော် အောက် ချေပေး စေ၊ 1783 ကင်း ကမ ကောက်မခံ စေနှင့်၊ အမိန့် တော်ထုတ်ပြန်ရှိသည်ကိုမတည် တောင်း ခံယူ ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသော ကြောင့် တောင်း ၍ပြန် ပေး စေ၊ အမိန့် တော်အတိုင်း တောင်း ရန်ရှိသည်များ ကိုအတွင်း ဝန်သံ တော်ဆင့်တို့ ကရ အောင် တောင်း ၍ပြန် ပေး စေ၊ ကောင်း တုံမြို့နှင့်မိုး ဗိတ်မြို့နယ် မြေမှုစ ကား ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ကောင်း တုံမြို့သည် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုနှစ် ရွှေတိုက် 1783 စစ်တမ်း စာရင်း မထွက်မရှိ၊ မိုး ဗိတ်မြို့အဝင်ဖြစ်မည်ဗန့်မော်မြို့အဝင်ဖြစ်မည်၊ မိုး ဗိတ်မြို့နှင့်ဗန့်မော်မြို့ကိုစစ်၍သွင်း ဦး ၊ သီရိနန္ဒ ကျော်ကိုဝန် ထောက်ခန့်၊ အသည်ဝန်လည်း ခန့်၊ ထရက်မင်း သမီး သီဟိုရတနာပဒုမ ဒေဝီကို မဟာဒါန်တိုက် အဝင်ကျူပင်း မြို့ကိုသနား တော်မူသည်။

8 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ် တော်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခစ မြောင် မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဗိဿိလာမင်း သမီး ထီး မိုး ယည်ခံလုတို့မှာအကြီး ငရွှေး ကခေါင်း ခန့်သူ ငပြေ သိမ်း ခေါ်ရာ ခေါင်း အကြီး ဖြစ်၍ ပါရသည်သာဖြစ်သည်၊ သူနိုး လူဆိုး မဟုတ် ငြိမ်ဝပ်စွာနေ စေ၊ ငငြိမ်း ငပြေတို့နှင့်သူနိုး ထား ပြုပြုလုပ်ဆိုး သွမ်း သူတို့ကို သာတွေ့မဲ အောင်ဘမ်း ဆီး စေ၊ ပဥ္စလမြို့ဝန်ကိုစမှုယ်နှင့်မြို့ကထွက်သွား သည့်သူ နိုး ထား ပြုတို့ကို တွေ့မဲ အောင်ဘမ်း ဆီး စေ၊ မတွေ့မမိမရ လျှင်ပဥ္စာလမြို့ဝန် ကိုအဆိုး စီရင်၊ လယ်ကိုင်း မြို့ကျေး အိုက်မတောကစလင်း ခုနစ်သင်း ရဲပတိုင် လေး သင်း အောက်မား တော်များ နှင့် အောက်ငင်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဦးဆင် တော်ကို ရွှေ မြို့တော် စောင့်ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့နှင့် အောက်မား ဝန်ဆင်ဝန် ထောက်တို့ ကြပ်မ၍ ကုန်း တော်မှာ ကြေ့ဘမ်း မြဲ ကြေ့ဘမ်း စေ၊ ဝင်း တော် လေး မျက်နှာ မှာဝင်း ဝိုး ဆောက် ပေး စေ၊ သင်း မှူး တို့ကိုလည်း သင်း တဲ ဆောက် ပေး ၍ စောင့်နေ စေ၊ ညည့်သုံး ယံကိုလည်း သင်း မှူး တို့ကို ရှေ့ဝင်း ကသင်း မှူး လက်ယာ ဝင်း ရောက်၊ လက်ယာဝင်း ကသင်း မှူး ရှေ့ဝင်း ရောက်၊ လက်ဝဲကသင်း မှူး နောက်ဝင်း ရောက်၊ နောက်ဝင်း တသင်း မှူး လက်ဝဲဝင်း ရောက်လှည့်ပတ် နိုး ဆော် စေ၊ သေနတ်သံကြား လျှင်ကြား ရာအရပ်သို့သင်း မှူး တို့ကိုယ် သေနတ် ၂၀တန်သည်နှင့်သွား ၍လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ၊ ရွှေ တောင်လှ ကျော်ငစံမာတို့မှာ သူခိုး လူဆိုး ဖြစ်သည် စစ်ချက်မထွက်၊ တောင်တွင်း ကြီး မြို့ကသိမ်း ရုံး ကောက်သည့် လက်နက်ကိုင်လုဖြစ်သည်၊ ငစံရွှဲ၊ ငလှောက်၊ ငမှိုင်း တို့ကိုအကျည်း ကလွှတ်၍ဆိုင်ရာ အပ်၊ လယ်ကိုင်း မြို့ကျေး အိုက်မတောက အောက်ငင်ခဲ့သည့်ဆင် တော်ကိုဆိမ် ရှေ့မင်း ထွက်၍ ကြေ့ဘမ်း စေ၊ ငညို ရောင်မှာ ငရွှေသီး ၊ ငရွှေစတို့ကခိုး ဥစ္စာကိုအပ် သည်၊ အစစ်ခံချက်အတိုင်း အထွက်မပေါ်၊ စွန်း လွန်း သွေး သောက်ကြီး ငအော ကအပ်လု၅၊ ငရွှေ မောင်လုငဘိုး ၊ ငရွှေ လှော်တို့မှာလည်း သူခိုး ငရွှေသီး ၊ င ရွှေစ၊ ငမြတ်ဘူး ၊ ငအုန်း တို့အစစ်ခံချက်အတိုင်း အပေါင်း အဖော် မဟုတ်မမှန် ဖြစ်သည်၊ ငညို ရောင်နှင့်ငအောကအပ်လု၅၊ ငဘိုး ၊ ငရွှေ လှော်တို့ကိုချမ်း သာစေ၊ နန်း တော်တရဲ လှေ တော်ကြီး နှစ်စင်း ဆိမ် ရှေ့မင်း ရဲ လှေ တော်ဘစင်း လှေကြီး သုံး စင်း ကိုဝမ်း ကြမ်း ပခက်လုပ် စေ၊ ဖုသျှသင်း ကြန် တော် ခေါ်မှာ မြောက်တံ ခါး ကထွက် တော်မူမည်၊ သမ္ဗန် တော်များ ကိုတံခါး အထွက်မြစ်ဆိပ်ကအသင့်ခင်းကျင်း

စေ၊ ငပိုတု၊ ငလှမြတ်တို့ကိုလည်မှာသံကွင်း တပ်ပြီး လျှင်အနေခက်ခက် မြောင်း တူး ရွာအပ်၍တူး စေ၊ မိရွှေပု၊ မိရွှေအိပ်တို့နှိုး ယူသည့်ရွှေကို ရောင်း သူတို့နှင့် လုပ်သူပန်းတိမ်တို့တွင် ရွှေကို ရောင်း သူလုပ်သူတို့မှာ ရောင်း ဝယ်မြဲ ရွှေခဲဖြစ်၍ ရောင်း မိလုပ်မိသည်ဖြစ်သည်၊ ကြေး ငွေမကုန်မကျ စေနှင့်ချမ်း သာ စေ၊ မိ မင်း ဦး လက် ကောက်ကီလုပ်အပ်သူ မှတ်ထိမင်း သမီး ကွမ်း ဘိုး ထိမ်း ငရှမ်း ဖြူစန် အိမ်ကပန်း တိမ်ငကြွင်း တို့ကို ချမ်း သာ စေ၊ မိရွှေအိပ်၊ မိရွှေပု၊ မိကြွင်း ၊ မိ နှင်း အေး ၊ မိမှုံမိ လှောက်တို့ကို ဝန်အိမ်သို့အပ်၍ စပါး ထောင်း စေ၊ မိမင်း ၊ မိနှောင်း တို့ကို ထောင်းချင့်မှာဖြည့်၊ ကျော်နန္ဒသူကိုယ် တော်ဆင့်ခန့်၊ ဖုသျှသင်း ကြန် တော် ခေါ် မှာ (ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉နှစ်) သောဠသမိ မာသ်သုဒ္ဒ ဒိန် ၁၀၄ပြာသိုလဆန်း ၁၄ရက် နေ့နံနက်ပွဲ တော်တည်ပြီး (29 December 1810) ကိုထွက် တော်မူ၍သင်း ကြန် တော် ခေါ် တော်မူမည်၊ ခန့်ထား စိုရင်ရန်ဖွဲ့သမျှ ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော်၁ရက် (11 December 1810) နေ့နား ခံစ မြောင် မှုး ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗန့်မော်စော်ဘွား မင်း နေမျိုး မင်းလှနော်ရထာကြား လိုက်သည်၊ မိုင်းဆည်၊
31 October 1810
စုံတူး ၊ ဝန်ဆင်၊ မိုင်း မျည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင်
မုန်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့ရှင်မိဘုရား ခမည်း တော်ကျည်တာ လေါရဲ၊ တပ်မှူး ဇေါ
လေါစုံ၊ ဆံရှည်ရဲ၊ ဝဲရည်ရဲတို့ဆက်သည့်ဂွ်နိုး လက်ဆောင်တော်များ နှင့်ဗန့်မော်
သို့ရောက်လာ၍အကြောင်း အရာကို မေး လျှင်ချင်လိုဥတည်မင်း လက်ထက်မဟာသီ
ဟသူရသနား တော်မြတ်ခံရသူ မိုင်းဆည် စုံတူး သူတာရည်၊ ဗိုလ်ဘည်တာရည်
တို့အသျှင်၂ပါး အကျိုး တော်ကိုထမ်း ဆောင်သည်၊ ယခုကြာဆည်ဥတည်လက်ထက်အစွန်
အနား ထား သူတို့ မေ့ကျန်လပ်သည့်အကြောင်း ကြောင်း ရွှေနောက်စကား မညီ၊
ယွင်း ပျက်၍အကြိမ်ကြိမ်အသနား တော်မြတ်ခံ သော်လည်း အခွင့်မရရှိကြသည်နှင့်
မိုင်းဆည်၊ စုံတူး ၊ ဝန်ဆင်၊ မိုးမျည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ရာဇဝတီ တော်ကို ကြောက်
ရွံ့ခန့်ညား၍ မကြိမစည်နိုင်ရှိ သော ကြောင့်အမှုတော်ကိုထမ်း ဆောင်၍ မဟာသီ
ဟသူရအသနား တော်မြတ်ခံရသူ စုံတူး သူတာရည်၊ဗိုလ်မှူး တည်ထာရည်တို့ကဲ့သို့အ
သနား တော်မြတ်ခံ၍ဆက်သထမ်း ရွက်ပါရ အောင်အသျှင်နှစ်ပါး အကျိုး တော်ကို
ဆောင်ရွက်ပါမည်အကြောင်း များ နှင့်မိုင်းဆည်၊ စုံတူး ၊ ဝဲတာရည်တအမှူး အ
ခွင့်ကိုစုအပ်၍အသနား တော်ခံလာ ရောက် ကြောင်း ကိုဖွက်ဆိုသည်မှာ နေထွက်အ
ရှင်အသျှင်နိုင်ငံ တော်နှင့်တရုပ်ဥတည်ပြည် ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါ ရောက်၍အ
သျှင်နှစ်ပါး ကြည်သာသဖြင့်သက္ကဝါအများ ရှမ်း သာ စေ ကြောင်း ကို ကျေး ကြီး ဖွန်
ကြီး ဖြစ်သည်နှင့်အညီနှစ်ပြည်တပြည်ဖြစ် အောင် ချင်လိုဥတည်မင်း လက်ထက်ကပင်
စုံတူး ၊ သူတာရည်တို့နှင့် စေ့စပ် ပြောဆို ဆောင်ရွက်၍အသျှင်နှစ်ပါး ကြည်သာသဖြင့်
1795
ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်ရှိသည် နောက်သက္ကရာဇ် ၁၁၅၇ ခုနှစ်ချင်လိုဥ
တည်သက်ရွယ်ကြီး ရင့် သော ကြောင့်သာ၊ ကြာဆည် ဝင်ကိုယ်း နန်း လွှဲအပ်ပါသည်၊ အ
ထက်ချစ်ကြည်မြဲအတိုင်း ချစ်ကြည်မ စ ပါမည့်အကြောင်း နှင့် ရွှေ ပေ ရာဇသံ ရောက်
သော ကြောင့် ရွှေနား တော်ကြား လျှောက်ထား အသနား တော်ခံလျှင်ကြည်သာ
သဖြင့် မစကြည့်ရှု တော်မူမည့်အကြောင်း များ နှင့် ရွှေ ပေ ရာဇသံပြန် ပေး လိုက်
1805
သည်၊ နောက်စကား ဂတ်မယွင်း မပျက်သက္ကရာဇ် ၁၁၆၇ ခုနှစ်လက် ဆောင် တော်
များ နှင့်ဘဏ္ဍာဝန် နေမျိုး နန္ဒကျော်ထင်၊ အမတ် နေမျိုး ဇေယတို့ကိုဘက်ခန့် တော်

မှု၍တက်လာသည်၊ ဥတည်မင်း ယံပေါက် ရောက် အောင်မ လျှောက်မထား ၊ အသျှင်နှစ်ပါး အကျိုး တော်မဟုတ်သကဲ့သို့ကြားသည် ဥတည်နန်း နေရာနှစ်ပြည့်မှလာ 1810 ရောက်သင့်ကြောင်းကို ပြောဆိုသည်၊ အသျှင်နှစ်ပါး ပိုင်တိုက်သည်လူး ၁၂ ပန္နါး ကျိုင်း ရုံကြီး မြို့မှာ သည်ဝီဘွား စောစံကို သည်ဝီဘွား ခန့်တော်မူ၍တရုပ်လက်ယာ၊ မြန်မာလက်ဝဲ သည်ဝီဘွား ခန့်တင်မြဲထုံး စံနှင့်အညီ ရွှေဘဝါး တော် အောက်က အမတ်ရဲမှန်ကျော်ခေါင်၊ သွေး သောက်စုမြင်း တော်သည်တို့ကိုခန့်ထား၍တရုပ်စာရေး သည်စံတို့နှင့်အစုံအညီတံဆိပ်ပေး အပ် သည်ဝီဘွား ခန့်တင်ရှိသည်ကို သည်ဝီဘွား ပြုလုပ်လို၍သူပုန် ကောဝီလငယ်တို့နှင့် ပေါင်း ဘက်ဆိုး သွမ်း သူမဟာခန်ငယ်စကား ကိုနာယူ၍အထက်ဥတည်ချင်လုံ စုံတူး ၊ သူတာရည်တို့နှင့် ပြောဆိုချက်ဂတိစကား ကိုမတည်ရ၊ ဥတည်မင်း စုံတူး (တို့ကပကတိ) မထား မိုင်လား ရွှင်လျည်ဘူးလူး မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့(အလျှောက်)စါပေမှာ လျှောက်ထား သည့်အသျှင်နှစ်ပါး (စကားကို)မဆောင်၊ မိုင်လား ရွှင်လျည်ဘူလူး မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့မဟာခန်ငယ်စကား ကိုနာယူသည့်အကြောင်း ကြောင့်အသျှင်နှစ်ပါး ပိုင်သည့်နိုင်ငံ တော်ကျိုင်း ရုံကြီး မြို့ မိုင်း လျည်ကြီး မြို့များ ကိုသူပုန်လူဆိုး တို့ နှောက်ရှက်ရသည်၊ မိုင်း လျည်ကြီး စော်ဘွား တော်စွာကုန်ကိုအ သေသတ်သည်မိုင်း ဗိုလ်မှူး စော်ဘွား မြို့စား တို့တကြား သိလျှင်အသျှင်နှစ်ပါး ပိုင်သည့်မြို့ ကျေး ရွာကိုဖျက်ဆီး သည်ဖြစ်၍ ဗိုလ်မှူး ဗိုလ်ချုပ်တို့က ရှစ်မြို့ဝန်တုရင်သာရ ကျော်တို့နှင့်ဗိုလ် ခြေ ၁၀၀၀၀ ကျော်ချီတက် စေသည့်အကြောင်း အရရှိသမျှကိုဥတည်မင်း နှင့် ခြေတင်ရှင်း လင်း မည်၊ ကိုင်မား မြို့သို့တက် ရောက်သည်တွင်စိုး ပိုင်ခွင့်ပိုင်ကဲ့သို့စုံတူး မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ကဥတည်ပြည်စီရင်စုအတွင်း ကျိုင်း ရုံကြီး မြို့မရှိမဲခေါင်မြစ်အရှေ့ဘက်ကိုတရုပ်နိုင်ငံ၊ အနောက်ဘက်ကိုမြန်မာနိုင်ငံမြစ်ကြောင်း အနောက်ဘက်မြန်မာနိုင်ငံသို့မနှောက်မရှက် စေရတင်ဆို ကြောင်းများနှင့်စကား ရှေ့နောက်မညီဥပဒေသကိုဖျက်၍အကြိမ်ကြိမ် ပေး မှာကြားသိရသည်၊ မဲခေါင်အနောက်ဘက်ကိုမြန်မာနိုင်ငံဆိုချက်အတိုင်းအမှန်ယူလျှင်ဟိုသါလါသါ၊မိုထါး ၊ စန္ဒါ၊ ကိုင်းမာမြို့ရွာအများပင်ရှစ်ပြည် ထောင်အဝင်ဖြစ်သည်၊မိုင်းလျည်ကြီး စော်ဘွား တော်စွာကုန်ကိုသူပုန်တို့တိုက်ဖျက် နှောက်ရှက်၍ သေသည့်အမှုကိုလည်းသူပုန်တို့ကတံဆိပ်အုပ် တုတ်ကိုပိုအပ်၍အ သေဒ ချာသိသါရှိသည်ကိုမြန်မာတပ်နှင့် တွေး ရောရှက်တင်သကဲ့

သို့ပေး မှာသည့်ကာလ၊ ပေး မှာသည့်သူပုန်တို့က ပြောဆို ကျေနပ်သကဲ့သို့ ပေး မှာ
ပြောဆိုသည့်(ကာလ) ပေး မှာ ပြောဆိုသည်၊ မိုင်း လျည်ကြီး စော်ဘွားသမီး နှင့်
ဝိုခန်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကိုမ ဘောက်မပြန်သူပုန်ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား
ငယ်ထံမလိုက်မိုင်း လျည်ကြီး မြို့တွင်အလုံအခြုံရှိ နေသည်ကိုကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ကအ
တောင်း အခေါ် စေသူတို့တွင်မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ကဆင့်ဆိုထည့်အပ်လိုက်သည်၊ နောက်
တိုး စံမကျဥထည်မင်း ရာဇသံဆို၍တရုပ်တရက်ဘာသာစက္ကူစါမင် ရေးစါကိုအ ခြေအ
မြစ်မဖွံ့လွယ်လိုင်ကင်းကဗို့ ရောက် သော ကြောင့် သေနာပတိဝန်ရှင် တော်စစ်သူကြီး
မင်း များ ထံမဆက်မသမ ရှောက်မထား ဝံ့ရသည်အ ကြောင်း များ သည်တိုင်း
ကြီး ပြည်ကြီး နှစ်တိုင်း နှစ်ပြည် ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်မျှသာထာဝြမ်
ဝစ် အောင်၊ စိုတုံး မဟာသီဟသူရတို့နှင့် စေ့စပ် ပြောဆို ပေါက် ရောက်ရှိကြသည်၊
ဆယ်နှစ် ကျော်ခန့်အတွင်း တွင်ပင်ဂတိစကား မတည် ရှေ့နောက်မညီအစွန်အနား
ထား သူတို့အရေး အမှုကိုမ မျှော်မ ထောက်ယွင်း ပျက်ရှိ သော်လည်း ငါတို့အသျှင်ဆဒ္ဒန်
ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ရှင်လက်နက်စကြာသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား
ကြီး ဘုရား သည်သမ္မာသမ္ဗောဓိဆုမြတ်ကိုပန်ဆင် တော်မူသည့်အသျှင်ရင့်မာပြီး သော်
ပါရမီ တော်ရှင်ဖြစ် တော်မူသည်နှင့်အညီယွင်း ပျက် မေ့ကျန်သည့်အမှုကိုထုံး စံမပျက်
ဖြစ်ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်လင်း ခြင်း အသနား တော်မြတ်ခံလျှင် ရှေး မှား
ယွင်း သည့်အမှုကိုသည်း ခံ တော်မူ၍အမှန်ဖြစ် စေမြဲဖြစ်သည်၊ ယခုစုံတုံး ပဲ့တာရည်
တို့က စေ ရောက်သည့်အ ကြောင်း မှာဥတည်ချင်လုံမင်း လက်ထက်မိတ်သဟာရဖြစ်
သည်၊ ဂတ်စကား ကိုမတည်လက် ဆောင် တော် များ ကိုမဝင်ရဆီး တား သည့်အ
ကြောင်း ကြောင့်ဆက် ရောက်သည့်လက် ဆောင် တော်များ ကိုဗန် မော်မြို့စား မ
ဆောင်မယူ စေနှင့် သေနာပတိဝန်ရှင် တော်စစ်သူကြီး မင်း များ ဆင့်ဆိုသည့်ရာ
ဇဝတ် တော်ကိုခန့်ညား ကြောက်ရွံ့လျက်ရှင်မိဘုရား ခမည်း တော်လည်း ဖြစ်သည်
နှစ်တိုင်း နှစ်ပြည်အကြား အသျှင်နှစ်ပါး အကျိုး တော်ကိုဆောင်ရွက်လို ကြောင်း များ
နှင့်ထွက်ဆိုသည့်အ ကြောင်း ကြောင့်ဗန်း မော်မြို့တွင်တဲကန္နား အစား အ သောက်
ကောင်း မွန်လုံ လောက် အောင် ဆောက်လုပ် ပေး ကမ်း ရိပ် နေနှင့် စေ၍အထက်
ပေးမှာ ပေါက် ရောက်သမျှစာလက်ခံများ နှင့်လာရင်း လူအနက်မည်သူမည်သူတို့ကို

ပြန်လာစေသည်၊ နှစ်တိုင်း နှစ်ပြည်အကြား အသွင်နှစ်ပါး အကျိုး တော်ဆောင်
သတ္တဝါအများ ချမ်းသာစေကြောင်း ဆောင်ရွက်သင့်သည် ကျေးကြီး ကျွန်ကြီး ဖြစ်
သည်နှင့်အညီဆယ်နှစ် ကျော်ခန့်အတွင်း ပေးမှာ ပေါက်ရောက်သည့်စာအတွက်အသံ
များ ကို ရှေ့နောက်ချင့်ချိန်၍ နှုတ်သိမ်း ပြီး လျှင်သား တော်အစဉ် မြေး တော်အ
ဆက်မြစ် တော်အဆွန့်အနွန့်ရှည် ဖူးကြည်သာသဖြင့်ပြည်ကြီး နှစ်ပြည် ရွှေလမ်း ငွေလမ်း
ပေါက်ရောက်မှ ရွှေဘဝါး တော်မြတ် အောက် လျှောက်ထားသနား တော်မြတ်ခံရ
လျှင် ရွှေနှလုံး တော်မြတ်ကြည်သာ တော်မူ၍ထို ပေးသနား တော်မူမြဲလက် ဆောင်
များ ကို ပေးသနား တော်မူ (မည့်) အကြောင်း ပင်ဖြစ်သည်၊ ကျနုပ်က ပေးမှာ
သည့်စာအရကို ထောက်၍သတ္တဝါအများ ချမ်းသာစေကြောင်း ရှေ့နောက်ချင့်ချိန်
ဆောင်ရွက်မည့်အကြောင်း ကိုကြား လိုက်သည်။

11 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံတော် ရေ
ခါး ရွာစား သွင်း။

(မြို့ကြည့်၊ ပု၊ ၆၄၀)

ရမည်း သင်း မြို့မှာ ငမှုံကို မြို့အုပ်ခန့်၊ သူခိုး ထား ပြမပေါ် မထွက် စေရ၊ နိုင်
နင်း အောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး သတ်ညှစ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၂ ရက် 12 December 1810 နေ့နား ခံ ဇေယ
နေဘ်ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အောက်မား ဝန်ကလိုင်ဆင်ဖြူတော်ရှိရာ အောက်မား တော်များ နှင့်သွား
စေအမိန့်တော်ထွက်အတိုင်း အောက်မား တော်အစုသား တို့ကို ခေါ်သွား ရပါ
မည်ခန့်တော်မူသည့်လက်နက်ကိုင်ကိုလည်း ပြေကုန် အောင် ပေး ဆောင်ပါသည်မြို့
ရွာသူကြီး တို့ကအခန့်အထား အသိမ်း အ ခေါ် မရှိငြိမ်ဝပ်စွာ ခေါ်သွား ပါရမည့်
အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး ကင်ချက်အတိုင်း အောက်မား တော်အစုသား
တို့မှာလက်နက်ကိုင်လူ ပြေလျှင်ကျုံး တူး မြို့လုပ်မှစ၍ မင်း မှုမင်း ခင်း အခန့်အထား
မရှိစေနှင့်၊ လိုင်ဆင်ဖြူတော်ရှိရာ အောက်မား ဝန်နှင့်လိုက် စေ၊ သင်း ကြန်
နန်း တော် ဆောက်သည့် သောင်တွင် မြောက် သောင်စကသည်နန်း တော် မြောက်
ရေဝင် ပေါက်အနောက်ဘက်နား ရောက် ရေထဲကို လျော၍ ဒါခြား စီ မြှော့ကိုစိုက်
စေပြီး လျှင်တိုင် စေ့သစ်ခက်ချည်ထား စေ၊ ရွှေမြို တော် နေငနိုး ၊ ငပို၊ ငမြတ်
ဈေး တို့ကမြစ်ငယ်၊စမုံ၊ စမာ၊ ထုံး ကြီး ၊ ပန်း လောင်များ သို့ဆင်း ရဲသား ကုန်
သည်တို့ဘာဝဝိန်း ကော လှေနှင့်ဆန်စပါး တင် ဆောင် ရောင်း ဝယ်ကြသည်များ
မှာသီဂိုသခံကတဝတည်း ကောက်ခံ စေအမိန့် တော်နှင့် ကောက်ခံဆက်သွင်း သည့်အ
ခွန် တော် ငွေ ၅ဆက်သွင်း ပါသည်၊ တဝတည်း တံဆိပ်လက်မှတ်ကိုခံယူ ပေး အပ်၍ စုန်
ဆန်သွား လာ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်သူတို့မှာ ကောက်ခံမြဲ ကောက်ခံပြီး လျှင်
1783
စား တော်ကဲ နေမျိုး ရာဇ ကျော်သူ့ဒူ့အုပ်ကိုခံ၍ (သက္ကရာဇ်၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း
ထွက်အတိုင်း ဆိုင်ရာဆိပ်စား ကင်း စား တို့ကို ပေး ချေသည့်ပြင်တနှစ်လျှင်အခွန်
တော် ငွေ ၂၀ဆက်သွင်း စေ၊ သီဂိုသခံကမ ကောက်မခံ စေနှင့်၊ သီဂိုသခံမှာ ကောက်
ခံမိသမျှလရက်ထွက်အခွန်ရှိသည်ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ ဗန့်မော်စစ်ကဲသီဂိုစည်သူ
သူရိန်ကျော် ခေါင်တို့ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဗန့်မော်မြို့မှာကင်း ဆိပ်
ပွဲအကောက် တော် ဒေး ဝန်း တိုက်အ ကောက် တော်များ ကိုအကွဲအပြား မကောက်
ကြ စေနှင့်၊ စော်ဘွား စစ်ကဲအရာရှိအစုံအညီမှတ်သား ကောက်ခံ၍ ငွေတဝါး တော်
အောက်ဆက် စေ၊ မိုင်းဆည်စုံတူး မိုင်း မျည်း ဝန်ဆင့်မြို့ဝန် ဗိုလ်မှူး တို့သို့
ဗန့်မော် စော်ဘွား က ပေး မှာရန်စာကိုစီကုံး ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ တ
ရားသူကြီးအ မှုဝန်ခန့်ထားသူတို့တရားစကားကို မကျွမ်း မသိကြဖြစ်သည် နှုတ်၊အစား
ကျွမ်း သိနား လည်သူကို ရွေး ၍သွင်း ။

13 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့ နား ခံ ငရခါး ရှာစား တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တရုပ်ပြည် မိုင်းဆည်စိုတု ဂန်ဆင် မိုး မျည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ကဆက်သရန်လက်ဆောင်တော်များ နှင့်ဗန်း မော်မြို့သို့လာ ရောက်သည့်အကြောင်း အရာကို ထောက်၍ဆက်သွင်း လျှောက်ထား ပေး မှာသည့်စာလက်ခံဘုရား ။

အတွင်း တော်သို့သွင်း လက်ခံ

တရုပ်ပြည် မိုင်းဆည်စိုတု ၊ ဂန်ဆင် ၊ မိုး မျည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ကဆက်သရန်လက်ဆောင်တော်များ နှင့်ဗန်း မော်မြို့သို့လာ ရောက်၍အကြောင်း အရာကို မေး မြန်း လျှင် ၊ ချင်လုံဥတည်လက်ထက်မိုင်ဆည်စိုတု ၊ သူ့တာရည်ဗိုလ်မှူး တည်ထာရည်တို့ကိုအသျှင် နှစ်ပါး အကျိုး တော်ကိုထမ်း ဆောင်၍ မဟာသီဟသူရ သွဲ့အမည်အသနား တော်မြတ် ခံရသည် ၊ ယခုကြာဆည်ဥတည်လက်ထက်မိုင်ဆည်စိုတုပဲတာရည်နှင့်အဖွန်အနား ထား သူ့မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ ရွှေနောက်အရေး ကိုမမြော်မမြင်ယွင်း ပျက်သည့်အကြောင်း ကြောင့်အကြိမ်ကြိမ်အသနား တော်မြတ်ခံ သော်လည်း အခွင့်မရရှိသည်နှင့်ရာဇဝတ် တော်ကို ကြောက်ရွံ့ခန့်ညား ၍ မဟာသီဟသူရအသနား တော်မြတ်ခံရသူ စိုတုသူ့တာ ရည်ဗိုလ်မှူး တည်တာရည်တို့ကဲ့သို့အသနား တော်မြတ်ခံ၍ (အသျှင်နှစ်ပါး အကျိုး တော် ကိုထမ်း ဆောင်) ပါရ အောင် ဆောင်ရွက်ပါမည့်အကြောင်း များ နှင့်မိုင်ဆည်စို တုပဲတာရည်အမှုအခွင်

ရှင်မိဘုရား

ခမည်း တော်ကျည်တာ လေါ်ရဲ ၊ အသနား တော်ခံလာ ရောက်ရ ကြောင်း ကိုထွက်ဆို သည်မှာ ချင်လုဥတည်လက်ထက်ကြည်သာသဖြင့်လက် ဆောင် ပေး ကမ်း ၍ ရွှေလမ်း ငွေ လမ်း ပေါက် ရောက်ရှိ နေကြသည် ၊ စိုတု ၊ မဟာသီဟသူရတို့မရှိသည့် နောက်ကြာဆည် ဥတည်လက်ထက်အဖွန်အနား ထား သူတို့အ ရေး အမှုကိုမကျွမ်း ၊ ရွှေနောက်မ မြော် မ ထောက် မေ့ကျန်လစ်လပ်သည့်အ ကြောင်း ကြောင့်ရာဇဝတ်ပြစ်ကို ကြောက်ရွံ့ခန့် ညား ၍ ရှင်မိဘုရား ခမည်း တော်ကိုအမှုနှင့်ထက္ကလွဲအပ် စေပါလာ ရောက်သည့်အ မှန်ပင်ဖြစ် သော်လည်း နှစ်တိုင်း နှစ်ပြည်ကြည်သာသဖြင့် ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်၍ ဂတိသစ္စာနှင့်ရှိကြသည် ၊ ဂတိစကား ကိုမတည်ဆယ်နှစ်ခန့်အတွင်း ယွင်း ပျက် ဖေါက်ပြန် စေပါး ပေါက် ရောက်သည့်အမှုစကား များ သည်သား တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်မြစ် တော်အဆွန့်အဆွန့်ရှည်စွာဆင့်ကဲပွါး များ တည်ထွန်း ရန်ရှိသည် ၊ ယွင်း ပျက်သည့်စကား များ ကိုရှင်လင်း သိမ်း နှုတ် စေပြီး လျှင်ဥတည်ချင်လိုလက်ထက် ပေါက်

ရောက်မြဲကဲ့သို့ ပေါက် ရောက် စေရမှသာ တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်မြစ် တော် အညွန့်အဖွန့်ရှည်စွာထိုရာဇဝင်တွင်း တင့်မည်အကြောင်း ဖြစ်သည်၊ မိဘုရား ခမည်း တော်နှင့် ပါလုတို့ကို ဗန်းမော်မြို့တွင်တဲကန့်ထား အစား အသောက်လုံ လောက် အောင် ပေး ကမ်း ရပ်နေနှင့် စေ၍အထက်စိုးတို့ဗိုလ်မှူး တို့ကအရပ်ရပ် ပေး မှာ သည့်စာလက်ခံ၊ ဗန်းမော် စော်ဘွား က ခြေတင် ပေးမှာရန်စာများ နှင့်လိုရင်း လူအနက်ကသင့်ရာလူကိုပြန်သွား စေ၍အကြောင်း နှင့်တကွအထိုက်အလိုက်တပ်ခန့်စေ ပါလာ ရောက်သည့်ကာလမှ မွေ့ဘဝါး တော် အောက်ဆက် ရောက်သင့်သည်များ ကိုအ မိန့်တော်ခံ၍ မှာထား မည့်အကြောင်း နှင့်ဗန်းမော် စော်ဘွား သို့ဆင့်ဆို ပေး မှာ စေမည် ပေး မှာရန်စာကိုဆက်သွင်း သည့်အမိန့်တော်ခံရမည့်အတွင်း ဝန် မင်း တို့

13 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ တော်ရေ ဓါး ရွာစား သွင်း ။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၄၀)

မဏ္ဍိုမ ဒေသက ဆောင်ယူ ရောက်သည့် မဟာ ဗောဓိပင်စစ်ကိုအ နောက်ဘက်ပုထိုး
တော်ကြီး မြောက်တွင်ပွဲသဘင်အခင်း အကျင်း နှင့်တွက် တော်မူ၍ စိုက် တော်မူမည်။
ဗောဓိပင်စိုက်ရန်ဝင်း ကို ကောင်း မွန် အောင်ကာရံ စေ။ ဗောဓိပင်ကို ဆောင်
ယူမည့်အခန်း အနား ဘောင် တော်သန္တာန် တော်အခင်း အကျင်း ဝင်း ခင်း နောက်
တော်လိုက်ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်။ စာရင်း ကိုလည်း
သွင်း။ ဒဝယ်တပ် တော်ကဆက် ရောက်သည့်ဘဏ္ဍာ တော်များ ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်က
အပို့အ ဆောင်ပို့အပ်သူတို့လမ်း ခရီး ကတွက် ပြေး သည်မှာအ ကြီး အကြပ်နှင့် သေချာ
အောင်ဆင့်ဆို စီရင် ပေး အပ်ရမည်ဖြစ်လျက် ပေါ့ပေါ့ လျော့ လျော့ ခန့်ထား ပေး
အပ် သော ကြောင့်တွက် ပြေး ရသည်ဖြစ်သည်။ နောင်သည် ခဲ့သို့မရှိ စေရ။ ဟံသာဝ
တီမြို့ဝန်ကိုအမြစ်တင် ။ ဆင်ကျိုး ရွှေကုဘုရား တောင်မျက်နှာမှာမြ တောင်မင်း
သမီး ကစရပ် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း စေ။ ခညဝတီမြို့ဝန်မင်း ကြီး ကျော်ထင်ကိုကွမ်း
ခွက်။ လဘက်အိုး ။ တ ကောင်း ပိတ်ဂ ထောင့်ပယင်း တစ်။ ငွေ ထွေး အင်။ ကြိုင်း
ဆင်ဖွယ်ထွတ်၁။ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ရ။ သန္တရာခွံ။ ရက် ဘောက်။ က တောင်
ခွဲ။ ဇက်ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း ။ နင်း နှင်း သိပ်။ အိမ် မြှောင်။ ရင်ဘတ်ကွင်း ။
ငွေဇဝါ။ က တောင် ရွှေ ရေး စာမရိရှုပ်ပန်း ခက်ကိုက်။ အနား သိုင်။ ရွှေ
ပိန်း ။ ဥကွက်။ ထိပ် ဆောင်း ။ မြီး ဖြန်း ။ ရင်ပတ်။ သက္ကလပ်ကြီး ။ ရွှေကြယ်တပ်။
စီး နှီး သက္ကဒါန်။ သက္ကလပ်တင်ရန်း ။ စက်ရွှန်း ၃ဆင့်။ ထား အ ဆောက်ကတ္တီပါ
နက်မွှမ်း ။ ရင်း ဖျား ခွေးမ ခွေးငယ် ရတန့်။ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ။ စ
လွယ်၁၂သွယ်။ ရွှေနား တောင်း အနား ဆူး ၂ထပ်။ ပေါင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား
ပန်း ၉။ တမာရွက် ထောင်၉။ ဝတ်လုံ ဘဲရုံ ရွှေမျှင်ဒိ တဆင့်ကပ်။ မောက်တို
ရွှေပိန်း ။ ရွှေကုံး ။ စိန် တောင်၉။ ရွှေထိပ်။ ရွှေထွတ်။ ငှက်မြက်နား ။ စိန်ပန်း
၁၂။ ပါး ကာ။ နား ကာ။ မောက်ရှု။ ပါလီကွေး ။ ရှေ့ကာ။ နောက်ကာ။ ကတ္တီပါ
နီ ယက်ပွား သတ်။ မှည်း တို ကတ္တီပါစိမ်း ယက်ဖွား သတ်။ မှည်း ရှည် ကတ္တီပါနက်
ယက်ပွား သတ်။ ထီး နီ။ ညောင်ရွက်။ ၃ဆင့်။ ရွှေထွတ်။ ညောင်ရွက် ရေ၃၆။ စည်
နီရ။ ပုံသာ ၁။ စည်ပုတ်၁။ နှဲကြီး ၁။ နှဲငယ်၁။ ခရာ၁။ လင်း ကွင်း ၁။ ရွှေ ပေ
ခမောက်။ အိုး ဝန်း ။ ဆင် ပေါင်း ဂန်း နက်အချက် ရွှေ။ က တောင် ရွှေပြည့်ရေး ။

ပွင့်နှိပ်နီတိုက်၊ ဆွဲကြိုး ပိုး နီ၊ ဦး တပွင့်၊ ငဲ့ ၂ ပွင့်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်
ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ၊ မဟာ ဗောဓိပင်စစ်ကိုတိုက်ရန်စပါး ထည့်သည့်စိကဲ့သို့ ခွေ
ဝိုင်း အဝန်းအမြင့် ဗြ ၂ ဓုရက်လုပ် စေ၊ တိုက်ရပ်တွင်း အနက်ဘ်တွင်း တူး စေ၊ သွတ်
ရန် မြေမှာကျွန်း မြေကိုယူ၍သွတ် စေ၊ မဟာ ဗောဓိပင်စစ်မဟာရုံတံတိုင်း ကိုပုံ
ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ပုဂံမင်း ကတည်လုပ် စေ။

14 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခစ မြောင်
မှုး ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ကန္တက် ရွှေကစုအနီ ၂စု၊ ထမ်း စင်၊ သံလျှင်း၊ တလဲ ၁၅ဝန်း ၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊
အိမ်အတွင်း ညောင်ရွက်၊ အနား မန်ကျည်း ရွက်အဝါ၊ အတွင်း ညောင်ရွက်၊ ဘော်
ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ်ပတ်၊ ကြာနု၊ တမြုံခြား ၊ ကမ်ပတ်၊ အနား ၊
အတွင်း ပြင် ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်၊ နို့နန်း ၊ အတွင်း ကြယ်၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်
ရွက်၊ တမြုံခြား ၊ ကြက်ရင်၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်
ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေ၊ မြင်း နား ၊ လျှောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပြောက်၊
အနီသုက်၊ ခါး ပန်း ဆက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၅ဝန်း စီ၊ နောက်၃ဝန်း ၊ ရှေ့၂ဝန်း ၊
စက်အတွင်း ဆင်ခွယ်ကြယ်၊ စက် နား ညောင်ရွက်၊ ဆင်ခွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလားပန်း ၊
အိမ်ပန်း အိ[illegible]ခွယ်[illegible]တန့်၊ လည်သီးဆင်ခွယ် မှော်သေး ၊ ကျေး စေတိုင်ဆင်ခွယ်
တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်ခွယ်၊ ဘီနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်အတွင်း
ညောင်ရွက်ဆင်ခွယ်၊ ထမ်း စင် ပေါင်း ဆင်ခွယ်ရတန့်၊ လှော်ကား ဦး ငှက်ပျို
ရုပ်၄၊ ဝဲ့ငှက်ပျိုရုပ် ၆၊ လှမှတ်ခြ သော့တဘက်ဘဂုံ့တုး ၊ ပရိတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခင်ဒုရင်
အမိုး အုံနီ၊ ဝဲ့ဘီဒုယည်၊ လိုင်တိုင် ဘောင် ဖြေပန်း ဆုပ်၊ အောင်း နီက တောသစ်

မင်္ဂလာ သေနတ်သား တိုတိုတိုက် တော်ကထုတ်၍အထက်အပ်ရင်း သေနတ်နှင့်ယခု ဝင်း တော်တွင်ရှိသည့် သေနတ်များ ကိုသိသာ အောင်သိံဆင့် မြေဖွန်း ဂန်တစစ် ကြော၍ လျှောက်၊ ရောက် စောက်မြို့စား အမတ်တို့နှင့် ရောက် စောက်မြို့နယ်တွင် ငသာထွန်း ငယ်လင်မယား ကိုလက်ခံ ကျွေး မွေး ဆီး တား ပြုကျင့်သူ ငနေ တောင်း ၊ င ကျော်မှန်၊ င ဟောင်ခန်း ၊ ငသွင်တို့ကိုသား မယား နှင့်တကွလည်းမှာသံကွင်း တပ်၍အကျည်း ခေါ်ယူ စေ၊ အိမ် ရှေ့မင်း ကလည်း လူထည့် စေ၊ ကျောက်ဆည်ဝန်ကို ကျောက်ဆည်သို့ပြန်၍ ငသာထွန်း ငယ်ကို တွေ့မိ အောင်ဘမ်း ဆီး စေ၊ နတ်မနုသူနှင့် ရတနာသိယံမြို့ကသူခိုး ဘမ်း အ ရှေ့ဘက်သို့ စေသူ မင်္ဂလာတပ်မှူး လက်ယာ ဗျော၊ အာ ကာသီဟ၊ စုကြီး တပ်မှူး ငပို၊ ရွှေပြည်တပ်မှူး င ကျော်ဦး တို့ကိုအုပ်စု ငယ်သား နှင့် တကွ ခေါ်၍ ရောက် ကြောင်း နှင့်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း တပ်မှူး တို့ကိုအကျည်း ခြေ ချင်း နှင့်အုပ်စုတပ်ပါလူတို့ကို ကျောက်တူး ဖေါ်ဆယ် စေ၊ ပုထိုး တော်ကြီး လုပ်သူ ၃၀၀ ပါသည်မှာလည်း ပုထိုး တော်ကြီး ကိုအခ နှင့်လုပ် စေသည်ဖြစ်သည်၊ ဗဒုံမြို့ကအ ခြား ခန့်၍အခ နှင့်လုပ် စေ၊ သူခိုး ဘမ်း ပါသူလူ ၃၀၀ မှာ ရာဇဝတ် တော်နှင့် ကျောက်တူး သယ် စေ၊ ကျောက်ငယ်မပါ စေနှင့်၊ တ နေ့လျှင်လူတကိုယ် ကျောက် မည်မျှ ရသည်ကိုလည်း စာရင်း ဆက် စေ၊ သူဌေး စန္ဒာဗျော မှာ ငွေ တော် ၁၀၀၀ ထုတ် ပေး တော်မူ၍ ရောင်း ဝယ် စေသည်၊ ကုန်တင် လှေ ၁၉၆ကို ချောင်း တွင်း မြစ် ပြင်အကြေအညာ စုန်ဆန်သွား လာ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ် စေ၊ အရပ်ရပ်အ ခွန်ဝန်အ တောက်ဝန်မြို့ရွာသူကြီး ဆိပ်တည်ပွဲ ဦး ဆိုက် ကောက်စား သူတို့က ငွေ တော် ၁၀၀၀ နှင့် ရောင်း ဝယ်သည်မှန်သမျှကုန်ကို ရောင်း ဝယ်သူတို့မှာ မ တောက် မခံ စေနှင့်လွှတ်ငြိမ်း စေ၊ ဓညဝတီမြို့ဝန်မင်း ကြီး ကျော်ထင်ကို ဓညဝတီမြို့သို့ပြန် စေ ။

15 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလပြည့် ကျော် ၅ရက် နေ့နား ခဗျော နော် ရထာတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နတ်ကျွန်း အောင်မြေကင်း တစ်မျိုး ရဲ့ ခေါင်ကျော်ရွာ၊ သောင်သွပ်စော်ဘွား စော်ဟော်ဝါး တို့တဦး ကိုတဦး အကျိုး အလွန်ပြုကျင့်သည်၊ ကျေး ရွာကိုဖျက်ဆီး သည်၊ ငနွာပနွည်း ကိုသိမ်း ယူသည်၊ နှစ်ဦး ကရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ရှိသည်၊ ကင်းတစ်မျိုး နှင့် သောင်သွပ်စော်ဘွား တို့ကိုအိမ် ရှေ့မင်း က ခေါ်ပြီး လျှင် လျှောက်ချက်ဝင် စကား ရပ်များ ကိုစစ် ကြော၍ ၂ ဦး ကို ပြေငြိမ်း အောင်စီရင် စေ။

16 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ံ ရေခါး ရွာစား ငပသိုတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

နောက်ချီစေရန်လှေ ၁၀၀၀ မှာ ဟံသာဝတီသို့ ရောက်လျှင်ထား ဝယ်သို့မပို့စေနှင့်၊ ဟံသာဝတီက မုတ္တမသို့ချီ၍ မုတ္တမမြို့ဝန်ကိုအပ်ပြီး လျှင် မုတ္တမမြို့မှာရပ်နေစေ၊ အချုပ်တိုက်ရှိ ကုလား ချုပ်သတ္တုလပ်အကျိုးကိုထွက် တော်မူလျှင်ဝင်း တော်စောင့်မင် လာသင်း သား တို့ဝတ်ဆင်လိုက်စေရမည်၊ ဝတ်ဆင်ရန်အင်း ကိုကိုဝင်း မှူး တို့သို့ ထုတ်၍အပ်၊ ထွက် တော်မူရာ နောက် တော်လိုက်လျှင်ဝတ်ဆင် စေ၊ ပြီး လျှင်လည်း ဝင်း မှူး တို့ကထိန်း သိမ်း ထား စေ၊ ရွှေမြို့ တော်မှာတိုက်တည်တင်း ကုတ်လုပ် ဆောင်ပြီး ပြေပြီး ဖြစ်သည်၊ ပိုတန်ပိုသင့်သည့်ဘဏ္ဍာ တော်များ ကို ရွှေမြို့ တော်သို့ ပို့၍ဆိုင်ရါတိုက်တော်များ မှာထား စေ၊ ဗဒ္ဒမြို့က ကျောက်တူး ခန့်၍ ရောက်နှင့် သည့်လုရ ၃ ကိုဗဒ္ဒမြို့သူကြီး ကြပ်မ၍ ကျောက်တွင်း မှာ ကျောက်ကိုတူး စေ၊ တနေ့လျှင် လူတကိုယ်မည်သည့် ကျောက်မျိုး မည်မျှရသည်ကိုလည်း နေ့စဥ်စာရင်း ဆက် စေ၊ အလယ်ကျွန်း သွေး ကြီး ငမှိုင်း အရပ်နေ ငသာလှအိမ်ကိုမီး စွဲငြိသည်တွင်အတွင်း တော် လွှတ် တော်ရုံး တော်များ သို့မရောက်သည့်မှူး တော်မတ် တော်တို့ကိုထုံး စံရှိရာစီရင်၊ ရွှေမြို့ တော်မှာ တောင်ဝင်း အိမ်၊ မြောက်ဝင်း အိမ် ဆောက်လုပ်ရန်ရှိသည်ကို ရွှေမြို့ တော်နန်း တော် ဆောက်ရာက ငွေ တော်ကျန်နှင့် ဆောက်လုပ် စေ၊ ငသာလှအိမ်ကိုမီး စွဲငြိသည့်အမှုကြောင်းမရောက်မလာ၍တုံး ဘိနေလှမ်း ရာဇဝတ် တော်ခံရသူတို့ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။

17 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလပြည့် ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ဖြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျိုဝန်မင်း ကျော်ရွှေတောင်က ရွှေနန်းတော် ဆောက်ရန်ဆက်ရန်မြစ်ညာမှာ ရပ်သစ်လွှစာ ၃၀၀၀ ကျော် ဝယ်ယူစေသည့်အနက်သစ် ၅၁၂တ မောဝတင်း သို့ ရောက်နှင့်ပါသည်၊ ကင်းတော်များ ကအကောက်အယူမရှိစေရ၊ ရွှေဘဝါးတော် အောက် ဆောင်ယူဆက်သပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆက်သစ်သစ်တော်ဖြစ်သည်၊ တမောဝတင်း စမွယ်နဂိုရ်ကင်း သစ်တော်အကောက် ကင်းများ ကမကောက်ယူစေနှင့်၊ ကျိုဝန်က ရွှေဘဝါးတော် အောက်ယူ၍ဆက်စေ၊ မြစ်ငယ်ညာက ချ၍ကျိုဝန်ကဆက်သည့်လွှစာသစ် ၁၉၊ ရပ်သစ် ၁၉၊ ၂စုသစ် ၃၈ကိုလည်း လွှတ်တော်ကသိမ်း၍ တော်သင့်အောင်အထိန်းအစောင့်နှင့်ထားစေ၊ အဆုပ်အတောင်စာရင်းကိုလည်း သွင်း၊ မိုး မိတ်မင်း ဝန်ငမှိုင်း ကိုမိုး မိတ်မင်းက ရွှေဘဝါးတော် အောက်ခေါ်စေ။

18 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်သလပြည့်ကျော် ၈ ရက်နေ့နား ခ ဇေယနော်ရထာတွဝ်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မုတ္တမမြို့ဝန်ထံ ဒဝယ်တပ်အကြောင်း အရာစကား ကိုအစစ်ခံသူတို့နှင့် မုတ္တမမြို့ကအ လျှောက်အထား လာသူတို့သည် မဟုတ်မမှန်အစစ်ခံ လျှောက်ထားသူများ ဖြစ်သည်၊ သင်း တို့ကိုဆယ်ချက်နာလှ အောင်ရိုက်၊ ဒဝယ်သို့အထပ်အဖြည့် ပို့စေသည့်လက်နက်ကိုင် လူတို့ယံ့သာဝတီသို့မရောက်မှီလမ်း ခရီး ကတိမ်း ရှောင်ကြောင်း နှင့်စာရင်း ပါလူတို့ကိုသား မယား နှင့်တကွ အောင်မြေစွန်း ဝန်သီဟ ဝေ ယောဇက တောင်း စေ၊ ဇူပရာဇာမှာအဝတ်ဖြူဖျင်ထီး ကိုမဆောင်း စေနှင့်၊ ရုပ်ထီး ရွှေချမှာ အိမ်ရှေ့မင်း ကပေး လျှင် ဆောင်း စေ၊ ယား တော်လုပ်မည်မှာ (ဆဒ္ဒန်ဆင် မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ်) သုဒ္ဓဒိန် ၁၁၂ ပြာသိုလပြည့်ကျော် 6 January 1811 ၇ရက် နေ့အခါ တော်ရသည်ဖြစ်သည်၊ ပွဲနတ်ရကခေါင်း ကျင်း ပသ၍လုပ်ဆောင် စေ၊ နန်း တော်အနောက် ရေတာမှာအုတ်ဂုံး**အက်၍ကျွဲ** သည်ကိုအုတ်သွင်း ပြီး လျှင် တောင်း မွန် အောင်လုပ် စေ၊ ဒလမြို့ကအစုသင့်လက်နက်ကိုင် ၁၄၂ ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အတက်မလာ စေနှင့်၊ လွှတ်တော်ကအမှူး အကြီး တော်သင့်သူကို ဒလ မြို့သို့ခန့်ထား သွား စေပြီး လျှင် ဒလမြို့ လက်နက်ကိုင်ကိုသိမ်း ရုံး၍ယွန်း စလင်း တပ် တော်သို့ပို့အပ် စောင့်နေထမ်း ရွက်စေ။

19 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၉ရက် နေ့နား ခရေခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သူနိုး ထား ပြဘမ်း ခန့်ထား သူတပ်မှူး ငမှိုင်း က ရောက်သည့်ရှိနိုး သံယော်ဦး တင်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာပင်း တလဲမြို့အုပ်နှင့် မိဇ္ဇီလဲမြို့သူကြီး ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍တပ်မှူး ငမှိုင်း ကဘမ်း မိသူတို့ကို မည်သည့်အကြောင်း နှင့်သိမ်း ယူ သွား သည်ကိုစစ်၊ သူနိုး ထား ပြုမပြုမလုပ်မဆိုး မသွမ်း ပါပြီ၊ ငမှိုင်း ထံဝင် ရောက် ထင်း ရွက်သူနတ် မြောင်ငအေး ၊ ညီငပု၊ ဝဂုံငသာ အေး ၊ ညီင ဖေတို့နှင့်အ ပေါင်း အဘော်တစုမှာ ရာဇဝတ် တော်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အမှုတော်ကိုငြိမ် ဝပ်စွာထမ်း ရွက် စေ၊ နတ် မြောင်ငအေး တို့ကဲ့သို့မဆိုး မသွမ်း အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်ပါမည်ဝင် ရောက်သူတို့ကိုလည်း ချမ်း သာ စေ၊ တပ်မှူး ငမှိုင်း အမှုတော်ကိုကျုံး ပမ်း တမ်း ရွက်သူဖြစ်သည်၊ အသနား တော်ခံ စေရမည့်ငမှိုင်း နှင့်အုပ်စုလူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လှာ စေ၊ သူနိုး ထား ပြုပြုလုပ်ဆိုး သွမ်း သူငြိမ်း ဒ ဝယ်တပ် တော်သို့ထွက် ပြေး ကြောင်း ကိုငြိမ်း သား မယား တို့စစ် ကြောထွက်ဆိုချက် ရှိသည်၊ တပ် တော်သို့ ရောက်လာလျှင်အကျည်း လုံခြုံ အောင် ရွှေဘဝါး တော် အောက် ဆက်ပို့လာ စေရမည့်အကြောင်း နှင့်ဝန်ကြီး မထာသိဟသူရသို့မှာ၊ မတိမ်း မရှောင် မထွက်မသွား သူနိုး ထား ပြုမလုပ်မဆိုး မသွမ်း ပါပြီ ပေး ထွက်လျှင်လည်း ချမ်း သာ စေ၊ ဆေး သမား ဘယ ကျော်စွာကိုဓညာဝတီမြို့ဝန်မင်း ကြီး ကျော်ထင်နှင့်ဓညာဝ တီမြို့သို့လိုက် စေ၊ ဝန်ကြီး နေမျိုး သီဟသူက ရွှေမြို့ တော်လွှတ် တော်အသင့် ဆောက်လုပ် ရန်ပုဂံမင်း ကအပ်သည့် ငွေ တော်၄ဝ၅၂နှင့်ပုံစံဆက်သွင်း လျှောက်ထား ချက်အ တိုင်း ဆောက်လုပ် စေ။

20 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော်၁၀ရက် နေ့နား ခံစ မြောင် မှူး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်း ငှန်း ဥယျာဉ်တော်မှူး ကင်းကိုင် ငရွှေထိုက်ကမင်းတွန်း ကင်းတွင် ရွှေဂူ
မြို့သူကြီး သား ငရွှေလု၊ လှေ ၂ စင်း၊ လူ ၂ဝ၊ မိန်းမ ၁၊ ထံဆိပ်ကင်း ဓါမပါအစစ်
အမေး ကိုမခံညည့်အချိန်ဆန်တက်၍လိုက်ဘမ်း ရာကင်း အထက်တတိုင် ကျော်တွာမှာ
တွေ့မိသည်၊ မြို့သူကြီး သား ငရွှေလုကို မေး လျှင် သေနတ်ထား လှံ ဓား ခဲယမ်း မပါ
ဆိုပြီး နောက်က လှေတွင် သေနတ် ၄ ၂ထား လွယ် ၂ လှံ ၃ ယမ်း ဘူး ၁ ယမ်း ပြီး အချိန်
၂ ခန့်ခဲလုံး ရေ ၁၆ ၁ မီး ကျောက်ပြား ရေ ၄ဝ တွေ့မိသိမ်း စေရာကင်း ဝန်
ကင်း စာရေး တို့ကကင်း မှာထား သူ ငမှည့်နှင့်လူ ၃ ဆထား ကြောင်း ငရွှေလုဆန်
မတက်မှီလည်း ငမှည့်အိမ်တွင်တဲနေ ကြောင်း များ နှင့်ရှိခိုး ယံ တော်ဦး တင်ချက်
အတိုင်း သေနတ်ထား လှံ ဓား ခဲယမ်း များ ကိုတိုက် တော်သို့သွင်း ၊ ကင်း မှာအစစ်
အမေး မခံ သေနတ်ထား လှံနှင့်သွား သူကင်း က ခေါ်ရာဆီး တား သူတို့ကိုလည်း
လွှတ်ကစစ်၊ မြောက်ဘက်တိုက် မြောင်ရွာ၊ မဟာဒါန်တိုက် မြောင်ရွာ ၂ ရွာတွင်
မြောက်ဘက်တိုက် မြောင်ရွာမှာ ငမျက်ရှူ၊ မဟာဒါန်တိုက် မြောင်ရွာကိုတူရင် ကျော်
1783
စွာတို့ ၂ ဦး (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်စာရင်း ထွက်စာရင်း ဆက်သွင်း
1802
ကြီး စိုး သည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၆၄ ခုငမျက်ရှူ၊ တူရင် ကျော်စွာတို့ကိုနှုတ်၍ မြေတိုင်
ကြီး ငပုနီကိုအမိန့် တော်နှင့်တဝတည်း ခန့် တော်မူသည်၊ ငပုနီကငရွှေ ကျေး ကိုလွှဲ
1783
အပ်မြန်၍အမိန့် တော်နှင့်မိုး နဲတပ် တော်သို့လိုက်ထမ်း သည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅
ခုစာရင်း တော်ကိုတိုက်ဝန် ၂ ဦး ကတူရင် ကျော်စွာငမျက်ရှူသား ငရွှေခဲတို့ကိုဆက်
သွင်း စေသည်မှာ မြေတိုင်ငပုနီလွှဲချက်အမိန့် တော်ထွက်နှင့်ငရွှေ ကျေး ကြီး စိုး ၍အ
မှု တော်ကိုထမ်း ရွက်သည်စစ်တမ်း စာရင်း ကိုမသိမ်း မပြပ်သည်အမှုနှင့်အထက်နှုတ်
သူတို့ကိုစာရင်း ဆက်သွင်း စေမဆိုသာ၊ ငရွှေ ကျေး သား ငရွှေနိုကစာရင်း တော်
ကိုဆက်သွင်း ၍စစ်တမ်း စာရင်း လဲ ပြောင်း စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ငရွှေ
ကျေး သား ငရွှေနိုကစာရင်း တော်ကိုဆက်သွင်း ကြီး စိုး စေ၊ အထက်တူရင် ကျော်
စွာငမျက်ရှူတို့စစ်တမ်း စာရင်း တံဆိပ်စာချွန်များ ကိုသိမ်း ၊ ငရွှေ ကျေး သား
ငရွှေနိုစစ်တမ်း စာရင်း ကိုလဲ၍သွင်း ။

21 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခ ဇေယနော်ရထာတွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝန်ထောက်အသည့် ဝန်သီရိနန္ဒ ကျော်ကို မိဘုရား ၄ ပါး ဝန်ခန့်၊ အလေး တံဆိပ် တောင်း တံဆိပ်ကို စား တော်ကွမ်း ရေကိုင် ရွှေ တောင်သိမ်သုကိုသနား တော်မူသည်၊ ရွှေဝင်း မှူး နော်ရထာ ကျော် ခေါင်ကိုပုခန်း ငယ်မြို့ကိုသနား တော်မူသည်၊ ဓညဝတီမြို့မှာ စန္ဒရုတ် ကျော်၊ ငစံမင်း တို့ကိုအ ကောက်ဝန်အရာက နှုတ်၊ သီရိဓမ္မရုတ်သိမ်ကျော်ထင်တို့ကိုအ ကောက်ဝန်ခန့်၊ စန္ဒရုတ် ကျော်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာ စေ။

22 December. 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့ နားခံ ရေခါး ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ကျောက်တုး တဝ်မျှး တို့ကိုအကျည်း ကလွှတ်၍အလွတ်ကြဝ်မတုး စေ၊ ကျောက်ရစာရင်း ကိုလည်း တ နေ့လျှဝ်ပုံ တော်မှီ ကျောက်မည်မျှပုံ တော်မမှီ ကျောက်မည်မျှရသည်ကို နေ့ စဉ်စာရင်း ဆက် စေ၊ မိုး နဲတဝ် တော်မှာတဝ်မျှး အရာနှင့်ထမ်း ရွက်ရှိသည့် နတ်ကန်မြင်း စီး ကို ရွှေတဝါး ယော် အောက်လာ စေ၊ ပုံရှီ ကျော်ဇွာကို ယောမြို့ ဝန်ခန့်၊ သံလျက်တား တော်လုဝ် ဆောင်သည်မှာ ပွဲသဘင်ခံ စေ၊ မင်း ညီမင်း သား မျှး တော်မတ် တော်တို့ကိုနှိုး ဆော် စေ၊ သစ်သီး ဆိုင်း ပန်း ဆိုင်း မှာမဆွဲ စေ နှင့်၊ ဝန် ထောက်အသည်ဝန်သီရိနန္ဒ ကျော်ကို တော် နေရာမှာချ၍ခစား စေ။

23 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနတ် တော်လပြည့် ကျော်၁၃ရက် နေ့နံ့ဘား ခံစ မြောင် မျှး ဘယ ကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရွှေး တောင်း သူ တေသန)

မဇ္ဈိမ ဒေသကပင့်ဆောင် ရောက်သည့်မဟာ ဗောဓိပင်စစ်ကိုမင်း ကွန်း အာ နောက်ဘက်ပုထိုး တော်ကြီး မြောက်တွင်စိုက်ပျိုး တော်မူမည်မှာသီရိဓမ္မာ သော ကမင်း ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း တို့လက်ထက်ပင့်ဆောင်စိုက်ပျိုး ကိုး ကွယ်သည်ထက်တိုး ၍ ရွှေပျည်း ရွှေပြာသဒ် ရွှေ လှေ ရွှေ လောင်း မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ် တော်ပုဏ္ဏား ပုဏ္ဏား သ ဌေး သူကြွယ်ပြည်သူပြည်သား အတီး အကပွဲသဘင်ဝင်း ခင်း နောက် တော်လိုက်အစီအစဉ်အခင်း အကျင်း များ ကိုရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အ တိုင်း သင့်ပြီ၊ ကိုဝန်ဝန်စု ငွေခွန် တော်ဆက် ကြော့ ခေါင်း အကြီး တို့က ရွှေခွန် ငွေ ခွန် တော်ဆက်စုသင့်အခွန် တော်ပြင်ကိုဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်နှင့်စာ ရေး လုင်တို့ကို ရွှေ ငွေအထည်အလိပ်အဘိုး သင့် ၂၀၀၀ ကျော် ပေး တုန်ရသည့်မိုး နဲတပ် တော် မှါစါရင်းတင် ပေးကြောင်း နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကဒ္ဒိုးနိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကိုဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကိုစစ် ကြော၍သွင်း ၊ ငသာထွန်း ကိုအဘမ်း အခေါ် ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူတို့မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကအကျည်း ထား သည့်အမှုမှာ ကျောက် ဂူ လေး ရွာအစီရင်တို့ကဘမ်း ဆီး ပို့အပ်သူ င ရွှေ လေး စစ်ချက်တွင်အ ပေါင်း အ ဆော် ထွက်ဆို၍စစ် ကြောလျှင်သူခိုး တား ပြုပြုလုပ်သည်မှန် ကြောင်း ကိုအစစ်ထွက် ကြောင်း နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကဒ္ဒိုးနိုး သံ တော်ဦး တင်သည်၊ ကျောက်ဆည်ဝန်လုတို့ကလည်း အနာ အကြင်ရိုက်နှက်စစ် ကြော၍ထွက်ဆိုရသည်၊ သူခိုး ဓား ပြ မဟုတ် ကြောင်း နှင့်တင်ချက် ရှိသည်၊ မိုး နဲတပ် တော်သို့ဘမ်း ဆီး ပို့အပ်ရင်း လူ ကျောက်ဂူ လေး ရွာအစီရင်နှင့် မိုး နဲမြို့မှာအကျည်း ထား သူ ကျောက်ဆည်ဝန်လူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ်၍ စစ်၊ စစ် ကြောထွက်ဆိုချက်ကိုလည်း သွင်း ။

25 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁ရက် နေ့နာ ၁ ခ ရေခါး ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုင်းဆည်၊ စုံတူး၊ မိုးမျည်း၊ ဝန်ဆင်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့သို့ ဗန်မော်စော်
ဘွားက ပေးမှာရန်စာကို စီကုံး ဆက်ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

13 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံတော် ရေ
ခါး ရွာစား ပြန်။

အတွင်း တော်သို့ နောက်သွင်း သည့်စာလက်ခံ

မိုင်းဆည်၊ စုံတူး၊ မိုးမျည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့သို့ ဗန်မော် စော်ဘွား က ပေးရန်
စာကိုစီကုံး ချက်အတိုင်း သင့်ပြီး ဘုရား အမိန့် တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရ
သည့်အတိုင်း အထက်မိုင်း လား ရှင်လှည်ဘူး လု၊ မိုင်း ဆည်၊ မိုး မျည်း မြို့များ က
ရောက်သည့်စာလက်ခံနှင့် ဗန်မော် စော်ဘွား က ပေး မြဲရန်စာများ ကို ရေး
သား၍ ဗန်မော်မြို့စစ်ကဲသီရိစည်သူသို့ ပေး အပ် ရှိသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁)

1809

၇၁ ခုနှစ်လွယ်လိုင်ကင်း ကပို့ ရောက်သည့်တရုတ်တရုက်ဘာသာစကားစာမင် ရေး မှာ
ထိုး စံမကျအ ခြေအမြစ် မရှိ သော ကြောင့် သေနာပတိတို့ထံ မဆက်မသမ လျှောက်မ
ထား ဝံ့ကြောင်း နှင့်ဗန်မော် စော်ဘွား က မှာ စေရန်စာတွင်ပါသည့်အတိုင်း
ရောက်ရင်းစာကိုပြန် ပေး လိုက်ရမည်ဖြစ်သည် ရောက်ရင်း အတိုင်း သစ်တာနှင့်
ထက္ကအမိန့် တော်ကိုခံ၍ထုတ် ပေး ရမည်အတွင်း ဝန်မင်း တို့ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂

22 December 1810

ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက်နား ခံ တော် ရေခါး ရွာစား သွင်း၊ သွင်း စာ
ကိုသိ တော်ဆင့်ရာဇနန္ဒ ကျော်ဘတ် လျှောက်သည့်တွင်လက်ခံကိုသာ ရေး သား ပေး
အပ်လိုက်ရမည်ညီလါခံတွင်ဘုရား အမိန့် တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရ၍

ဗန်မော် စော်ဘွား သို့မှာသည့် ပါ ကါခံ

မင်း နေမျိုး သီဟသူကြား လိုက်သည်၊ ဗန်မော် စော်ဘွား နေမျိုး မင်း လှ နော်
ရထာ၊ တရုတ်ပြည်မိုင်း ဆည်၊ စုံတူး၊ ဝန်ဆင်း၊ မိုး မျည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ကဆက်
သရန်လက် ဆောင်များ နှင့်ဗန်မော်မြို့သို့လာ ရောက်၍အ ကြောင်း အရာကို မေး
မြန်း လျှင်ချင်လို့ဥတည်လက်ထက်မိုင်း ဆည်၊ စုံတူး၊ သုတာရည်၊ ဗိုလ်မှူးကည်တါရည်တို့
အသျှင်နှစ်ပါး အကျိုး တော်ကိုထမ်း ဆောင်၍ မဟာသီဟသူရဘွဲ့အမည်အသနား တော်
မြတ်ခံရသည်၊ ယခုကြာဆည်ဥတည်လက်ထက်မိုင်ဆည်စုံတူ၊ ပဲတာရည်နှင့်အစွန်အနား
ထား သူမြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ ရှေ့ နောက်အ ရေး ကိုမ မြော်မမြင်ယွင်း ပျက်သည့်အ

ကြောင်း ကြောင့်အကြိမ်ကြိမ်အသနား တော်မြွက်ကိုခံသော်လည်း အခွင့်မရရှိသည်
နှင့်ရာဇဝတ်တော်ရေးကို ကြောက်ရွံ့ခန့်ညား၍ မဟာသီဟသူရသနား တော်
မြွက်ခံရသူစိုးတူး သူတာရည်ဗိုလ်မှူး တည်တာရည်တို့ကဲ့သို့အသနား တော်မြွက်ခံ၍ဆက်
သထမ်း ရွက်ပါရအောင် ဆောင်ရွက်ပါမည့်အကြောင်း များ နှင့်မိုင်း ဆည်စိုးတူး
ပဲတာရည်ကအမှုအခွင့်ကိုစုဧပ်၍ ရှင်မိဘုရား ခမည်း တော်ကျည်တာ ပေါ်ရဲ ၊ အသ
နား တော်ခံလာရောက်ရကြောင်း ကိုထွက်ဆိုသည်မှာ ချင်လုံးဥတည်လက်ထက်ကြည်သံ
သဖြင့်လက် ဆောင်လက်နက် ပေး ကမ်း၍ ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်ရှိနေ
ကြသည်၊ စိုးတူးမတာသီတသူရတို့မရှိသည် နောက်ကြာဆည်ဥတည်လက်ထက်အစွန်အနား
ထား သူတို့အရေး အမှုကိုမကြွမ်း ရှေ့နောက်မမြှော်မထောက် မေ့ကျန်လစ်လပ်သည့်
အကြောင်း ကြောင့်ရာဇဝတ်အပြစ်ကို ကြောက်ရွံ့ခန့်ညား၍အရှင်မိဘုရား ခမည်း
တော်ကိုအမှုနှင့်တကွလွှဲအပ် စေပါလာ ရောက်သည်အမှန်ပင်ဖြစ် သော်လည်း နှစ်
တိုင်း နှစ်ဖြည်ကြည်သာသဖြင့် ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်၍ ဂတိစကား နှင့်
ရှိကြသည်၊ ဂတိစကား ကိုမတည်ဆယ်နှစ် ကျော်ခန့်အတွင်း ယွင်း ပျက် သောက်ပြန် စေ
ပါး ပေါက် ရောက်သည့်အမှုစကား များ သည်သား တော်အစည် မြေး တော်အဆက်
မြစ် တော်အဆွန့်အဓွန့်ရှည်စွာထုံး ရာဇဝင် မော်ကွန်း တင်မည့်အကြောင်း ဖြစ်
သည်၊ မိဘုရား ခမည်း တော်နှင့်ပါလိသူတို့ကိုဗန့်မော်မြို့တွင်တဲကန္တား အစား အ
သောက်လုံ လောက် အောင် ပေး ကမ်း ရပ် နေ နှင့်စေ၍အထက်စိုးတူး ဗိုလ်မှူး တို့က
အရပ်ရပ် ပေး မှာသည့်စာလက်ခံဗန့်မော် စော်ဘွား က ခြေတင် ပေး မှာ ရန်
စာ များ နှင့်လိုရင်း လူအနက်သင့်ရာလူတို့ပြန်လွှတ် စေ၍အကြောင်း နှင့်တကွအထိုက်
အလိုက်တပ်ခန့် စေပါး လာ ရောက်သည့်ကာလမှ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက် ရောက်
သင့်သည်များ ကို (ဆက်သ) ၍ မှာထား မည့်အကြောင်း နှင့်ဗန့်မော် စော်ဘွား သို့
ဆင့်ဆို ပေး မှာ စေမည်၊ ပေး မှာရန်စာကိုဆက်သွင်း လျှောက်ထား လျှင်မိုင်း
ဆည်၊ စိုးတူး ၊ မိုး မှည်း မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့သို့ဗန့်မော် စော်ဘွား က ပေး မှာရန်
စာကိုစီတိုး ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီဘုရား အမိန့်တော်မြွက်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်
ရွက်ရသည့်အတိုင်း ပြန်ဆိုမှာထား ရမည်အသျှင်များ အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရ
သည်ဖြစ်၍အထက်စိုးတူး ဗိုလ်မှူး တို့ကအရပ်ရပ် ပေး မှာသည့်စာလက်ခံဗန့်မော်

စော်ဘွား ကစုံတူး ဗိုလ်မှူး တို့သို့ ပေး မှာရန်စာများ ကို စစ်ကဲသီဂိုစည်သူတွင် ပေး အပ်လာစေသည်။ ရောက်လျှင်မိဘုရား ခမည်း တော်နှင့်ပါသူတို့ကိုဗန်းမော် မြို့တွင်တဲကနွှား အစား အသောက် ကောင်း မွန် အောင် ဆောက်လုပ် ပေး တမ်း ကျွေး မွေး ရပ် နေနှင့် စေ၍တရုတ်စုံတူး မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့သို့ ပေး မှာရန်စာလက် ခံများ ကို ရေး ပေး မြဲအစဉ်ရှိသည့်အတိုင်း ရေး သား ပြီး လျှင်လိဂရင်းလုအနက်သင့် ရာလုနှင့်ဗန်းမော် စော်ဘွား က ရှေ့နောက်အရေး အကြောင်း ကို မြွှာမြင် ကြွမ်း သိနား လည်သည်။ ဘုန်း တော်အကျိုး တော်ရှိရာ ရွေး ချယ်တုံ့ပြန် ပြောဆိုနိုင် မည့် ရေး ခြား လိမ်မာသူကို ရွေး ချယ်၍ ကောင်း မွန်ဂို့ သေစွာ ပေး အပ် ဆောင် ယူသွား စေရမည်။ လိုရင်း လူမည်သူဗန်းမော် စော်ဘွား တလိုက် စေသူ မည်သူတို့ကို မည်သည့်ရက် နေ့ဗန်းမော်မြို့ကခန့်ထား သွား စေမည့်အကြောင်း အရာများ ကို လည်း ရှေ့ဘဝါး တော် အောက် လျှောက်ထား လိုစေရမည်။ ဗန်းမော် စော်ဘွား နေ မျိုး မင်း လှ နော်ရထာကိုအထူး သဖြင့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည်။ ကျေး ကြီး ကျွန်ကြီး ဖြစ်၍နှစ်တိုင်း နှစ်ပြည်အကြား မြို့ရွာမှာ ဆောင်ကြီး ရှက်ကြီး နှင့်သူ ကောင်း ပြု တော်မူ၍ထိမ်း အုပ် ဆောင်ရွက် စေသည့်အရေး အမှုမယုတ်မလွန် စေရဘဲ ရှေ့ နောက်ချင့်ချိန် မြော် ထောက်၍ စေ ပါး မှာထား ရမည်။ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂

25 December 1810

ခုပြာသိုလ ဆန်း ၁ရက် နေ့ဗန်းမော် စော်ဘွား ကစုံတူး တို့ကို စေရန်စါပုရပိုက် ၁၊ စုံတူး မြို့ဝန်ဗိုလ်မှူး တို့ကအရပ်ရပ် ပေး မှာသည့်စာလက်ခံပုရပိုက်လွှာ ၁၀၊ ၂ စုပု ရပိုက် ရေ ၉ ဗန်းမော် စော်ဘွား သို့ ပေး မှာသည့်ချိပ်တံဆိပ်စာ ခွေများ ကိုဝန် ထောက် တော်အသည်ဝန်သီဂိုနန္ဒ ကျော်။ မင်း စည်သူရာဇာတို့နှစ်ပါး မှာစာ ရေး တော်ကြီး မင်း လက်ဝဲဇေယျ ကျော်။ မင်း ကျော်ထင်ရာဇာတို့ ရှေ့အစီရင်ခံ၍ ဗန်း မော်စစ်ကဲသီဂိုစည်သူသို့အပ်သည်။

(မှိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၄၀)

သီဟိုဠ်ကျွန်း ကလာ ရောက်သည့်ရဟန်း ရှင်ဓမ္မခန္ဓတို့နှင့်သီဟိုဠ်သို့ စေတော်မူသည့် ဝတီ မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ သီရိစန္ဒရတ် ကျော်တို့ကိုဟံသာဝတီမြို့ကအစား အသောက်အ ပေး အကမိး တော်သင့်သည့်သဘောတွင်မတင်မပေး သောကြောင့်ရန်ကုန်မြို့ မှာ နေ့ရက်အရှည် နေရကြောင်း နှင့်သွင်း ချက် မေတ္တာစာ ရှိခိုး သံတော်ဦး တင် စာများ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာဟံသာဝတီမြို့ဝန် ဟောင်း မင်း ရဲရင့်မိတ်ကိုအိမ်ရှေ့ မင်းက လျှောလျှင်ခန့်၍ ခေါ်စေ၊ သီဟိုဠ်ရဟန်း တို့နှင့်ဝတီ မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ သီရိစန္ဒရတ် ကျော်တို့ကိုလည်း ဟံသာဝတီမြို့ကအစား အသောက်လုံ လောက် အောင် ကျွေး မွေး ပေး တမ်း၍ မဒ္ဒရာ မြို့ကရန်ကုန်မြို့ဆိပ် တော်သို့ဆိုက် ရောက်သည့် သေဝမဟိဒ္ဒိနတ္တမသင်း ဘောကိုလည်း ဒဝယ်သို့လက်နက်ကိုင်ပို့မခန့် စေနှင့်၊ ရန် ကုန်သို့ ရောက်သည့်လက် ဆောင် တော်များ သီဟိုဠ်တ နောက် ရောက်ရဟန်း သာမ ဏေတို့ကိုလည်း ဟံသာဝတီမြို့က ကောင်း မွန် အောင်ကြပ်မ ဆောင်ယူဆက်ပို့လှာ စေ၊ မဒ္ဒရာသဌေး ကြီး တဆက်သည့်မဟာဝိန္ဒနတ်ရုပ်ကို ရွှေသဝါး တော် အောက်ကြပ်မ ဆက်သလှာသူတို့ကိုလည်း တဲတန္ဒား အစား အသောက်လုံ လောက် အောင် ဆောက် ပေး ကျွေး မွေး ၍ နေ စေ၊ အသုံး စာရေး ငသာ၊ ငရွှေကြူတို့ကြပ်မ၍ ကျောက်တူး စေ သည်မှာပုံ တော်မှီ ကျောက်နှင့်၂စုစပ် ကျောက်ကိုသာစာရင်း ဆက် စေ၊ ၃စုစပ် ကျောက်ကိုစာရင်း မဆက် စေနှင့်၊ ၃စုစပ် ကျောက်ရလျှင် ကျောက်တွင်း မှာသာ စုပုံထား စေ၊ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ 1810 ခုနှစ် အောင်ပင်လယ်လမိုင်း သား တို့လုပ် ရ တောက်ကြီး စပါး အနက်မုရင်း မျိုး ယောင်ရန်စပါး ၁၀၀၀ ပေး စေ ကြောင်း နှင့်ကျီဝန်ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာ မုရင်း စပါး တောက်တီစပါး များ ကို ကျီ တော်သို့မသွင်း လမိုင်း သား တို့ကိုသနား တော်မူသည်ဖြစ်သည်၊ မုရင်း မျိုး ယောင်ရန်မယူမသုံး သင့်သည်ကိုယူသုံး သူလမိုင်း အဝန်း တို့ကို ခေါ်၍ ၃ချက်စီရိုက်၊ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ 1810 ခုနှစ်လုပ်ရစပါး တော်ကိုမင်း ကွန်း အလယ်ကျီ တော်မှာသွင်း စေ၊ မဒ္ဒရာပြည်ရာမဆွာ မိ သဌေး ကြီး က သေဝမဟိဒ္ဒိနတ္တမသင်း ဘောသူကြီး သင်း ဘောနှင့်တင် ဆောင်ဆက် ရောက်သည့်မြတဲနတ် မဟာဝိန္ဒနတ်ရုပ်သည်အထူး သဖြင့်ဘုန်း တန်ခိုး အာနု ဘော်ရှိသည်ဖြစ်သည်၊ မဟာဝိန္ဒနတ်ရုပ်ကိုနန်း တော် အရှေ့ တောင် တော်သင့်ရာတန် ဆောင်း ဆောက်လုပ်ထား ၍မင်း ညီမင်း သား

မှူး တော်မက် တော်ပုဏ္ဏား ပုဏ္ဏေး သူဌေး သူကြွယ်ပြည်သူပြည်သား တို့ကိုပန်း နံ့သာ အမွှေး အထုံသစ်သီး သစ်ပွင့်များ နှင့်ပူဇော်ကြစေ၊ ဓညဝတီမြို့ဝန်မင်း ကြီး ကျော်ထင်ကိုသတိုး သီရိမဟာဥဇနာသနား တော်ခံရသည့်အိမ်နည်း သုံး ဆက်အိမ်သနား တော်မူသည်၊ ဓညဝတီမြို့မှာ ဆောက်လုပ်နေထိုင်စေ၊ လိုင်မင်း သီရိဓမ္မရာဇာကလိုင်မြို့၊ မနုဖြူမြို့ခန့်ထား ရင်း လက်နက်ကိုင်ကိုမြို့ရွာမှာအ ခြေအမြစ်နှင့် ရွေး ချယ်စည်း ကြပ် ပေး အပ်ပါရမည့်အကြောင်း ကိုလိုင်မြို့၊ မနုဖြူမြို့များ မှာစည်း ကြပ်၍လွှတ် တော်ကခန့်ထား သည့်အမှူး အကြီး တို့တွင် ပေး အပ် စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့မှာမင်း ရဲနန္ဒမိတ်ကိုမြို့ဝန်အရာကနှုတ်၊ ရေဝန် နေမျိုး မင်း ကျော်ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်ခန့်၊ ဗညား သမိန်စက္ကဝါကို ရေဝန်ခန့်၊ ရန်ငူ ငွေ တောင်ကိုစစ်ကဲအရာကနှုတ်၊ နတ်ရှင်စိန်ခဲကိုစစ်ကဲခန့်၊ မင်း ရဲနန္ဒမိတ်၊ရန်ငူ ငွေ တောင်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ၊ မုတ္တမမြို့မှာလက်ဝဲ ကျော်စွာ၊ ကျော် ခေါင်စည်သူတို့ကိုစစ်ကဲအရာကနှုတ်၊ ရဲထင်ဗလ၊ ရဲ ခေါင် ကျော်စွာတို့ကိုစစ်ကဲခန့်၊ လက်ဝဲ ကျော်စွာ၊ ကျော်ခေါင်စည်သူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာစေ။

26 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘယကျော်ထင်တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒဝယ်တပ် တော်ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရကဗိုနိုး သံတော်ဦး တင် ရောက်သည်၊ စာလုလင်တို့စစ် မေး ထွက်ဆိုချက်များ တွင်အလျောက်အထား ကွဲပြား ရှိကြ သော်လည်း အရေး အမှုသာအကြောင်း မူလဖြစ်သည်၊ အရေး အမှုကို ယောက်ျားဆင့်ဆိုမှာထား ပြီး လွှင်လာလုလင်တို့ကိုပြန်သွား စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ရွှေတိုက်ဝန်က ရွှေတိုက်စာ ရေး လေး ယောက်အနက် ငနုကိုအမိန့် တော်နှင့်နှုတ် ပါသည်၊ ဇေယျတုရင် လည်း အမှု တော် ကောင်း ရ ဘော ပါသည်၊ ငနု၊ ဇေယျတုရင်တို့အစား ငရွှေဦး ငဆောင်တို့ကို ရွှေတိုက်ဝန်စာ ရေး ခန့်ထား ထမ်း ရွက်ပါစေမည့်အကြောင်း နှင့်ဗိုနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငရွှေဦး ၊ ငဆောင်တို့ကို ရွှေတိုက်ဝန်စာ ရေး ခန့်၊ ပုသိမ်မင်း ဝန်တပုသိမ် ၃၂ မြို့လက်နက်ကိုင် ၇၀၀ ကျော်ခန့် တော်မူသည့် လုကိုငအိုး လည်၊ ငရွှေကြာတို့ကိုတပ်မှူး စစ်ကဲအရာနှင့်အုပ် ချုပ်ခန့် တော်မူရာထမ်း ရွက်ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်ဗိုနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပုသိမ် ၃၂ မြို့လက် နက်ကိုင် ၇၀၀ ကျော်ကိုငအိုး လည်၊ ငရွှေကြာတို့တပ်မှူး စစ်ကဲအရာနှင့်အုပ် ချုပ်၍ အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက် စေ၊ ငရွှေပု၊ ငပြိမ်း ၊ ငဘော်၊ ငထွေး တို့တရွှေမြို့တော် မင်း တွန်း ရွှေစက် တော် အောက်များ တွင်ပိုး ပုဆိုး ၊ ပန်း ဖျင်၊ ကြေး နီ၊ ကြေး ဖြူရောင်း ဝယ်သူတို့မှာဝန် ယောက်စည်သူရာဇာအအုပ်ခံ၍အခွန် တော်ကို ကောက် ခံပြီး လွှင်တနှစ်ကို ရွှေ၂ပိဿာဆက်သွင်း ပါမည်ဗိုနိုး သံတော်ဦး တင်အမိန့် တော် ထွက်နှင့် ကောက်ခံသည့်အတွင်း ရောင်း သူတို့မှာဝန်ကြီး က တော် ကောက်စနှင့်ရုက် တင်မင်းမှုမကင်း ယိုယွင်း သည်ဖြစ်၍ မကောက်မခံရ သော ကြောင့် ကောက်ခံရသမျှ ရွှေ၅၀ကိုဆက်သွင်း ပါသည်၊ နောက်ကိုလည်း ဝန်ကြီး က တော်တတဝတည်း ကောက်ခံ ဆက်သွင်း စေအမိန့် တော်ထွက်ရှိသည်မပြေကျန် ရွှေ၁၅၀ကိုချမ်း သာပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ဗိုနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကောက်ခံ၍ရသည့် ရွှေ၅၀ကိုဆက် စေ၊ မရကျန် ရွှေ၁၅၀ကိုချမ်း သာ စေ၊ ငရွှေပု၊ ငပြိမ်း၊ငဘော်၊ငထွေးတို့မှာအမိန့် တော်ထွက်စာချွန်ကိုလည်း သွင်း စေ။

27 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝန်ထောက်စာရေးကြီး တို့မှာ နေ့စဉ်အိမ်ရှေ့တော်သို့ဝင်၍တိုင်း ရေးပြည်မှု လျှောက်ရန်ထား ရန်ရှိသည်ကိုအိမ်ရှေ့မင်း မှာ လျှောက်ထား စီရင်ကြစေ၊ မင်းကွန်း တင်း ကိုင်ငရွှေထိုက် လျှောက်ချက် ရွှေဂူမြို့သူကြီး သား ငရွှေဦး စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ရွှေဂူမြို့သူကြီး သား ငရွှေဦး ကမြို့စောင့်သေနတ်ဖြစ်ကြောင်း နှင့်အစစ်ခံချက်အတိုင်း လွှတ်မှာစာရင်း ချ၍မြို့စောင့်ထား စေ၊ တိုက်တော်သို့သွင်း မိလျှင်ပြန်၍အပ်၊ ရွှေဂူမြို့သူကြီး သား ငရွှေဦး မြို့စာရေး ငရွှင်တို့ကိုချမ်း သာစေ၊ ကင်း ကကြေး ငွေခံယူပြီး လျှင် လျှောက်ထား သည်မှာ မလျှောက်မထား သင့်၊ ကင်း ကိုင်ကင်း စောင့်တို့ကိုရာဇဒဏ်စီရင်၊ မင်း ရဲ မင်း လှစည်သူကိုယင်း ခံမြို့နှင့်လဲ၍ ကျော်စည်တိုက် ရွှေခုံတိုင်ရွာကိုသနား တော်မူသည်။

28. December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံ ရေခါး ရွာစား ထွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ငူ၊ ကျောက်မော်၊ ရွှေကျင်၊ ငယ်ထောင်း၊ ဒလ၊ ပိုင်၊ စနုမြို့များ
ကခွဲစုကျလက်နက်ကိုင်တို့မြို့ရွာမှာစုရုံး ရှိစေ၊ အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း လွှတ်က
ထပ်မှုး တပ်အုပ်ခန့်ထား ပြီး လျှင်သိမ်း ရုံး စည်း ကြပ်၍ မုတ္တမမြို့သို့ ချီသွားစေ၊
ကောင်း တို့မြို့နှင့်မိုး မိတ်မြို့နယ် မြေမှုစကား ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ကောင်း တို့
မြို့သည်(သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခု ရွှေတိုက်စာရင်း မထွက်မရှိ၊ မိုး မိတ်မြို့အဝင်ဖြစ် 1783
သည်၊ မိုး မိတ်မြို့နှင့်ဗန်းမော်မြို့ကိုစစ်၍သွင်း အမိန့်တော်နှင့်မိုး မိတ်မြို့နယ်
ဗန်းမော်မြို့နယ်အပိုင်း အခြား မိုး မိတ်အမတ်ဗန်းမော်အမတ်တို့အစစ်ခံချက်ကို
ဆက်သွင်း သည်မှာနှစ်မြို့ကပင် ကောင်း တို့မြို့ကိုနယ်ဖြစ် ကြောင်း နှင့်ပါသည်၊ ကောင်း
တို့မြို့ကို မိုး မိတ်မြို့ကလည်း နယ်ဝင်နယ်ပါဖြစ်သည်မဆို စေနှင့်၊ ဗန်းမော်မြို့ကလည်း
နယ်ဝင်နယ်ပါဖြစ်သည်မဆို စေနှင့်၊ ရွှေဂူမြို့ကဲ့သို့နယ်သီးနယ်ခြားမြို့သီးခြားဖြစ် စေ၊ ကောင်း
တို့မြို့ပယ်နယ်ပုံစံစစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း (သက္ကရာဇ်၁၁)၄၅ခုတိုင်ချုပ်ထွက် 1783
အတိုင်း မှန်ကန် အောင်အစစ်ခံ၍ ရွှေတိုက်ဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၂ခုပြာသိုလဆန်း ၅ရက်နေ့နား ခံစ မြောင်မှုး ထွင် 29 December 1810
ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နေမျိုး နေဗ်ရထာမှာသူနိုး နိုးယူသည့် ငွေအိတ်ကိုလိုင်မင်း တောင်လုံး လှေထမ်း လုတို့စပါး ရိတ်ရာ ကောက်၍ ရသည်ကို ကောက်ရလုမှာအစုအဆ ပေး၍သာယူရမည်ဖြစ်လျက် ဥစ္စာရှင်က ကောက်ရသူကို ထောင်တန်း အပ်ကြောင်း နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ ထောင်တန်း အပ်ရမည်မဟုတ်၊ ကောက်ရဥစ္စာကိုသုံး စုစု၍တစုကိုဥစ္စာရှင်၊ နှစ်စုကို ကောက်ရသူယူစေ၊ ကောက်ရသူကိုလည်း အစစ်အကြောမရှိစေနှင့်၊ ချမ်း သာစေ၊ ကောက်ရသူတို့စပါး ကို နေမျိုး နေဗ်ရထာကသိမ်း ယူသည်မှာလည်း မသိမ်း မယူစေနှင့်ပြန်၍ ပေး စေ၊ စာရေး ကြီးလက်ဝဲဇေယကျော်တစန္ဒမုနိဘုရား ရှင်ရွှေ ဆောက်လုပ်သည့်စရပ် တော်ကိုရနယ်တင်ပြီး လျှင်ပျည်မိုး ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စရပ်ကိုပရိဘောဂတိုက် တောင်သို့ ပြောင်း၍ ပျည်မိုး လုပ်ဆောင်စေ။

30 December 1810

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၆ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေဗ်ရထာ တွင်ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ်၃၅၁/ခူ၊ စာ၅၉-၆၀)

ဗဒုံမြို့သူကြီး နှင့် ကျောက်တူး လူတို့မှာ အရပ်ရပ်မြို့ရွာတကာ နည်း ခန့်ထား သည့် အမှုဖြစ်သည်၊ တူး တော်၍ ရသမျှ ကျောက်ကို ပဒုံမြို့တူး စု ကျောက်ဖြစ်စေ၊ တပ်မှူး လက်ယာ ဇေယျအာကာသီဟ၊ င ကျော်ဦး၊ ငပိုတို့တစုမှာ ရာဇဝတ် တော်ကို ချမ်း သာ ပေး တော်မူ၍ တူး စေသည်ဖြစ်သည်၊ မှန်နန်း တော်တည်ရန် ကျောက်ဂသိန်း 24 January 1811 - 21 February 1811 ကျော်ကိုတပို့တွဲလအတွင်း ပြေ အောင်တူး စေ၊ မပြေမကုန်ရှိလျှင်သင်း တို့တစုကိုရာ ဇဝတ် တော်စီရင်။

31 December 1810 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၇ရက် နေ့နံ့ ခရေခါး ရွာစား ငပသီတွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)